DTU Bibliotek

Denne fil er downloadet fra

Danmarks Tekniske Kulturarv

www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på *www.tekniskkulturarv.dk/about*

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

3348.
213
213

OVERSIGT

OVER

VORE SALTVANDSFISKERIER

I

NORDSØEN OG FARVANDENE INDENFOR SKAGEN

MED KORT OG PLANER

SAMT

ET TILLÆG AF DR. PHIL. C. G. JOH. PETERSEN.

UDARBEJDET PAA INDENRIGSMINISTERIETS FORANSTALTNING

AF

C. F. DRECHSEL,

INDENRIGSMINISTERIETS KONSULENT I FISKERISAGER.

MANUSKRIPTET TIL DENNE AFHANDLING BLEV PAA »DEN NORDISKE INDUSTRI-, LANDBRUGS- OG KUNSTUDSTILLING« I SOMMEREN 1888 BELØNNET MED MEDAILLE AF FØRSTE KLASSE.

1890.

INDUSTRI-FORENINGEN.

6392 Fol.

3348.

2/15

FOLIO

FOLIO

FOLIO

639 2.

FOLIO

6392

18 Kongens Nytorv
AXEL E. ДАМОДТ
Kjöbenhavn, K.

78-9 (A)

OVERSIGT

OVER

VORE SALTVANDSFISKERIER

I

NORDSØEN OG FARVANDENE INDENFOR SKAGEN

MED KORT OG PLANER

SAMT

ET TILLÆG AF DR. PHIL. C. G. JOH. PETERSEN.

UDARBEJDET PAA INDENRIGSMINISTERIETS FORANSTALTNING

AF

C. F. DRECHSEL,

INDENRIGSMINISTERIETS KONSULENT I FISKERISAGER.

MANUSKRIPTET TIL DENNE AFHANDLING BLEV PAA »DEN NORDISKE INDUSTRI-, LANDBRUGS- OG KUNSTUDSTILLING« I SOMMEREN 1888 BELØNNET MED MEDAILLE AF FØRSTE KLASSE.

1890.

INDUSTRI-FORENINGEN.

FORORD.

De Oplysninger om Saltvandsfiskerierne i vore hjemlige Farvande, som fremkomme her, ere indhentede af Forfatteren under en fireaarig Tjeneste som Chef for det Orlogsfartøj, der har Tilsyn med Fiskerierne i Farvandene indenfor Skagen, og fremkomme paa denne Maade for Offenligheden ved Indenrigsministeriets Foranstaltning som Vejledning for dem, der savne en samlet Fremstilling af vore hjemlige Fiskerier samt af de Redskaber og Fartøjer, som benyttes dertil.

I Forbindelse hermed er udarbejdet et statistisk Tabelværk over Udbyttet af Fiskerierne og Deltagerne fra hver enkelt Fiskeplads, samt Oplysninger om Fartøjernes og Redskabernes Antal m. m. Dette Arbejde er udført fra Fiskeriinspektionsfartøjet ved Uddeling af Journaler til de forskjellige Fiskerlejer ved Farvandene indenfor Skagen — for Kattegatsfiskeriernes Vedkommende ved Journaler, som føres ombord i Fartøjerne — og Udregningen af disse er foretaget af de Officerer, som have været udkommanderede med Inspektionsfartøjet. Tillige er der ved Imødekommen af forskjellige Fartøjsejere og Skibsbyggere (Buhl i Frederikshavn, Dahl i Esbjærg, Benzon i Nykjøbing, Kofoed i Faxe), tilvejebragt en Samling Konstruktionstegninger af de væsentligste Fartøjstyper, som benyttes herhjemme, ligesom en Samling Tegninger af Fiskeriredskaber er udført af Hr. Fiskerikontrollør C. Holstein. Endeligt har jeg for at lette Oversigten over Fiskeriernes Fordeling i Farvandene udarbejdet en Del Kort, paa hvilke er aflagt Stederne, hvor de forskjellige Fiskerier udføres og deres omtrentlige Udstrækning. Ved disse Tabeller, Tegninger og Kort er det tilstræbt at give en samlet Oversigt over Fiskeriforholdene i vore hjemlige Farvande, og det er ved denne Fremstillingsmaade blevet muligt at spare mange Ord og langtrukne Forklaringer, som formentlig vilde have gjort Fremstillingen mindre tydelig.

Angaaende Indholdet af de statistiske Tabeller maa bemærkes, at paa Grund af det vanskelige i at kontrollere en Næringsvej, der drives saa forskjelligt og saa spredt som Fiskeriet, og paa Grund af selve Fiskernes Ulyst til at opgive Udbyttet af deres Fiskeri, er det meget vanskeligt at tilvejebringe fuldt nøjagtige statistiske Oplysninger. Naar det ikke destomindre formenes, at der ved nærværende Statistik er opnaaet gode Resultater i flere af de Retninger, som ere af væsentligst Betydning, da skyldes dette, næst efter den Imødekommenhed, som er vist af dem, der af Interesse for Fiskerisagens Fremme, og ofte med stor Ulejlighed, have ført Fiskerijournalerne, flere Omstændigheder, som have lettet Opgjørelsen, saaledes navnlig den udstrakte Fiskehandel, som nu drives, samt den Omstændighed, at der paa forskjellige Steder betales Afgift til Havnene af Fiskeriet og som Følge deraf føres nøjagtigt Regnskab over dette.

Til Beskrivelsen er benyttet hvad der findes af nyere dansk Fiskeriliteratur, derunder indbefattet Fiskerikommissionens Arbejder 1873; fremdeles er af »Dansk Fiskenætfabrik« i Kjøbenhavn meddelt en Række supplerende Oplysninger om Maal af forskjellige Redskaber. En Del Detailoplysninger om Limfjordsfiskerierne skyldes Hr. Fiskerikontrollør Bloch, og fra Hr. Overtoldinspektør Holm i Aarhus har jeg modtaget statistiske Oplysninger om Vestkystfiskeriet, samlede af Toldvæsenets Personale, ligesom Meddelelser om Østersfiskeriet m. m. velvilligst ere meddelte af Finantsministeriets Konsulent i Østersfiskeri, Cand. mag. J. Collin.

I Forbindelse med de ovenfor nævnte Beskrivelser, Tegninger og Kort fremkommer som Tillæg en af Dr. phil. J. Petersen udfærdiget Fremstilling af forskjellige Forhold vedrørende Plante- og Dyrelivet, Bund- og Dybdeforhold i vore Have, der er grundet paa omfattende Undersøgelser fra Inspektionsfartøjet i Farvandene indenfor Skagen, medens det i Aarene 1883—86 var under min Kommando, samt Tegninger og Beskrivelser af de vigtigste herhjemme forekommende Saltvandsfiske.

C. F. Drechsel.

INDLEDENDE BEMÆRKNINGER.

Danmarks Fiskerier har i Fortiden, paa enkelte Undtagelser nær, saasom under det store Sildefiskeri, som fandt Sted fra det 12te til det 16de Aarhundrede i Øresund, kun havt Betydning for Landets eget Forbrug af Fisk. Først fra Midten af dette Aarhundrede er en Forandring indtraadt heri, foranlediget ved de forbedrede Samfærdselsmidler med Udlandet, Anlæg af Havne, Forbedring af Redskaber m. m. og Fiskeriet er derved nu naaet til et saadant Standpunkt, at det ikke alene er et vigtigt Ernæringsmiddel for Befolkningen, men ogsaa af stor Betydning for Afsætningen til Udlandet. Den samlede Værdi af vore Saltvandsfiskerier i Nordsøen og Farvandene indenfor Skagen udgjør ifølge Statistiken ca. 5 Millioner Kroner, hvoraf i 1887 Vestkystfiskeriet udgjorde 990,600 Kr., Limfjordsfiskeriet 476,237 Kr. og Fiskerierne i de øvrige Farvande indenfor Skagen 3,481,733 Kr. Fiskerbefolkningen anslaas til 10,000 Mand.

Deler man Fiskeriomraadet i Farvandene indenfor Skagen i 4 Dele, nemlig 1) Jyllands Østkyst og nordlige Kattegat, 2) Sjællands Nordkyst, sydlige Kattegat og Øresund, 3) Store Belt, Sydfyen, Sydsjælland og Lolland-Falster og 4) Bornholm, stille Forholdene med Hensyn til Fordeling af Fiskeriudbyttet sig saaledes, at 33 pCt. af det samlede Udbytte indvindes fra Jyllands Østkyst og en ligesaa stor Del fra Store Belt og Farvandene syd for Sjælland og Fyen, 22 pCt. fra Nordsjælland og Øresund og 12 pCt. fra Bornholm. Af de enkelte Fiskerier udgjør Rødspættefiskeriet i Farvandene indenfor Skagen ifølge Gjennemsnit af 4 Aars Statistik 25 pCt. af det hele Fiskeri eller i Gjennemsnit 793,323 Kroner aarlig. Sildefiskeriet med Drivgarn 19 pCt. eller 600,541 Kr. aarligt, Aalefiskeriet med Ruser, som dog paa Grund af Fiskernes Ulyst til at opgive Værdien af dette Fiskeri, ansættes for lavt, 11 pCt. af det samlede Fiskeri eller 365,737 Kr. aarligt, Torskefiskeriet indenfor Skagen 13 pCt. eller 431,357 Kr. aarligt. Aalefiskeriet med Vaad 7 pCt. eller 261,629 Kr. aarligt, Laxe- og Ørredfiskeriet 6 pCt. eller 211,535 Kr. aarligt, Tungefiskeriet 4 pCt. eller 125,000 Kr. aarligt. Reiefiskeriet ligeledes 4 pCt., Hornfiskefangsten 2 pCt. eller 69,521 Kr. aarligt, Pighvarre- og Makrelfiskeriet hver $\frac{1}{2}$ pCt. aarligt af det hele Fiskeriudbytte. Forskjellige andre Fiskerier, navnlig Gjeddefiskeriet 3 pCt. eller 95,893 Kr. aarligt.

Rødspættefiskeriet drives saagodtsom i alle vore hjemlige Farvande, men fornemmelig i Kattegat og langs Jyllands Vestkyst; her forekommer Rødspætten langt større og værdifuldere end længere sydpaa i Farvandene, hvor Fangsten kun tilfredsstiller det indenlandske Forbrug, medens den fra Kattegat og Vesterhavet udføres i stor Mængde. Rødspætten fanges i Garn og Vaad.

Sildefiskeriet foregaar næsten overalt i vore sydlige Farvande og i det sydlige og østlige Kattegat. Størst Betydning har det ved Sjællands Nordkyst i Sundet og Store Belt samt ved Bornholm. Om Foraaret fanges Silden i Bundgarn og Vaad, om Efteraaret i Drivgarn.

Aalefiskeriets store Betydning i vore sydlige Farvande er begrundet i Aalens Vandring langs vore Kyster i Efteraarsmaanederne, da den fanges i stor Mængde i Ruser, fornemmelig i Sundet og Belterne

I Sommertiden benyttes Vaad til Aalefiskeriet i de mange Fjorde og Vige, som findes i vore Farvande. Ligesom Silden er Aalen Gjenstand for betydelig Export fra Danmark til Tydskland.

Torske- og Kullerfiskeriet er af størst Betydning langs Jyllands Vestkyst og i det nordlige Kattegat. I de sydlige Farvande, navnlig i Farvandene syd for Sjælland og Fyen fanges Torsken dog i stor Mængde i Ruser og Garn men udføres ikke herfra i nogen synderlig Grad.

Laxefiskeriet er ubetinget anseligst omkring Bornholm, hvor det drives med Kroge og Garn, dernæst i de større Vandløb, Gudenaa og Skjernaa m. fl., i hvilke den fanges i Laxegaard. Ørreden fanges ligeledes i vore Vandløb i Garn, Vaad eller Ørredkister. Tunge-, Pig- og Slethvarrefiskeriet hører hjemme i Kattegat og Nordsøen og er paa Grund af de høje Priser, der faas for disse Fisk, af ikke ringe Betydning for Exporten.

Reiefiskeri med Ruser spiller en ikke uvæsentlig Rolle hos os, efter at det i de senere Aar har bredt sig til en stor Del af vore sydlige Farvande, hvorfra Fangsten sendes pr. Jernbane til Ind- og Udland. Ogsaa som Agn til Torskefiskeriet har Reien Betydning.

Hornfiskefangsten foregaar ligesom Sildefangsten rundt vore Kyster og giver til Tider et ret anseligt Udbytte. Fiskeriet efter Hornfisk har i de nordlige Farvande noget større Udstrækning end Sildefiskeriet, men er ikke af den Betydning for Exporten som dette.

Makrelfiskeriet er kun af ringe Betydning og foregaar i det sydlige Kattegat, Sundet, Issefjorden og Store Belt.

Hummerfiskeri drives kun i de nordlige Farvande og paa Jyllands Vestkyst og giver for det meste et godt Udbytte paa Grund af de høje Priser, som betales for Hummeren i Udlandet.

Sælhunde og Marsvin fanges i Almindelighed kun lejlighedsvis i vore Farvande. Kun enkelte Steder, som ved Middelfart, i Nysted og Issefjorden, ere de Gjenstand for et regelmæssigt Fiskeri.

I det Følgende vil der blive gjort Rede for Beskaffenheden af de enkelte Fiskerier.

I.

BESKRIVELSE AF FISKERIERNE.

A.

Rødspættefiskeriet.

(Kort A. Pl. I—III. Pl. 25—30.

Dette Fiskeri har fra gammel Tid udgjort et af Danmarks vigtigere Hjemmefiskerier, og kan for Tiden regnes at være det betydeligste af disse, idet den samlede Indtægt andrager henad 1 Million Kroner, alene for Farvandet indenfor Skagen. Indtil for en halv Snes Aar siden blev det udelukkende drevet som Kystfiskeri, d. v. s. med mindre, i Reglen aabne, Fartøjer, hvormed Fiskerne sætte Garn i Nærheden af Hjemstedet og skifte dem en Gang daglig, naar Vejrforholdene tillade det. Denne Fremgangsmaade benyttes endnu efter større eller mindre Maalestok fra saagodtsom alle Fiskepladser i Landet, de bornholmske undtagne, hvorfra der — saavidt bekjendt — aldrig har været drevet noget Rødspættefiskeri af Betydning. Siden 1878 har man imidlertid fra visse Pladser udvidet dette Fiskeri til et Slags Havfiskeri, nemlig til Fiskeri med Dæksfartøjer i rum Sø i Kattegattet og i Sommertiden ved Jyllands Vestkyst, under hvilket Fiskerne holde Søen i længere Tid ad Gangen og opsøge de Fiskepladser, hvor Fisken findes i størst Mængde.

Disse to forskjellige Maader, hvorpaa Rødspættefiskeriet nu drives, giver Anledning til at skjelne imellem:

a) Kystfiskeriet,
b) Storfiskeriet.

a) Kystfiskeriet.

Fartøjer og Redskaber.

De Fartøjer, som benyttes til Kystfiskeri efter Rødspætter, ere byggede og indrettede efter Forholdene paa de forskjellige Pladser, hvor de høre hjemme. Saaledes ere de paa Steder, hvor der ingen Havne findes, som paa den jydske Vestkyst nordenfor Esbjerg, Kysten fra Skagen til Frederikshavn, paa Anholt og Læsø og forskjellige Steder spredt paa Kysterne, byggede til at hales paa Land og ere derfor, ihvorvel kjølbyggede, dog meget flade i Bunden, men samtidigt temmelig brede og undertiden — som paa Skagen og langs Vestkysten — af temmelig betydelig Størrelse indtil 25 à 30 Fods Længde og svært byggede, spidsgattede, med høje Stevne og riggede med Storsejl og Fok. Disse Fartøjer, som paa Vestkysten kaldes **Havskibe,** Pl. 32 c, have i Almindelighed 6—7 Mands Besætning, og koste fuldt riggede 1,000 à 1,200 Kr. Paa Vestkysten bruges forøvrigt en betydelig Mængde mindre Fartøjer, nemlig de saakaldte **Pramme** af norsk Form, som kun have 15—16 Fods Længde, og roes af 2 Mand. Disse Fartøjer benyttes navnlig fra Hirtshals, Hanstholm og til Agger. Efterhaanden som man kommer sydpaa

i Farvandene indenfor Skagen spores de forandrede Forhold paa Fartøjernes Bygning, navnligt derved at de forbedrede Havneforhold tillade at give Fartøjerne større Dybgaaende og mere Sødygtighed, saaledes i Frederikshavn, Sæby og Grenaa, og samtidigt hermed opnaaes en anden Fordel, den nemlig, at de paa Grund af deres større Dybde kunne indrettes med en saakaldt **Dam** i Midten, d. v. s. et som Hyttefad indrettet Rum i Midterpartiet af Fartøjet, i hvilket Fisken kan opbevares levende. En saadan Dam kan rumme ca. 30 Snese Rødspætter i de større aabne Fartøjer, som benyttes til Kystfiskeriet i Kattegattet, navnligt hjemmehørende i Frederikshavn, Bangsbostrand og Sæby. Paa dette sidste Sted har forøvrigt de tidligere slette Havneforhold, foraarsaget ved en stærk Tilsanding af Havnen, bevirket, at man delvis er gaaet over til **Sænkekjølsbaade,** som i Størrelse, ovenbords Bygning og Rigning ere som de øvrige, men byggede flade i Bunden og forsynede med et eller to Sværd, der kan sænkes eller hæves, eftersom man er paa grundt eller dybt Vand, eller sejler i flov eller stiv Kuling. Pl. 29 fremstiller en saadan Sænkekjølsbaad, hvor de to Sværd, der danne Sænkekjølene, bevæge sig i en midtskibs Ramme eller Kiste. Kjølene bevæges op, enten ved at Fartøjet tager Grunden, eller ved at man bevæger dem opefter ved Jernstænger, anbragte i Agterkant, og som gaa op i Fartøjet gjennem Kisten. Disse Fartøjer have været forsøgte paa Vestkysten, men uden afgjort Held, idet der var den Ulempe ved dem, at Sænkekjølene ofte forulempedes af Sand, som trængte sig op mellem dem og Kisten, og hindrede deres Bevægelse op og ned. De benyttes dog hist og her paa Vestkysten, og i den senere Tid synes man at have gjort en god Forbedring i deres Konstruktion, idet en Fisker ved Nymindegab har givet Kisten til Sænkekjølen større Bredde forneden end foroven, hvorved Sandet lettere forlader den. Sænkekjølen gaar langs hele Fartøjets Længde, og har Form efter Kisten samt paa Underkanten 2 Vinkler, som lukke ganske for Kisten, naar Kjølen hales op, og saaledes forhindrer Sandet i at trænge ind. Kjølen støttes ved to gjennem Fartøjet gaaende Bolte eller Jernstænger, og bevæges op og ned ved to andre Jernstænger, en for og en agter.

Den paa Pl. 29 viste Sænkekjølsbaad ligner i sin Bygning meget de almindeligt i det nordlige Kattegat benyttede aabne kjølbyggede Fartøjer, som anvendes til Kystfiskeriet. I de sydlige Farvande benyttes meget forskjellige Fartøjer til Rødspættefiskeriet.

Da Farvandene her ere saa lukkede, og da Rødspættefiskeriet drives i den rolige Aarstid, kan saagodtsom ethvert mindre Fartøj anvendes hertil. Det største Antal, som benyttes, ere af 15—20 Fods Længde, i Almindelighed indrettede med Dam og riggede med Sprydsejl. Enkelte Steder have Fartøjerne antaget en mere karakteristisk Form, som har vundet Hævd, saaledes i Sundet og Fiskerlejerne paa Sjællands Nordkyst, men de benyttes forøvrigt til forskjellige andre Fiskerier end Rødspættefiskeriet.

Til Kystfiskeri efter Rødspætter benyttes **Garn,** forskjellige Slags **Vaad** og **Kroge.** Et **Rødspættegarn** er vist Pl. III, Fig. 1 og 2, og benyttes saaledes overalt i Farvandene. Det har, som alle Garn, en rektangulair Form, og er omgivet af et Stykke Linegods, *Tælleren* eller *Simen*, a, Fig. 2. De yderste Masker, *Førerækken*, b, der føres sammen og knyttes til Tælleren, ere mindre og stærkere end de øvrige. Føremaskerne ere kun knyttede enkeltvis til Tælleren eller Simen a. Omtrent for hver Alen paa Overkanten af Garnet og hveranden paa Underkanten ere to Masker samlede og fastgjorte til denne, men de øvrige Masker hænge løse paa Simen, Fig. 2. Fordelen herved er, at Fisken hildes bedre i Garnet, naar det paa denne Maade staar løsere, end om alle Maskerne vare fastgjorte. Garnene ere *stenede* forneden i Underliget, d, Fig. 1, i Almindelighed med Sten fra $^1/_8$—$^1/_4$ Pds. Vægt, og har omtrent for hver Alen *Flaadder*, c, i Overliget, a, Fig. 1 og 2. De benyttes i meget forskjelligt Antal, sædvanligt dog ca. 30 pr. Baad, sammenknyttede til en Længde ved Mellemfortøjningerne B og bundsatte som vist Fig. I, i Reglen tværs paa Strømmen med Fortøjning af Sten, D, (Krabber) for hver Ende af Garnlængden, samt Afmærkning til Overfladen af Vandet, bestaaende af en Line, E, til en baadformet Trævager, F. Af disse Mærker ere de to for Enderne i Almindelighed større end de andre og fæstede til Stenene, som tjene til Fortøjning, de øvrige ere fæstede til Garnene, oftest et Mærke for hver 9de eller 10de Garn. Garnenes Udsætning foregaar fra Fartøj, hvormed de roes eller sejles ud. De haves opklarede og stenede i Fartøjet, og gives ud efterhaanden som Fartøjet bevæges frem.

Strand- eller Landdragnings-Vaad.

A. Landhalingstov.
B. Hanefødder.
C. Stylter.
D. Arme.
E. Gjellerne.
F. Sækken.

Axel E. Aamodt's Lith. Etabl. & Bogtrk. Kjøbenhvn.

Fig: 1.

F. Indhalingsliner.
E. Hanefødder.
C. Arme.
B. Gjellene.
A. Sækken.
D. Stylterne.
G. Laasen.

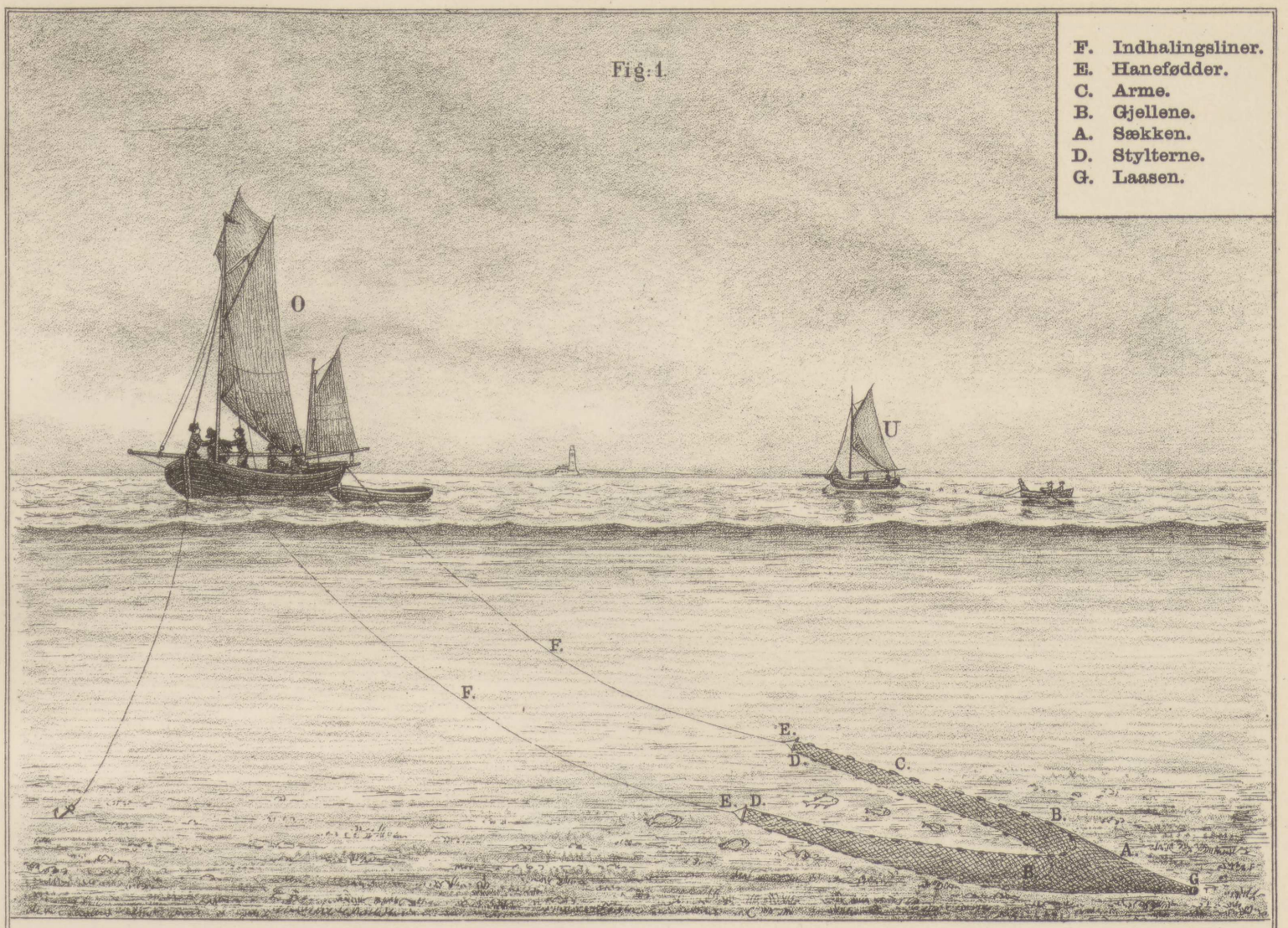

A. Sækken.
B. Gjellene.
C. Armene.
D. Stylterne.
E. Hanefod.
F. Indhalingsliner.
G. Laas.

Fig: 2.

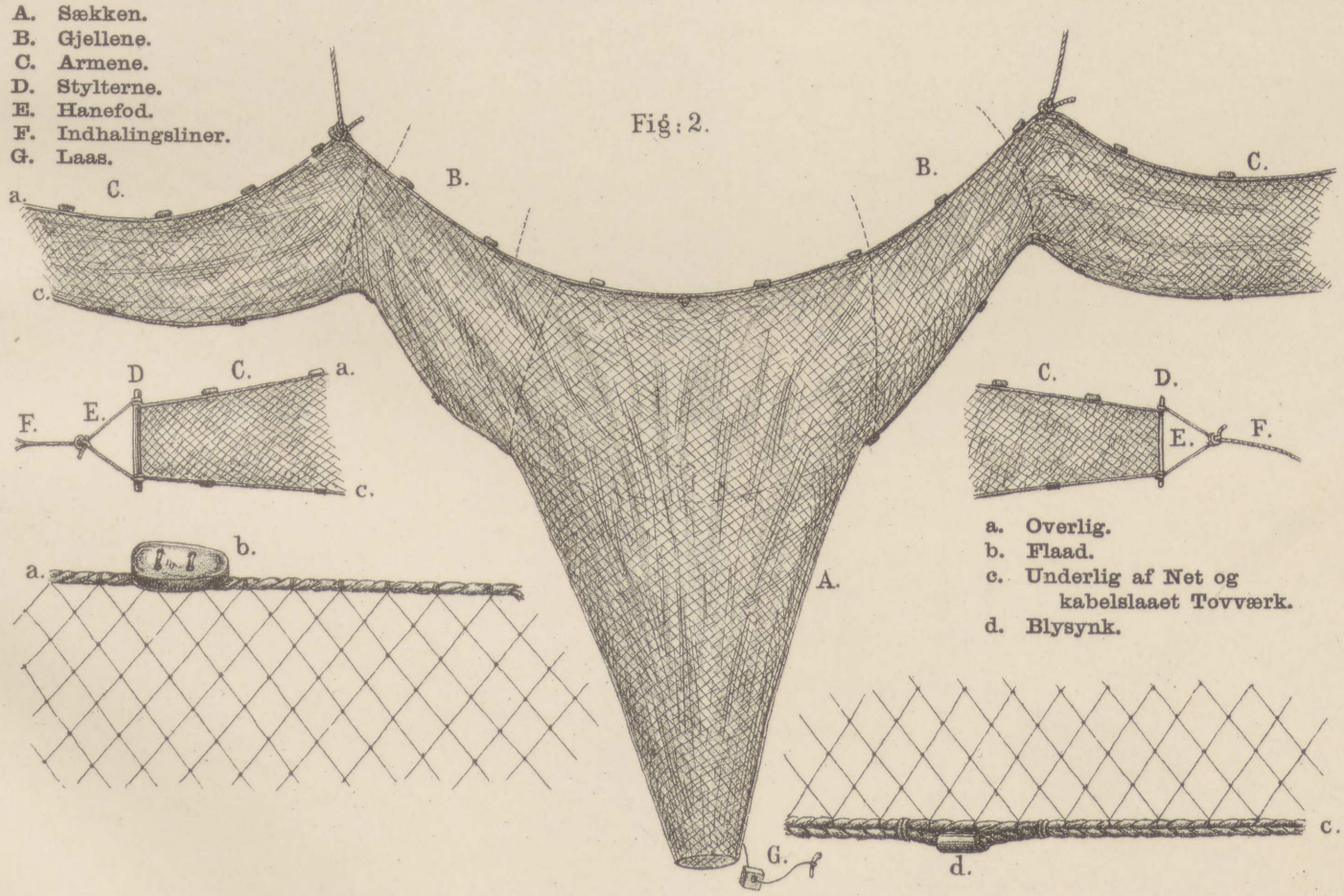

a. Overlig.
b. Flaad.
c. Underlig af Net og kabelslaaet Tovværk.
d. Blysynk.

Axel E. Aamodt's lith. Etabl. & Bogtrk. Kjøbnhvn.

Fig: 1.

A. Garnet.
B. Mellemfortøjning.
C. Forløber.
D. Krabbe (Anker).
E. Vagerline.
F. Vager.
a. Tæller (Sime).
b. Føremasker.
c. Flodholt.

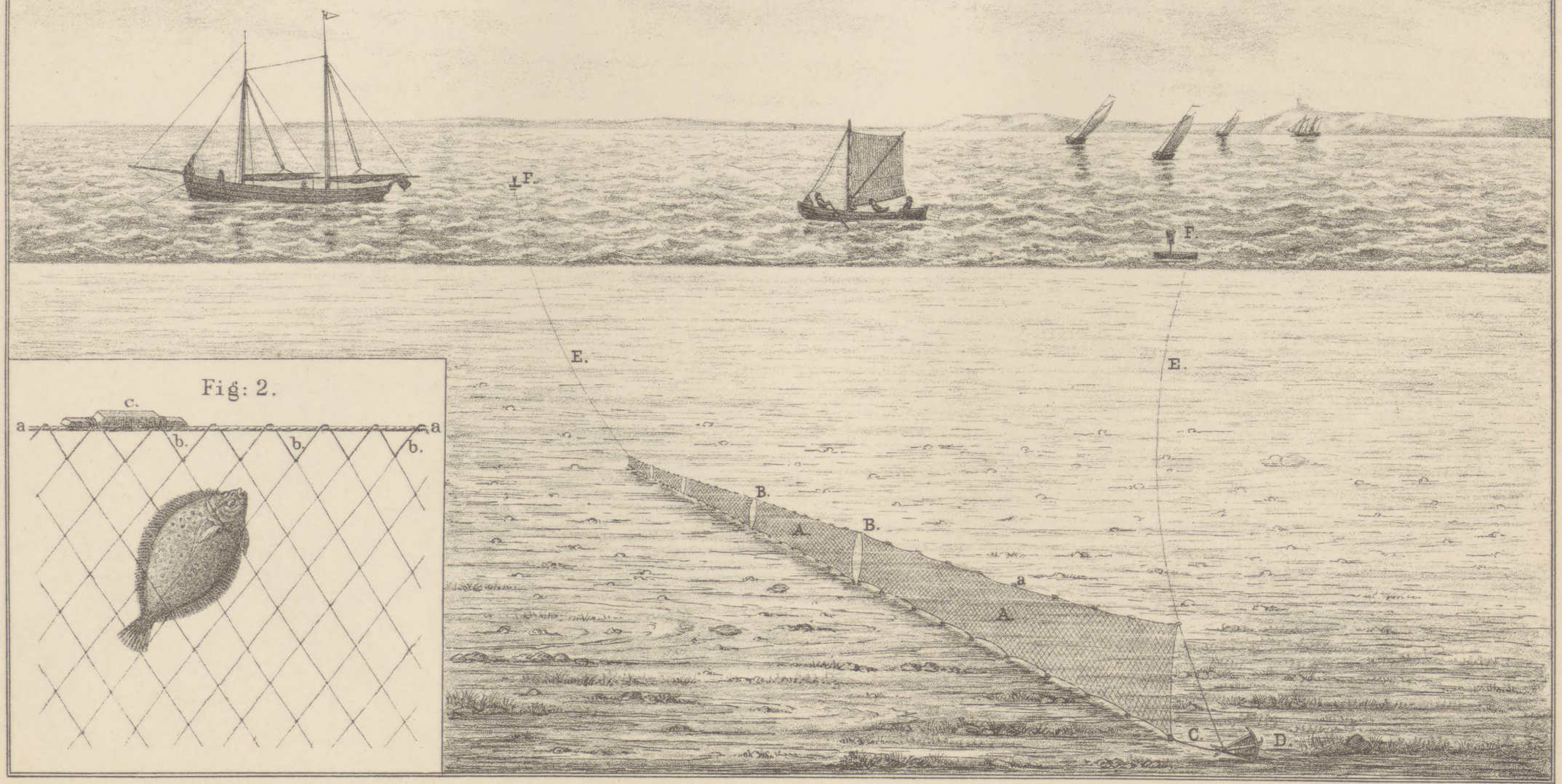

Fig: 2.

Axel E. Aamodt's Lith. Etabl. & Bogtrk. Kjøbenhvn.

Rødspættefiskeri.

KORT A.

Rødspættefiskeri

med Garn og Vaad.

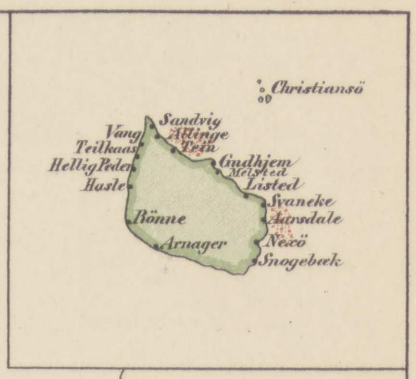

Axel F. Arnoldt's lith. Etabl.

De almindeligste Dimensioner af Garnene vil ses af følgende Tabel, hvorfra dog enkelte Pladser, som Skagen, afvige ved meget større Dimensioner:

	Nordlige Farvande	Sydlige Farvande
Garnets Længde i Alen i redet Stand*)	ca. 350.	100—130.
— Dybde i Alen	2—2½.	2.
Antal Knuder (halve Masker) pr. Alen .	8 à 9.	8½ à 9.
Pris for 1 Garn i Kroner	5 à 6.	2½.
Tillæg ved Monteringen i Kroner	3 à 4.	2.
Materiale	Bomuldsgarn.	Bomuld, undertiden Hørtraad.

*) Naar et Garn er forfærdiget føres det til Simen eller Tælleren. I denne Tilstand kaldes Garnet »redet«. Dets Længdemaal formindskes herved efter den Maade hvorpaa det redes, idet man nogle Steder fører Maskerne tættere sammen paa Simen (reder det mere stridt) end andre Steder.

Foruden Garn benyttes, som alt nævnt, forskjellige Vaad til Rødspættefiskeriet, nemlig **Strandvaad,** Pl. I,*) og **Snurrevaad,** Pl. II. Disse Vaad ere i Konstruktionen temmelig ens: et poseformet Redskab af store Dimensioner, hvortil er fæstet Arme til hvis Ender er fastgjort Liner, og Princípet i Anvendelse af dem er ogsaa det samme, idet de ved de omtalte Liner drages hen over Havbunden. Ved Hjælp af Vægte, som ere fæstede til Vaaddets Underkant, bringes dette til under Indhalingen at følge Bunden, hvorfra det altsaa opsamler den paa Bunden staaende Fladfisk. Denne Fiskemethode staar altsaa i Modsætning til Anvendelse af Garn, som er beregnet paa, at Fisken under sin Vandring langs Bunden hildes i Maskerne.

Vaaddenes forskjellige Dele, Pl. II, have forskjellige Benævnelser. Bunden af Vaaddet, A, som er mere tætmasket end den øvrige Del, i og hvilken Fisken opsamles, kaldes *Sækken.* Den anden Ende af Vaaddet bestaar af *Armene*, C, der ere mere stormaskede, og imellem disse og Sækken er et Forbindelsesstykke, *Gjællene*, B, hvis Maskevidde ligger mellem Armenes og Sækkens. Langs Overliget af Vaaddet, Pl. II Fig. 2 a, er fæstet *Flaadder*, b, af Kork for at holde det saa meget som muligt udspilet under dets Gang langs Havbunden. De *Vægte*, d, som ere befæstede til Underliget, c, af Vaaddet, ere af Bly, og beløbe sig i Reglen til 20 à 30 Pd. Armene løbe temmeligt spidst til henimod den Ende, hvor *Linerne*, F, ere fastgjorte, og for Enden af dem er anbragt Tværstykker af Træ, D *(Stylterne)*, i hvilke Linerne, F, ere fastgjorte med *Hanefod*, E. Hensigten hermed er at forhindre, at Armene snoes under Indhalingen. Et Strandvaad er vist paa Pl. I. Det anvendes altid fra Land og paa en saadan Maade, at det med Fartøj roes ud i en Bue fra Kysten og hales ind til denne ved Hjælp af Linerne, Pl. I. Strandvaad benyttes fornemmeligt paa Skagen og ved de umiddelbart syd derfor liggende Fiskelejer. I Almindelighed er det 50 Fv. langt. Heraf udgjør Armene, D, 25 Fv., Sækken, F, og Overgangsstykket, E, Resten. I Sækken er ca. 12 Masker pr. Alen, medens Armene kun have 4 Masker pr. Alen. Linerne, A, ere tilsammen 2,000 Fv. lange og Prisen for et saadant Vaad 70 Kr. De saakaldte **Dybsvaad** ere som de her beskrevne Strandvaad, men mindre, ca. 50 Fv. lange, noget dybere, bredere i Armene og mindre i Maskerne, men hales ligesom dette til Land, dog kun med 300 à 400 Fv. Line. Dette Vaad bruges forøvrigt kun i ringe Grad til Flynderfiskeri, men mest til Fangst af Hornfisk.

Et **Snurrevaad** er vist Pl. II og bestaar af de samme Dele som Strandvaaddet. Selve Anvendelsen af det er forsaavidt den samme som for Strandvaaddets Vedkommende, idet det roes ud med

*) Strandvaad benævnes ogsaa Landdragningsvaad.

Fartøj i en Bue og hales ind langs Bunden ved Hjælp af Linerne, men Forskjellen er den, at medens Strandvaaddet altid benyttes fra Land, benyttes Snurrevaaddet fra et opankret Fartøj, hvorfra det udsættes med et andet Fartøj og hales ombord, se Tegningen, Pl. II Fig. 1, hvor O viser et Snurrevaad under Indhaling, U et Snurrevaad under Udsætning. Ved Kystfiskeriet, særligt Limfjordsfiskeriet, benyttes Snurrevaaddet ikke sjeldent som **Haandvaad,** d. v. s. istedetfor at opankre Fartøjet, hvorfra det benyttes, opankrer man den ene Ende af Vaaddet, og roer det ud i en Bue til man kommer tilbage til den opankrede Ende af Vaaddet, hvor det hales ombord. Hertil bruges altsaa kun 1 Fartøj. Se Pl. XV B, Fig. 1 og 2.

Dimensionerne af de Snurrevaad, som benyttes til Kystfiskeri fra aabne Fartøjer, kan gjennemsnitlig ansættes saaledes:

Længden af hver Arm i redet Stand, Pl. II, Fig. 1 e-f	40 à 60 Alen.
— - Sækken A	8 à 10 —
Dybde ved Indgangen	2 à 3 —
Antal Knuder pr. Alen i Sækken	11 à 12.
— — - — i Armen	10 à 11.
Pris pr. Vaad i færdig Stand	40 à 60 Kr.
Materiale	Bomuldsgarn.

I Limfjorden bruges, ligesom her forklaret, Landdragningsvaad, Snurrevaad og Nedgarn til Flynderfiskeri, men af disse er Landdragningsvaaddet nu omtrent forsvundet. Tidligere da Flynder-Snurrevaaddet kun maatte benyttes 2 Maaneder af Aaret og indtil Loven af 22. Marts 1867 udkom, som tillod at benytte dem hele Aaret rundt — hvilken Tilladelse dog indskrænkedes ved Lov af 25. Marts 1872 til kun at gjælde Tiden fra 1. Oktober til ultimo Marts — vare de meget almindelige. De vare da meget sværere og dybere end Snurrevaaddene og havde Vægten (Stenene) hængende i Stropper paa 5 à 6 Tommers Længde ved Nedertellen (Underliget). Efter 1867 er der ingen Forskjel paa Flynder-Landdragningsvaad og Snurrevaad, idet Fiskerne benævne dem snart det ene, snart det andet. I den senere Tid forfærdige Fiskerne meget store og dybe Flyndervaad, som de ikke kunne trække hen over Grunden, men som staa fast. Baaden trækkes da til Vaaddet ligesom ved Bøtvaaddene (se nedenfor under Aalefiskeriet), og de benævnes derfor ogsaa Flynder-Bøtvaad, Pl. XV B. Denne Anvendelse af Flyndervaad er dog nu forbudt, ligesom ogsaa at benytte Snurrevaaddet som Slæbevaad ved at trække det hen over Bunden med et Fartøj under Sejl.

Dimensionerne af de i Limfjorden benyttede Flynder-Snurrevaad ere i alt Væsentligt som de nys beskrevne Snurrevaad, der benyttes til Kystfiskeri udenfor Limfjorden, og ere ligeledes af samme Konstruktion.

Til Kystfiskeri efter Rødspætter er der i flere af Fjordene i vore sydlige Farvande benyttet **Kroge** paa Liner, som bundsættes og forsynes med Orm til Agn eller Bede, men dette Fiskeri er nu næsten ophørt, da det stærkt udviklede Vaarfiskeri har lagt det for store Hindringer ivejen.

Fiskepladser, Fisketider og Afsætningsforhold.

Rødspættefiskeriets Fordeling ved Kysterne vil ses af Kort A, saa at nogle faa supplerende Oplysninger formentlig ville være fyldestgjørende.

Den vigtigste Plads for Kystfiskeri efter Rødspætter er, og har fra gammel Tid været, **Skagen,** som har en talrig Fiskerbefolkning, der udelukkende ernærer sig ved Fiskeri, og en for Kystfiskeri særdeles heldig Beliggenhed paa Grund af det imod Øst udskydende Rev, der tillader Fiskerne at drive Fiskeriet under de fleste Vejrforhold. Til Rødspættefiskeriet bruges de nys beskrevne Strandvaad, Dybsvaad, Garn og Snurrevaad, og Fiskeriet drives saagodtsom hele Aaret, men ved Hjemmet mindst fra April til August, i hvilken Tid Skagboerne mest drive Storfiskeri, eller gaa med deres aabne Baade langs Jyllands Vestkyst og fiske der med Snurrevaad. Et lignende Rødspættefiskeri som det her beskrevne, drives fra Fiskelejerne i **Aalbæksbugten.** Afsætningen foregaar for Størstedelen til danske Kvaser, som sejle Fisken til Kjøbenhavn, men en ikke ringe Del sendes med Vogne over Land til Frederikshavn, hvor den afhændes til Fiskehandlere, der forsende den i ispakket Tilstand, for det meste til Tydskland. En anden Del af Fangsten afsættes til svenske Opkjøbsfartøjer, og endelig saltes og tørres en Del, som da om Efteraaret forhandles rundt i forskjellige af Landets Kjøbsteder, hvortil Fiskerne sejle med deres aabne Baade. Med Hensyn til Fiskerbefolkningens og Fiskeriets Størrelse henvises til det statistiske Tabelværk Tab. I.

Fra **Frederikshavn** og **Bangsbostrand** drives Kystfiskeriet nu ikke i større Udstrækning end tidligere, idet de fleste Fiskere herfra drive Storfiskeriet. Der hører for Tiden kun 15 aabne Fartøjer hjemme her, som fiske paa Læsøgrundene og i Læsø-Rende, saagodtsom altid med Garn. Fra **Sæby** har derimod Fiskeri med de aabne Fartøjer vedligeholdt sig, idet der her kun hører faa Dæksfartøjer hjemme, som drive Storfiskeriet. De aabne Fartøjer benyttes paa samme Fiskepladser som de frederikshavnske, og benytte navnligt Garn.

Paa **Læsø** er Kystfiskeriet efter Rødspætter, som det vil ses, kun ringe, trods Øen har en særdeles gunstig Beliggenhed derfor, idet de vigtigste Pladser for Rødspættefiskeri ere Grundene fra Jegens Odde paa Øens N.O. Side og nordefter 3 à 4 qml. tilsøs, og endeligt de grunde Plader Nord, N.N.V. og N.O. for Nordre Rønner med fra 3—6 à 7 Fv. Vand, samt selve Læsø Rende, som dog mest benyttes til Tungefiskeri i Foraarstiden. Grunden hertil er, at Størstedelen af den unge mandlige Befolkning farer tilsøs, og at de, som blive tilbage, eje en Jordlod, som de tildels kunne ernære sig af, men forøvrigt ogsaa, at Afsætningsforholdene hidtil have været temmelig slette, ligesom ogsaa Mangel paa Havneanlæg paa Øens Nordside har holdt Udviklingen noget tilbage. Da der nu er etableret en regelmæssig Dampskibsfart mellem Læsø Vestside og Frederikshavn, ere Afsætningsforholdene derved væsentligt forbedrede. Det Rødspættefiskeri, som drives fra Læsø, foregaar med Garn og Snurrevaad, mest med det sidste.

Langs Østkysten af Jylland, fra Sæby og sydefter til Fornæs, drives intet Kystfiskeri efter Rødspætter af større Betydning, idet man fra det betydeligste Fiskerleje paa denne Strækning, nemlig **Hov,** har optaget Storfiskeriet med Limfjorden som Udgangspunkt. De øvrige Pladser, Asaa, Hals, Mariager og Randersfjord, ses af Statistiken at have temmelig ringe Betydning i Retning af Rødspættefiskeri. Først ved **Treaa Mølle,** beliggende mellem Fornæslandet og Randersfjord, lige Syd for den fiskerige Grund »Tangen«, antager Rødspættefiskeriet noget større Betydning. Det drives dog kun med aabne Fartøjer, som paa Grund af yderst uheldige Landingsforhold ere smaa. Kystfiskeriet langs den her omtalte Del af Jyllands Østkyst foregaar ved Garn, undtagen ved Treaa Mølle, hvor det tillige om Efteraaret drives med Snurrevaad. De almindeligste Dybder, hvorpaa der fiskes, er 4 à 5 Fv. Vand.

Ved **Grenaa** har Anlæget af den derværende Havn givet Stødet til en betydelig Udvikling af Fiskeriet, ikke alene fra selve Beboernes men ogsaa fra andetsteds boende Fiskeres Side, idet disse benytte Havnen efter stor Maalestok som Tilflugtssted og Afsætningsplads. Det er dog som Følge af de for Fiskeriet gunstige Forhold mindre Kystfiskeri med aabne Baade, der drives herfra end Storfiskeri. De aabne Baade, som benyttes, drive Fiskeri paa Grunden »Tangen« og udfor selve Fornæslandet med Garn og Snurrevaad.

Ved **Anholt** er Rødspættefiskeriet tiltaget meget betydeligt i de sidste 10 Aar, og drives som Storfiskeri af jydske, sjællandske og svenske Fiskere, men af Anholterne kun som Kystfiskeri og næsten udelukkende med Garn. Det største Fiskeri drives her paa Nordsiden af Øen, men af Anholterne kun til en Afstand fra Land af 1 dansk Mil. Ved Sydsiden foregaar Fiskeriet mest om Vinteren $^1/_4$—1 Mil fra Land, da Rødspætten her søger paa det dybe Vand fra 3—9 Fv. Manglen af Havn gjør, at Størstedelen af de Fartøjer, som her anvendes til Fiskeri, ere aabne Fartøjer. Paa Grund af Øens triangulaire Form er der kun maadelig Ankerplads ved den, særligt i den Aarstid, da de vestlige Vinde ere fremherskende, og man har derfor i den seneste Tid foretaget en Undersøgelse af, hvorvidt Forholdene egne sig til Anlæg af en Fiskerihavn paa Øens Vestside som Tilflugtsted for den store Mængde Fartøjer, der fiske her.

Afsætningsforholdene for Kystfiskeriet ere upaaklagelige ved Anholt, idet der hele Aaret kommer Kvaser hertil, som kjøbe Fisken til gode Priser og sejle den til Kjøbenhavn.

Fra Grenaa og sydefter drives kun meget ringe Kystfiskeri efter Rødspætter, og her, saavelsom i alle vore sydlige Farvande, ophører Brugen af Vaad til Rødspættefangst, saa at kun Garn og Kroge benyttes. Et Gjennemsyn af Fiskeristatistiken, i Forbindelse med Kortet over Rødspættefangstens Fordeling, vil bedst give Oplysning om Fiskeriets Størrelse og Udstrækning paa de forskjellige Steder. Medens

Rødspættefiskeriet i Kattegat er af stor Betydning og afgiver et vigtigt Exportmiddel, er det i de sydlige Farvande af underordnet Betydning. Udbyttet strækker sjeldent længere end til Omegnens Forsyning, og selve Fisken er mindre og daarligere her end i Kattegattet. Kun enkelte Steder, som Langelandsbeltet og Farvandene sydfor Fyn, navnlig i Bredningen nordfor Ærø, har Rødspættefiskeriet noget større Betydning, ligesom her ogsaa fanges Rødspætter, der i Størrelse kunne maale sig med Kattegatsrødspætten, ihvorvel de ikke afgive en saa god og velsmagende Vare som denne.

Paa Jyllands Vestkyst er Kystfiskeriet efter Rødspætter kun af Betydning paa Strækningen fra **Thyborøn** til **Hirtshals,** hvor det drives med Snurrevaad i Foraarstiden og tildels med Landdragningsvaad og Garn i Efteraaret, samt fra Esbjerg og Fanø (om Vestkystfiskeriet efter Rødspætter nærmere under b, Storfiskeriet). Paa **Fanø** drives Rødspættefiskeriet paa en egen Maade, nemlig ved **Skuldgaarde,** ɔ. Gaarde af Risknipper, som sættes ved Kysten, og som røgtes ved Lavvande, naar de ere tørre. Disse Risgaarde ere byggede i Trekanter langs Kysten, og Rødspætten fanges i dem enten ved et i Midten anbragt Garn eller ved en *Strygglib* (en firkantet Ramme forsynet med en Nætpose), som man stryger over Bunden. Ordet »Skuld« kommer af den tyske Benævnelse for Rødspætter »Scholle«. Skuldfiskeriet drives ogsaa ved Liner med Kroge (Bakker), hvoraf Benævnelsen Bakskuld*). Ogsaa bruges her et eget Vaadfiskeri i Strandkanten. Vaaddets ene Arm bevæges frem af en Hest, som gaar et Stykke ude i Vandet, medens den anden Arm er knyttet til en Vogn, der kjører paa selve Stranden. I **Ringkjøbingfjord** drives Flynderfiskeriet om Vinteren paa en egen Maade, det saakaldte **Brædje** eller **Lædfiskeri.** Der hugges en dobbelt T-formet Vaage i Isen i Retning Øst, Vest og omtrent 6 Alen vestfor Vaagen et rundt Hul, *Plumpehullet* kaldet, gjennem hvilket der støddes eller pulses med en Kølle, *Plumpekøllen.* Fiskeredskabet *(Brædj)* er en stor Kætse eller Brile med en 4—5 Alen lang Pose, som er fastgjort til en Bøjle, hvis Bundstykke er henved 3 Alen langt, 1 Tomme tykt og 2 Tommer bredt. Den brede Del er af Hasselris. Stangen, til hvilken Bøjlen er befæstet, er som en lang Baadshage, og maa være mindst 3 Alen længere end Vandets Dybde. Fiskeriet sker saaledes, at Brædjen stikkes ned i den østre Ende af Vaagen og føres hen over Bunden til Vaagens vestre Ende. Samtidigt slaas Hul vestfor Vaagen og gjøres Alarm af Fiskerne, og dette paastaas at lokke Flynderne saaledes til Vaagen, at der paa ca. 60 □ Alen Fjordbund er fanget over 2,000 Snese Flynder i Løbet af en Maanedstid.

b) Storfiskeriet.

Denne Betegnelse for Fiskeriet med Dæksfartøjer i Nordsøen og Kattegattet benyttes mest ved Skagen, men forøvrigt benævner man det forskjelligt, idet Nogle kalde det Kutterfiskeri, andre, saaledes Fiskerne i Nordsjælland, Anholtfiskeri, fordi Fiskeriet derfra navnligt foregaar ved Anholt, medens atter andre benævne det Havfiskeri. Da det imidlertid fornemmeligt drives nærved Kysterne eller i forholdsvis lukkede Farvande med flere Havne og andre Tilflugtsteder, som benyttes naar Vejret forhindrer Fiskeriet, og man saaledes ikke kan sammenligne det med det Havfiskeri, som drives af fremmede Nationers Fiskere i de store Have, synes Benævnelsen Storfiskeri, hvorved man nærmest betegner et udvidet Kystfiskeri, meget passende og vil blive benyttet i det Følgende.

Fremkomsten af dette Fiskeri i Slutningen af Halvfjerdserne betegner et Fremskridt i vore Fiskeriers Udvikling, der i kort Tid har ført til et efter vore Forhold stort Fiskeri og uddannet Fiskerbefolkningen meget betydeligt, samtidigt med at det har fremmet vor Fiskeexport overordentligt meget. Begyndelsen gjordes for Vestkystens Vedkommende i Hjerting 1873, for Kattegattets Vedkommende i Skagen 1878, idet der hvert af disse Steder anskaffedes et Dæksfartøj, nærmest med den Tanke at benytte dem til Torske- og Kullerfiskeri i Nordsøen og Skagerak. Dette er ogsaa for Hjertings, Esbjergs og Fanø's Vedkommende fortsat ad denne Vej, men opgaves i Skagen paa Grund af Mangel paa Tilflugtsteder, og her bestemte man sig derfor til at forsøge Rødspættefiskeriet i Kattegattet rundt paa de mange Sandgrunde i dettes

*) Se KRØYER: »Danmarks Fiske« 2det Bind Side 251. »Bakskuld« bruges dog ogsaa paa Fanø som Betegnelse for Sletten. Rødspætten benævnes der »Lødskuld«.

vestlige Del. Forsøget lykkedes særdeles godt, idet man gjorde rigelig Fangst saagodtsom overalt, og nu efterfulgte hurtigt Bygningen af en Mængde Fartøjer til dette Fiskeri fra forskjellige Steder i Landet, men navnligt fra Frederikshavn og de nordsjællandske Fiskerlejer. Indtil 1887 er Antallet af Dæks-Fiskerfartøjer i Esbjerg og Hjerting voxet til 47 og indenfor Skagen til 126. Da de ved Esbjerg benyttede Fartøjer imidlertid mest anvendes til Torskefiskeri, og skylde dette deres Udvikling, skulle de nærmere blive omtalte under Beskrivelsen af Torskefiskeriet, medens der her skal gives en Beskrivelse af de særligt til Storfiskeriet efter Rødspætter benyttede Fartøjer, samt nogle Detailoplysninger om dette i det Hele.

Fartøjer og Redskaber.

De i Esbjerg, Hjerting og Fanø hjemmehørende Fartøjer, som dog kun tildels benyttes til Rødspættefiskeri, have en Drægtighed af 9—13 Tons. Kattegattets Dæksfartøjer derimod fra 10—35 Tons. Disse sidste ere alle forsynede med Dam, i hvilken de største kunne tage ca. 300 Snese, de mindste 100 Snese Rødspætter. Den almindeligst brugte Benævnelse for disse Fartøjer er »**Fiskekuttere**«. En saadan Kutter paa 20 Tons, og som tager 200 Snese, bygget i Frederikshavn hos Skibsbygmester BUHL. er vist Pl. 26 og 27. De første af denne Slags Kuttere byggedes her i 1880, og indrettedes da med en lille Dam agter og et større Lastrum for til Nedsaltning af Torsk, da Tanken var at benytte dem saavel til Torske- som til Rødspættefiskeri. Det viste sig imidlertid snart, at dette ikke lod sig forene i saa smaa Fartøjer, og da Rødspættefiskeriet lønnede sig bedst blev Rummet til Nedsaltning af Torsk borttaget, og Dammen forstørret. De mange Kuttere, som nu ere byggede siden den Tid, ere af noget forskjellig Bygning, navnlig eftersom de ere hjemmehørende i det nordlige eller sydlige Kattegat.

De fleste hjemmehørende i det nordlige Jylland, navnlig i Frederikshavn, ere af Dimensioner og Bygning som den paa Pl. 26 viste. Rummet midtskibs er indrettet som Dam til Opbevaring af Fisken, agter er et Styrehul og et mindre Beboelsesrum, forude et større Beboelsesrum til Besætningen, 5 à 6 Mand. De ere hyppigst, som paa Tegningen, riggede med et Storsejl, der vandrer med Skjødet paa en Løjbom samt Papegøjesejl og to Forsejl. Denne Sejlføring synes altsaa at have vundet Fortrinet for enkelt Storsejl med Bom og uden Papegøje. Grunden hertil maa fornemmeligt søges i, at den er meget nem at manøvrere under Fiskeri, hvilket navnlig har Betydning for disse Fartøjer, da hele Besætningen paa en eller to Mand nær kan være beskjæftiget udenbords med Vaaddets Udsætning og desl., ligesom ogsaa de paa sine Steder snevre Farvande og slette Havneforhold ønskeliggjøre Lethed i Manøvreringen. Paa Grund af det store Rum, som optages af Dammen, har man havt nogen Vanskelighed med Anbringelsen af Ballast i disse Fartøjer. I den senere Tid er man derfor gaaet over til at anbringe Ballast i selve Dammen, og har derved opnaaet ca. 150 Pd. pr. Tons. Prisen for et saadant Fartøj er ca. 300 Kr. pr. Tons. Størrelsen af de Fartøjer, som gaa paa Fiskeri og Fiskehandel i det nordlige Kattegat vil bedst ses af hosstaaende Sammenstilling af Hoveddimensionerne af danske Handelskvaser, Fiskekuttere og svenske Dæksfartøjer, som benyttes til Fiskeri i Kattegat.

Danske Handelskvaser	Kuttere	Svenske Dæksfartøjer
Længde . . . . . 40—60 Fod.	30—50 Fod.	ca. 40 Fod.
Brede . . . . . 12—16 -	12—16 -	- 15 -
Dybgaaende . . 6— 8 -	5— 7 -	- 6 -

Pl. 28 viser Tegningen af en Fiskekutter, hjemmehørende i Hornbæk, bygget af Skibsbygger KOEFOED i Rødvig, og som benyttes til Rødspættefiskeriet i det sydlige Kattegat, navnlig ved Anholt. Med Hensyn til Aptering ere disse Fartøjer meget nær som de nys beskrevne fra Frederikshavn, men de ere, som Tegningen viser, temmeligt forskjellige fra disse i Bygningen og ere i Reglen mindre, 10—16 Tons. Rigningen er ogsaa som vist forskjellige fra Frederikshavnskutternes, idet der anvendes Storsejl med fast Bom og uden Papegøjesejl.

De første Kuttere, som anskaffedes til Fiskeri i det sydlige Kattegat, vare riggede uden Bom og med Storskjødet vandrende paa en Løjbom, men dette er nu forladt. Rigningen paa disse Fartøjer synes næppe saa praktisk til Fiskeri som de frederikshavnske Kutteres, men i Sejlevne og Sødygtighed staa de ikke tilbage for disse, de blive endog benyttede mere til Vinterfiskeri end de frederikshavnske, og have vist sig som fortrinlige Søfartøjer.

Foruden de her fremstillede to Fartøjstyper, som almindeligst benyttes i Kattegattet, træffes desuden en Del af gammel dansk Jagttype, samt andre ældre Fartøjer af forskjellig Bygning, som ere omdannede til Kvaser, og benyttes til Storfiskeri efter Rødspætter. Endeligt findes enkelte af den engelske Nordsøstype, enten kjøbt i England som ældre Fartøjer, eller byggede herhjemme til Nordsøsfiskeri, Pl. 25.

De Redskaber, som benyttes fra disse Fartøjer, ere Garn, Snurrevaad og Trawl. Ved Storfiskeriets Opkomst benyttedes udelukkende Garn, men da Snurrevaaddet fremkom fortrængte det hurtigt Garnfiskeriet, og er nu det Redskab, som bruges mest. Vaaddet har nemlig den Fordel, at det fisker mere end Garnene, er nemt at vedligeholde og billigt at anskaffe, men det er efter de fleste Fiskeres Mening, og efter de statistiske Oplysninger, som foreligge herom, ødelæggende for Fiskebestanden, i al Fald naar det bruges paa saa lavt Vand som Tilfældet hidtil har været. Garnfiskeriet kan være ligesaa lønnende som Vaadfiskeriet, thi med Garnene fiskes gjennemgaaende større og værdifuldere — om end færre — Fisk end med Vaaddene, men disse to Fiskemaader trives ikke samtidigt, dels paa Grund af de hyppige Sammenstød mellem Redskaberne, dels fordi den mindre Fisk, som ofte faaes i Vaaddene i stor Mængde, trykker Priserne.

Med Hensyn til Konstruktion og Anvendelse af Garn og Snurrevaad kan henvises til hvad derom er bemærket under Beskrivelsen af Kystfiskeriet og til Pl. II og III, hvor blandt andet Snurrevaad er vist under Indhaling og Udsætning. Den ene af Vaaddets Liner er ved Udsætningen fastgjort ombord, og roes ud i den Retning Vaaddet skal sættes, derefter sættes dette rundt i en Bue, den anden Line roes ombord, og Vaaddet hales til det opankrede Dæksfartøj ved Hjælp af et paa Masten anbragt Krøbelspil, hvortil begge Linerne kastes samtidigt. Naar Vaaddet er halt paa Siden, tømmes Fangsten fra de større Fartøjer i Almindelighed ud i Jollen, de mindre hale Vaaddet paa Dækket, og Fangsten bringes i Dammen.

De Snurrevaad, som benyttes til Storfiskeriet, have i Almindelighed følgende Dimensioner:

Længde af hver Arm i redet Stand, e-f Pl. II Fig. 1.....	90 Alen.
Længde af Sækken, A.....	10—12 —
Dybde ved Indgangen.....	3 à 4 —
Antal Knuder pr. Alen i hele Vaaddet (strakt Maal).....	11—12.
Pris for et Vaad i færdig Stand.....	80 Kroner.
Materiale.....	Bomuldsgarn.

Endnu skal kun tilføjes, at Snurrevaaddet, naar det benyttes i Nordsøen, undertiden bruges som et Slags Trawl, d. v. s. slæbes over Havbunden af et Fartøj under Sejl. I saa Tilfælde benyttes et Par korte jærnbeslaaede Plankestykker, hvortil Vaaddets Arme fastgjøres noget fra Enderne af disse, og samles til en Hanefod, hvori Slæberen er anbragt. Disse Plankestykker holde Vaaddet til Bunden, og da de ere stillede i Hanefod skjære de ud, naar de trækkes henover denne, hvorved Vaaddet spiles ud og holdes i denne Stilling til det hales ind.

Trawl, Pl. IV A, benyttes meget lidt af vore Fiskere, men desto mere af fremmede, navnlig engelske Fiskere, som gjæste vore Kyster, og i mindre Format (de saakaldte *Kurrer*) af de tydske Fiskere. Den første bevæges frem ved at Fartøjet under Sejlads trækker den hen over Bunden, den anden bruges som Driv-Trawl, d. v. s. den bevæges frem ved at Fartøjet driver for bakke Sejl, og derved fører den med sig. De engelske Fartøjer have en Gjennemsnitsdrægtighed af 75 Reg. Tons med 10 Fods Dybgaaende, 5 Mands Besætning. De tydske Fartøjer ere evertbyggede Fartøjer med Dam, ca. 35 Tons drægtige, 4 Fods Dybgaaende og Sværd paa Siderne, 3 Mands Besætning. Prisen for dem er 16 à 18,000 Mark.

Pl. 25.

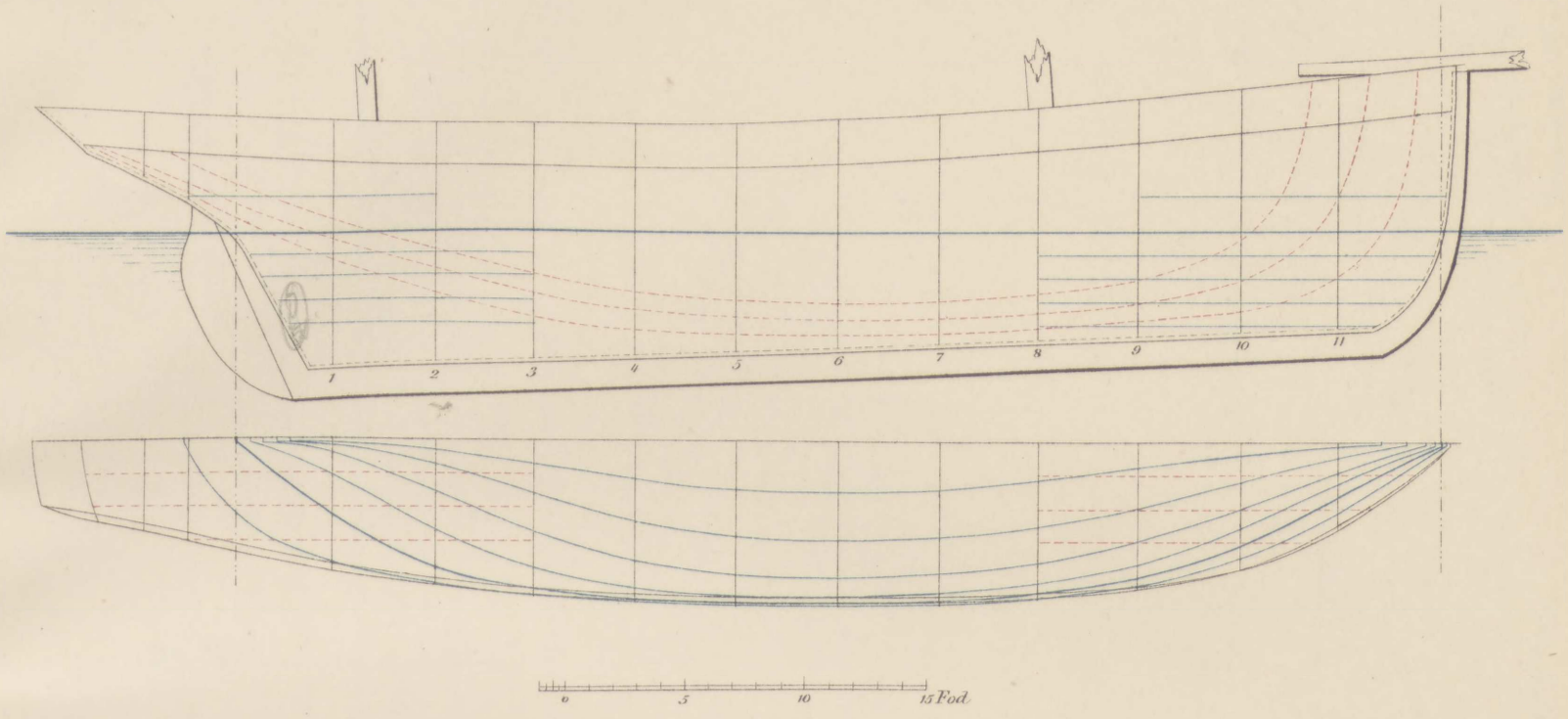

Fiske Yawl til Nordsöen

Benzon, Nykjöbing.

Længde	50 Fod	
Bredde	13 „	9 Tom.
Dybde	7 „	

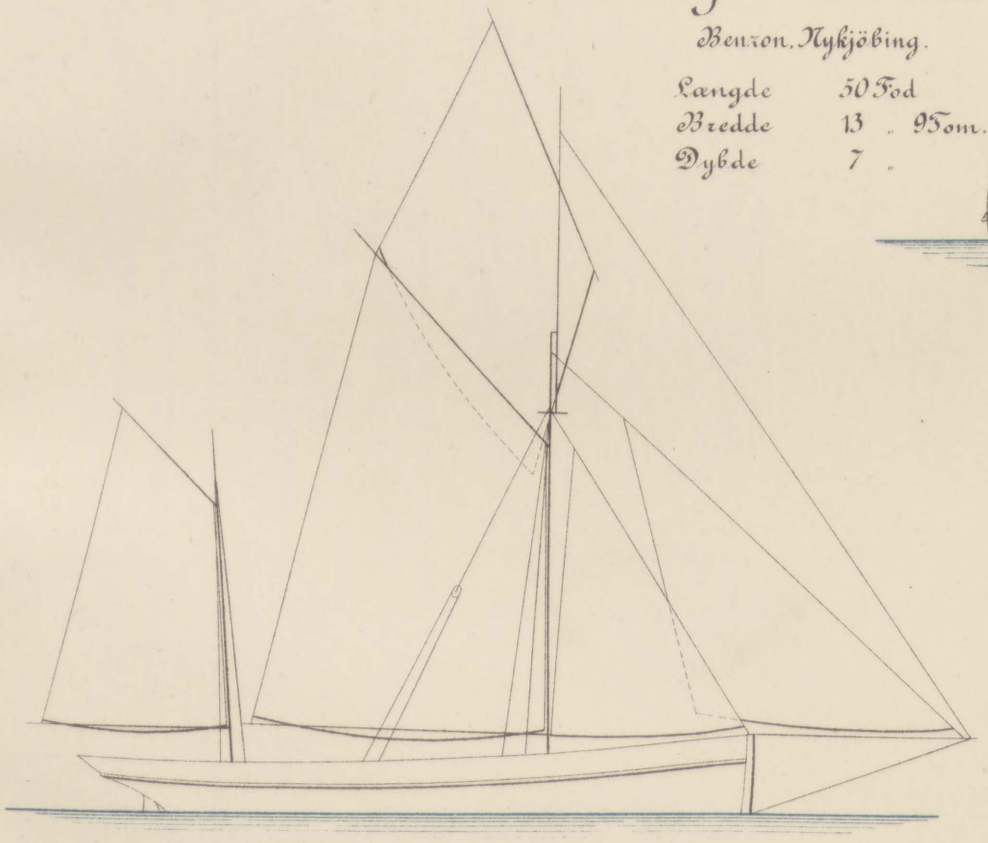

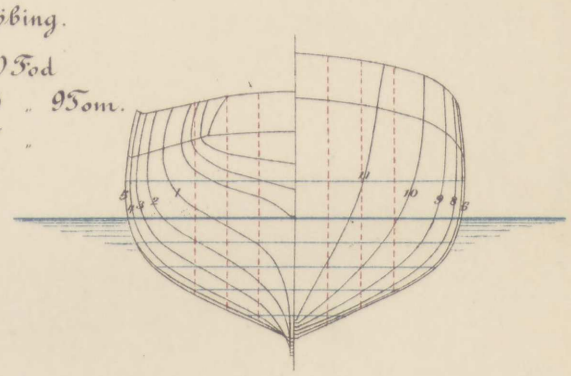

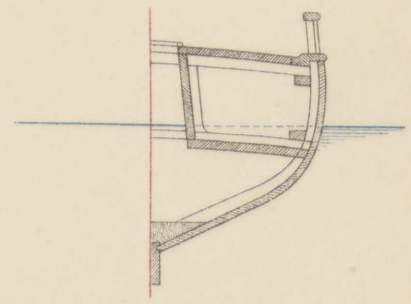

Axel E. Aamodt Lith. Etabl.

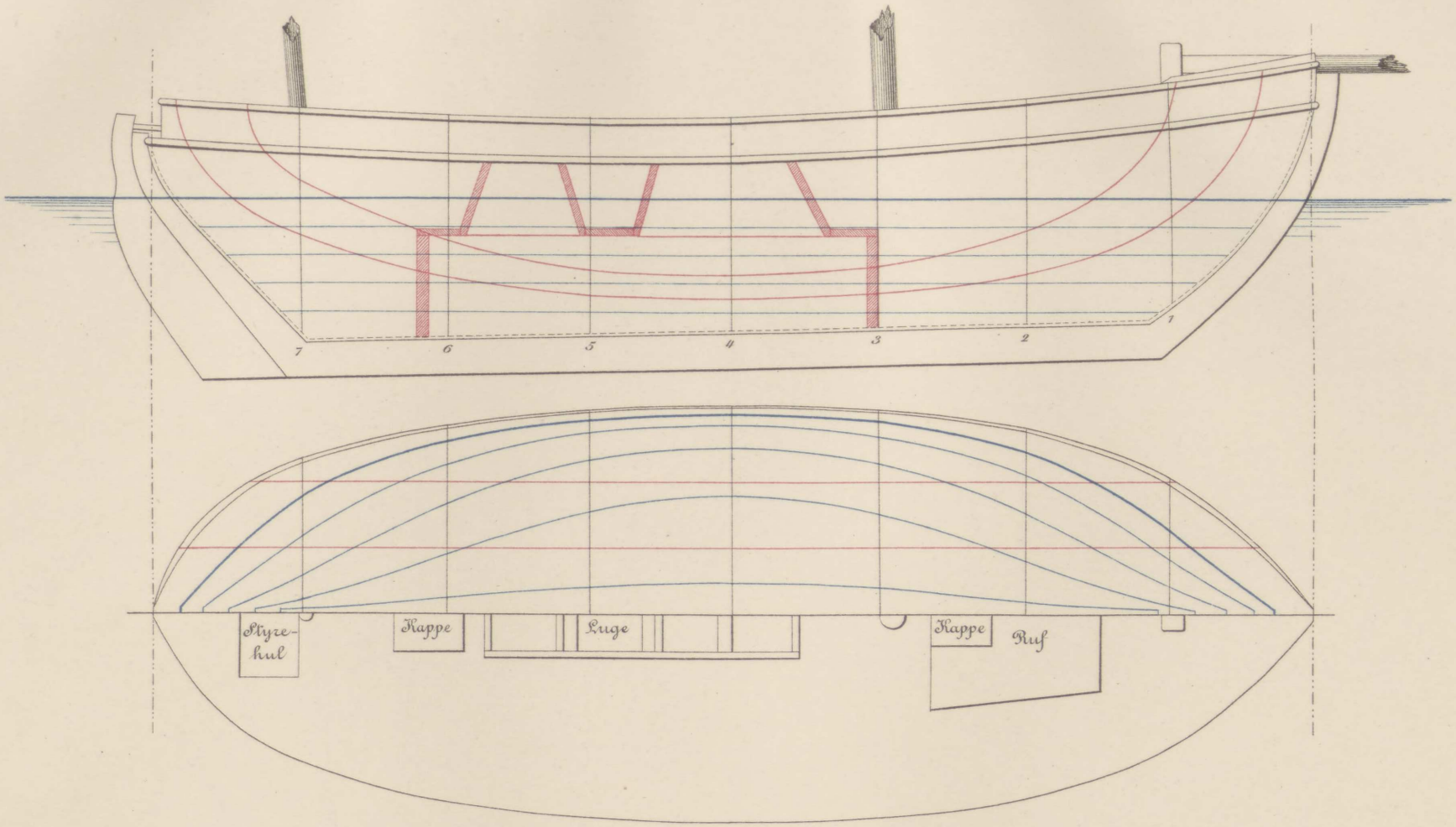

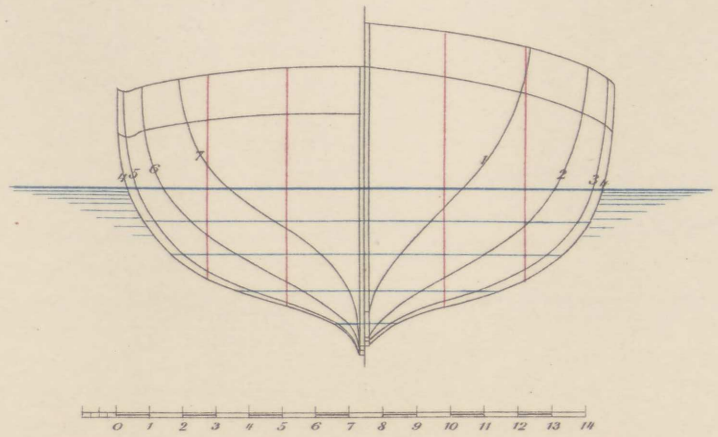

Dæksfartöj fra Frederikshavn

til Rödspættefangst i Kattegat

Buhl, Frederikshavn.

Længde	42'
Bredde	15'
Dybgaaende	6'6"
Drægtighed	c. 24 Tons.

Axel E. Aamodt's Lith. Etabl.

Sejlføring
til
Dæksfartöj fra Frederikshavn.

5 4 3 2 1 0 5 10 15 20 25

Axel E. Aamodt lith. Etabl.

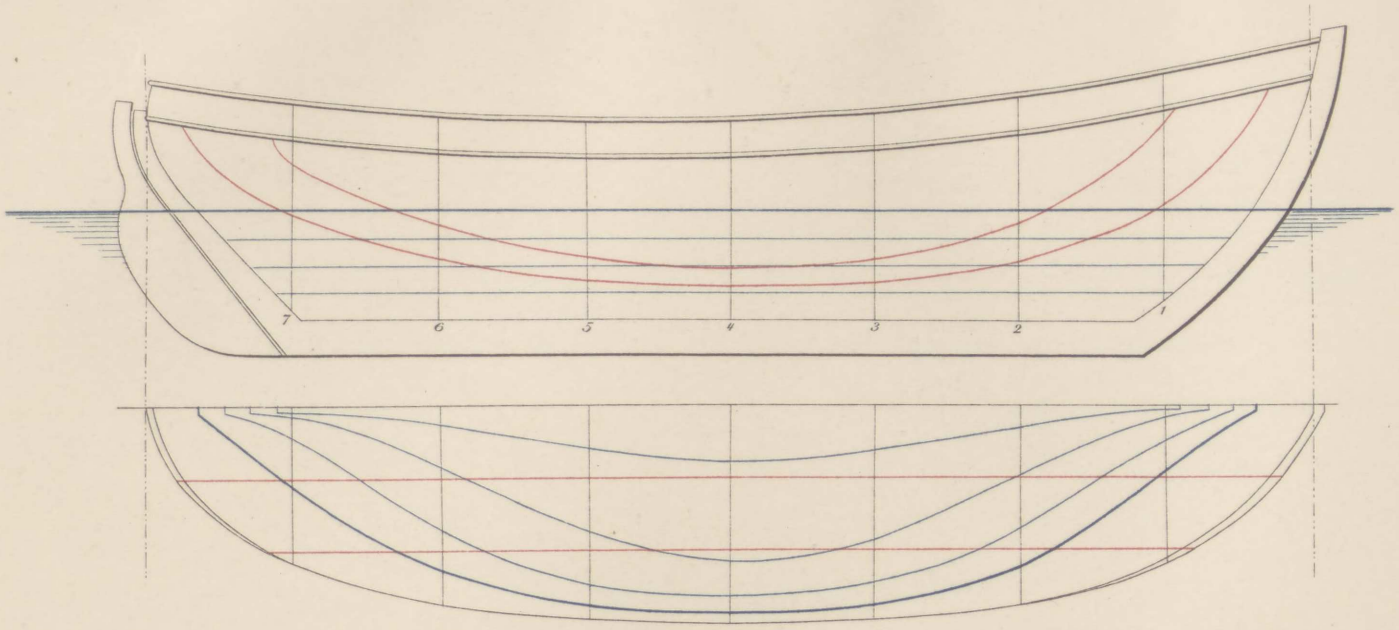

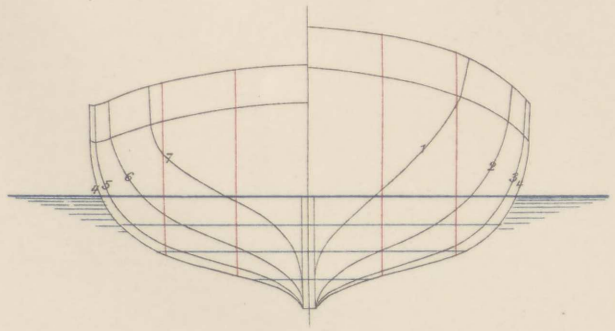

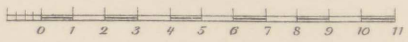

Dæksfartöj fra Hornbæk

til Rödspættefangst i Kattegat

Hoefoed. Faxe.

Længde	36' 0"
Bredde	13' 8"
Dybde	5' 0"

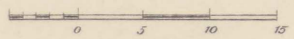

Axel E. Aamodts Lith. Etabl.

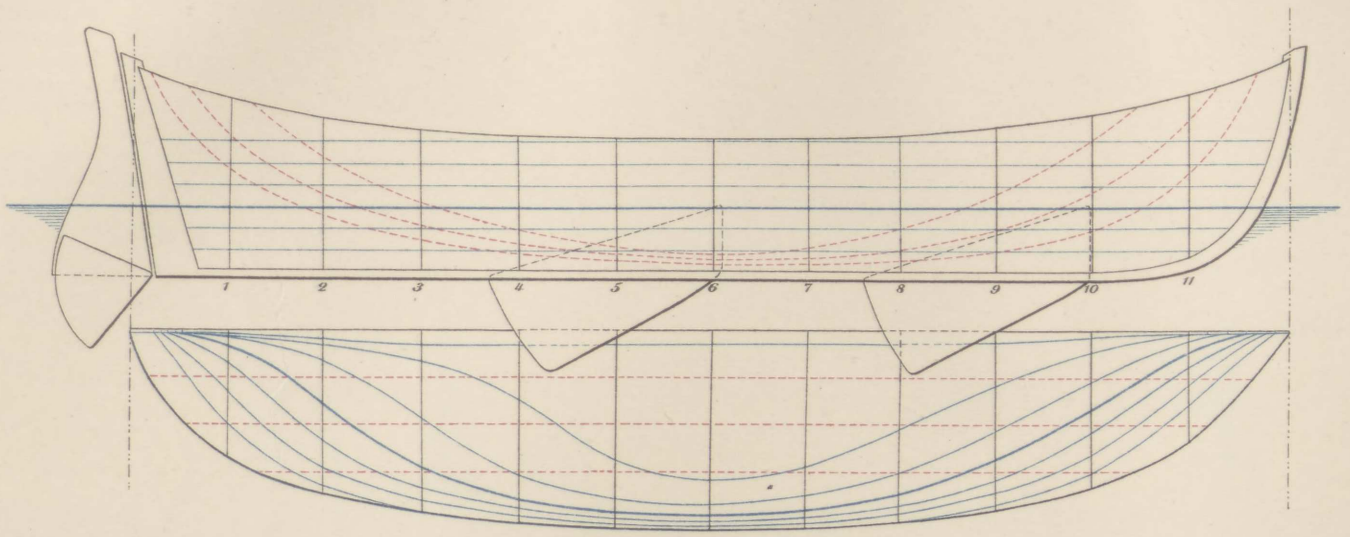

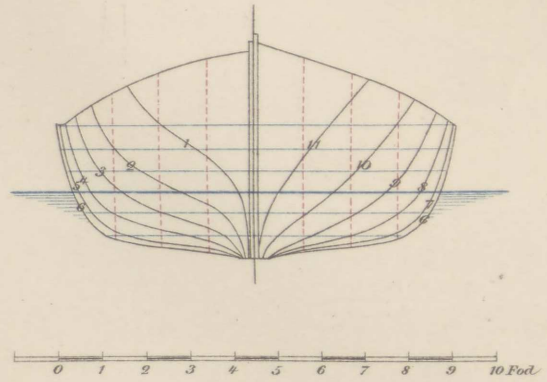

Sænkekjölsbaad

til Rödspættefiskeri ved Sæby.

Capt. i Marinen Bonnesen.

Længde 26 Fod
Bredde 9 " 2 Tom
Dybde 3 " 0 "

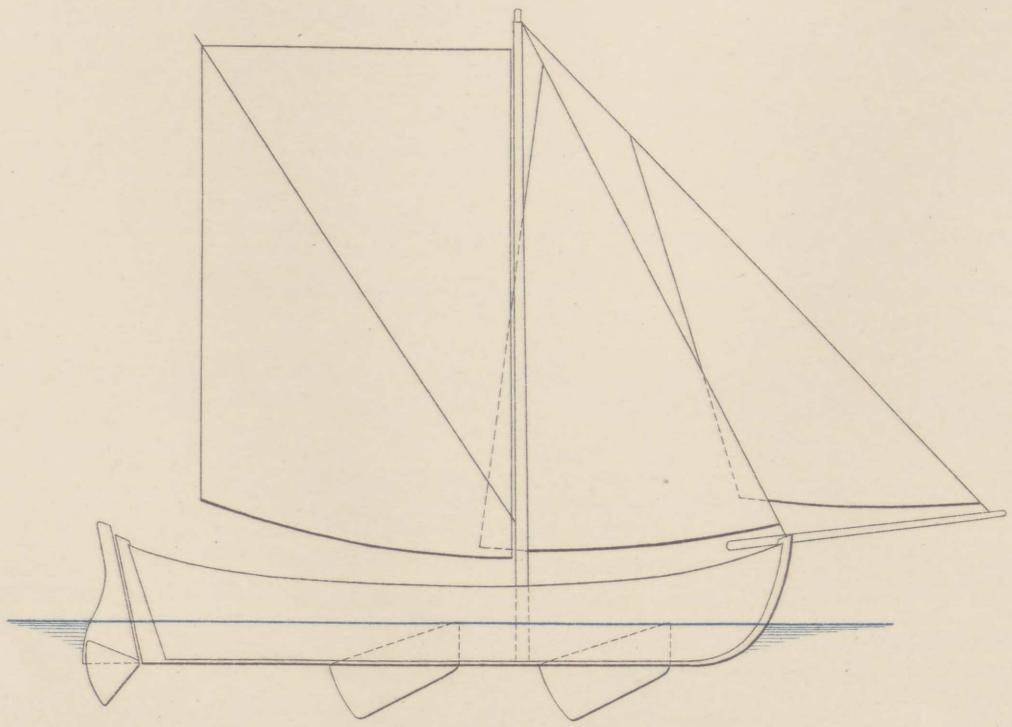

Axel E. Aamodt lith. Etabl.

A. Nettet.
B. Bommen.
C. Slæden.
D. Hanefod.
E. Sækken.
F. Tømmen.

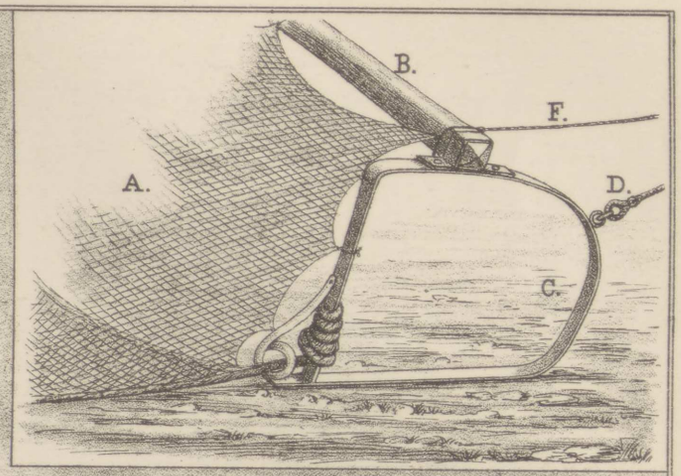

Axel E. Aamodt's Lith. Etabl. & Bogtrk. Kjøbnyn

Trawlen er et trekantet, fladt, poseformet Næt, A, hvis Aabning foroven holdes udspændt ved en vandret Bom, B, som holdes omtrent 3 Fod oppe fra Bunden ved Hjælp af 2 Jærnslæder, C, en for hver Ende af Bommen. Den nederste Side af Nættets Aabning slæber paa Bunden, naar Redskabet bruges, og er derfor belastet med Jærnkjætting eller Vægte. Trawlens Størrelse er afhængig af de Fartøjer, som bruge den. I de større fremmede Fartøjer er Bommen sædvanligt 36—50 Fod, ja i Damptrawlerne endog til 80 Fod lang, men i vore Fartøjer benyttes de ikke over 25 Fods Længde. Paa de større Fartøjer er Trawlnettets Længde 100 Fod. Den samlede Vægt indtil 4 Tons. Naar Trawlen slæbes hen over Bunden ved Hjælp af en Trosse, som er fastgjort i Hanefod D, til Slæderne, holdes altsaa den øverste Side af Nættets Aabning Jærnslædernes Højde fra Bunden, medens den underste Side følger Bunden og opsamler Fisken. Trawlnættet er videst ved Mundingen, men snævres ind bagtil, undtagen det bageste Stykke, »*Kalven*«, E, som er lige vidt paa hele Længden. Sækken eller Kalven er aaben i Bunden, men under Brug surret for Enden. Naar den er bjerget, tømmes den for Fangsten ved at løsne denne Surring. Naar Travlen udsættes, kastes Nættet udenbords, saa at det hænger i Bommen, som har sin Plads langs Siden af Fartøjet, hvorefter denne affires. Affiringen foregaar ved Hjælp af Hanefoden, hvis to lige lange Grene benævnes Tømmerne, og desuden benyttes en Extra-Tømme, som er fastgjort i den agterste Ende af Bommen, og vises ind over Hakkebrættet under Nedfiringen. Den forreste Tømme fires af først, indtil Forenden af Bommen er skaaret ud fra Fartøjet, og derefter fires Agterenden af Bommen af i Hjælpetømmen. Naar hele Bommen er i Vandet, losses Hjælpetømmen, Trawlen fires ned i begge Tømmerne, og der stikkes ud paa Trawltrossen efter Vejrets Beskaffenhed. Skal Trawlen bjerges, hives med Damp- eller Haandspil ind paa Trossen, indtil Bommen kommer op i Vandets Overflade. Ved Tømmerne og Hjælpetømmen bringer man Bommen langs Siden, og letter den op paa Plads, hvor den surres. Derpaa haler man Nættet indenbords, og naar man skal have Kalven lettet, gjøres dette om fornødent med Tallie, hvorpaa Fangsten tømmes ud paa Dækket. Udsætningen af de mindre Trawls, som bruges fra de danske Fartøjer, foregaar paa Grund af deres ringere Størrelse og Vægt lettere end her beskrevet, men forøvrigt paa samme Maade.

Kurren er 25 Fod lang, Nættet 7 Fv. langt og vejer 60 Pd., altsaa betydelig mindre end den engelske Trawl (»the beam Trawl«).

Fremmede Fiskere, navnlig engelske, bruge i de senere Aar et Hjul for hver Ende af Trawlbommen, hvorved Trawlens Gang lettes betydeligt. I Almindelighed afpasses Sejlføringen saaledes, at man trawler med 2 à 3 Mils Fart. Fangsten bestaar foruden af Fladfisk, af Kuller, Torsk o. fl. a.

Anvendelse af de i det Foregaaende nævnte Redskaber til Storfiskeri er saaledes:

Trawlen benyttes kun i ringe Grad og kun udenfor Søterritoriet. Fiskeriet drives med Dæksfartøjer fra Esbjerg og kun lejlighedsvis For- og Efteraar, naar Fisken staar nærmere Land, men i stor Udstrækning fa engelske og tydske Fiskere, de første i Sommertiden, de sidste i For- og Efteraarstiden. Alt Fiskeri med dette Redskab er efter dansk Lovgivning forbudt paa dansk Søterritorium, og den danske Regjering holder derfor i Fisketiden et Orlogsfartøj stationeret paa Vestkysten for at sikkre Overholdelsen af dette Forbud og vaage over, at det danske Søterritorium i det Hele respekteres af Fremmede, samt paase, at de af forskjellige Magter tiltraadte Regler for Fiskeri i Nordsøen udenfor Søterritoriet overholdes saavel af vore egne som af fremmede Fiskere. I Kattegattet har Fiskeri med Trawl været forsøgt til forskjellige Tider, baade af danske, svenske og engelske Fiskere. Det synes imidlertid som om dette Redskab ikke ret egner sig til Brug i dette Farvand, i ethvert Tilfælde ikke i dets vestlige Del, hvor Bunden er meget ujevn, paa sine Steder stenet og opfyldt af Vraggods, forliste Ankere o. a. De Forsøg, som ere gjorte, ere mislykkede paa Grund af, at Trawlen er blevet ødelagt ved Brugen. Mulig er dette dog tildels begrundet i, at næsten alle de Trawlapparater, som have været benyttede, have været meget smaa. De Tilfælde, i hvilke Trawlen vides at være benyttet, med Held i Kattegattet, er i Vintertiden paa det dybe Vand i Østerrenden eller nær denne, tæt ved Anholt. Efter Sigende have ogsaa enkelte af de engelske Trawlere, hvoraf nogle have delvis dansk Besætning, som er kjendt i Kattegattet, fisket med Held imellem Anholt og Læsø.

Hvorvidt Trawlen egner sig til Brug i Kattegattets dybe Vand i Østerrenden, særligt efter Torsk og Kuller, er endnu et uløst Spørgsmaal, som burde søges oplyst ved Forsøg.

De jydske Kattegatsfiskere bruge sjældent Garn til Storfiskeri udover Foraarsmaanederne Marts og April, i hvilken Tid der særlig fiskes Tunger i Læsø Rende og udfor Fornæs. Derimod benyttes nu Snurrevaaddet fra dette Fiskeris Afslutning til der lægges op sent i Efteraaret. Fiskerne fra Sjælland, Hornbæk, Gilleleje, Hundested, Lynæs m. fl. drive saagodtsom udelukkende Fiskeriet med Garn og fiske kun i det sydlige Kattegat ved Anholt fra Februar eller Marts til Efteraarssildefiskeriets Begyndelse i August, da alle Rødspættefiskere fra disse Egne lægge op for at tage fat paa Sildefiskeriet hjemme. I de senere Aar have de sjællandske Fiskere gjenoptaget Rødspættefiskeriet i Vintermaanederne efter Sildefiskeriets Ophør i Oktober, og det drives altsaa nu af dem saagodtsom hele Aaret rundt med Undtagelse af Efteraarsmaanederne, og naar Isen lægger Hindringer ivejen.

De svenske Fiskere fra Rå fiske paa samme Tid og Maade som de sjællandske ved Anholt. De fra de nordlige Egne, Gøteborg og Omegn, fiske derimod kun med Snurrevaad.

Lovgivning. Af almindelige Bestemmelser for Vaadfiskeri gjælder, foruden den alt nævnte, som angaar Forbud mod Brugen af Trawl, den Regel, at Vaad eller lignende Redskab, der drages langs Bunden, befæstet til Baad eller større Fartøj, som bevæges fremad ved hvilkensomhelst Kraft, ikke maa være belastet med større Vægt end 40 Pd. I alle Farvande, med Undtagelse af Vesterhavet, Skagerak og Kattegat, er alt Vaadfiskeri forbudt i Maanederne Marts, April og Maj i den Fjerdedel af disse Vande, hvor Fiskeynglen særlig udklækkes og for hvilke Indenrigsministeren bestemmer Grændserne efter de lokale Forhold for hver naturligt afgrændset Fiskevand for sig.

Af specielle Bestemmelser for Rødspættefiskeri findes den, at i Kattegattet er Flynder-Snurrevaad forbudt i Tiden fra 1. Juni til 15. August. Rødspætter, der holde Maal under 8 Tommer, maalt fra Snudespidsen til Halefinnens Bagrod, maa kun anvendes til Menneskeføde. Kjøb og Salg heraf er forbudt udenfor de Tilfælde, hvor saadan Fangst finder Anvendelse som Agn eller Fisk til Opdræt, eller forhandles fra Udklækningsanstalter.

I Limfjorden maa til Flynderfiskeri bruges Flyndernedgarn, Flynderpig, Landdragningsvaad og Snurrevaad. Flynder-Landdragningsvaaddet skal bindes saaledes, at Maskerne i Armene og den inderste Del af Hoven ere $2^1/_4$ Tomme i Kvadrat og i de 4 yderste Alen af Hoven 2 Tommer i Kvadrat, saa at Maskernes Omkreds altsaa bliver henholdsvis 9 og 8 Tommer. Vaaddets Vægt maa ikke befæstes umiddelbart til samme, men skal anbringes i Stropper. Det skal i Tilfælde af Sammenstød stedse vige for Sildevaaddet.

Flynder-Snurrevaaddet, der drages fra Baad, som ligger for Anker, maa kun bruges i Tidsrummet fra 1. September til 1. April, og dets Masker skulle have den som for Flynder-Landdragningsvaaddet bestemte Størrelse. Flyndergarnet skal have samme Maskevidde som Armene i Landdragningsvaaddet.

Fiskepladser og Fisketider. Kort A viser Storfiskeriets Udstrækning. Indtil for nogle faa Aar siden vare Grundene nordfor Læsø, Farvandet imellem Anholt og Læsø, Svittringen, Tangens Østside og Midten af Aalborgbugten de Fiskepladser, som næsten udelukkende benyttedes af Kutterne, men den store Tilvæxt, som er foregaaet i disses Antal, se Fiskeristatistiken Tab. II, har bevirket, at man ogsaa har udstrakt Fiskeriet til andre Pladser, saa at det nu drives som vist paa Kortet, over saagodtsom hele den vestlige Del af Kattegattet, og medens man tidligere kun benyttede Snurrevaaddet paa 4 à 6 Fv. Vand, benyttes det nu paa over 20 Fv. Vand. At man i de senere Aar har udstrakt Rødspættefiskeriet til Vintertiden, har ogsaa været medvirkende til at søge Fiskepladser paa dybere Vand, hvor Rødspætten findes paa denne Aarstid.

Statistiske Oplysninger. Fiskeriet i Kattegattet er endnu lønnende, men det er aftaget betydeligt i de senere Aar. I hosstaaende Tabel er af et stort Antal Journaler, førte ombord i Fiskekuttere for hvert Aar siden 1880, udregnet Fangsten i Snese pr. Fiskedag paa to af de vigtigste Fiskepladser i Kattegattet. Tabellen er udregnet med det Formaal for Øje at følge Fiskeriets Gang paa de enkelte Fiskepladser og derved danne et bedre Materiale til Bedømmelse af Fiskeriets Gang end det, man faar ved Udregning af Totaludbyttet af hver Kutters Fiskeri for hvert Aar. En stor Del af Kutterfiskeriet foregaar nemlig i Nordsøen, og er saaledes Kattegatsfiskeriet uvedkommende.

Af de forskjellige Journaler, førte ombord i Fiskerfartøjerne er i Tabellen uddraget den samlede Fangst og det samlede Antal Fiskedage for hver enkelt Fiskeplads, hvorved Fangsten pr. Fiskedag fremkommer som Maal for Fiskeriets Størrelse. Vel er herved den Ulempe at Længden af en Fiskedag er temmelig variabel — saaledes kunne nogle af de Fiskende have fisket paa Tider, hvor Vejrliget har tilladt at fiske hele Dagen, andre paa Tider, hvor Fiskeriet ofte er blevet afbrudt — men paa Grund af det store Antal sammenlagte Fiskedage kan denne Ulempe kun tillægges ringe Betydning.

De fremkomne Resultater tyde hen paa, at Kattegatsfiskeriet i Aalborgbugten, det store grunde Farvand mellem Jyllands Østkyst, Fornæslandet og en østlig Grænselinie fra Læsø Rende til Anholt, er aftaget betydeligt, efter at Vaadfiskeriet i 1884 havde naaet en større Udvikling, medens Fiskeriet nordfor Læsø, hvor Grundene ere omgivne af dybt Vand, har holdt sig mere konstant. En Undersøgelse af det statistiske Materiale i Tab. I viser, at Anholtsfiskeriet ogsaa er aftaget mindre end Fiskeriet paa Aalborgbugten, formentligt begrundet i at Fiskeriet her drives med mindre stærkt fiskende Redskaber.

	Aalborg Bugt	Snese pr. Fiskedag	Farvand nord for Læsø	Snese pr. Fiskedag	Vestkysten af Jylland	Snese pr. Fiskedag
1880	6,296 Snese 103 Fiskedage	61.1	2,726 Snese 46 Fiskedage	59.3		
1881	5,532 Snese 88 Fiskedage	62.9	1,958 Snese 46 Fiskedage	43.0		
1882	7,901 Snese 100 Fiskedage	79.0	2,215 Snese 47 Fiskedage	47.0		
1883	5,142 Snese 68 Fiskedage	75.6	2,435 Snese 50 Fiskedage	48.7		
1884	7,044 Snese 82 Fiskedage	85.9	3,602 Snese 64 Fiskedage	56.3		
1885	9,083 Snese 146 Fiskedage	62.2	17,266 Snese 324 Fiskedage	53.3	5,786 Snese 80 Fiskedage	72.3
1886	7,486 Snese 144 Fiskedage	52.0	16,297 Snese 414 Fiskedage	39.4	10,105 Snese 113 Fiskedage	89.4
1887	5,301 Snese 152 Fiskedage	34.8	13,130 Snese 267 Fiskedage	49.1	8,540 Snese 165 Fiskedage	51.7

Storfiskeriets Total-Udbytte i Kattegattet og Nordsøen tilsammen, er, trods den her paapegede Aftagen af Fiskeriet i Kattegat, tiltaget i de sidste 4 Aar, grundet paa en stærk Forøgelse af Fartøjernes og Fiskerbefolkningens Antal.

Det hele Udbytte af Storfiskeriet var i 1885 499,584 Kr., 1886 461,415 Kr., 1887 603,011 Kr., 1888 869,038 Kr.

Dette Fiskeri blev i 1885 drevet med 83 Dæksfartøjer og 64 aabne Baade, bemandede med 635 Mand, i 1888 med 150 Dæksfartøjer og 70 aabne Baade, bemandede med 1,269 Mand.

Denne Tilvæxt er fornemmelig foregaaet i Skagen, Frederikshavn, Limfjordsbyerne og Fiskerlejerne paa Sjællands Nordkyst fra Issefjorden til Sundet samt Assens.

I Skagen, Frederikshavn, Strandby og Bangsbo er Antallet af Kuttere saaledes tiltaget med 32 i disse Aar, i Limfjordsegnene med 17, i Gilleleje med 3, Hornbæk med 4, Assens med 11. De forskjellige Egne, hvorfra Storfiskeriet drives, deltage i følgende Forhold i dette:

Limfjordsfartøjers Fiskeri i Kattegat.....	6	pCt.	af hele Storfiskeriet
Jyllands Østkyst nordfor Limfjorden 64	—	—	—
Grenaa-Aarhus 6	—	—	—
Halsnæs..... 3	—	—	—
Øresund, nordfor Helsingør 17	—	—	—
Assens..... 4	—	—	—

Udbyttet pr. Fisker er størst for Fiskerlejerne nordfor Sundet, 976 Kr. i Gjennemsnit pr. Fisker, idet der fra disse fiskes den største Del af Aaret, mindst for Limfjordsfartøjerne, i Gjennemsnit 484 Kr. aarligt, da disse Fartøjer fiske den korteste Tid i Kattegat.

Paa Grund af Kattegatsfiskeriets Aftagen i de sidste Aar har en stor Del af Fiskerne fra Kattegattet drevet Fiskeriet i 4—5 Foraars- og Sommermaaneder paa Jyllands Vestkyst med Kuttere og have i denne Tid gjort udmærket god Fangst. Til Oplysning om Udbyttets Størrelse i Forhold til Kattegatsfiskeriets (men ikke til Bedømmelse af Nordsøsfiskeriets Gang, hvortil Materialet er for ringe og for spredt), er i nysnævnte Tabel angivet Rødspættefangsten pr. Fiskedag for Vestkystfiskeriets Vedkommende.

Dette Rødspættefiskeri paa Vestkysten foregaar paa forskjellige Pladser, idet der hvert Aar findes en ny Fiskebanke, hvor Kuttere, saavelsom aabne Fartøjer fra Omegnen og fra Skagen, samles. Et Aar er Fiskeriet foregaaet ved Hirtshals, et andet ved Løkken, og et tredie ved Klitmøller. Naar Fisken hen paa Sommeren har forladt Kystfarvandene, ophører Fiskeriet, idet den urolige Aarstid da begynder og vanskeliggjør Fiskeriet med de forholdsvis smaa Fartøjer paa den aabne Kyst, hvor de nødes til at søge Tilflugt indenfor Skagen, eller om muligt ved Thyborøn, naar Vejret bliver uroligt. Et for Fiskeriet heldigt beliggende Havneanlæg paa Vestkysten vilde utvivlsomt bringe Fiskeriet til en langt større Udvikling og muliggjøre Konkurrencen med de fremmede Fiskere, som fiske i Nordsøen. I Sammenligning med disse ere nemlig vore Fiskere i flere Henseender uheldigt stillede. De mangle den Erfaring og Indsigt, som de Fremmede, f. Ex. Englænderne, have erhvervet ved Tradition og Øvelse, og de have ikke den Fordel, som disse, at kunne gaa ud samlede i store Flaader og med store søgaaende Fartøjer, hvorved de i kort Tid finde de gode Fiskepladser. Endelig have de ikke de gode Afsætnings- og Transportforhold, som de engelske Fiskere, der have Dampere, som bringe Fangsten til en af de mange og let tilgjængelige Havne paa den engelske Kyst, hvor der altid er Afsætning for Fisken, men maa selv bringe den til Land, eller sælge den til mindre Priser til Kvaser. Hvad enten vore Fiskere skulle optage Fiskeri efter Rødspætter, i Lighed med det engelske, eller de skulle fortsætte og udvikle deres nuværende Kutterfiskeri tæt ved jydske Kysten i den urolige Aarstid, maa de altsaa for Tiden siges at være uheldigt stillede, og der er derfor al Anledning til at søge fremmet Anlæg af en Havn paa Jyllands Vestkyst, heldigt beliggende for Fiskeriet, hvorved utvivlsomt mange af de Ulemper, som findes for Tiden ville blive hævede. Et saadant Anlæg vil desuden medføre en naturlig Fredning for Kattegatsfiskeriet, da Størstedelen af Fiskerne herfra ville søge dertil.

Udbyttet af det samlede Rødspættefiskeri i Farvandene indenfor Skagen udgjør 27 pCt. af alt Fiskeri i disse Farvande i:

1885.....1,014,721	Snese	til	892,004 Kr.
1886..... 812,846	—	-	708,151 -
1887..... 907,152	—	-	787,850 -
1888..... 677,167	—	-	795,286 -

Heraf falder 86 pCt. paa Jyllands Østkyst, 8 pCt. paa Sjællands Nordkyst og Øresund, Resten 6 pCt. paa den øvrige Del af Farvandene indenfor Skagen. Ialt beskjæftigede Rødspættefiskeriet i denne Del af Farvandet i 1885 2,406 Fiskere, i 1888 2,570 Fiskere.

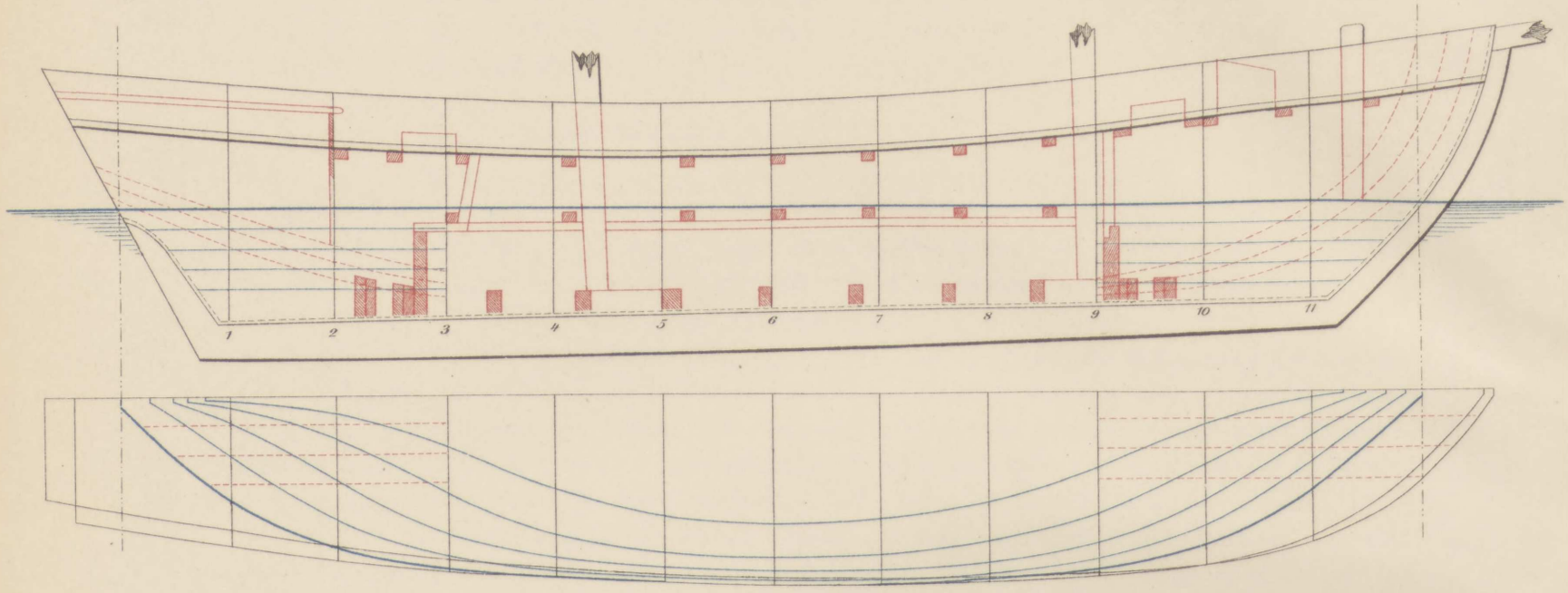

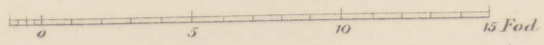

Handelskvase

af Fiskeritidende 1886.

Længde 48 Fod
Bredde 14 „
Dybde 5 „ 7½Tom.

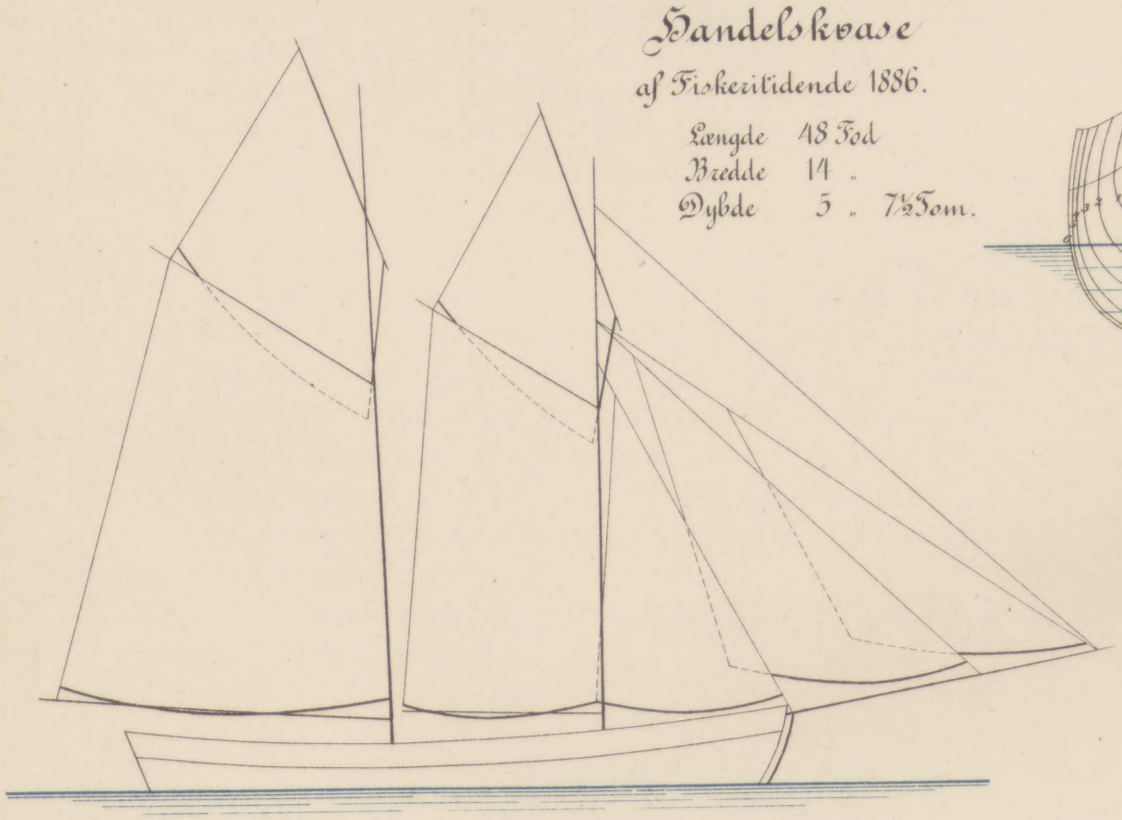

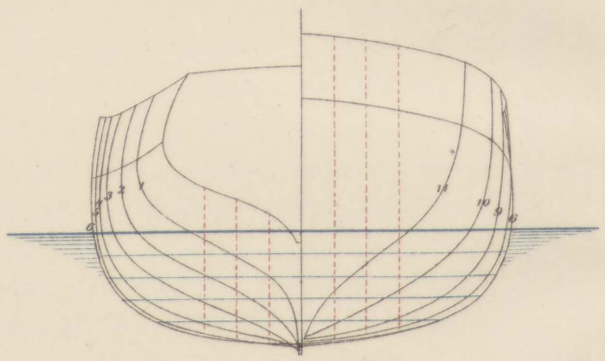

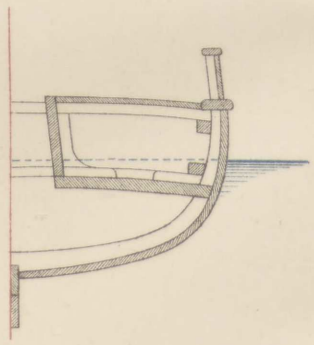

Axel E. Aamodts Lith. Etab.

Rødspættefiskeriets, Kyst- saavelsom Storfiskeriets, Fordeling paa Aarets forskjellige Maaneder er saaledes:

i Januar	2	pCt.	af	den samlede Fangst
i Februar	3	—	—	—
i Marts	8	—	—	—
i April	10	—	—	—
i Mai	15	—	—	—
i Juni	21	—	—	—
i Juli	16	—	—	—
i August	10	—	—	—
i September	8	—	—	—
i Oktober	4	—	—	—
i November	2	—	—	—
i December	1	—	—	—

Afsætnings-forhold.

Som allerede nævnt er vort Rødspættefiskeri indrettet paa Handel med levende Fisk. Fangsten opbevares i en i Fartøjet indrettet Dam og sælges af Fiskerne, enten paa Fiskepladsen til Sejlkvaser, som fører den levende til **Kjøbenhavn** og Norge, eller til Fiskehandlere i Land, som ispakke Fisken i Kasser eller Kurve og forsende den pr. Jærnbane, mest til Udlandet. I de senere Aar er det blevet mere og mere almindeligt, at Fiskerne selv sejle deres Fangst i Land og sælge den til Fiskehandlere. Kvasefarten, som har været meget udbredt og indbringende, er derfor nu, saavel herved som ved de forbedrede Samfærdselsmidler, der have aabnet andre Afsætningsveje, gaaet betydeligt tilbage. Det er nu fornemmelig fra Skagen, Anholt, den nordlige Del af Jyllands Vestkyst og slige isolerede Pladser, at den drives. Pl. 30 viser Tegning af en saadan Sejlkvase, bygget af Skibbygmester BENZON, Nykjøbing p. F. Den er som næsten alle disse Fartøjer rigget som For- og Agter-Skonnert og er i Bygning temmelig lang og bred, lav og flad paa Midten, og har en meget høj Kjøl. Man har ved disse Fartøjer, som i Reglen er 30—40 Tons drægtige, opnaaet at faa gode Sejlere, som i Forhold til Størrelsen rumme et stort Antal Rødspætter, nemlig for de største Vedkommende c. 600 Snese à 16 Pd. pr. Snes. De ældre Kvaser vare indtil for 15 à 20 Aar siden fornemmelig af den gamle danske Jagttype paa 15 til 25 Tons, men stode betydeligt tilbage for de nyere, baade som Opbevaringssted for Fisken og som Sejlfartøjer. Kvaserne sælge i Almindelighed Fisken i Kjøbenhavn fra selve Fartøjet og til Detailhandlere. Paa Grund af, at den saaledes føres levende og forlanges levende til det kjøbenhavnske Marked, ere Priserne som oftest høje, men dette er en naturlig Følge af den store Risiko, der er forbundet med Transport og Opbevaring af levende Fisk.

Den største Del af Rødspættefangsten, som sælges til Fiskehandlere i Land, forsendes til Udlandet, og navnlig til **Hamborg** og **Berlin.** Det er denne Fiskehandel, som er fremstaaet ved Nutidens forbedrede Kommunikationsmidler, der har bragt en saa betydelig Udvikling i vort Fiskeri og navnlig for Rødspætternes Vedkommende, da der af disse Fiske til enhver Tid, kan findes Afsætning paa det tydske Marked. De vigtigste Pladser for Export af Fladfisk ere **Esbjerg** og de forskjellige Fiskerlejer paa Vestkysten, hvorfra Rødspættefiskeri drives, endvidere **Skagen, Frederikshavn** og **Grenaa.** Paa disse Steder er et større eller mindre Antal Fiskehandlere etablerede. For nogle Aar tilbage konsigneredes Fisken til Fiskehandlere i Hamborg, eller man solgte efter Ordre derfra, men efterhaanden som Fiskeriet tiltog kom der ofte Standsninger i Afsætningen, idet Fiskehandlerne i Hamborg nægtede at modtage. Disse beherskede ganske Markedet, indtil man lærte at søge andre Afsætningsveje i Tydskland, og man der indsaa, at Fisken kunde faas billigere ved direkte Kjøb i Danmark end ved Henvendelse til Hamborg. Paa denne Maade har Fiskehandelen udviklet sig over en stor Del af Tydskland og Holland, ja der sendes endog Fladfisk i Ispakning til England, men dette sker endnu kun lejlighedsvis fra Frederikshavn eller Esbjerg paa Grund af den for Fiskeforsending mangelfulde Forbindelse med dette Land.

Uagtet Afsætningsforholdene saaledes ere forbedrede meget betydeligt i de senere Aar, lader deres Ordning dog endnu meget tilbage at ønske. For Kjøbenhavns Vedkommende en mere tidssvarende Ordning af Fiskemarkedet, i Lighed med hvad der findes i de større udenlandske Byer. For Exportens Vedkommende et mere udviklet Efterretningssystem angaaende Markedet i Udlandet, Jærnbanevogne til Transport af Fisk og Etablering af Is eller Frysehuse paa forskjellige Steder ved Kysterne. Fra Vestkysten er i de senere Aar forsøgt Export til Holland af tørrede Rødspætter, men, som det synes, uden Held, idet der har vist sig at være store Vanskeligheder ved Transport og Forhandling af dem.

Ifølge omhyggelig Udregning af Journalerne for de forskjellige Fiskepladser, hvori indeholdes Opgjørelse af Afsætningsprisen for hver Dag, er den Gjennemsnitspris, hvortil Rødspætter ere solgte af Fiskerne, Kr. 0.77 pr. Snes, og for de Steders Vedkommende, hvor de ere solgte efter Vægt, Kr. 0.15 pr. Pd. Følgende Tabel giver en Oversigt over Priserne paa forskjellige Fiskepladser i 1885 for Rødspætters Vedkommende og vil altsaa tillige være oplysende med Hensyn til Afsætningsforholdenes Tilstand paa disse.

	Pr. Snes Kr.		Pr. Snes Kr.		Pr. Snes Kr.
Skagen	0.98	Fredericia	0.99	Rødvig	0.40
Frederikshavn og Bangsbo	0.82	Odense Fjord	0.20	Masnedsund	0.82
Læsø	0.96	Kjerteminde	0.58	Agersø	1 67
Anholt	0.91	Nyborg	0.85	Rersø	1.15
Kutterfiskeri i Kattegat	1.10	Bagenkop	0.87	Kallundborg	0.52
Sæby	0.70	Sjællands Odde	0.23	Samsø	0.20
Asaa, Hov, Hals	0.52	Rørvig	0.36	Oreby	1.63
Als Odde	0.37	Holbæk	1.35	Nakskov Fjord	0.93
Treaa Mølle	0.57	Bramsnæsvig	1.04	Askø	0.95
Grenaa	0.76	Hundested	0.30	Hesnæs	0.80
Ebeltoft	0.96	Snekkersten	0.42	Nykjøbing p. F.	1.17
Vejle Fjord	0.58	Sletten	0.58	Rytzebæk	0.71
		Skovshoved	0.42		

Foruden de i det Foregaaende nævnte Fladfisk fanges endnu af saadanne: **Helleflynder, Skrubber** og **Sletter,** men disse Fiskearter have ikke nogen Betydning som Handelsvare og benyttes mest paa Vestkysten og i de sydlige Farvande som Fødemiddel for Beboerne. Fiskeriet af de to sidstnævnte Fiskearter foregaar ved Kroge og Garn.

Helleflynderen forekommer ikke meget almindeligt i vore Farvande. I Beltet og de sydlige Farvande fanges den meget sjeldent; i Sundet noget hyppigere. I Kattegattet fanges den temmelig hyppig, men fra dansk Side drives der ikke særligt Fiskeri efter den; derimod er den Gjenstand for specielt Fiskeri fra den svenske Kyst, udfor hvilken den forekommer hyppigst. Helleflynderfiskeriet foregaar med Kroge.

Tungefiskeri.

KORT B.

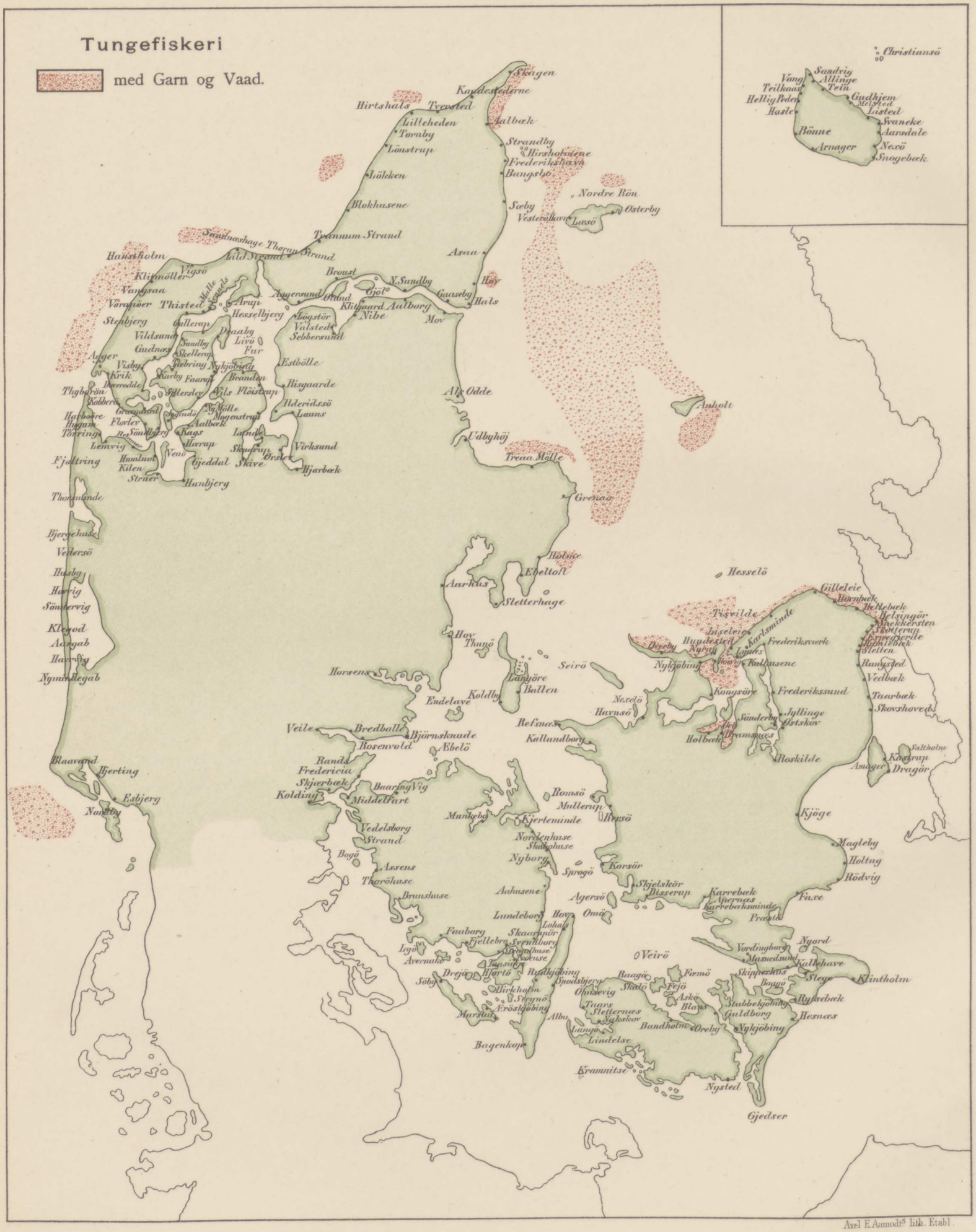

Axel E. Aamodts lith. Etabl.

B.

Tunge-, Pig- og Slethvarrefiskeriet.

(Kort B og C. Pl. 31.)

Skjøndt disse Fiskearter langtfra ere saa hyppige herhjemme som Rødspætten, spiller Fiskeriet efter dem dog en ikke ubetydelig Rolle, og dette hidrører fra, at den største Del deraf forsendes til Tydskland, hvor der til Tider, navnlig i Fiskeriets Begyndelse om Foraaret, betales meget høje Priser for dem.

Fiskeriet efter **Pig-** og **Slethvarre** falder tildels sammen med Rødspættefiskeriet, idet de fanges i de udsatte Rødspættegarn eller i Vaad og behandles og sælges sammen med Rødspætter, men til betydeligt højere Priser. Der kan derfor til Oplysning om Garn- og Vaadfiskeriet efter disse Fiskearter henvises til den heraf for Rødspættefiskeriets Vedkommende foretagne Beskrivelse og de dermed følgende Tegninger. Pig- og Slethvarrens Forekomst er meget variabel. Sidstnævnte fanges undertiden i stor Mængde ved Anholt, men forøvrigt regnes Pladserne N og NO for Nordre Rønner, samt Kobbergrunden, for at være de for disse Fiskearter rigeste Pladser. I de sydlige Farvande har Pig- og Slethvarrefiskeriet ikke nogen Betydning for Exporten, men der fanges hist og her en Del til det stedlige Forbrug, saaledes i Sundet, Issefjorden, Store Belt og ved Bornholm, hvor Pighvarren er af en egen, mindre Race, de saakaldte *Botter*, Heller ikke for Fiskeriet paa Vestkysten har disse Fiske nogen større Betydning.

Det samlede Pighvarfiskeri udgjør ½ à 1 pCt. af Fiskeriet i Farvandene indenfor Skagen. Værdien var i: 1885 13,278 Kr., 1886 18,612 Kr., 1887 48,305 Kr., 1888 19076 Kr.

Dette Fiskeri drives især fra Fiskestationer ved Kattegats-Kysterne.

Tungefiskeriet drives mere som et særskilt Fiskeri, saavel paa Vestkysten, hvor det dog navnligt drives af tydske Fiskere i Foraarstiden i Omegnen af Horns Rev, som i Farvandene indenfor Skagen.

Fiskeriet drives fra dansk Side, saavel her som fra Esbjerg, med Garn, og for en ringe Del med Snurrevaad.

Garnenes Dimensioner ere almindeligst følgende:

Længde i redet Stand	280 Alen.
Dybde	2 —
Antal Knuder pr. Alen i strakt Maal	10 à 11.
Pris for selve Garnet	5 à 5½ Kr.
Tillæg ved Monteringen	3 -
Materiale	Bomuldsgarn.

De under Rødspættefiskeriet beskrevne Fartøjer benyttes hertil, særligt de som anvendes til Storfiskeriet. Kun fra de nordsjællandske Fiskerlejer Hundested og Lynæs benyttes andre Fartøjer end

dem, der anvendes til Rødspættefiskeri, nemlig Dæks- og Halvdæksbaade uden Dam af noget lignende Konstruktion som de svenske Kattegatsfiskerfartøjer og af Tegning som vist Pl. 31. Disse Fartøjer benyttes ogsaa til Efteraars-Sildefiskeriet.

I Kattegattet er det navnlig paa dybt Vand i Læsø Rende, udfor Fornæs, i Renden mellem Tangen og Fornæslandet, og i det dybe Vand mellem Anholt, Hesseløen og Sjællands Nordkyst, at Tungefiskeriet drives. Se Kort B. Særligt paa dette sidste Sted er Tungefiskeriet af stor Betydning. Fangsten sejles til Hundested og Lynæs, og forsendes herfra. Med Hensyn til Tunge-, Pig- og Slethvarre-fiskeriernes Størrelse paa de forskjellige Pladser henvises til det statistiske Tabelværk, Tabel I.

Det samlede Tungefiskeri i Farvandene indenfor Skagen udgjør i Gjennemsnit af 4 Aar 4 pCt. af hele Fiskeriet i disse Farvande, men har i disse Aar været i betydelig Tiltagen, idet det fra 2 pCt. af Fiskeriet i 1885 er steget til 7 pCt. i 1888. Udbyttet har været i: 1885 79,788 Kr., 1886 83,028 Kr., 1887 126,642 Kr., 1888 210,981 Kr.

Heraf falder den langt overvejende Del, c. 80 pCt., af det hele Tungefiskeri paa det nordlige Sjælland, c. 20 pCt. paa Jyllands Kattegatskyst.

Disse Fiskeriers Fordeling paa Aarets forskjellige Maaneder er, beregnet efter Statistiken for Farvandene indenfor Skagen, saaledes:

	Tunger.	Pighvarre.
Januar	0 pCt.	1 pCt.
Februar	0 —	1 —
Marts	3 —	2 —
April	46 —	22 —
Maj	32 —	35 —
Juni	11 —	24 —
Juli	4 —	7 —
August	1 —	4 —
September	2 —	1 —
Oktober	1 —	1 —
November	0 —	1 —
December	0 —	1 —

Den overvejende Del af Fangsten sælges til Fiskehandlere i Land, som forsende den i ispakket Tilstand til Tydskland. Priserne ere her undertiden saa gode, at Fiskerne kunne opnaa indtil 1 Kr. pr. Pd. af Tunger. Gjennemsnitsprisen, som Fiskerne opnaa for Tunger, er Kr. 0.32 pr. Stk., og for Pighvarre Kr. 0.29 pr. Stk. For de vigtigste Pladser vil Gjennemsnitsprisen ses af følgende Tabel.

	Tunger, Gjennemsnitspris pr. Stk. Kr.	Pighvarre, Gjennemsnitspris pr. Pd. Kr.
Skagen	0.30	0.43
Bangsbo	0.45	0.41
Kutterfiskeri i Kattegat	0.47	0.33
Sæby	0.41	0.34
Treaa Mølle	0.42	0.22
Grenaa	0,43	0.50
Ebeltoft	0.25	0.00
Sjællands Odde	0.10	0.08
Bramsnæsvig	0.12	0.00
Hundested	0.31	0.29
Hornbæk	0.37	0.35
Snekkersten	0.33	0.25
Rødvig	0.00	0.10

Pig- og Slethvarfiskeri

med Garn og Vaad.

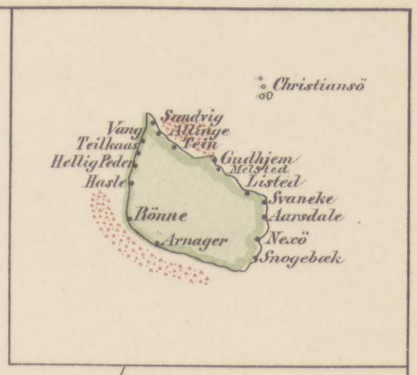

Axel E. Aamodts lith. Etabl.

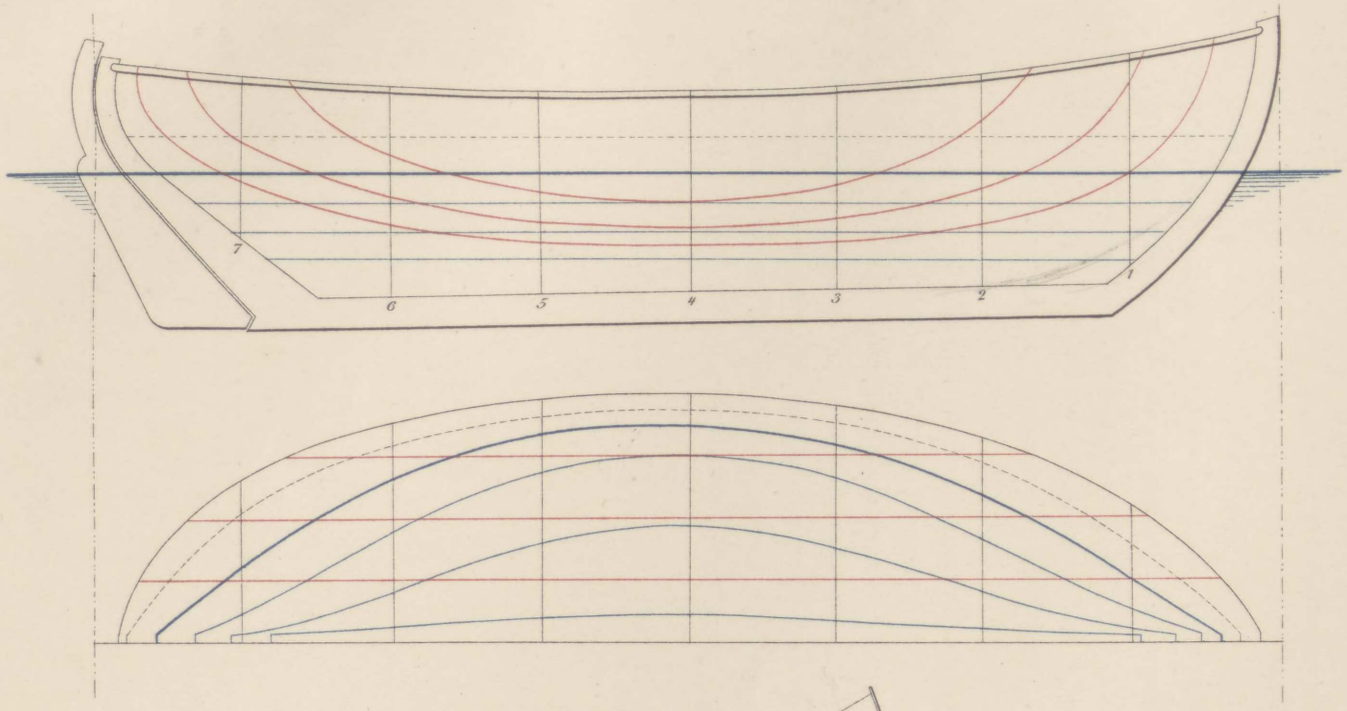

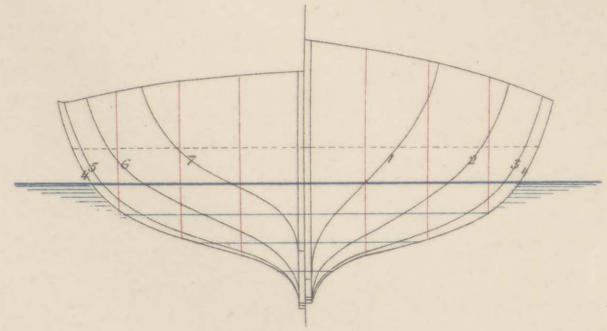

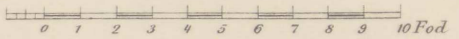

Dæksfartöj fra Lynæs

til

Tunge- og Sildefangst i det sydlige Kattegat.

Længde	32' 6"
Bredde	13' 8"
Dybde	4' 6"

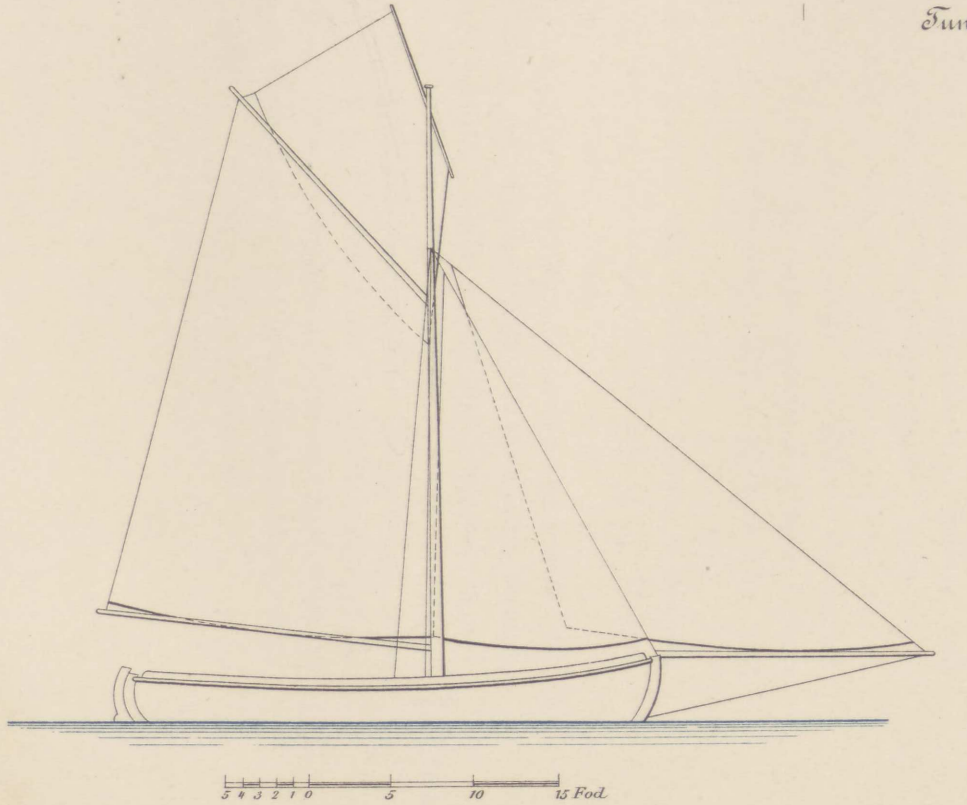

Axel E. Aamodts Lith. Etabl.

Af de i Udlandet benyttede Konserveringsmethoder, saasom Fiskens Behandling med Borsyre, har ingen faaet Indpas herhjemme, idet her enten benyttes **Ispakning** eller **Fisken holdes levende.** I de seneste Aar er man dog begyndt at komme ind paa Etablering af **Frysehuse,** og et Forsøg hermed er gjort i Gilleleje, hvorved Hensigten er at konservere Fisken, som exporteres, i **frossen** Tilstand, hvis Forholdene ved dens Ilandbringelse ikke ere gunstige for Salg. For Handelen med en saa værdifuld Fisk som Tungen har saadanne Ishuse en særegen Betydning. Det nysnævnte Ishus er bygget af Træ med dobbelte Vægge, hvorimellem Savmel som Isolationsmiddel. Det hviler paa smaa Betonpiller, paa hvilke Fodrammen er fastboltet. Grunden er udgravet til 1 Alens Dybde og fyldt med Tørvejord, som altsaa danner Gulvet i Ishuset. Den udvendige Væg bestaar af lodrette, uhøvlede og upløjede Brædder (1×6) med 1 Tommes Mellemrum, hvilke dækkes af Lister ($3 \times 1/2$); den indvendige Væg bestaar af vandrette rupløjede Brædder, Loftet ligesaa. Alt udvendigt Træ er smurt med Creozotolie, det indvendige derimod med Carbolin eller anden Imprægneringsvædske som Middel mod Svamp. Taget bestaar af rupløjede Brædder, dækkede med Tagpap. Huset, hvis Længde er 24 Alen, Bredde 10 Alen samt Højde 6 Alen, bestaar af 3 Afdelinger, 1) et Pakrum med Betongulv og Afløb. Istedetfor Loft findes et løst Stænge til Kurve og lignende. Desuden findes Inventarium af Rensebord, Vægt, Ismaskine, etc. 2) Isrummet, $10 \times 10 \times 6$ Alen udvendig; $8\,1/2 \times 8\,1/2 \times 5\,1/2$ Alen indvendig. Over Loftet findes, ligesom mellem Væggens tvende Lag, 18 Tommer Savmel for Isolationens Skyld. Hylder og Ribber til Fiskens Opbevaring findes. En lille dobbelt Dør fører ind til Pakrummet. Paa Façaden findes desuden 2 dobbelte Lemme til Indladning af Isen. 3) Fryserummet, $4\,1/2 \times 8\,1/2 \times 5\,1/2$ Alen indvendigt Maal, i alt Væsentligt som Isrummet, dog kun med 1 Indgang gjennem en dobbelt Dør.

Anvendelsen af Ishus er endnu ikke forsøgt herhjemme, men i Udlandet, navnlig i Amerika, bruges det meget til Frysning af Lax, Sild o. a., og efter en svensk Beretning herom af Dr. TRYBOM lykkes det at opbevare Fisken her et halvt Aar, uden at den taber i Smag.

Fisken fryses i større Kasser af galvaniseret Jærn, som omgives med Is og Salt, og i hvilke den staar fra 4—12 à 16 Timer; naar den tages ud heraf, pakkes den i Trækasser, som indsættes i Fryserummet. I dette holdes ved Hjælp af Is en Temperatur af $\div 5$ à $5\,1/2\,^0$ C. Under $\div 10^0$ maa Temperaturen ikke være, da Fisken saa bliver tør, ej heller over $\div 2$ à 4^0, da Fisken saa bliver fugtig.

Lovgivning.

Foruden de under Rødspættefiskeriet nævnte almengjældende Bestemmelser for Vaadfiskeri findes ikke særlige Bestemmelser for Tungefiskeriet. Pig- og Slethvar, maa i alle Farvande, undtagen de bornholmske, kun anvendes til Kjøb og Salg, naar de have over 8 Tommers Længde fra Snudespidsen til Halefinnens Bagrod, og udenfor dette kun anvendes til Menneskeføde. For de bornholmske Farvande er al Handel forbudt med Pighvarre, som vejer under 1/2 Pd.

C.

Torske- og Kullerfiskeriet.

(Kort D. Pl. IV, V og VI. Pl. 32 og 39.)

Af det Foregaaende fremgaar, at Rødspættefiskeriet har større Betydning i Farvandene indenfor Skagen end for Farvandene ved Vestkysten, og at det vigtigste Rødspættefiskeri, som findes her, drives af Fartøjer, som ere hjemmehørende i Kattegattet. Det Modsatte er Tilfældet for Torske- og Kullerfiskeriernes Vedkommende, thi disse sidste udgjøre Hovedfiskeriet overalt langs den jydske Vestkyst og have en langt større Betydning, navnlig for Exporten, end Tilfældet er i de øvrige Farvande, ligesom de ogsaa fra Vestkysten udelukkende drives af Fartøjer, som ere hjemmehørende der.

Den Inddeling i Kystfiskeri og Storfiskeri, som er foretaget for Rødspættefiskeriets Vedkommende, finder ikke Anvendelse paa Torskefiskeriet, idet dette kun drives som Kystfiskeri, altsaa med Fartøjer, som fiske i Nærheden af Land og vende tilbage til deres Hjemsted efterat have røgtet Redskaberne. En Undtagelse herfra danner kun en i Esbjerg hjemmehørende Damper, som fisker efter Torsk og Kuller til Forsyning af det kjøbenhavnske Marked med slagtet Fisk, og som driver Fiskeriet mere som et udvidet Kystfiskeri, men denne Fremgangsmaade er, ihvorvel meget betydningsfuld for Fremme af Fikeribedriften, saa ny, at den ikke endnu har vundet videre Indpas.

I det Følgende skal beskrives de væsentligt forskjellige Maader, hvorpaa Torskefiskeriet drives i vore aabne Farvande og de mere lukkede sydlige Vande.

Fartøjer og Redskaber.

De Fartøjer, som bruges til Torske- og Kullerfiskeri, ere fornemmelig aabne Baade, for Vestkystens Vedkommende fordi de af Mangel paa Havne og Tilflugtssteder maa være indrettede paa at kunne trækkes paa Land, for de øvrige Farvandes Vedkommende fordi Fiskeriet drives saa nær Kysten, eller i saa lukkede Farvande, at Dæksfartøjer ere ufornødne. Det er kun fra Esbjerg, Fanø, Hjerting og i ringe Grad fra Frederikshavn og Grenaa, at Torskefiskeriet drives med Dæksfartøjer. Et af de i Esbjerg benyttede Dæksfartøjer, bygget af Skibbygmester DAHL, Esbjerg, er vist Pl. 32 A, og ses at være af en noget lignende Form som de til Kattegatsfiskeriet hørende, men mindre, ca. 10 Tons, rigget uden Papegøje som Jagt eller Slup. Dette saavelsom de fleste her benyttede Fartøjer ere byggede uden Dam. En saadan er nemlig ikke nødvendig her, da Torske- og Kullerfiskeriet fra Vestkysten ikke, saaledes som Rødspættefiskeriet, er indrettet paa Handel med levende Fisk. Fisken bringes død til Land i Lastrummet i Midten af Fartøjet, og forsendes i denne Tilstand til Udlandet efterat være renset, skyllet og ispakket i Kasser eller Kurve. De Fartøjer, som forøvrigt bruges til Torske- og Kullerfiskeriet, Vestkystens og Skagens aabne, ofte fladbundede, Baade eller Sænkekjølsbaade, de øvrige Farvandes forskjellige Former af mindre Fartøjer, ere de samme, som benyttes til Rødspættefiskeri, og ere derfor beskrevne under Omtalen af dette.

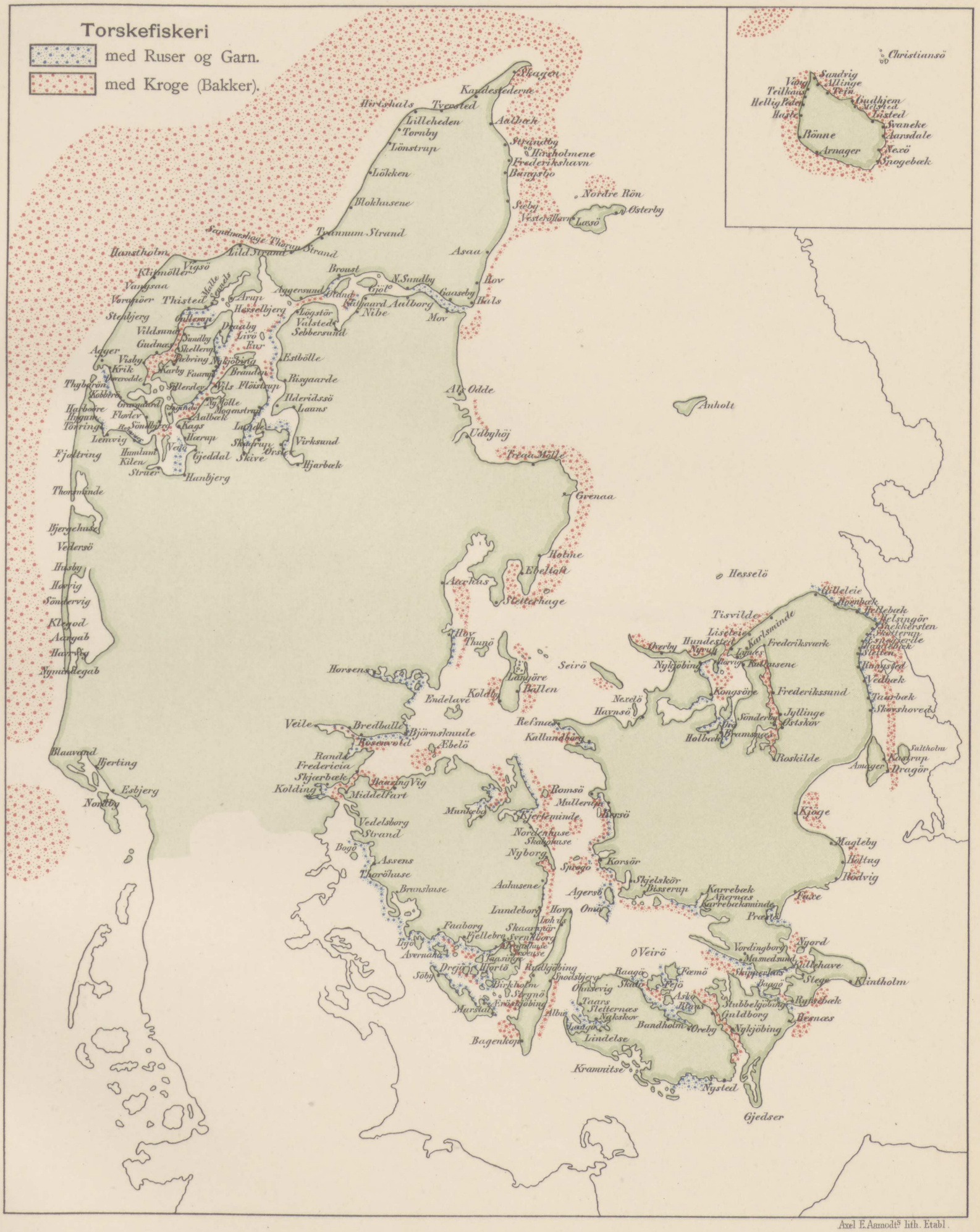
Torskefiskeri
med Ruser og Garn.
med Kroge (Bakker).
Christiansö
Sandvig
Allinge
Vang
Teilkaus
Tejn
Hellig Peders
Hasle
Rönne
Aarsdale
Nexö
Svaneke
Arnager
Skagen
Kandestederne
Hirtshals
Tversted
Lilleheden
Aalbæk
Tornby
Strandby
Lönstrup
Hirsholmene
Frederikshavn
Bangsbo
Lökken
Nordre Rön
Blokhusene
Siælby
Vesterö Hjarø
Lasö
Österby
Tranum Strand
Aasaa
Hanstholm
Vigsö
Klitmöller
Broust
N. Sundby
Lov
Vandsaa
Thisted
Aggersund
Gjöl
Gaaseby
Hals
Aulborg
Nibe
Mov
Stenbjerg
Hesselbjerg
Lögstör
Valsted
Sebbersund
Adger
Vishy
Krik
Karby
Fauerup
Brønden
Estbölle
Pisgaarde
Alx Odde
Anholt
Udbyhöj
Fjeldtring
Hamlant
Kilen
Vejle
Ejeddal
Skive
Ørsted
Hjarbæk
Virksund
Thorsminde
Hanbjerg
Hjerpelhuse
Vedersö
Husby
Hörvig
Söndervig
Klegod
Aamgab
Harrsby
Nymindegab
Blaavand
Hjerting
Esbjerg
Nordby
Veile
Bredballe
Björnsknude
Rosenvold
Æbelö
Endelave
Kolding
Refsnæs
Kallundborg
Randa
Fredericia
Skjerbæk
Haaring Vig
Middelfart
Romsö
Mullerup
Munkeby
Kjerteminde
Hesselö
Vedelsborg
Strand
Nordenhuse
Skaalhuse
Nyborg
Bogø
Assens
Thorölhuse
Korsör
Spiegø
Aalhusene
Skjelskör
Bisserup
Agersö
Karrebæk
Karrebæksminde
Faxe
Lundeborg
Omø
Præstø
Faaborg
Fjellebro
Svendborg
Ryomhuse
Lyø
Avernakø
Veirö
Vordingborg
Nygard
Masnedsund
Kjöge
Magleby
Holtug
Rodvig
Tisvilde
Liseleje
Karlsminde
Hundested
Frederiksværk
Nyrup
Lynæs
Nykjöbing
Torvig
Kulhusene
Helsingör
Snekkersten
Skodsborg
Hellebæk
Hornbæk
Gilleleie
Kongsöre
Frederikssund
Jyllinge
Östskov
Sönderby
Holbæk
Bramsnæs
Roskilde
Vedbæk
Tuesbæk
Skovshoved
Saltholm
Kastrup
Amager
Dragör
Seirö
Nexelö
Havnsö
Drejö
Ulfsholm
Birkholm
Söby
Marstal
Bagenkop
Nykjöbing
Ringsted
Fæmö
Askö
Rågø
Skelø
Fejö
Taars
Sletternæs
Nakskov
Albue
Bandholm
Oreby
Lindelse
Kramnitse
Stubbekjöbing
Guldborg
Ruhnebæk
Bregnæs
Nykjöbing
Nysted
Gjedser
Stege
Klintholm
Axel E. Aamodt's lith. Etabl.

Pl 32A.

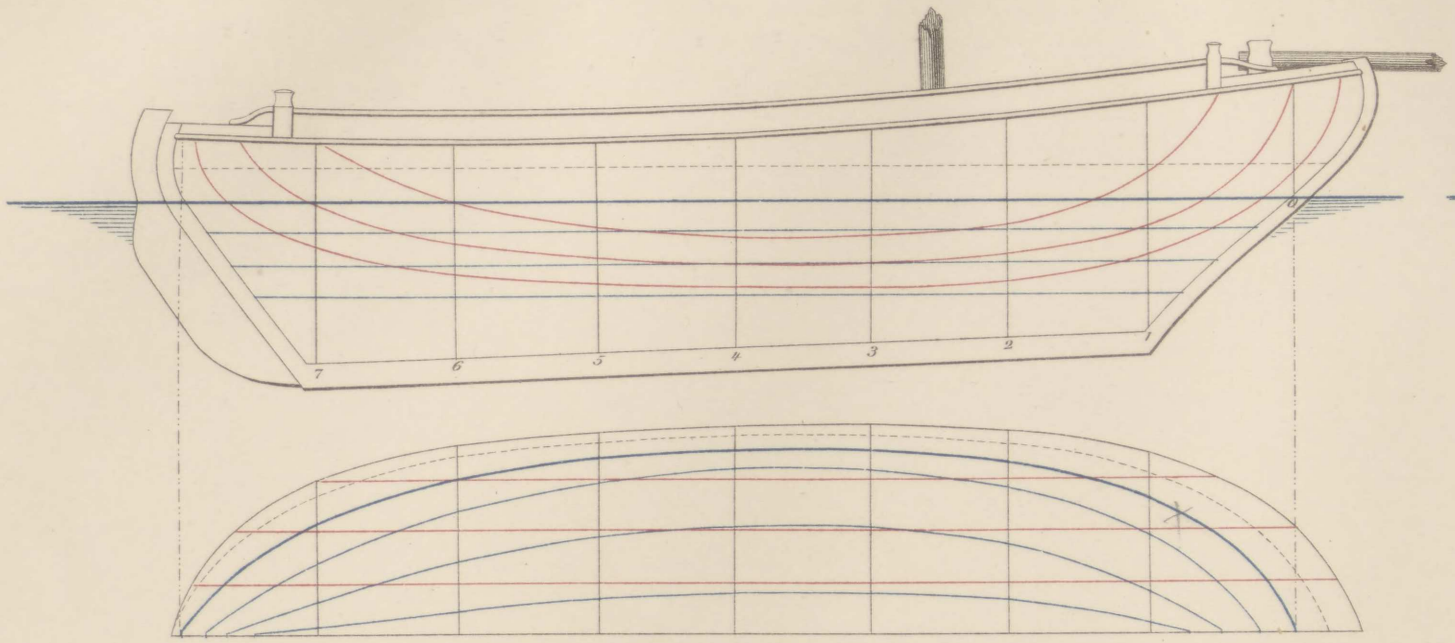

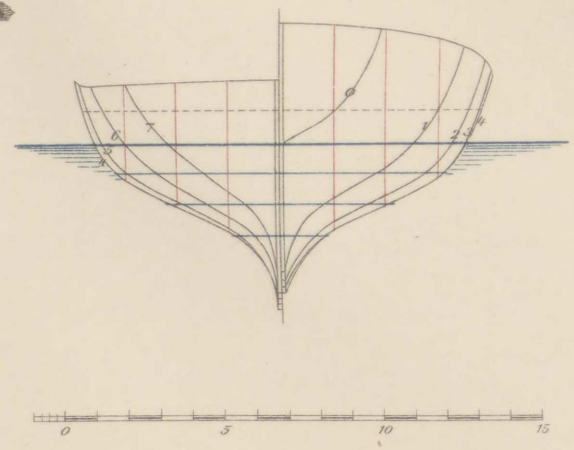

Dæksfartöj

til Torskefangst i Nordsöen,

Th. Dahl, Esbjerg.

Længde	37' 9"
Bredde	13' 9"
Dybde	6' 9"

Axel E. Aamodts Lith. Etabl.

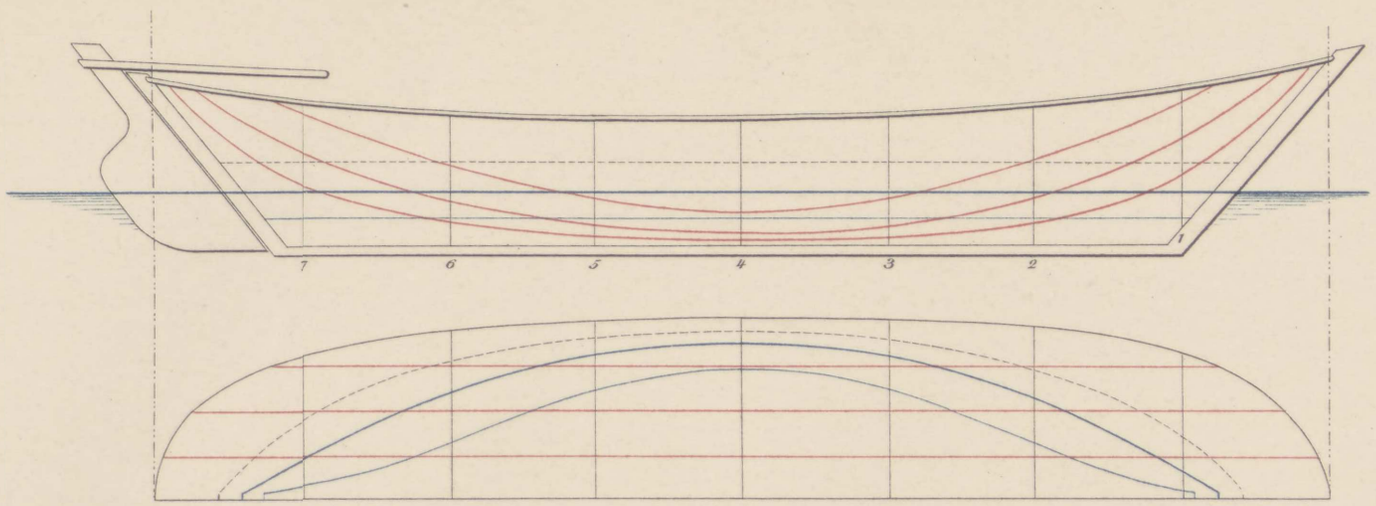

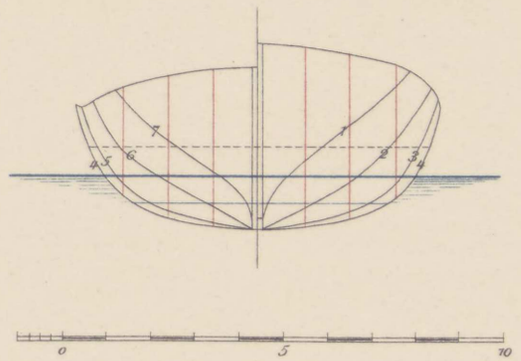

Aaben Baad

til Torskefangst paa Vestkysten

Th. Dahl, Esbjerg.

Længde	26' 6"
Bredde	8' 4"
Dybde	2' 10"

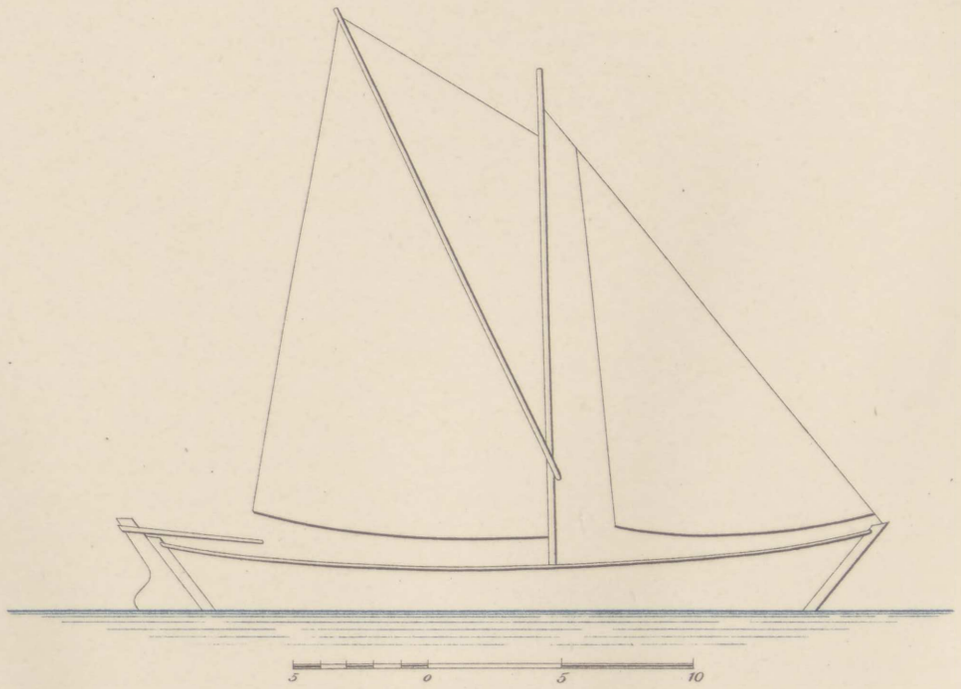

Axel E. Aamodts lith. Etabl.

Torskefiskeriet drives overalt i vore Farvande, Kullerfiskeriet kun ved Vestkysten og i det nordlige Kattegat. Til begge benyttes **Liner** med **Kroge (Bakker)**, **Pilk** og **Snøre**, til Torskefiskeriet desuden **Ruser** og **Garn**.

En **Bakke**, Pl. IV B, Fig. 1, bestaar af *Linen*, c, hvortil *Kroge*, A, ere befæstede ved Hjælp af *Kænser* eller *Tavsinger*, B, som med visse Mellemrum ere fæstede til Linen. Til Fiskeriet bruges 2 Sæt Bakker, hvoraf det ene Sæt *æses* (forsynes med Madding) og klares i Land, medens det andet Sæt benyttes. Krogenes Befæstelsesmaade til Kænserne, og disses Fastgjørelse til Linen er i Almindelighed som vist Fig. 2. Der fiskes baade med smaa og store Kroge, mest dog med smaa Kroge efter Kuller. De store Kroge bruges af og til For- og Efteraar til Fangst af den store Torsk, som paa denne Tid staar nær ved Kysten.

Undertiden anvendes Flaad paa selve Tavsingerne tæt ved Krogene for at holde dem fri af Bunden, eller — for at opnaa det samme — Flaad paa selve Linen. En af de paa Vestkysten benyttede Bakker maaler i Reglen 300 Favne, og tæller 600 Kroge. Paa hver Baad anvendes 10—12 Stkr. af saadanne Bakker, som under Udsætningen holdes opskudte paa en Bakke af Træ, og gives ud herfra, hvoraf Navnet synes at være udledt. Bakkerne føjes sammen til én Længde, og sættes tværs paa Strømmen. Enderne ere forankrede ved *Dræg* eller *Sten*, D, og disse, saavelsom Midten af Linelængden eller paa Vestkysten Enderne af hver Bakke, afmærkes med *Bøjer*, F, som ere fastgjorte ved Liner til denne og til Forankringen. Værdien af en Bakke er 10—12 Kr.

Som Regel sættes Bakkerne tværs paa Strømmen, men i aabne Farvande, hvor der kan sætte Sø af Betydning, er det ofte nødvendigt ved Udsætningen at tage Hensyn til Vindretningen. Udsætningen kan foregaa med indtil 6 Knobs Fart, sejlende eller roende. Indbjergningen maa helst foregaa med 1—1½ Knobs Fart. Bliver Vinden skral under Indbjergningen, kan denne med større Dæksfartøjer være meget vanskelig. Man har dog opnaaet en saadan Færdighed, at man med Fartøjer under 10 Tons bjerger Linerne krydsende, naar Omstændighederne ere dertil. Bliver Vinden rum og stiv, slæbes en tom Kurv agter for at reducere Farten. Under Indbjergningen er 1 Mand tilrors, 1 haler ind, 1 tager Fisken og 1 klarer Bøjerne, Paa Vestkysten ved Horns Rev bruge Fartøjerne under Udsætning og Indbjergning af Linerne at vise: om Dagen et mørkt Flag, om Natten en klar Lanterne i luv Vant.

Indenfor Skagen benyttes Bakkerne af noget forskjellige Dimensioner, som det vil ses af hosstaaende Tabel:

	Skagen	Frederiks-havn	Grenaa	Nyborg	Taarbæk	Rønne
Antal Kroge paa 1 Line.....	63	120	100	100	100	100
Tavsernes Længde i Alen	1¼ Al.	1 Al.	1 Al.	½ Al.	¾ Al.	½ Al.
Afstand mellem Tavserne.....	2¾ Al.	1½ Al.	1½ Al.	2 Al.	1 Al.	1¾ Al.
Linens Materiale	Hamp og Tvist	Bomuld	Bomuld	Hamp	Hamp	Hamp
Krogenes Materiale	fortinnede Jærnkroge	fortinnede Staaltraads-kroge	fortinnede Staaltraads-kroge			
Prisen for 1 Line med Tilbehør	3 Kr.	2 Kr.	2 Kr.	4 Kr.	2 Kr.	2 Kr.

Til **Madding** (paa Vestkysten »**Æs**«, i de østlige Farvande »**Agn**«) bruges forskjelligt. Det, som foretrækkes hertil paa Vestkysten, er Orm, som graves under Ebbetiden i Sandet af Fruentimmer, der ere engagerede hertil i Fisketiden, eller Sild i fersk Tilstand, hvilke sidste fornemmelig bruges fra Nymindegab og Holmslands Klit og fanges i Ringkjøbing-Fjord. Anskaffelsen af Æs er paa Vestkysten ofte forbunden med Vanskelighed og det hænder, at Æsen her maa forskrives langvejs fra, naar man under Frostperioder ikke kan grave Orm, eller naar Sild ikke kan faas. I saa Tilfælde bruges Marsvinsindvolde eller Kreaturlever,

de første fornemmelig fra Middelfart og Omegn. Ved Skagen og tildels ved Bornholm bruges Tobis og Sild til Agn. De første fanges i finmaskede Vaad, der anvendes som Strandvaad. Forøvrigt anvendes til Torskefiskeri i vore sydlige Farvande: Ising, Hornfisk, Orm, Rejer, Sild og Kong. Naar undtages Skagen, Vest- og enkelte Steder ved Sjællandskysten, faas Agn uden Vanskelighed og som oftest i rigelig Mængde.

Torskeruser, Pl. V, bestaa som Ruser i Almindelighed af selve *Rusen* med *Kalvene*, C, *Raden*, A, og *Armene*, BB. Fig. 1 og 2 viser Rusen set fra Siden og Fig. 3 fra oven. Rusen gives Stivhed ved Hjælp af *Bøjler*, E, og til disse ere de tragtformede Garn, Kalvene, befæstede, Antallet af saadanne Bøjlerum er forskjelligt, i Almindelighed 5 à 6. Rusen lukkes for Enden ved et *Stik*, D. Raden, A, er forsynet med Flaad i Overkanten og er stenet i Underkanten. Paa Tegningens Fig. 1 er Rusen vist med Arme. Dette er dog ikke det almindeligst brugte, idet Raden, Fig. 2, sættes midt for Indgangen til Rusen, som da er uden Arme. Rusen med Arme og Rad fortøjes i Almindelighed ved *Krabber*, F, Fig. 2.

Dimensionerne af Torskeruserne ere forskjellige, men, som de almindeligst forekommende, kan nævnes følgende Maal for en Torskeruse med 5 à 6 Bøjler uden Arme og med 2 Kalve:

Rusens Længde i redet Stand	8 Alen
Diameter af forreste Bøjlerum	2 —
— - bageste —	1 —
Antal Knuder pr. Alen i forreste Del	12—14
— — — i bageste —	14—16
— — — i Raden	12
Radens Længde i redet Stand	30 Alen
Pris for Garnet i Ruse og Rad	7 Kr.
Tillæg ved Monteringen	5 —
Materiale	Bomuldsgarn

Undertiden benyttes flere Ruser paa samme Rad. Rusen er da indrettet med Aabning fra begge Ender, og Raden fortsættes fra den ene Ruse til den anden. Rusen stilles tværs paa Strømmens Retning. Naar Torsken under sin Vandring støder mod Raden, følger den denne ind til Rusen og gaar som oftest gjennem Kalvene ind i det bageste Rum, hvor Rusen røgtes. Røgtningen foregaar i Almindelighed 1 Gang hverandet eller hvert Døgn. En Baad med 2 Mand er tiltrækkelig hertil. Damjoller anvendes oftest for at holde Fisken levende.

Torskegarn, Pl. VI, have Udseende som almindelige Rødspættegarn, men ere af mindre Maskevidde end disse, stenede i Underkant med Stene paa indtil $^1/_4$ Pd.s Vægt og forsynede med Flaad i Overkant. Maskerne ere ved hvert Flaad knyttede til Simen, de mellemliggende Masker hænge løst paa denne. Dimensionerne ere som Regel større end Flyndergarnenes, indtil 120 Fv. i Længden, ca. 2 Alen i Dybden. Der benyttes derfor kun faa ad Gangen. Torsken hildes i Garnene, som bundsættes ligesom Rødspættegarnene og opankres ved indstroppede Stene (Krabber) tværs paa Strømmen. Disse Krabber have en *Forløber*, B, til Garnet og en *Line*, D, til *Afmærkningen*, E. Torskegarn anvendes mest i Sundet og Store Belt. De sættes enten i en lige Linie eller, dog kun undertiden, i Bugt (Slangegang).

Foruden som her beskrevet ved Liner, Ruser og Garn, fanges Torsken i Bundgarn, Pl. VII, samt hist og her ved Pilk og i Vaad, Drivvaad saavelsom Haandvaad og Strandvaad. Disse Redskaber ere midlertid væsentligst bestemte til andre Fiskerier, og ville derfor senere blive beskrevne.

De almindeligste Dimensioner af Torskegarn ere følgende:

Længde i redet Stand (2 halve Næt)	260—280 Alen.
Dybde i — —	$1^1/_2$ à $1^3/_4$ —
Antal Knuder pr. Alen	12 à 17.
Pris for selve Garnet	6—11 Kr.
Tillæg ved Monteringen	3—4 —
Materiale	Bomuldsgarn.

A. Krog.
B. Tavsing.
C. Line.
D. Dræg. (Sten).
F. Bøje.

Fig: 1.

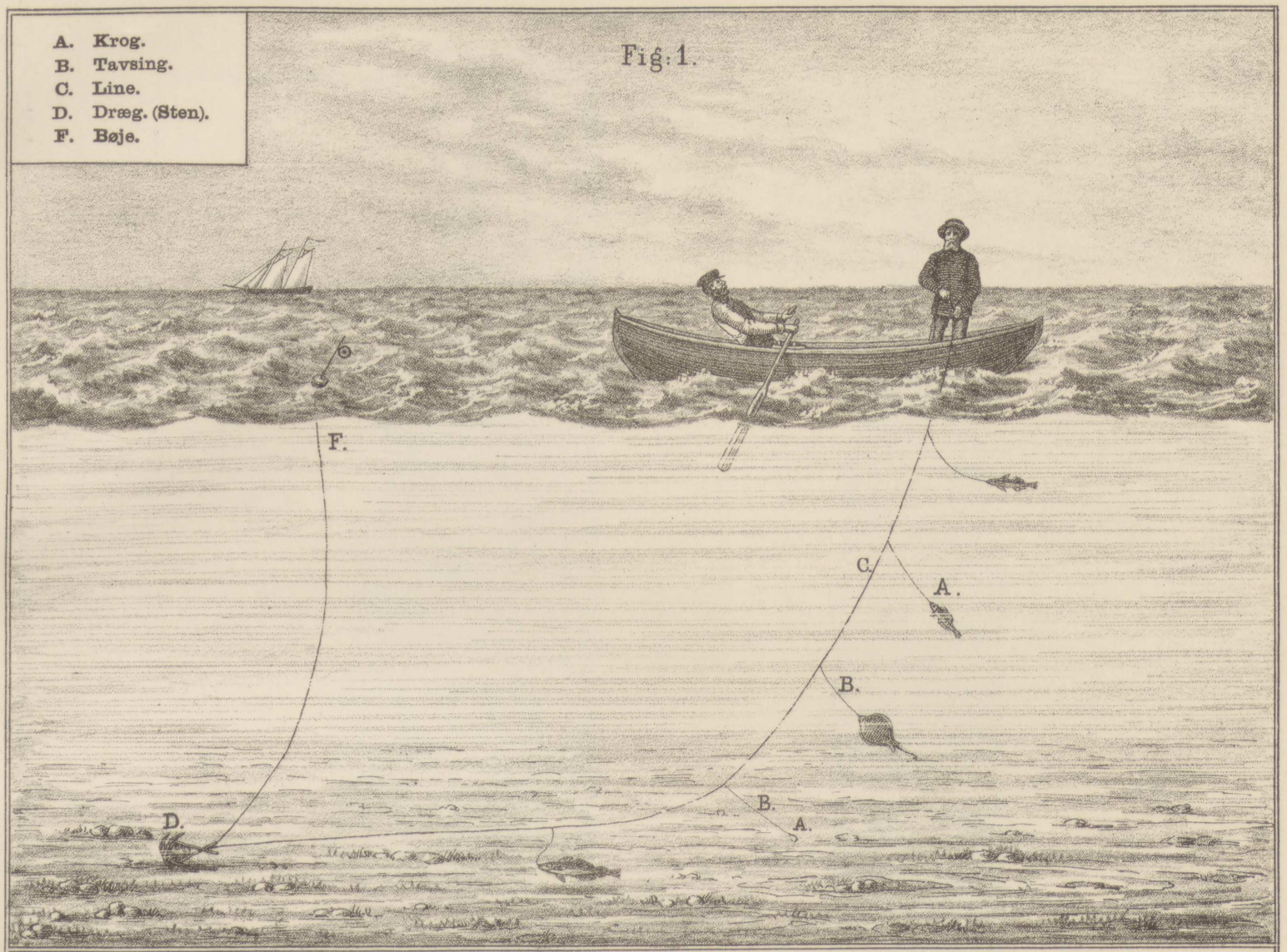

Fig: 2.

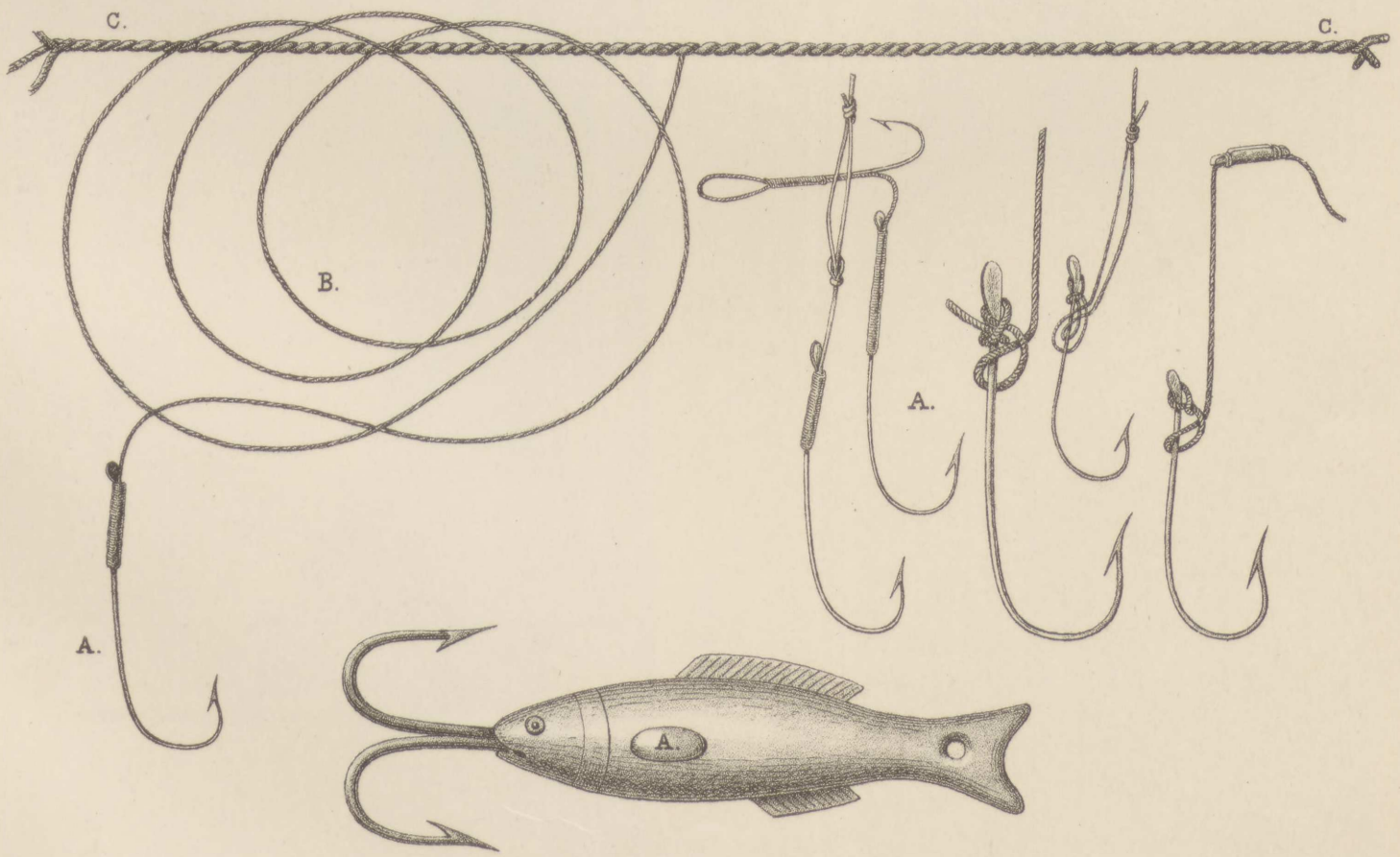

Akel E. Aamodt lith. Etabl. 3. Boutrk. Kjøbnhvn.

Fig: 1.

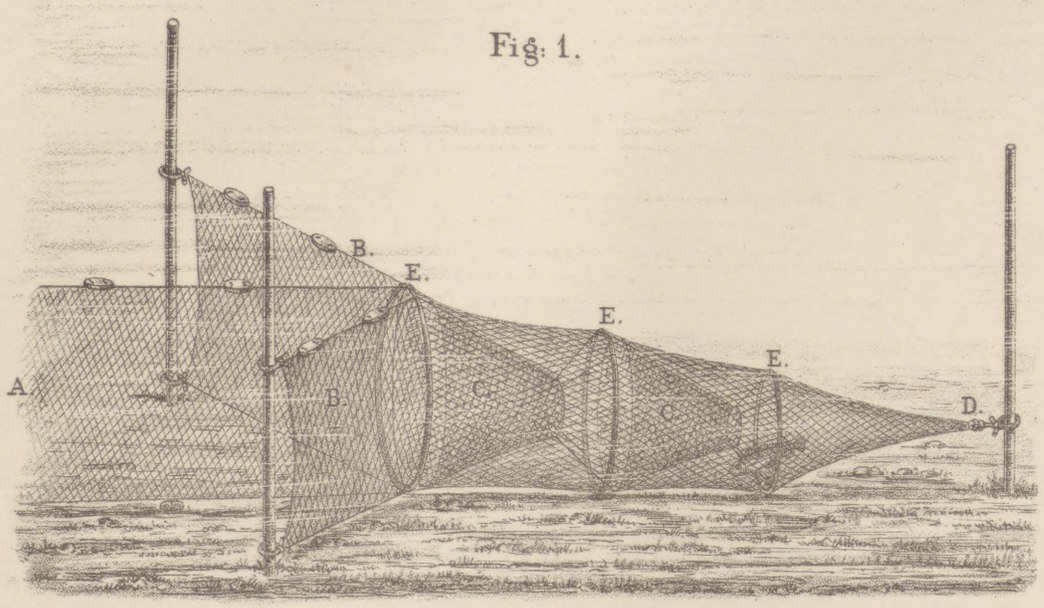

Fig: 2.

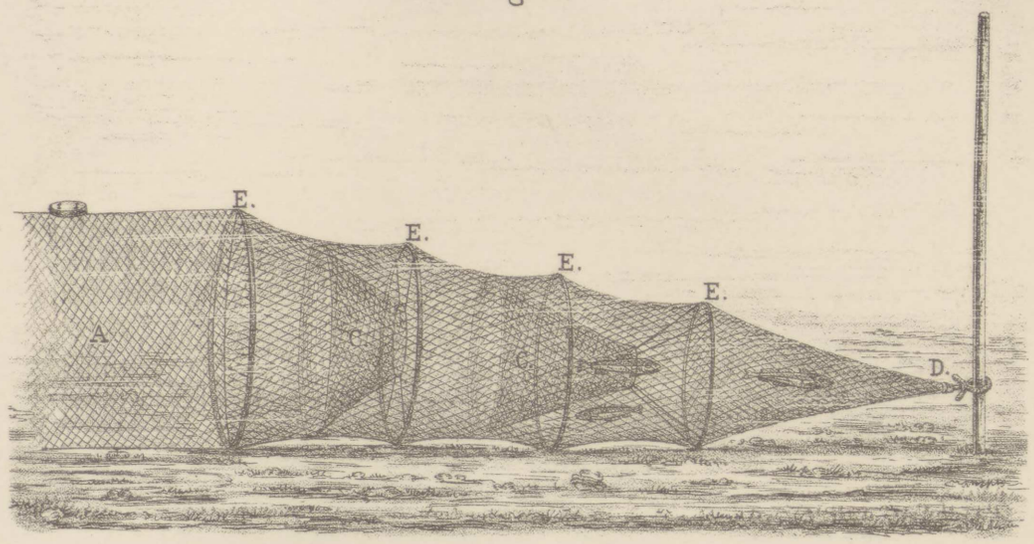

Fig: 3.

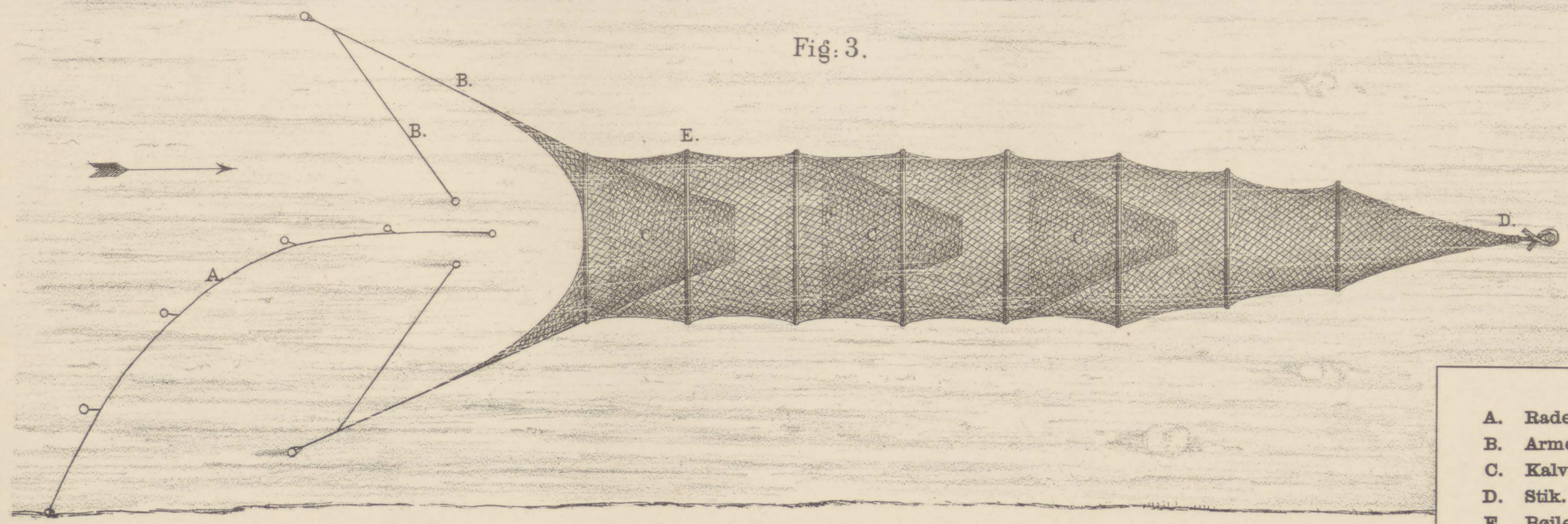

A. Raden.
B. Armene.
C. Kalvene.
D. Stik.
E. Bøjler.

Axel E. Aamodts lith. Etabl. & Bogtrk. Kjøbhvn.

A. Garnet.
B. Forløber.
C. Krabbe.
D. Bøjereb.
E. Vager.

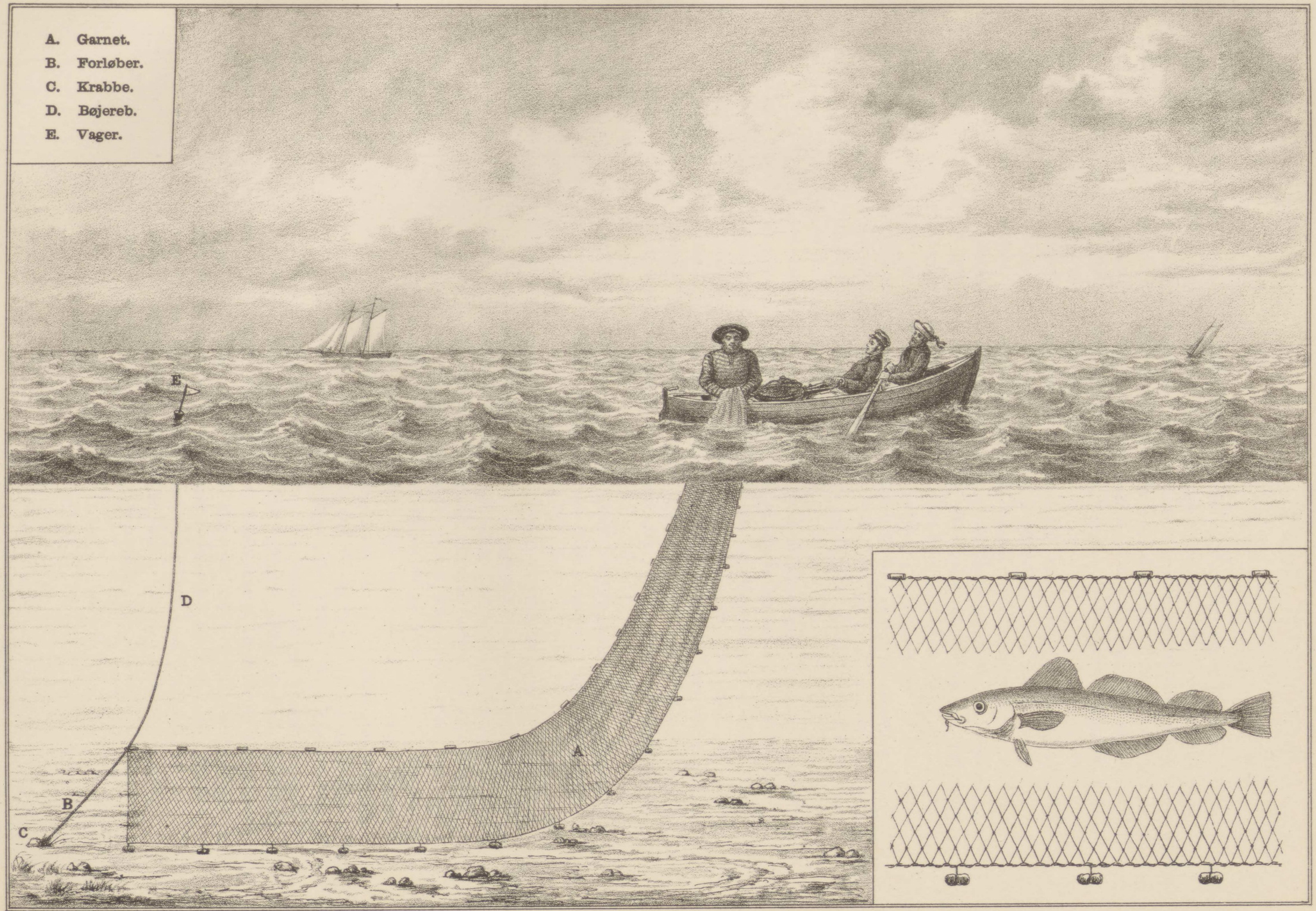

Axel E. Aamodt lith. Etabl. & Bogtrk. Kjøbhvn.

Fiskepladser og Fisketider.

Med Hensyn til Torske- og Kullerfiskeriernes Størrelse og Fordeling paa de forskjellige Steder, hvorfra disse Fiskerier drives, henvises til Kort D, hvor alt Krogfiskeri er mærket med rødt, alt Ruse-, Garn- og Vaadfiskeri med blaat, samt til Statistiken, Tab. I. Statistiken gjælder kun for Farvandene indenfor Skagen, da der for Vestkystens Vedkommende ikke endnu findes nogen detailleret Fiskeristatistik.

Til Bedømmelse af Antallet og Størrelsen af de forskjellige Fiskepladser paa Vestkysten findes i en af Hr. C. HOLSTEIN udarbejdet Statistik over Fartøjer og Redskaber 1885 følgende Opgjørelse, hvori Tallene betyde Antallet af Fiskerne, som eje Redskaberne.

Højen eller Gl. Skagen (43), Tversted med Omgivelser (64), Lilleheden, Kjul og Uggerby (115), Tornby (50), Lønstrup og Rubjerg (120), Løkken og Furreby, Blokhus (33), Thorup Strand (25), Lild (65), Vigsø (24), Pugdal (23), Hansted (30), Stenberg (35), Vorupør (62), Vangsaa (21), Klitmøller (60), Øster og Vester Agger samt Aalum (67), Harboøre (208), Trans (4), Ferring (6), Fjaltring (23), Husby og S. Nissum (62), Veddersø (12), Houvig (25), Søndervig (18), Nørre Lyngvig (18), Sønderlyngvig (14), Aarsgab (18), Havrvig (14), Bjerregaard (10), Aal (20), Henne og Lønne (25), Ho-Oxby (56), Esbjerg (154), Nordby—Sønderho (54).

Bakkefiskeriet drives fra Vestkysten i For- og Efteraarstiden, i Begyndelsen tæt ved Land, men senere længere ude tilsøs, fra de nordlige Fiskerlejer indtil 2 à 3 Mile, sønden for Hanstholm undertiden 5 à 6 Mile tilsøs, og ved Honsrev endnu længere ude. I den Tid Fisken staar saa langt ude fiskes dog kun meget lidt, Foruden Torsk og Kuller fanges ogsaa paa Krogene, Rokker og Hvidlinger. Fra Vestkysten fanges ogsaa en Del Torsk og Kuller paa Pilk.

Ved Skagen drives Bakkefiskeriet fra Foraarsmaanederne til hen i Sommeren samt i Efteraarsmaanederne langs Nordsiden af Revet og et Stykke østen og sønden for dette. Fra Frederikshavn, Strandby, Bangsbo og Sæby i Efteraars- og Vintermaanederne paa Grundene ved Læsø og i Læsø Rende.

Fra Læsø drives Torskefiskeriet næsten hele Aaret nordenfor Øen, indtil 1 Mils Afstand fra denne, men kun efter en ringe Maalestok. Fra Anholt fiskes saagodtsom slet ikke Torsk, og langs Jyllands Østkyst er det ligeledes uden Betydning, indtil Grenaaegnen og de Syd derfor liggende Fiskerlejer Boeslum og Sletterhage. Her fiskes Torsk med Bakker paa det dybe Vand udfor Fornæs og længere sydpaa paa fra 6—10 Fv. Vand, nær ved Kysten.

I Limfjorden har man ikke drevet Torskefiskeriet før 1859. Efter Gjennembruddet ved Agger fik Fiskerne nogle smaa Torsk i deres Sildevaad. Efterhaanden blev Torsken større og Gjenstand for Fiskeri saavel med Nedgarn som med Kroge.

I den seneste Tid er man i Kattegattet begyndt at drive Torskefiskeriet med Dæksfartøjer i Østerrenden, efterat der fra Fiskeriinspektionsfartøjet Hauch var gjort Forsøg i denne Retning. Fiskeriet drives her efter stor Maalestok fra svensk Side, men endnu kun i ringe Grad af danske Fiskere.

Bakkefiskeriet efter Torsk drives endvidere i de sydlige Farvande, navnlig i Sundet og Store Belt, men forøvrigt er Rusefiskeriet her det fremherskende. Overalt drives dette Fiskeri tæt ved Kysterne og spiller i de sydlige Farvande, navnlig mellem Øerne, en stor Rolle. Kort D viser dets Fordeling, saavel hvad angaar Fiskeri med Bakker, som med Ruser og Garn. En Del Torsk fanges ogsaa i de nedenfor under Sildefiskeriet beskrevne Bundgarn, ligesom der ogsaa i Sundet fanges Torsk i Aaleruser om Efteraaret, naar Aalefiskeriet er ophørt, og paa Pilk og Snøre saavel i Sundet som i Belterne, navnlig Lille Belts nordlige Del og omkring Bornholm. De Steder i de sydlige Farvande, hvor Torskefiskeriet fjerner sig længst fra Kysterne, ere i Store Belt, Sundet og ved Bornholm. I Store Belt fiskes midt i Beltet omkring Sprogø og paa Aggersøflakket, i Sundets nordlige Del paa Dybderne, der omgive Grunden Disken. Almindeligvis varierer Brugen af Redskaberne til Torskefiskeriet ikke meget paa samme Plads; man bruger enten Bakker, Snøre eller Ruser, men i Sundet bruges disse forskjellige Redskaber vexelvis. Naar Torskefiskeriet begynder om Efteraaret, fiskes her tæt ved Land, mest med Garn, men i uroligt Vejr og paalands Vind med Kroge, som sættes indtil $^1/_4$ Mil fra Land. Længere hen paa Vinteren bruges Garn og Snøre ude i Farvandet, indtil Fiskeriet ophører i April. Ved Bornholm fiskes Torsken med Snøre saagodtsom hele Aaret rundt, bedst i Efteraarsmaanederne. Grundene Davidsbanke

og Adlersgrund benyttes til Fiskepladser, men forøvrigt Farvandet tæt rundt Kysterne indtil 3 Kvartmil fra disse, paa Sydkysten noget længere, og her benyttes desuden for en Del Bakkefiskeri i Vintertiden.

Statistiske Oplysninger.

De statistiske Opgjørelser ere noget mangelfulde for Torskefiskeriets Vedkommende, da der for den Del af dette, som drives fra Jyllands Vestkyst, mangler de fornødne Data til en paalidelig Bedømmelse. Dog kan, efter det Foreliggende, naar undtages Ringkjøbing og Varde Tolddistrikter, for hvilke ingen Oplysninger findes, Værdien af Torskefiskeriet paa Vestkysten anslaas til ca. 111,000 Kr. aarlig, Kullerfiskeriet til 351,350 Kr.

I Farvandene indenfor Skagen udgjør Torskefiskeriet i Gjennemsnit af 4 Aar 13 pCt. af hele Fiskeriet i dette Farvand.

Udbyttet har i 1885 været 497,046 Kr., 1886 420,654 Kr., 1887 408,412 Kr., 1888 399,316 Kr. Heraf falder den overvejende Del, ca. 50 pCt., paa Torskerusefiskeriet om Vinteren i Farvandene Syd for Sjælland og Fyen, 30 pCt. paa den jydske Kattegatskyst, Resten paa det nordlige Sjælland, Øresund og Bornholm.

Torskefiskeriets Fordeling paa Aarets forskjellige Maaneder, beregnet efter Statistiken for Farvandene indenfor Skagen, er saaledes:

Januar	11 pCt.
Februar	11 —
Marts	12 —
April	7 —
Maj	5 —
Juni	2 —
Juli	1 —
August	1 —
September	6 —
Oktober	15 —
November	16 —
December	13 —

Afsætningsforhold.

Medens vort Rødspættefiskeri er beregnet paa at bringe Fisken levende til Land, er Torskefiskeriet derimod anlagt paa Afsætning saavel af død som af levende Fisk. Det første gjælder for Fiskeriet i Nordsøen og Kattegat efter Torsk og Kuller og i det Hele for Bakkefiskeriet, det sidste for Fiskeriet i vore sydlige Farvande. Den Fisk, som bringes til Land i død Tilstand, er navnlig Gjenstand for Export til Tydskland, den øvrige sælges navnlig i Indlandet. For dette, som for de fleste andre Fiskerier, har Jærnbanenettenes Udvidelse og den forbedrede Fiskehandel været til stor Gavn. Paa Vestkysten af Jylland betaltes en Snes Kuller saaledes for 30 Aar siden kun med Halvdelen af, hvad der nu betales, i Almindelighed 5 à 6 Øre pr. Pd. Fisken sendes herfra enten i Kommission til Hamborg, eller ogsaa have Fiskerne fast Akkord med tydske Firmaer om Leverance af Torsk og Kuller til bestemte Priser og med et fastsat Maximum for daglig Leverance. For en Del sælges Fisken ogsaa til Fiskehandlere, som forsende den til forskjellige Steder i Tydskland. Fisken renses og rengjøres paa Stranden og forsendes i Kurve eller paa Is.

I de senere Aar har man paa Vestkysten forsøgt at ryge Kulleren, men dette synes ikke ret at have havt Fremgang, dels fordi der herhjemme ikke er noget Marked for røget Kuller, dels vistnok ogsaa fordi man i Udlandet, hvor den er meget efterspurgt i røget Tilstand, forlanger den fuldstændig frisk røget. Endelig har man i den seneste Tid aabnet en Handel med slagtet Vesterhavsfisk, Torsk og Kuller, i Kjøbenhavn.

Uagtet Afsætningsforholdene paa Vestkysten have bedret sig betydeligt, lade de endnu meget tilbage at ønske, navnlig fordi Afsætningen er saa uregelmæssig. Naar Fiskeriet har været godt i nogle Dage, og især naar der samtidigt forefalder godt Fiskeri paa de tydske og hollandske Kyster, overfyldes det tydske Marked, og Priserne dale da meget betydeligt, indtil Afsætningen helt standser for nogle Dage.

Dette er til meget stor Skade for det vestjydske Fiskeri. Afsætningen foregaar under saadanne Forhold til Omegnen, i Almindelighed til lave Priser.

Indenfor Skagen ere Forholdene med Hensyn til Afsætning af Torsk og Kuller fra de nordlige Farvande som paa Vestkysten. Fangsten sælges til Fiskehandlere, navnlig i Frederikshavn, og exporteres til Tydskland. Forøvrigt sælges saagodtsom hele Resten af Torskefangsten til Indlandet, hvor det betydeligste Marked er Kjøbenhavn. Hertil transporteres Torsken fra Smaalandsfarvandene og Bornholm i Kvaser, og sælges levende. En Del bringes daglig til Byen i død Tilstand fra de i Nærheden af Kjøbenhavn beliggende Fiskerlejer. De nævnte Kvaser ere mindre end Rødspættekvaserne; deres væsentligste Udgangsteder ere Assens, Faaborg og Svendborgsund, samt Øerne Syd for Fyen og Sjælland og de bornholmske Havne. Rundt omkring sælges desuden en ikke ubetydelig Mængde Torsk til Prangere, som forsende dem til Omegnen. En Del sejles til Norge og sælges der i levende Tilstand.

Torskens Tilvirkning til Klipfisk udføres herhjemme kun i Skagen og paa Bornholm.

Den Gjennemsnitspris, hvortil Torsken er solgt af Fiskerne i Farvandene indenfor Skagen, er 1 Kr. pr. Snes og 6 Øre pr. Pd.

Følgende Tabel giver en Oversigt over Priserne i 1885 for forskjellige Fiskepladsers Vedkommende:

	pr. Snes Kr.	pr. Pd. Kr.
Skagen	0.80	
Læsø		0.04
Sæby		0.05
Asaa, Hov. Hals	1.04	
Als Odde		0.07
Treaa Mølle		0.03
Grenaa	1.00	
Ebeltoft	0.81	
Aarhus		0,10
Horsens		0.07
Vejle	1.08	
Fredericia		0.05
Kolding		0.05
Odensefjord		0.04
Kjerteminde		0.04
Aahusene		0.04
Nyborg		0.06
Svendborgsund		0.06
Bagenkop		0.04
Ærøskjøbing		0.04
Strynø		0.10
Sjællands Odde		0.03
Rørvig		0.08
Bramsnæsvig		0.08
Frederiksund	3.05	
Hundested	1.72	
Hornbæk	0.99	
Sletten	1.24	
Skovshoved	0.92	

	pr. Snes Kr.	pr. Pd. Kr.
Kastrup		0.12
Rødvig		0.07
Præstø		0.10
Petersværft		0.07
Masnedsund		0.06
Aggersø		0.07
Korsør	1.02	
Rersø	0.83	
Kallundborg		0.06
Samsø		0.06
Oreby		0.07
Guldborg		0.08
Nysted		0.06
Sletternæs	0.72	
Fejø		0.07
Skalø		0.06
Askø		0.08
Hesnæs		0.09
Nykjøbing		0.08
Rytzebæk		0.10
Bogø		0.07
Allinge		0.05
Gudhjem		0.04
Svaneke		0.04
Snogebæk		0.03
Arnager	0.69	
Rønne	0.76	
Hasle		0.05
Vang		0.05

Det fremgaar blandt Andet heraf, at Torskehandelen næsten overalt foregaar efter Vægt. I de sydlige Farvande foregaar denne Handel ofte efter »Kvasetal« d. v. s. naar Fiskerne sælge Torsken til Kvaserne, regnes Torsk paa $1\frac{1}{2}$ Pd. Stk. og derover, som én medens de, som ere under denne Vægt, tælles saaledes, at tre eller fire Torsk kun gjælde for to.

Af det om Afsætningsforholdene for Torske- og Kullerfiskeriet fremførte vil det ses, at man herhjemme ikke anvender anden Afsætning end Salg til Ud- og Indlandet i fersk Tilstand. I det nordlige Jylland bruger man dog hist og her at ryge Kulleren, og da denne Fremgangsmaade vinder mere Indpas i den senere Tid, skal her, efter en Artikel i Fiskeritidende om forskjellige Røgerier, gives en Fremstilling af et Kullerrøgeri i Grimsby.

Til Røgning af Kuller bruges Koldrøgning. Røgeriet er indrettet saaledes, at alle Skorstene, a a a, Pl. 39, som gaa igjennem hele Bygningen, have en Dør forneden og i Toppen et Vindue. Skorstenene have større Dybde end Bredde, og maa ikke være bredere, end at en Mand let spænder fra Side til Side med Benene. Langs Siderne er der Tremmer, som Manden, der hænger Fisken op, bruger som en Stige og til at placere Stokkene, hvorpaa Fisken hænger. Ilden er paa det bare Gulv; der bruges Egespaaner eller Savspaaner af al Slags Træ. Fisken holder sig, eftersom den er mere eller mindre stærk røget. Kulleren aabnes til Røgning paa samme Maade som Laxen i Danmark og forsendes i Kasser.

Behandlingsmaaden af Kulleren til Røgning er følgende:

Først afkappes Hovedet, Indvoldene udtages, og Fisken vaskes godt i lunket Vand. Bughulen renses og befries for alt Blod med en stiv Børste, hvorpaa Fisken flækkes, af Rygbenet borttages intet. Efter paany at være afskyllet, bringes den i Lagekassen, der er forsynet med dobbelt Bund af Spiler for at Slim etc. kan samle sig. Kulleren ligger i den stærke Lage 10 à 15 Minutter. Den ophænges derpaa til Røgning paa Stokke, besatte med Kroge, der anbringes i et Sparreværk over et langt Baal, som antændes paa Gulvet. Brændselsmaterialet er Egesavspaaner og Fyrrespaaner. Temperaturen under Røgningen er 20 à 22° C. Fisken er røget i Løbet af en Nat, og er i koldt Vejr holdbar i 8 Dage. God røget Kuller skal være temmelig blød og lys gulbrun paa Kjødsiden.

Lovgivning. Naar undtages, at for de bornholmske Farvande Torsk under $\frac{1}{4}$ Pd., og for de øvrige Farvande Torsk under 8 Tommer ikke maa benyttes til Kjøb og Salg, men kun til Menneskeføde, findes ingen særlige Bestemmelser for Torskefiskeriet.

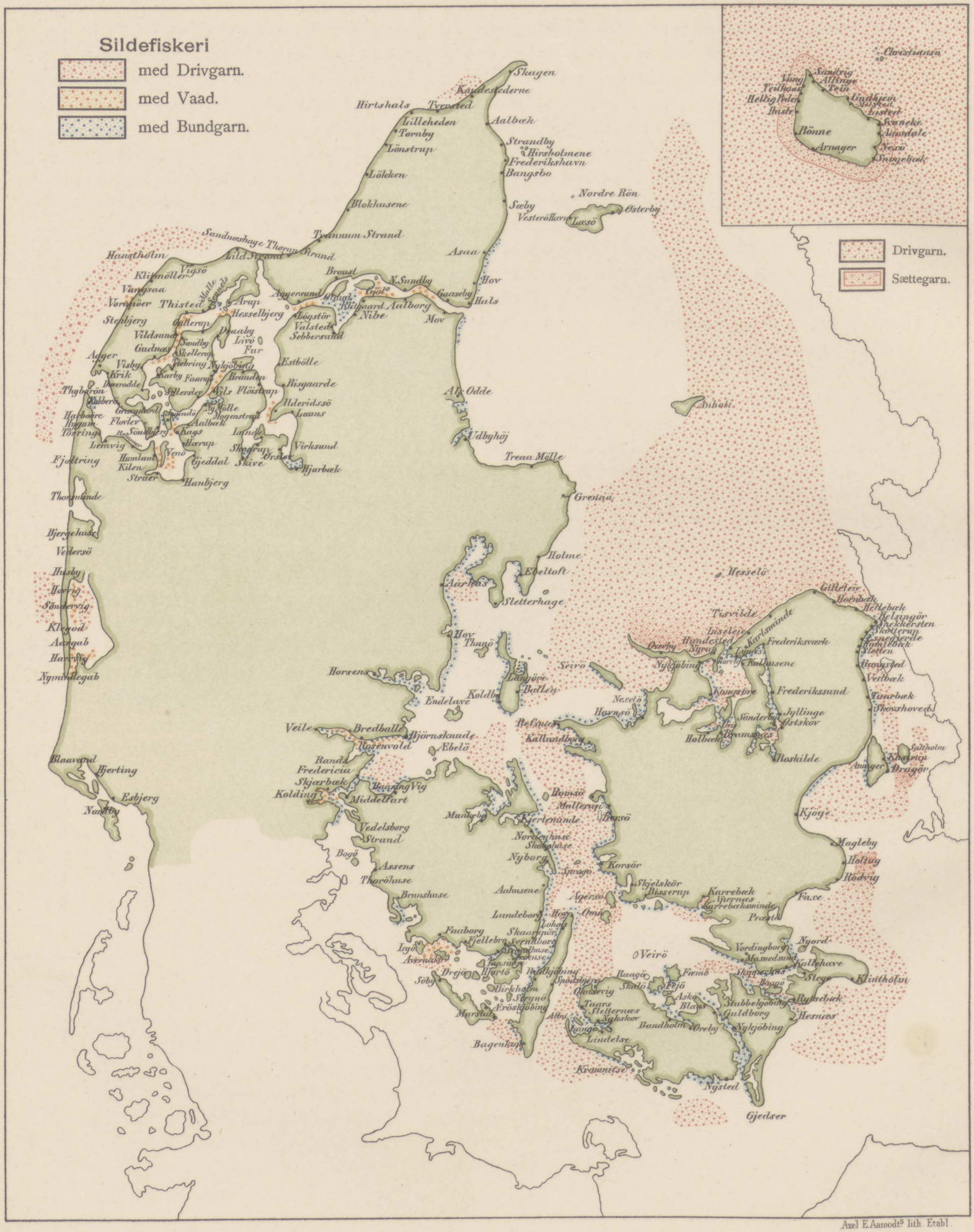

Axel E. Aamodt's lith. Etabl.

D.

Sildefiskeriet.

(Kort E. Pl. VII—XI. Pl. 33—36.)

Vort hjemlige Sildefiskeri kan deles i Foraars- og Efteraarsfiskeri, hvoraf det første fornemmelig foregaar med Bundgarn og Ruser, Pl. VII, VIII og XI, eller med faststaaende Sildegarn, det andet fortrinsvis med Drivgarn, Pl. IX og X.

a) Foraarsfiskeriet.

Redskaber.

Et **Bundgarn**, Pl. VII Fig. 2, bestaar af to Dele, *Hovedet*, paa sine Steder ogsaa kaldet »*Bommen*«, A, og *Raden*, B, og det hele Redskab er fæstet til Pæle, C, som enten kun ere nedrammede i Havbunden, eller afstøttede ved Touge, som opankres ved indstroppede Stene *(Krabber)*. Kun den inderste Del af Raden »Flæraden« er løs og holhes oppe ved Korkstykker, Flæer, i Overkant.

Raden stilles lodret ud fra Kyst eller Grund med Overkant fæstet til Pælene, og udmunder i Indgangen til Hovedet, et halvcirkelformet eller hjærteformet Garn, som ligeledes er fastgjort til Pæle. I Underkanten af Raden findes Vægt af Sten for at holde den lodret i Vandet. Fig. 1 viser et Bundgarn set fraoven. Hovedets Størrelse er meget forskjellig, men indtil ca. 500 □ Alen stort, og det bestaar af tre Stykker med forskjellig Maskestørrelse. Det underste Stykke, *Bundstykket*, har størst Maskevidde, og er stenet i Siderne og paa Underkant. De to Stykker over dette ere af mindre Maskevidde, særlig den ligeoverfor Indgangen værende Del af dem, hvorfra Fisken indsamles under Røgtningen af Garnet. Undertiden bruges dobbelte Bundgarn i Forlængelse af hinanden. Raden til det yderste Bundgarn støder da umiddelbart op til Yderkant af det inderste Bundgarns Hoved, og gaar i samme Retning som den Rad, der hører til dette, Fig. 3, eller ogsaa udmunder det første umiddelbart i et mindre, som vist Fig. 2.

Bundgarn ere hyppigst af følgende Dimensioner, men variere forøvrigt særdeles meget i Størrelse efter de stedlige Forhold:

Hovedets Dybde	12—16 Alen
Radens Længde	400—600 —
Radens Dybde ved Hovedet	10 à 12 —
— — - Forenden	6 à 7 —
Knuder pr. Alen i Hovedgarnet	20—35
— - — i Baggarnet	12—15
Værdi	5 à 600 Kr.
Tillæg ved Monteringen	2 à 300 —
Materiale	Bomuldsgarn, dog hist og her Hampegarn.

Naar Fiskestimerne støde mod Raden følge de denne og gaa ind i Hovedet, hvorfra Størsteparten ikke kommer ud igjen, idet den ved at vandre rundt i dette støder mod de smaa ved Indgangen anbragte Arme *(Vingerne)* D og derved bringes til at søge over mod den modsatte lukkede Side af Garnet. Enkelte Steder i Farvandene har man gjort Indgangen til Hovedet af Form som en Ruse, se Pl. VIII, for derved at sikkre sig, at Fisken bliver i Garnet, og tillige har man gjort selve Hovedet en Del højere end sædvanlig er Tilfældet, for at forhindre Lax og deslige Fiskearter fra at springe over Garnet. Saadanne Bundgarn have i flere Retninger vist sig praktiske, men ere meget udsatte for Havari i stormende Vejr paa Grund af deres store Højde over Vandet.

Pladsen for et Bundgarn kaldes et *Bundgarnsstade.*

Bundgarnet »røgtes« hver Dag, naar Vejrforholdene tillade det, undertiden, naar Fangsten er rigelig, flere Gange om Dagen. Røgtningen foregaar fra Baad med mindst to Mand og udføres ved at Garnet lettes op i Baaden fra den ene Ende af Hovedet henimod den modsatte, i hvilken da hele Fangsten samles og optages. Under Røgtningen lader man Garnet gaa i Vandet igjen, efterhaanden som man haler frem med Baaden, saa at man ikke har mere i dette end netop den Del, man ligger over.

Prisen for et Bundgarn varierer meget efter Størrelsen, men naar hist og her op til 1,500 Kr.

I Sundet bruges Benævnelser for hver enkelt Del af Bundgarnet, endog de forskjellige Pæle have hver sin Benævnelse efter det Verdenshjørne, mod hvilke de staar og lign. En detailleret Beskrivelse af et saadant Bundgarn, med Angivelse af de forskjellige Benævnelser paa de enkelte Dele, findes i Cand. mag. COLLINS Afhandling om Fiskeriet i Humlebæk (»Nordisk Tidsskrift for Fiskeri«, II. Aargang, 1875).

Lovgivning.

I Limfjorden har fra gammel Tid existeret særegne Udsætningsmaader for Bundgarn, saaledes ved de, Pl. VII, Fig. 4, viste Gaffelgarn, hvor der fra en almindelig Bundgarnsrad, b, Løberaden, gjennem Aabninger, e, i denne udgaar Bundgarnsrade, d (Hovedraden) til Siderne med Hoved for hver Ende. De forreste af disse Hoveder kaldes Retgarn, c, de bageste Baggarn, f. Denne Besætningsmaade har fra gammel Tid været Gjenstand for Lovgivning, grundet paa at man har stillet saavel Ret- som Baggarn i forskjellige Retninger med buet Rad, og derved hindret Sildens frie Gang til de forskjellige Garn. De ældre Regler for Anbringelsen af Bundgarn i Limfjorden, ere gjentagne i Fiskeriloven af 1888. Herefter skal et Bundgarnsstade udgjøre 42 Fv. i Længden (d. e. 36 Fv. Rad og 6 Fv. fra Indgangen, d, til Hovedpælen, c, Pl. VII, Fig. 1), undtagen paa de Steder, hvor der ikke er Rum til mere end et Garn, i hvilket Tilfælde det kan indrettes langt eller kort efter Stedets Situation og Vandets Beskaffenhed.

Besættelsen af et Bundgarnsstade kan ske saaledes:

a) med enkelt Besætning, Pl. VII, Fig. 2 & 3, under hvilken Udsætningsmaade Raden skal staa i Lænkens rette Meed og Strækning (naar 2, 3 eller flere Bundgarn staa i lige Linie efter hinanden kaldes det en Bundgarnslænke, og den lige Linie, i hvilke de skulle staa, angiver Lænkens Meed og Strækning) tæt op til næste Bundgarns Hovedstæg (Stæg er den ældre Benævnelse paa Pæl).

b) med to Bundgarn, nemlig Retgarn og Baggarn, Pl. VII, Fig. 4, ved hvilken Besætningsmaade alle Retgarns, c, Hovedstæg skulle sættes i Lænkernes rette Meed og Strækning, 42 Fv. fra hinanden, og ingen videre Kastning maa ske (ɔ: Hovedradene, d, maa ikke danne en mindre Vinkel med Løberaden, b) end at Baggarnet, f, kommer til at staa omtrent paa Siden af næste Retgarn, c, saa tæt som Stæg og Stropper kunne fæstes.

c) endelig tillades det paa Fiskevandene Nørlaa og Østerland fremdeles at bruge det dobbelte Bundgarnssætteri med Gaffelgarn paa følgende Betingelser:

   1) at Løberadene sættes i lige Linie i Lænkens rette Meed og Strækning,
   2) at der mellem Garnene paa de hinanden tilstødende Lænker bliver et frit Lænkerum af mindst 20 Fv.,
   3) at Hovedraden, der forbinder Garnene, foruden disse har en Længde af 24 Fv., hvori dog Forkortelse kan ske, naar det er nødvendigt for Tilvejebringelsen af den under 2) foreskrevne Aabning mellem Garnene i Lænkerummet,
   4) at paa Hovedraden ingen større Kastning maa finde Sted ud af ret Vinkel fra Løberaden end i det Højeste $1\frac{1}{2}$ Kompasstreg,

A. Bundgarns Hoved.
B. Raden.
C. Hovedpælen.
D. Vinger (Arme).

Fig: 1.

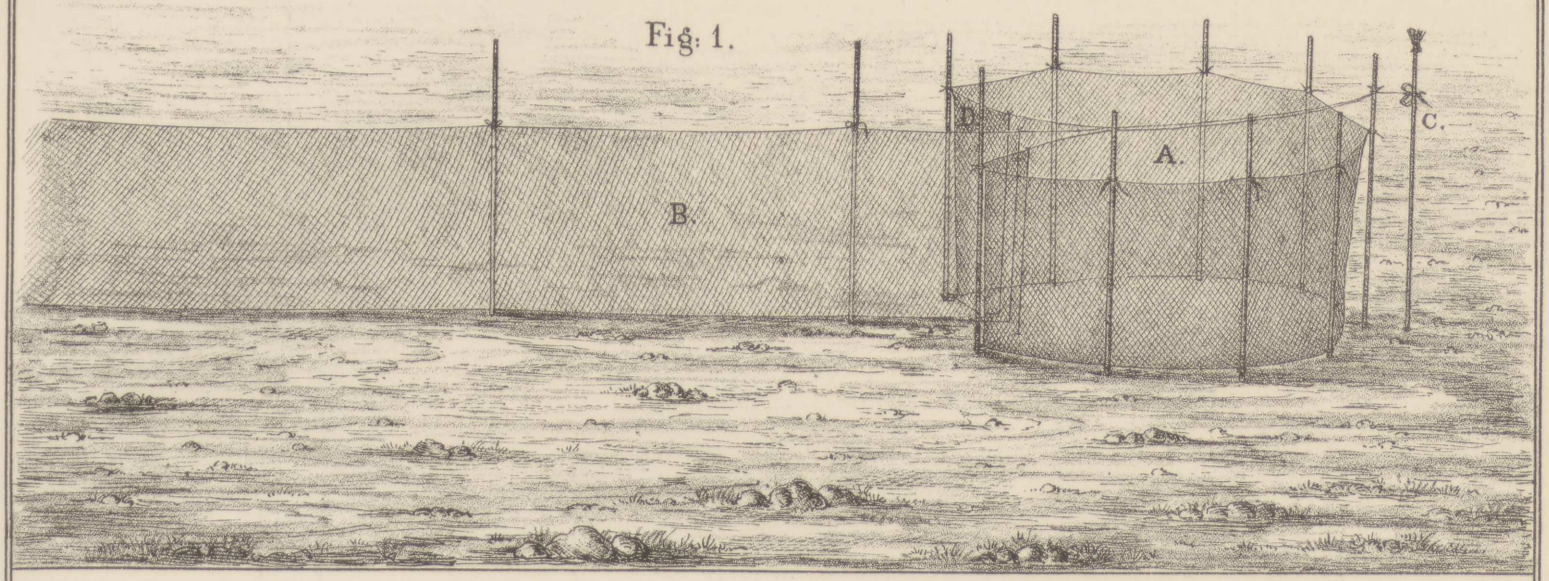

Fig: 2.

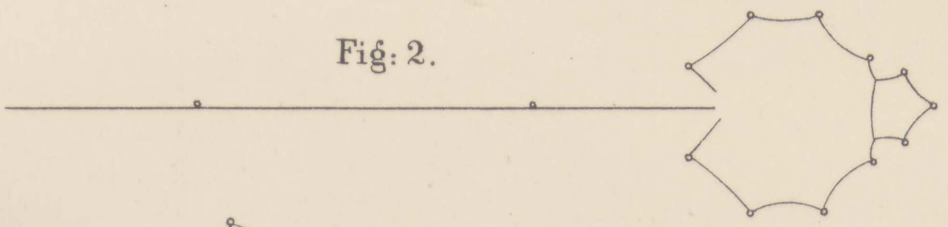

Fig: 3.

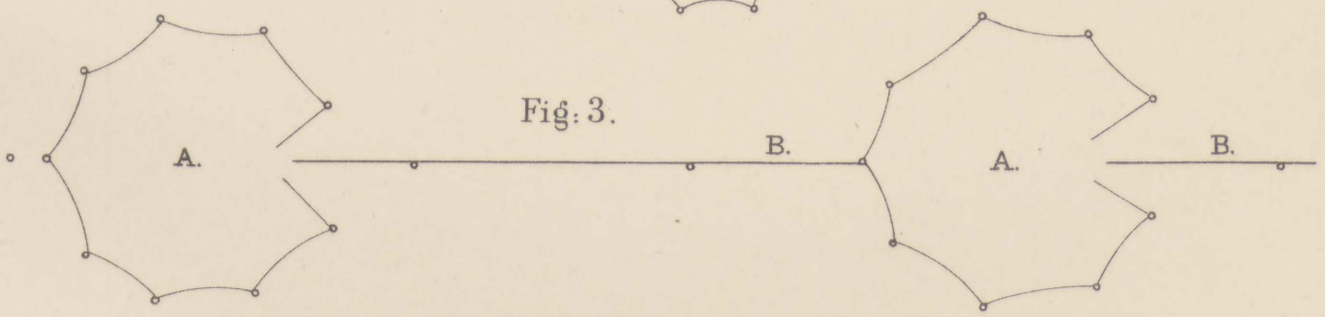

a. Yderste Garn.
b. Rad (Løberad).
c. c. c. Aabninger i Løberaden.
d. d. d. Hovedrade.
e. e. e. Retgarn.
f. f. f. Baggarn.

Fig: 4.

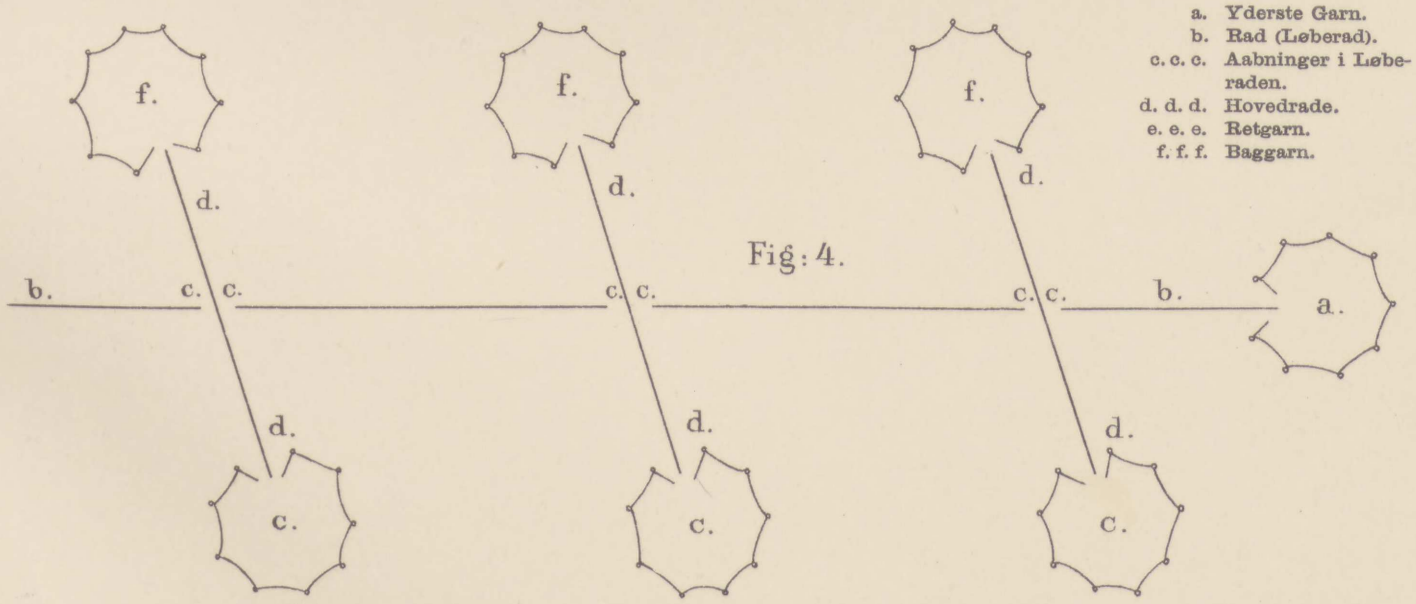

Axel E. Aamodt's Lith. Etabl. & Bogtrk. Kjøbhvn.

Bundgarn med Kalv.

A. Bundgarnshoved.
E. Kalv.
D. Arme.
B. Rad.

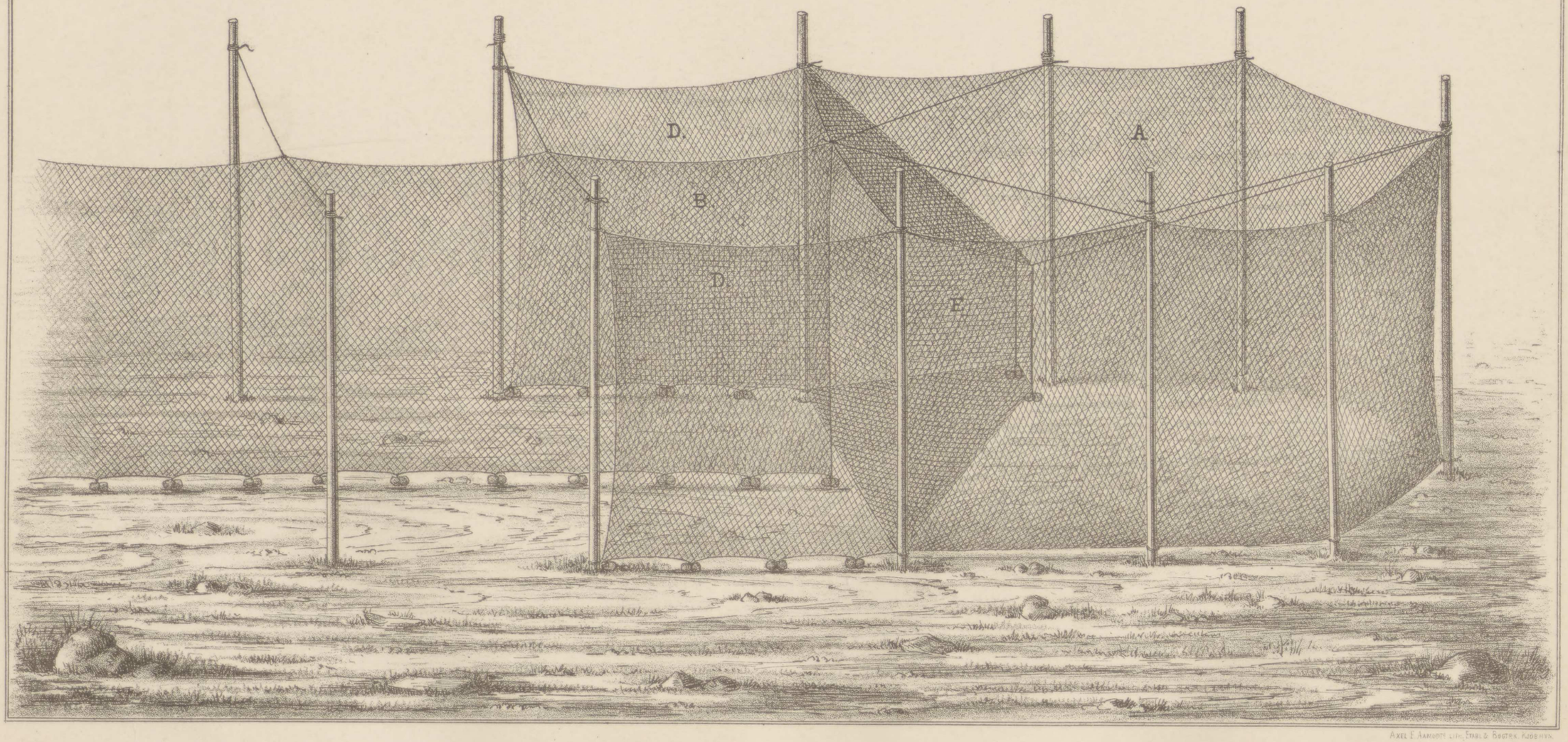

Axel F. Aamodts Lith. Etabl. & Bogtrk. Fjosbyn.

5) at der holdes en Aabning af 3 Alen mellem hvert Stade, nemlig 1½ Alen til hver Ende, fri for Løberaden.

Ved samtlige Udsætningsmaader skal der fremdeles være den hidtil brugte Aabning af 1½ Alen mellem hvert Garn og Rad.

Istedetfor med Bundgarn kan et Stade besættes med 2 Silderuser, hver med Ruse og Rad paa 21 Fv.s Længde.

Foruden disse Udsætningsmaader er det tilladt at anbringe Sildebundgarn efter det ældre Hæltebundgarns Form (Hæltebundgarn som Sildebundgarn men med meget større Masker, og for hver Ende af Raden et Hoved).

Enhver anden Udsætningsmaade er forbudt. Dog kan Indenrigsministeren tillade Afvigelser, hvor Omstændighederne tale derfor.

Som allerede nævnt er Sildebundgarnet delt i forskjellige Stykker med hver sin Maskevidde. For Limfjorden er i Loven givet bestemte Regler herfor, der gaa ud paa, at Garnet skal bindes over »Skjælde«, cylindriske Maal, som have det halve af den Omkreds, Masken skal have. I Sildebundgarnet skal Bunden være bundet efter den saakaldte Nedborskjælde, som har 22 Linier i Omkreds, den øverste Del, »Omgangen« eller »Stimlen«, efter Sildevaadkalveskjælden, der har 20 Linier i Omkreds, og den mellemste, Skillerummet, efter Aaleskjælden, der har 15 Linier i Omkreds. Den bageste Del af det, der som ovenfor forklaret, maa være smaatmasket, bindes efter Aalevaadkalveskjælden, der har 12 Linier i Omkreds. Limfjordens Sildebundgarn ere betydeligt mindre end ovenfor angivet nemlig:

Hovedets Dybde	6 Alen (100 Masker)
Omkredsen	24 Alen
Bundens Bredde	33 —
Radens Længde	30 à 40 Fv.
Knuder pr. Alen i Hovedet	18
— — i Baggarnet	14
Værdi	350 Kr.

Bundgarnsfiskeriet er aftaget meget i Limfjorden; for 100 Aar siden benyttedes 1700 Bundgarn nu kun 285, hvoraf Hjarbækfjord og Skivefjord have de fleste.

Udenfor Limfjorden gjælder følgende Regel for Bundgarnsfiskeri:

Naar ikke særlig Adkomst dertil er erhvervet, maa Bundgarn ikke sættes hinanden nærmere end 300 Fv., ligesom ej heller, naar undtages det af Kystejerne drevne Aalefiskeri, andet Fiskeri end Krogfiskeri maa drives i større Nærhed af de udsatte Bundgarn end 40 Fv. udfor Hovedpælen og 200 Fv. til Siderne. Dog kan Indenrigsministeren under særlige Forhold bevilge Afvigelser fra de foreskrevne Afstandsbestemmelser.

Statistiske Oplysninger.

Sildebundgarnsfiskeriet udgjør ca. 5 pCt. af det samlede Fiskeri i Farvandene indenfor Skagen, og er omtrent af ligestor Værdi i de tre Distrikter, Jyllands Østkyst, Øresund, Sjællands Nordkyst og Store Belt med Farvandene sydfor Fyen og Sjælland. Den samlede Værdi af Sildebundgarnsfiskeriet udgjorde i 1885 130,515 Kr., 1886 116,572 Kr., 1887 163,131 Kr. og 1888 183,391 Kr.

Bundgarnsfiskeriets Fordeling paa Aarets Maaneder er følgende:

Januar	0 pCt.	Juli	2 pCt.
Februar	1 —	August	0 —
Marts	27 —	September	1 —
April	37 —	Oktober	1 —
Maj	21 —	November	1 —
Juni	8 —	December	1 —

Til Bundgarnsfiskeri bruges smaa aabne Joller. Da Silden ikke egner sig til Forhandling i levende Tilstand, idet den dør ganske kort efterat være kommet af Vandet, behøves ikke Dam i de Fartøjer, hvormed Bundgarnene røgtes.

Foruden Sild fanges Torsk, Hornfisk, Makrel og Flyndere i Bundgarnene, undertiden Lax og Gjedder, hvilket nærmere er anført under Beskrivelsen af Fiskeriet efter disse Fiskearter.

Bundgarnsfiskeriet er et meget nemt Fiskeri, og kan være meget lønnende, men Redskabet er kostbart at anskaffe og vedligeholde og egner sig mest til Anvendelse i lukkede Farvande. Dets Udbredelse i Farvandet vil ses af Kort D, hvor Bundgarnsfiskeri er mærket med blaat.

Redskaber.

De **Sildegarn,** som benyttes til Foraarsfiskeriet, bundsættes (om Sildegarn og deres Anvendelse se under b) Efteraarsfiskeriet, Pag. 37).

En **Silderuse,** Pl. XI, er et bundgarnlignende Redskab, bestaaende af et *Hoved*, A, der, saavelsom *Raden*, E, er fæstet til Pæle, nedrammede i Bunden. *Armen*, D, ses at være af en noget anden Form end Bundgarnets, og indeni Rusen findes to eller flere *Kalve*, C og B. Dette Redskab benyttes fornemmelig i Limfjorden. Udenfor Limfjorden benyttes derimod som Silderuser, Ruser af samme Form, som de Pag. 28 beskrevne, (Pl. V), men med Masker, som ere betydeligt mindre. Selve Silderusen er i Reglen af betydelige Dimensioner. I Limfjorden skal den bindes paa følgende Maade: 1ste og 2det Bøjlerum efter Nedborskjælden. Armene, 1ste og 2den Kalv, C og B, samt Raden, E, Pl. XI, efter Vaadgarnskjælden. 3dje Bøjlerum efter Sildevaadkalveskjælden og 4de Bøjlerum samt 3dje Kalv efter Aaleskjælden.

Som vist paa Kort E, bruges ogsaa til Foraarsfiskeriet **Sildevaad** i Limfjorden, Ringkjøbingfjord og udenfor disse Farvande i Vejle- og Koldingfjord, samt i Farvandet sydfor Fyen, særligt ved Faaborg. De benyttes som de under Rødspættefiskeriet nævnte Strandvaad, Pl. I, men fordre langt mindre Mandskab end de største af disse, da de ere lettere og meget let stenede, hvilket har sin Grund i, at Silden ikke som Rødspætten holder sig ved Bunden, men i forskjellig Vanddybde, saa at Vaaddet ikke behøver at følge Bunden nøje. En almindelig benyttet Størrelse af Sildevaad er, at hver Arm er ca. 40 Alen lang, Sækken 33 Alen lang og 26 Alen dyb. I Limfjorden skulle Armene bindes efter Vaadgarnskjælden (21 Linier i Omkreds) de to første Tredjedele af Sækken eller Kalven efter Sildevaadkalveskjælden (20 Linier i Omkreds), og den sidste Tredjedel af samme eller Pisken efter Aaleskjælden (15 Linier i Omkreds). Den sidste Tredjedel af Kalven maa i intet Tilfælde have en større Længde end $5\frac{1}{2}$ Alen. Den til Vaaddene fornødne Vægt maa ikke befæstes umiddelbart til samme, men skal anbringes i Stropper.

Sildevaaddene benyttes særdeles meget i Limfjorden og ere her større end i de øvrige Farvande. De anvendes navnlig i snevre og dybe Sunde med stejlt opgaaende Grund. Størrelsen af dem er meget forskjellig; de største findes fra Løgstør til Hals, de mindste ved Jegindø og Struer. Dimensionerne af et Sildevaad ved Egholm, Limfjorden, er følgende:

Hele Vaaddets Længde 80—90 Fv. (Udenfor Limfjorden i Almindelighed 55 Fv.)
Hovens Længde ..... 21 Alen.
Antal Masker pr. Alen i Armene ..... 27.
— — — i Hoven 28 aftagende paa de 4 sidste Alen.
Vaaddet bestaar af 20 Garn, hvert Garn ..... 24 —
Pris for 1 Vaad ..... 550 Kr.
Tillæg ved Monteringen ..... 650 —

Ialt benyttes i Limfjorden 64 Sildevaad og et lignende Antal udenfor Limfjorden.

Intet Sildevaad maa under dets Brug nogetsteds kunne naa over Midtstrømslinien.

Sildebundgarns- og Silderusefiskeriet maa drives fra 24. September til 24. Juni.

Afsætnings-forhold.

Den Sild, som fanges om Foraaret, forsendes mest til Udlandet, navnlig til Tydskland. Foraarssilden er meget mindre og magrere end Efteraarssilden, og der opnaas derfor ikke saa gode Priser for den. Det er navnlig fra de i Store Belt værende Bundgarn, at Silden exporteres pr. Postdampskib fra Korsør til Kiel. Fra de øvrige Steder i Landet, hvor Foraarssildefiskeriet drives, sælges en stor Del i Omegnen og til Røgerierne eller til Kjøbenhavn. Gjennemsnitsprisen for Foraarsilden har i 1885 været 0.77 Kr. pr. Ol.

Priserne ere ofte trykkede af den svenske Sild, som undertiden i Løbet af Vinteren fanges i store Mængder i den bohuslehnske Skjærgaard.

Følgende Priser pr. Ol ere i 1885 opnaaede under Foraarsfiskeriet efter Sild.

	Gjennemsnitspris pr. Ol Kr.		Gjennemsnitspris pr. Ol Kr.
Asaa, Hov og Hals	0.86	Frederikssund	1.15
Als Odde	1.00	Jyllinge	0.85
Treaa Mølle	0.94	Snekkersten	0.38
Ebeltoft	0.64	Sletten	0.74
Aarhus	0.59	Skovshoved	0.96
Horsensfjord	0.46	Masnedsund	0.81
Vejlefjord	0.51	Korsør	0.76
Fredericia	0.56	Rersø	0.71
Koldingfjord	1.29	Kallundborg	0.55
Kjerteminde	0.57	Samsø	0.63
Nyborg	0.93	Oreby	1.25
Svendborgsund	0.91	Nysted	0.66
Bagenkop	1.00	Kramnitze	0.70
Rørvig	0.36	Sletternæs	1.00
Holbæk	0.57	Skalø	1.08
Bramsnæsvig	0.49	Nykjøbing	0.90

b) Efteraarsfiskeriet.

(Kort E.)

Efteraarsfiskeriet efter Sild er af større Betydning end Foraarsfiskeriet, og er endog paa mange Steder Hovedfiskeriet. Det foregaar, som vist paa Kortet, overalt i vore Farvande søndenfor Linien Fornæs-Anholt, hvorfra dog maa undtages Strækningen fra Ebeltoftvig til søndenfor Horsensfjord samt Lille Belt, i hvilket man først i de sidste Aar har begyndt dette Fiskeri. Fiskerlejerne ved Sjællands Nordkyst fra Issefjorden østefter, ved Sundet, Store Belt og paa Bornholm, ere de vigtigste Pladser for dette Fiskeri.

Tiden for dets Drift er fra Midten af August til Slutningen af Oktober, undtagen for Bornholms Vedkommende, hvor det drives saagodtsom hele Aaret igjennem,

Fordelingen af Sildefiskeriet, drevet med de Redskaber som her er nævnt, Drivgarn og Sættegarn, er saaledes:

	Gjennemsnit for hele Sildefangsten	Bornholm undtaget	Gjennemsnit for Bornholm
Januar	0 pCt.	0 pCt.	0 pCt.
Februar	0 —	0 —	0 —
Marts	2 —	1 —	3 —
April	4 —	3 —	4 —
Maj	3 —	3 —	6 —
Juni	3 —	1 —	14 —
Juli	7 —	2 —	30 —
August	12 —	10 —	18 —
September	50 —	57 —	20 —
Oktober	13 —	16 —	5 —
November	5 —	6 —	0 —
December	0 —	0 —	0 —

Efteraarsfiskeriet foregaar med Garn (Pl. IX og X), som enten benyttes som **Drivgarn,** d. v. s. holdes flydende i en lodret Stilling i Vandet, befæstet til en Baad, der da driver med dem for Vind og Strøm, eller som **Sættegarn,** d. v. s. Garn, som ere opankrede paa Havbunden. Disse Garns Konstruktion er noget forskjellig paa de forskjellige Steder i Farvandene (hvorom nærmere nedenfor). Deres Dimensioner vil fremgaa af følgende Tabel:

	Længde i Alen i redet Stand	Dybde i Alen	Knuder pr. Alen	Garnets Værdi Kr.	Tillæg ved Monteringen Kr.	Materiale
Halsnæs (2 halve Garn)	120 à 130	5 à 5½	25 à 26	16	10	Bomuldsgarn
	—	4 à 4½	—	13½	10	—
Grenaa	120 à 135	4½ à 5	27 à 27½	15	10	—
Store Belt	70	5	27 à 28	11	8	—
Sundet	120 à 130	6	29 à 30	20	12	—
Bornholm	100 à 110	6 à 7	32 à 33	23	10	—
Smaaøerne	135	5	28	25	10	—

For at give et Overblik over de forskjellige Maader, hvorpaa Efteraarssildefiskeriet foregaar i vore Farvande, vil det være rettest, næst efter at henvise til Kort E, at fremstille dette Fiskeri paa fire forskjellige Steder, nemlig: 1) ved Sjællands Nordkyst, 2) i Store Belt, 3) i Sundet og Syd for dette og 4) ved Bornholm.

1. Ved Sjællands Nordkyst.

Sildefiskeriet drives her fra de paa Halsnæs ved Issefjorden beliggende Fiskeelejer: Liseleje, Kikhavn, Hundested, Lynæs, Carlsminde, Kulhusene, samt fra Lejerne langs Kysten østerefter, Tidsvilde, Gilleleje, Hornbæk og Aalsgaard.

Fartøjer og Redskaber.

De Fartøjer, som benyttes til Efteraarssildefiskeriet fra Fiskerlejerne ved Halsnæs, ere 6 à 7 Tons drægtige, stærkt byggede og vel manøvrerende Dæksbaade, riggede med et Storsejl med Sprydstage og to Stagsejl, forøvrigt meget lig den velbekjendte Bygning af svenske Dæksbaade. Pl. 31 viser Tegning af et saadant Fartøj. Erfaringen har godtgjort, at de egne sig fortrinligt til Drivgarnsfiskeri i Kattegat, idet de ere gode Søbaade og tillige tilfredsstille den Fordring ikke at være for tunge til at drive med de Redskaber, som benyttes til vort Drivgarnsfiskeri. Fartøjerne ere byggede uden Dam, men med et stort Lastrum, hvori Garnene med Fangsten lægges, naar de ere indhalede.

Sildegarnene, de saakaldte »**Næringer**«, Pl. X, Fig. 2, bestaar af Garn af almindelig Form, hvis Masker ere førte til et Stykke tykt Bomuldstraad, a (Føresimen), der omgiver Garnet, og denne bindes til et Stykke Linegods, b (Simen). Maskerne hænge løse paa Føresimen, undtagen hver tredje, som fastgjøres til denne, og paa samme Sted er da Føresimen fastgjort til selve Simen. Afstanden imellem hvert Fastgjøringspunkt kaldes et »Skud«. De Masker, som ere nærmest ved Simen, Føremaskerne, c, ere stærkere end de øvrige. Foroven er til Simen, omtrent for hver Alen, knyttet Korkflaadder og forneden er den forsynet med Stropper, hvori Stenene, g, som have ca. ¼ Pds. Vægt (Synkene), befæstes. Til Garnets øverste Hjørner er ogsaa fastgjort Stropper, de saakaldte Ørebaand, h, som tjene til at knytte Garnene sammen.

Disse Garn benyttes enten som Drivgarn, Pl. IX og X, eller som Sættegarn. Til Fiskeriet bruges de ovenfor beskrevne Dæksfartøjer, som hertil bemandes med 5 eller 6 Mand og udrustes med fra 50—70 Garn. Garnene »gives« ved Solnedgang ved at sejle eller drive dem ud. I sidste Tilfælde lægges Masten, og Garnene, som ligge klare i Fartøjet, gives ud efterhaanden som Fartøjet driver ad Læ til; i

første Tilfælde gives de ud efterhaanden som Fartøjet bevæges frem for smaa Sejl. Garnene, som ere sammenføjede til én Længde sættes som *Drivgarn* med den øverste Sime i Vandets Overflade, Pl. X Fig. 1, og have for Enden en Vager og desuden i Reglen et Mærke for Enden af hvert Garn. Til den Ende af Garnlængden, som vender mod Fartøjet, er dette fortøjet ved en ca. 20 Fv. lang Trosse, og Fartøjet svajer altsaa efter Udsætningen op for Garnlængden, og driver med den efter Vind og Strøm. I Almindelighed bruges her Lanterner paa Garnene, ofte 3 klare Lanterner, som sættes paa de nysnævnte Vagere, der da have 3 à 4 Fod lange Stager. Disse Lanterner, Pl. X, Fig. 3, som have Form af almindelige Karetlygter, ere fæstede i Hylstre paa Stagerne, og tjene til at finde Redskabet, naar det, som ofte sker, oversejles og sønderrives af Skibe. Foruden de Lanterner, som bruges paa Garnene, bruges 1 klar Lanterne i Fartøjet, som sættes for i dette.

Ved Daggry trækkes Garnene, og de, saavelsom Fangsten, sejles til Hjemmet eller nærmeste Afsætningsplads, hvor de sælges, og hvor Garnene redes og tørres til næste Nats Fiskeri.

Som *Sættegarn* anvendes Næringerne haardt stenede og, saaledes som vist Pl. III og VI for Flynder- og Torskegarn, ved at forankre dem til Bunden ved begge Ender med Mærker til Overfladen. Det sidste af Garnene gjøres ved en Trosse fast til Fartøjet. Indbjergningen foregaar ved at hale Garnene til sig, og, for Næringernes Vedkommende, ind over en Rulle i Forstavnen af Fartøjet.

I de senere Aar have Halsnæsfiskerne begyndt at sænke Næringerne, naar de bruge dem som Drivgarn (kobbe dem), se Pl. IX, Fig. 2, hvilket udføres ved, at de stenes haardt og gives for Enden af hvert Garn Liner til Tønder eller Vagere i Overfladen af Vandet. Linernes Længde afpasses da efter den Dybde, i hvilken man vil have Garnene til at staa. Denne Maade at sætte Garnene paa benyttes dog kun under visse nedenfor beskrevne Forhold.

Fiskepladser.

For at søge vort Kattegats Sildefiskeri udviklet til et mere søgaaende Fiskeri efter hollandsk Mønster, er fra privat Side gjort Forsøg i denne Retning, med betydelig Understøttelse fra Regjeringen. Fartøjet, som benyttes hertil, er 20 Tons drægtig og beregnet paa Sildens Tilberedning ombord, idet det har et stort Lastrum til den saltede Sild, som pakkes i Tønder, og to Rum til Opbevaring af Redskaberne. Disse Redskaber ere af noget lettere Konstruktion end de hollandske Drivgarn, idet de ere beregnede paa ogsaa at bruges i Kattegattet, men af betydeligt større Dimensioner end de Redskaber, som benyttes af vore Kattegatsfiskere. Hvert Garns Længde, Pl. IX, Fig. 3, er 100 Alen strakt Maal, men 60 Alen, naar det er ført til Simen. Ved 3 Hanke, a, er Garnet fastgjort til en $4^1/_2$—5" Drivtrosse af Cocus, b, og denne holdes atter i en bestemt Dybde ved Bøjer med Vagere, c, til Vandets Overflade. Oversimen, d, og Undersimen, e, ere af Hamp. Garnet af tyk Bomuldstraad med 22 Knuders Maskevidde pr. Alen. Foroven har Garnet Korkflaad, forneden Blylodder. Fartøjet er udrustet med 60 Stkr. Sildegarn af denne Slags.

Det Farvand, som benyttes af Halsnæsfiskerne til Drivgarnsfiskeriet efter Sild, er Farvandet mellem Sjællandskysten og Linien Fornæs-Anholt.

I Begyndelsen af Fisketiden gaaes i Reglen langt tilsøs, 6 à 7 Mil fra Issefjorden, ud paa det dybe Vand, men i Løbet af September gaar Silden nærmere Land, og der fiskes da i Nærheden af Sjællandskysten til Begyndelsen af Oktober. Paa denne Tid ophøre Baadene i Reglen at fiske, men i de sidste Par Aar have de driftigste af Fiskerne med Held fortsat Fiskeriet nordpaa efter denne Tid, til Slutningen af Oktober udfor Fornæs, ja, endog op ad Læsø til. Sildefiskeriet i Kattegat synes i det Hele at udvides paa forskjellig Maade, idet man nu ikke alene fisker i længere Tid af Aaret og paa flere Steder end forhen, men ogsaa stiller Garnene i forskjellig Dybde efter Sildens Gang. Efter Oktober opnaar man ved at fiske nordligt i Farvandet ved Anholdt og Grenaa, at drive Fiskeriet lige indtil Silden forsvinder fra Overfladen i Slutningen af November. Det er fornemmeligt Forsøg, som fra Regjeringens Side er foretaget ved Hjælp af Fiskeriinspektionsfartøjet i disse Farvande, som har givet Stødet til denne Udvikling, der for Tiden søges bragt et Skridt videre ved ogsaa at forbedre Tilvirkningsmaaden af Silden.

De gunstigste Vejrforhold for Sildefiskeriet i disse Farvande regnes at være en frisk vestlig eller nordlig Kuling med mørk Nat og ringe Strøm, men forøvrigt er det, selv med gunstig Lejlighed, meget afhængigt af Tilfældet, om man gjør god Fangst eller ikke, da Silden som bekjendt gaar i Stimer, og

det gjælder om at træffe disse. Man hører ofte, at af to Baade, som have fisket samme Nat og drevet ganske tæt ved hinanden, har den ene faaet rigelig Fangst, den anden kun nogle faa Ol.

I stille lyse Nætter bruge Fiskerne ikke sjeldent, istedetfor at drive med Garnene, at bundsætte dem, da Erfaringen har vist, at dette giver bedre Udbytte under visse Vejrforhold.

For den videre Udvikling af Sildefiskeriet i Kattegattet har det stor Betydning at være nøje bekjendt med Sildens Levevis, dens Vandringer, Opholdssteder m. m., men disse Spørgsmaal synes endnu ikke at have faaet nogen sikker Løsning, skjønt man forskjellige Steder i Udlandet har beskjæftiget sig indgaaende dermed. Der skal ikke her gaaes ind paa de afvigende Opfattelser, som have gjort sig gjældende desangaaende, men kun antydes, at Dissentsen nærmest angaar Spørgsmaalet om Sildens forskjellige Racer og deres forskjellige Optræden. For vort Vedkommende har det navnlig Betydning at vide om den Kjendsgjerning, at Silden aftager i Størrelse fra Kattegattet sydefter, indtil den ved Bornholm og i den østlige Del af Østersøen bliver meget lille, berettiger til at antage, at der i de forskjellige Dele af vore Farvande findes forskjellige Silderacer, eller om alle de i disse Farvande forekommende Sild ere af én Race med mere eller mindre udviklede Individer. Det første er fra ældre Tid antaget, saavel i Sverig af NILSSON, som i Danmark af KRØYER og WINTHER, men ere senere benægtet af svenske Ichthyologer, medens tydske Videnskabsmænd, som HEINCKE, grundet paa omfattede Undersøgelser, vel kommer til en Inddeling af Silden i forskjellige »Varieteter«, men med Forkastelse af Theorien om lokale Silderacer. Man har ogsaa herhjemme i de senere Aar arbejdet paa Løsningen af disse Spørgsmaal, navnlig har Dr. phil. J. PETERSEN ved i en Del Aar at indsamle Sild fra Fiskeri-inspektionsfartøjet, foretaget Undersøgelse af dem paa samme Maade som i Tydskland. Grundet paa disse Undersøgelser, kommer han til et modsat Resultat af det, som HEINCKE har naaet, idet han mener, at der i Virkeligheden findes en Mængde lokale Racer af Sild, saaledes at Østersøen har sin Silderace, der ikke, som Regel, kommer udenfor dette Farvand, Sund og Belter, sin o. s. fr. Hans Iagttagelser ere udgivne i en Pjece, betitlet: »Kritik af Dr. HEINCKES Theorier om Silderacerne, samt Bidrag til Besvarelsen af Spørgsmaalet om saadannes Existens i de danske Have«, (Særtryk af videnskabelige Meddelelser fra den naturhistoriske Forening 1888).

2. I Store Belt.

Efteraarsfiskeriet i Store Belt drives fra alle Fiskerlejerne her, saavel paa Sjællands som paa Fyens Side, og desuden af Fiskere, som i Fisketiden komme hertil fra de sydlige Farvande, Øerne sydfor Sjælland og Fyen, og drive Fiskeriet sammen med de i Beltet hjemmehørende Fiskere. Den almindelige Benævnelse for Efteraarsfiskeriet her er at »drive Belt«.

Fartøjer og Redskaber.

Et **Beltfartøj** af den ældre Type er vist Pl. 36 og benyttes saaledes, saavel i Beltet som i Østersøen. En nyere Type af denne Slags Fartøjer nærmer sig mere til den svenske Form, der bruges i Nordsjælland, Pl. 31. Den sædvanlige Rigning var tidligere Storsejl, med eller uden Bom, nu synes man at gaa mere over til at rigge Fartøjerne med Sprydstage i Storsejlet og Udhaler til Nokken af den. Fartøjernes Dybgaaende er i Almindelighed kun 4 Fod. De ere bekjendte for at være meget sødygtige, hvilket ogsaa er nødvendigt paa Grund af den urolige Aarstid, paa hvilken de benyttes, og den temmelig svære Sø, som kan sætte i Store Belt. De største Fartøjer benyttes fra Fyensiden, Nyborg og de nord derfor liggende Fiskerlejer.

Af Redskaber bruges ligesom ved Sjællands Nordkyst *Næringer*, men det almindeligste fra gammel Tid benyttede Garn er det saakaldte **Hankegarn,** Pl. IX, Fig. 1, d. v. s. Sildegarn, hvor den øverste Sime, a, er fæstet ved Tougstykker (Hanke) b, paa indtil 1 Alens Længde til en Trosse, c, den saakaldte Drivtrosse, i hvis Ende Fartøjet er fortøjet. Trossen er forsynet med Flaadder, d, omtrent for hver Alen. Forøvrigt er Hankegarnene som Næringerne, kun med den Forskjel, at hver Maske i Hankegarnene er fastgjort til Simen, og at Dimensionerne ere noget forskjellige fra Næringerne, se Side 38.

a. Sime.
b. Hanke (Stjerte).
c. Føretrosse.
d. Flod.

Fig. 1.

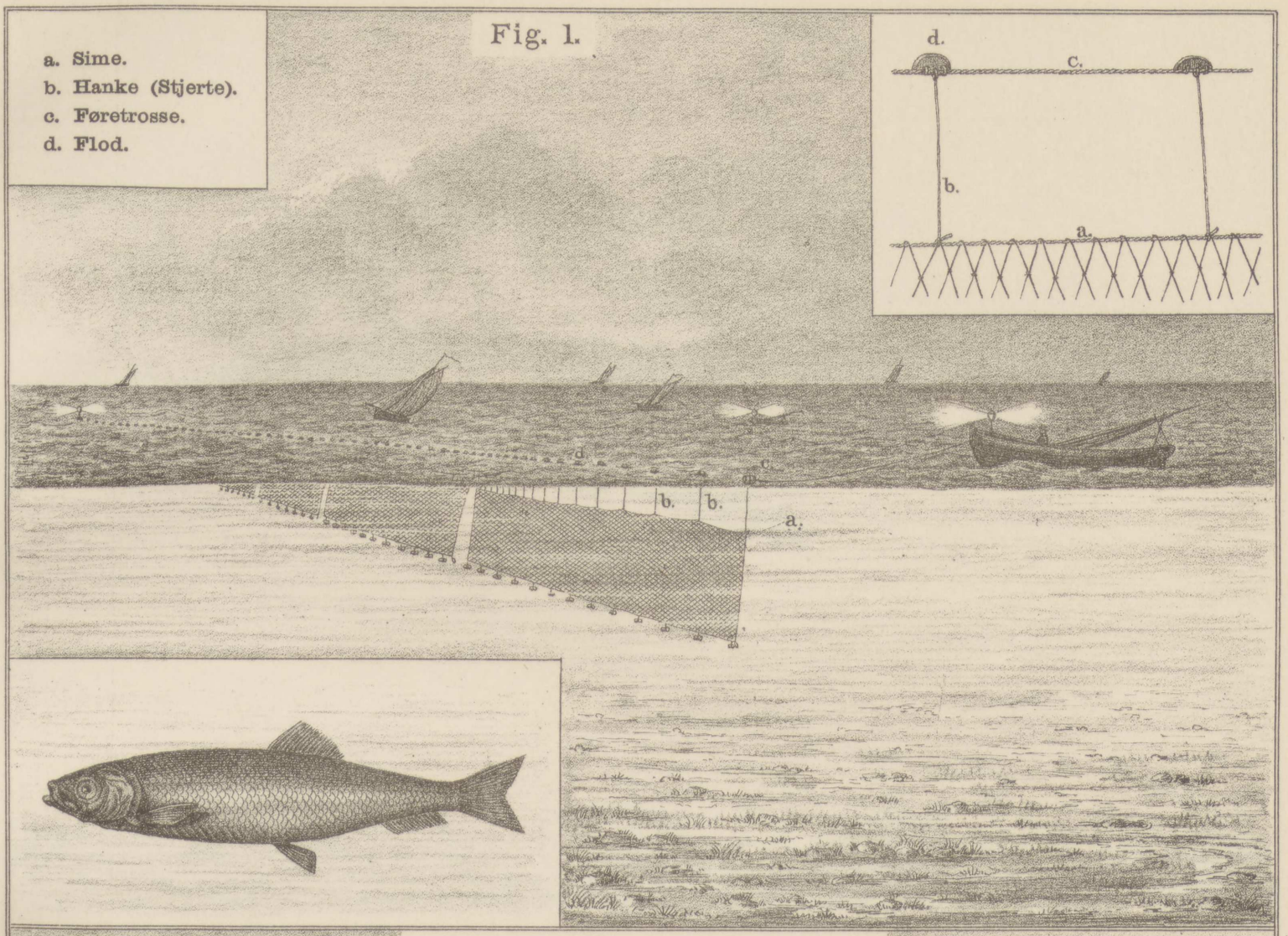

Fig. 2. Kobbede Sildegarn.

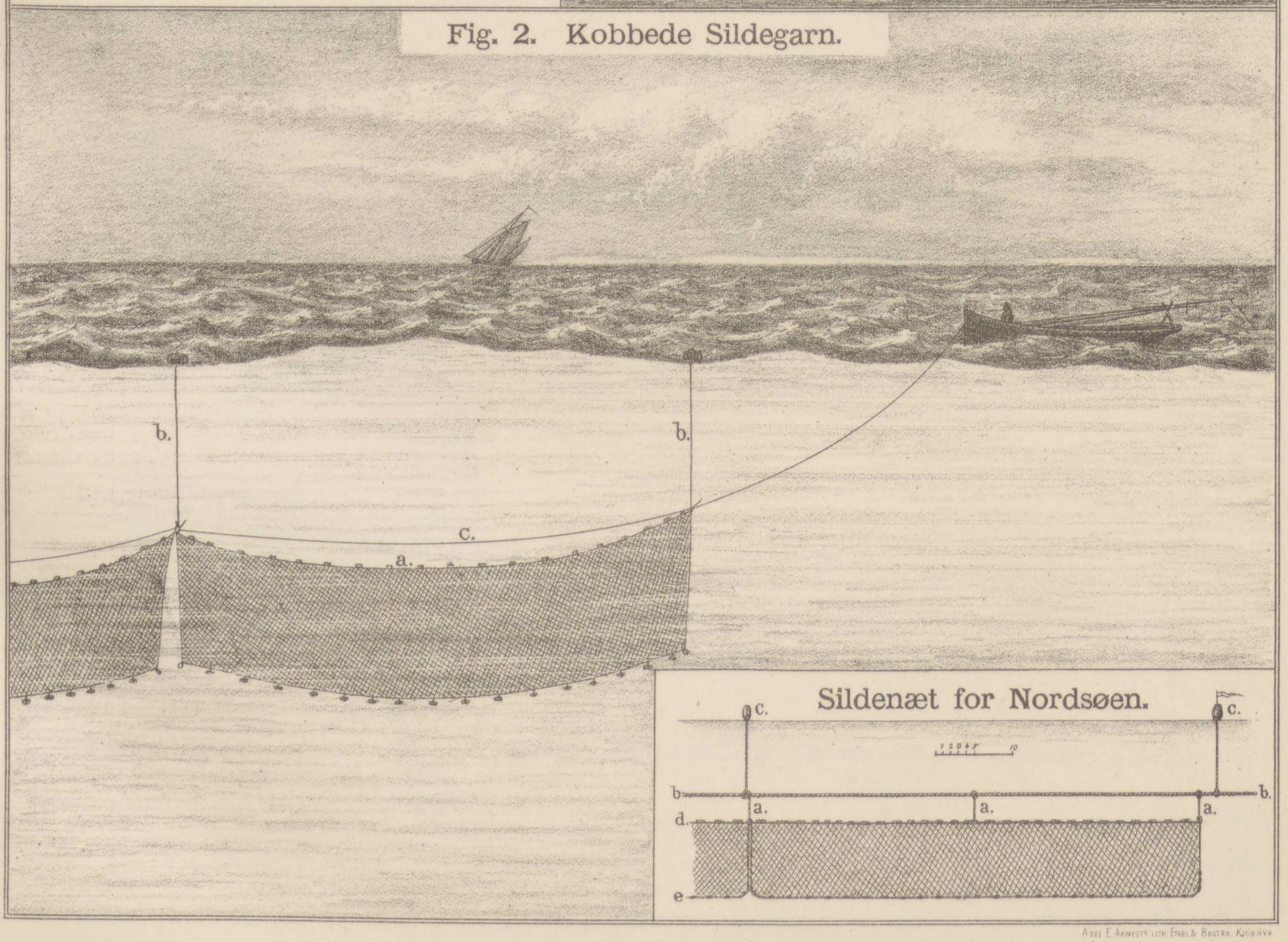

Sildenæt for Nordsøen.

Axel E. Aamodts lith. Etabl. & Bogtrk. Kjøbhvn

Fig. 1.

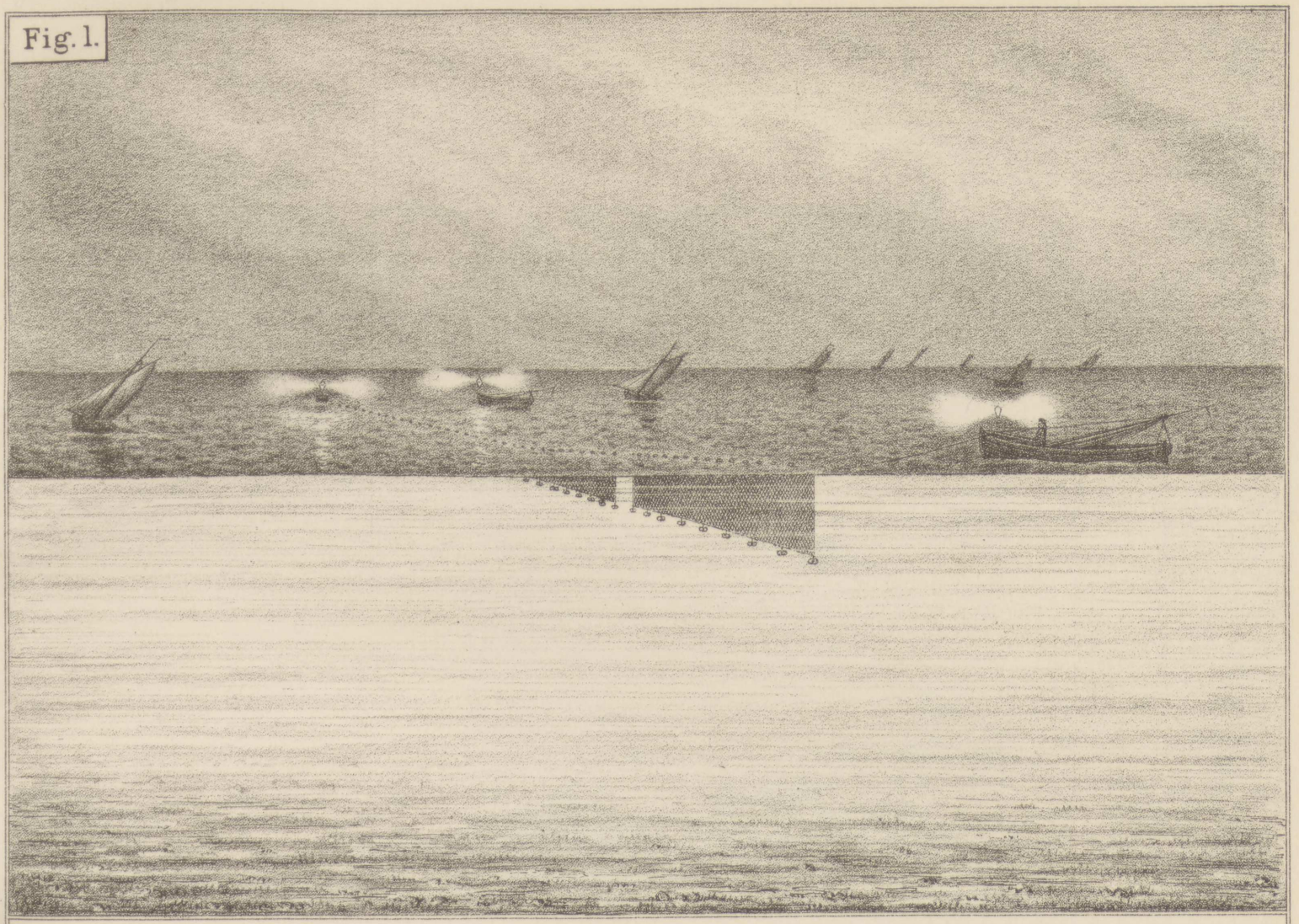

a. Føresimen.
b. Simen.
c. Korkflod.
d. Synk.

Fig. 2.

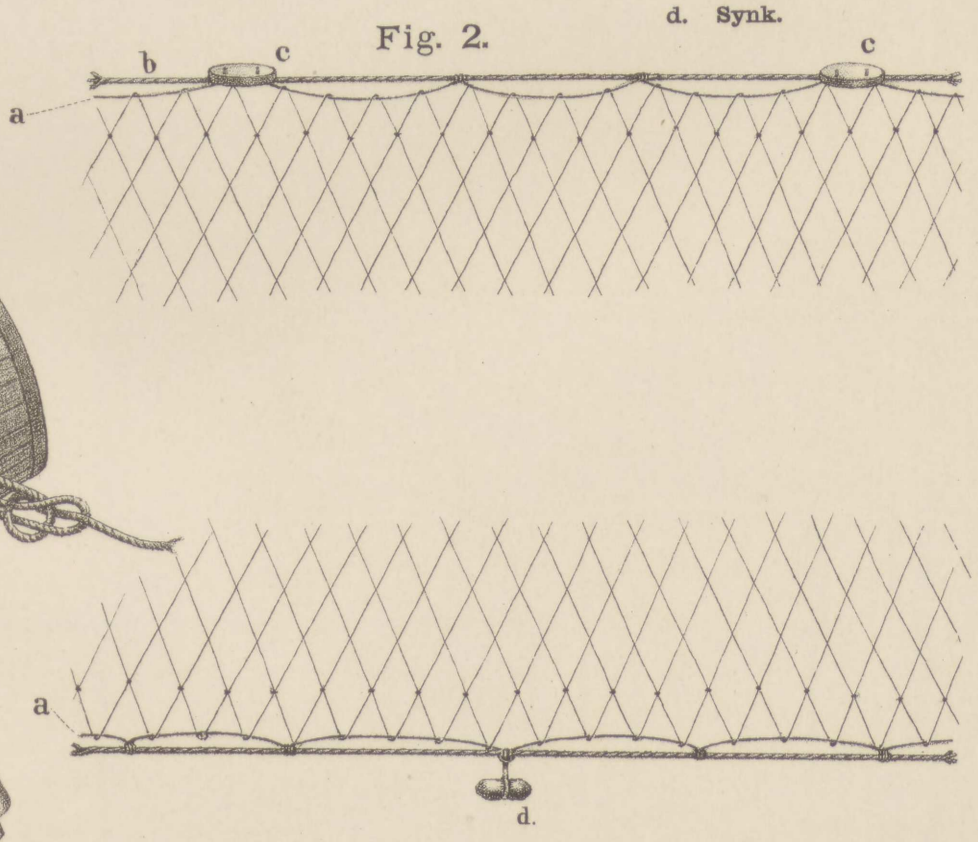

Fig. 3.

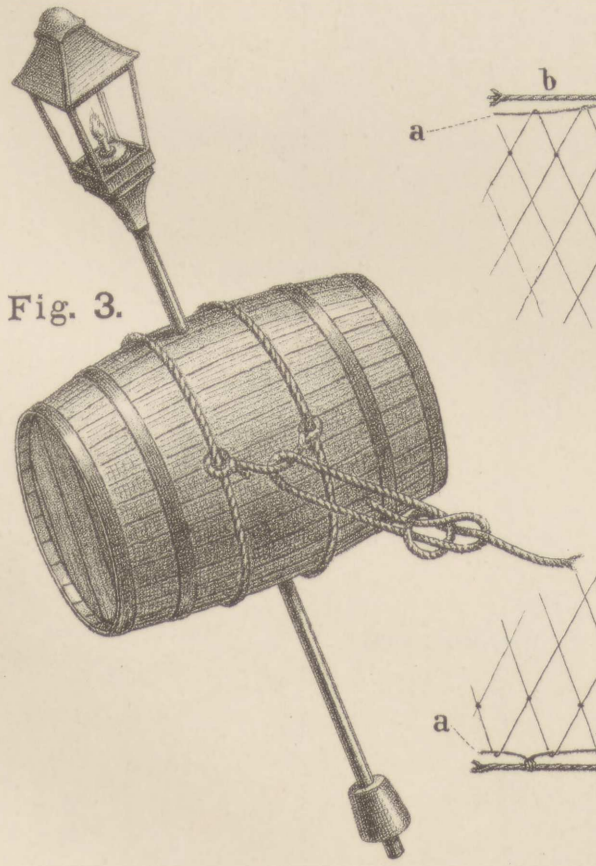

Axel E. Aamodt lith. Etsl. & Bogtrk. Kjøbh.vn.

A. Hoved.
B. 2den Kalv.
C. 1ste Kalv.
D. Arme.
E. Rad.

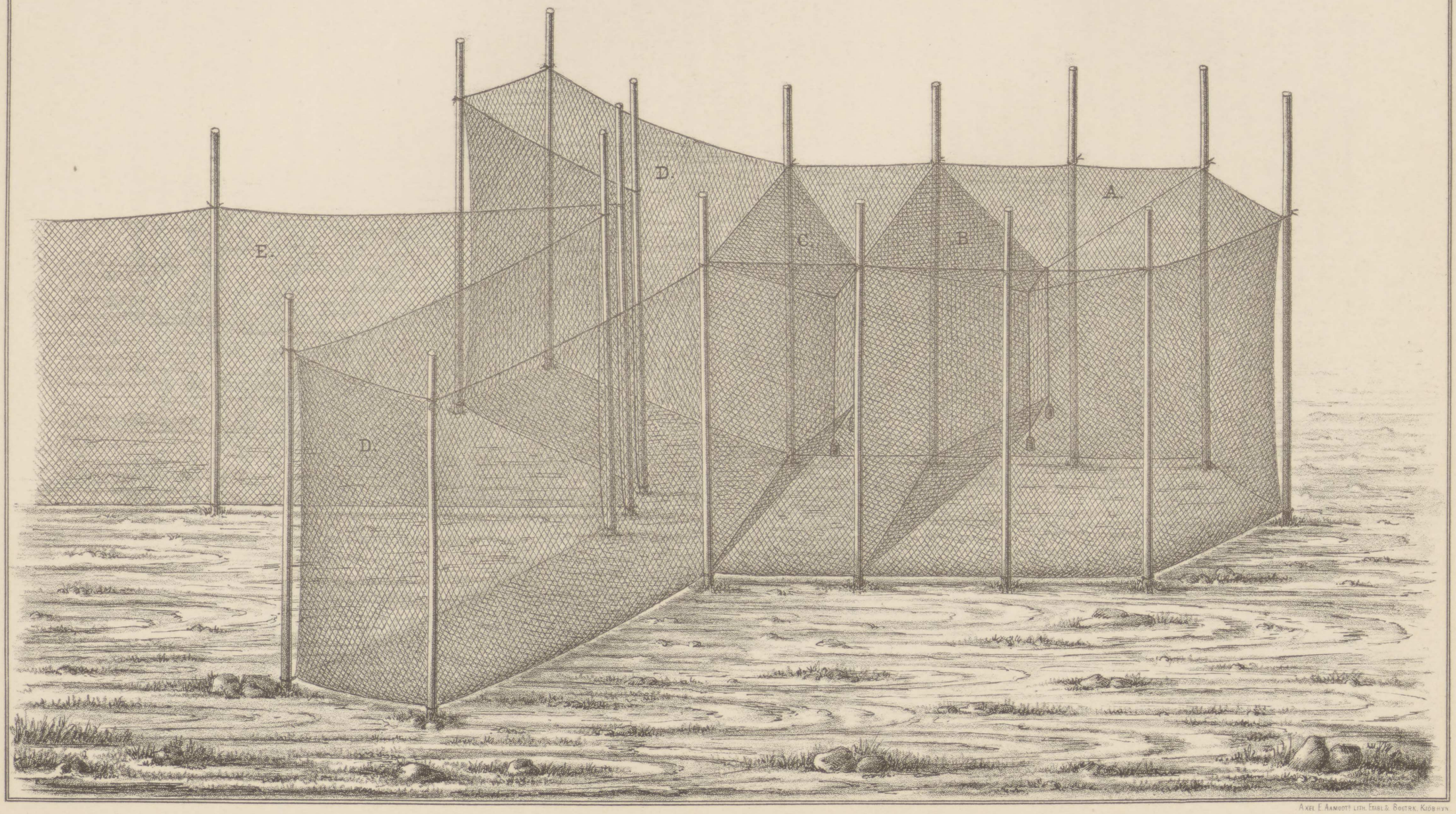

Axel E. Aamodt's lith. Etabl. & Bogtrk. Kjøbhvn.

Garnene »gives« paa samme Maade som i Kattegat ved at sejles eller drives ud, i Almindelighed sejles dog Hankegarnene ud. Man driver med dem fra Solnedgang til tidlig Morgen, da de trækkes. Dette sker for Hankegarnenes Vedkommende, ikke som Tilfældet er med Næringer, der hales ind over en Rulle i Stevnen, men derved, at de hales ind over Siden af Fartøjet, hvortil fordres to Mand, en, som haler i Drivtrossen, og en anden, som fisker ind paa Undersimen. Naar Garnene ere bjergede, sejles til Hjemstedet eller nærmeste Afsætningsplads. Der bruges ingen Lanterne paa Garnene her i Beltet, idet man mener, at dette vildleder Dampskibene i deres Manøvrer for at gaa afvejen for Garnene. Derimod bruges en klar Lanterne i Fartøjet og man gjør Regning paa, at Skibene da altid holde i Læ af denne.

Det er anført under Beskrivelsen af Sildefiskeriet ved Halsnæs, at man der i de senere Aar mere har sænket Drivgarnene (kobbet dem). Dette bruges ikke i Beltet, og kan ikke bruges der, da Farvandet paa sine Steder er saa grundt, at man ved at sænke Garnene vilde risikere, at de tog Grunden, hvorved de vilde forlises eller i al Fald havareres stærkt. Derimod bundsættes Garnene sent paa Efteraaret paa samme Maade som ved Sjællands Nordkyst.

Man gaar i de senere Aar mere og mere over til at anskaffe Næringer, da disse antages at fiske bedre end Garnene af ældre Konstruktion. For at benytte Næringerne til Drivgarnsfiskeri maa de Fartøjer, som benyttes, ikke være altfor tunge, da Garnene ikke taale det Træk, som kommer i dem, naar der fiskes i Storm og Søgang. Paa Steder, hvor Fartøjerne ere særlig store, benytter man sig derfor endnu af de ældre Hankegarn.

Fiskepladser.

Efteraarssildefiskeriet i Store Belt, som foregaar fra August til November, drives i Begyndelsen af Fisketiden paa Dybet ved Kallundborg, Romsø og nordfor Sprogø. Længere hen i Fisketiden gaar man sydfor Sprogø, og i Sildens Legetid i Slutningen af September ind i Kroge og Bugter paa saadanne Steder, hvor Dybet støder nær til Land, som i Langelandsbeltet, ved Albuen o. desl. Efter den første Halvdel af Oktober fanges de fleste Sild paa Grundene, hvor Garnene da i Almindelighed bundsættes, men en stor Del Fiskere gaa paa denne Tid sydpaa til Grundene mellem Øerne nordfor Lolland og ved Albuen, hvor der drives efter Silden.

Fiskerne fra den nordligste Del af Store Belt fiske paa samme Maade, men gaa ikke saa sydligt, sjældent søndenfor Sprogø.

Den bedste Lejlighed for Drivgarnsfiskeri i Beltet er Østen- eller Vestenvind, idet Garnene da komme til at staa lodret paa Sildens Vandreretning. I Begyndelsen af Fiskeriet regnes Vestenvind og Nordenvande for at være det bedste, senere Østenvind og Søndenvande.

Med Hensyn til Sildefiskeriets Fordeling og Størrelse paa de forskjellige Pladser i Store Belt henvises til Kort E og til Statistiken Tabel I.

3. I Sundet og Farvandet Syd derfor.

Grændserne for Sundet regnes at være: Mod Nord Linien Kullen—Gilbjerghoved, mod Syd Linien Falsterbo—Stevns, men da der drives et temmelig betydeligt Sildefiskeri længere Syd paa forbi Stevns og ved Møens Kyster, medtages dette Farvand i nærværende Beskrivelse.

Fartøjer og Redskaber.

De Fartøjer, som benyttes til Sildefiskeriet i Sundet, ere i Almindelighed aabne Baade eller Halvdæksfartøjer; Syd derfor, fra Stevns og fra Grønsund, bruges Dæksfartøjer. Tegninger af saadanne Fartøjer ere fremstillede Pl. 33 og 34, den sidste Type vel kjendt herhjemme under Navnet »**Stevnsbaad**«, der i Bygningen ligner en Del de fra Issefjorden og svenske Kyster benyttede Dæksfartøjer, Pl. 31.

Redskaberne bestaa udelukkende af »*Næringer*«, Pl. X, som de ovenfor beskrevne. Næringerne ere dog her i den sydlige Del af Sundet større i Dybden (se Side 38) end andre Steder.

Redskaberne benyttes forskjelligt, som Sættegarn eller Drivgarn, paa de forskjellige Steder i Sundet, hvilket vil fremgaa af nedenstaaende Beskrivelse over Fiskepladser og deres Benyttelse til Sildefiskeri.

Fiskepladser. Som bekjendt er Fiskeriet i Sundet fra gammel Tid blevet drevet i Fællesskab af danske og svenske Fiskere, idet Farvandet er af en saadan Beskaffenhed, at det ikke kan undgaaes, at Fiskerne komme ind paa hinandens Territorium, hvilket nødvendiggjør Fællesfiskeri her.

Sildefiskeriet i den nordlige Del af Sundet udenfor Kronborgpynten foregaar i Reglen ikke udenfor Sundets Nordgrændse, herfra dog undtaget det, som nu drives tilsøs i Kattegattet med Dæksfartøjer, som Side 38 beskrevet. Fra Hornbæk sættes Redskaberne fast i Rækker udfor egen Kyst i 14—15 Favne Vand, hvor de bundsættes som forklaret Side 39. Næringerne sættes for et Dræg for den Ende, som er nærmest ved Land, hvorpaa som Mærke anbringes en Tønde. Den anden Ende ankres op for en indstroppet Sten, afmærket med en Træbøje med Ris paa, det saakaldte »*Sted*«. Redskabet kommer herved til at staa tværs paa Strømmen, og det hænder derved ikke sjældent, at det svajer for denne noget fra sin oprindelige Retning, idet Drægget holder, medens den Ende som er opankret for Stenen flytter sig. Herved kommer dog i Almindelighed ikke Uorden i Garnene, men deres Retning maa nøje iagttages af dem, som sætte senere.

Gillelejefiskerne sætte deres Næringer i V. eller N. V. for Hornbækkernes. De benytte imidlertid ikke Dræg til at opankre dem for, kun en indstroppet Sten for hver Ende og Tønde paa den inderste Ende af Garnlængden. Denne Maade at sætte Garnene paa har til Følge, at med haardt Vande kunne de drive $^1/_2$ à $^3/_4$ Mil fra den Plads, hvor de udsættes, saa at de, naar de skulle trækkes næste Morgen, maa søges paa et helt andet Sted, end hvor de udsattes. Foruden dette medfører denne Sættemaade ogsaa den Ulempe, at Garnene, naar de drive for Strømmen, kunne fiske Vragstumper, Ankere o. desl. og at ofte paa denne Maade flere Garn kunne havareres eller drive i hverandre, saa at de blive uklare. Hornbækkernes Maade at sætte Garn paa synes altsaa bedre end Gillelejernes, men disse have den Grund til at benytte deres egen Maade, at deres Garnlængder ere større end Hornbækkernes, saa at de ikke vilde kunne taale det Tryk af Strømmen, som de vilde være udsatte for, hvis de vare opankrede for begge Ender. Hverken Gilleleje- eller Hornbækfiskerne blive ved deres Garn om Natten.

De svenske Fiskere fra Kullen til Hittarp, som fiske her, sætte Garn paa samme Maade som Gillelejefiskerne, og i Almindelighed udenfor de danske Garnlængder. Kun naar Silden trækker nær den danske Kyst, sætte de ind imellem de danske Redskaber, men benytte da altid samme Sættemaade som de danske Fiskere. Fiskerne fra Rå benytte derimod Drivgarnsfiskeri paa samme Maade som forklaret for Halsnæsfiskernes Vedkommende. Deres Garn ere større, og navnlig dybere end de, der almindeligst bruges fra dansk Side, og naar de med Fralandsvind give Garn tæt under den danske Kyst og drive udefter, opstaar der ofte Kollisioner imellem deres og de danske Redskaber.

I den seneste Tid begynder der at udvikle sig et søgaaende Drivgarnsfiskeri fra Gilleleje i Lighed med det, som fra Fiskerlejerne ved Issefjorden drives i Kattegat, og dette vil selvfølgelig medføre meget store Forandringer i den nuværende Fiskemethode og de dertil anvendte Fartøjer.

I den øvrige Del af Sundet er Sildefiskeriet kun af nogen Betydning for Fiskerlejet Sletten og sydefter. Nord for dette Leje er man nemlig paa den Tid, da dette Fiskeri foregaar, fra August til November, beskjæftiget med Aalerusefiskeri.

Næringerne bundsættes her paa en egen Maade, idet der først udsættes to Næringer, opankrede for en Sten med Afmærkning til Overfladen. Til den anden Ende af denne Garnlængde er fastgjort et Dræg, der ligeledes afmærkes med en Tønde, og til dette Dræg er den øvrige Garnlængde fastgjort. Fartøjet fastgjøres til den anden Ende af Garnlængden, og bliver ved Garnene, naar Forholdene gjøre det ønskeligt.

Som Drivgarn bruges Næringerne mest i Flinterenden, Drogden og Kjøgebugt i Forening med svenske Fiskere. I Begyndelsen af Fisketiden fiskes mest i Flinterenden og Drogden, men senere fiskes næsten udelukkende i Kjøgebugt og ved Udløbet af Kalvebodstrand, hvor der derfor i den senere Tid af den danske Regjering udlægges et Fyrskib til Vejledning. Udsætning og Bjergning af Næringerne foregaar ligesom ovenfor beskrevet, men selve Fiskeriet drives sjældent her, saaledes som i Store Belt, med Garnlængden staaende en hel Nat igjennem, i Almindelighed kun nogle faa Timer, fordi man ofte

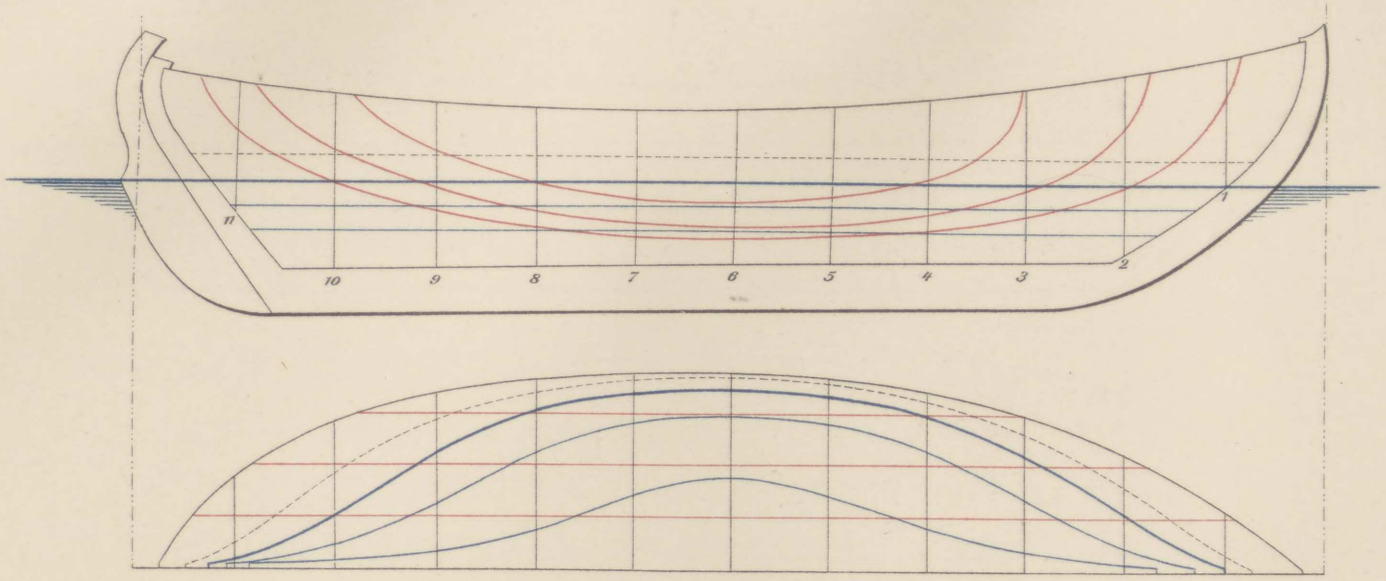

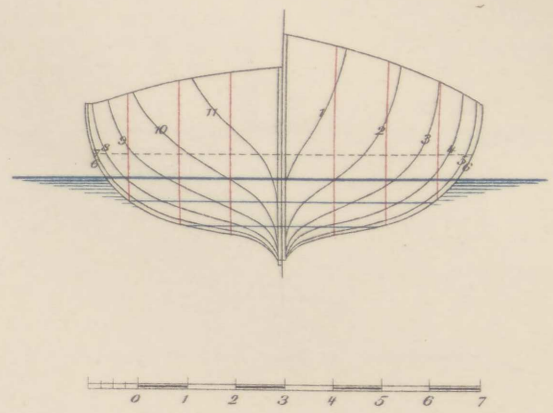

Fiskebaad fra Skovshoved

til Sildefiskeri

Længde 24' 0"
Bredde 8' 0"
Dybde 3' 2"

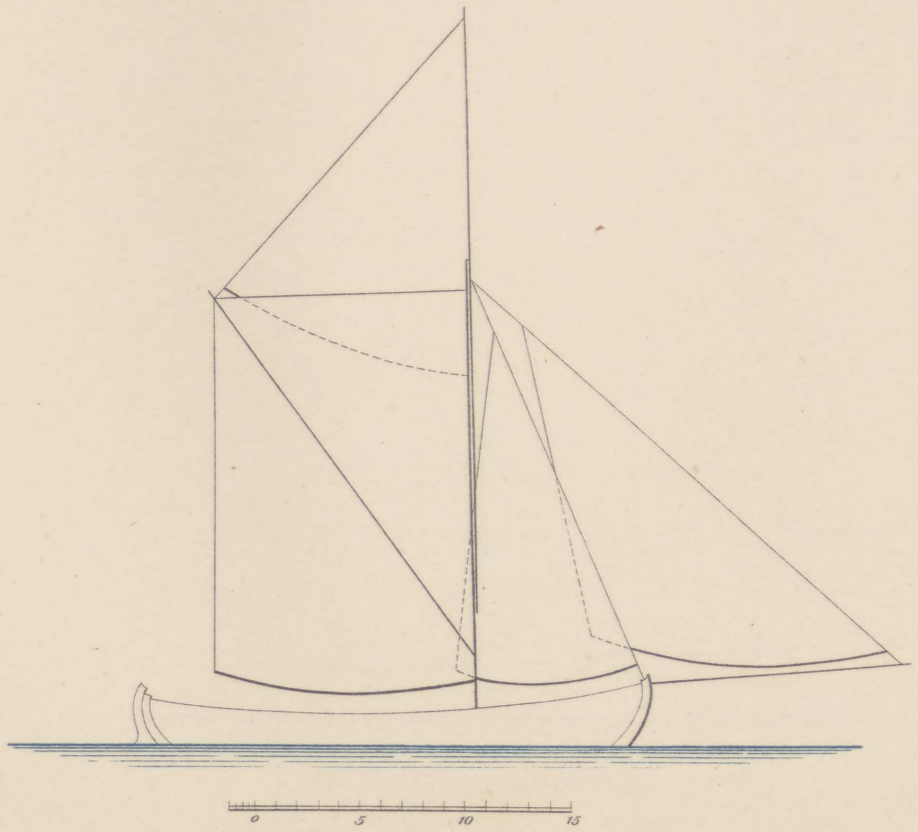

Axel L. Arnoldt's Lith. Etabl.

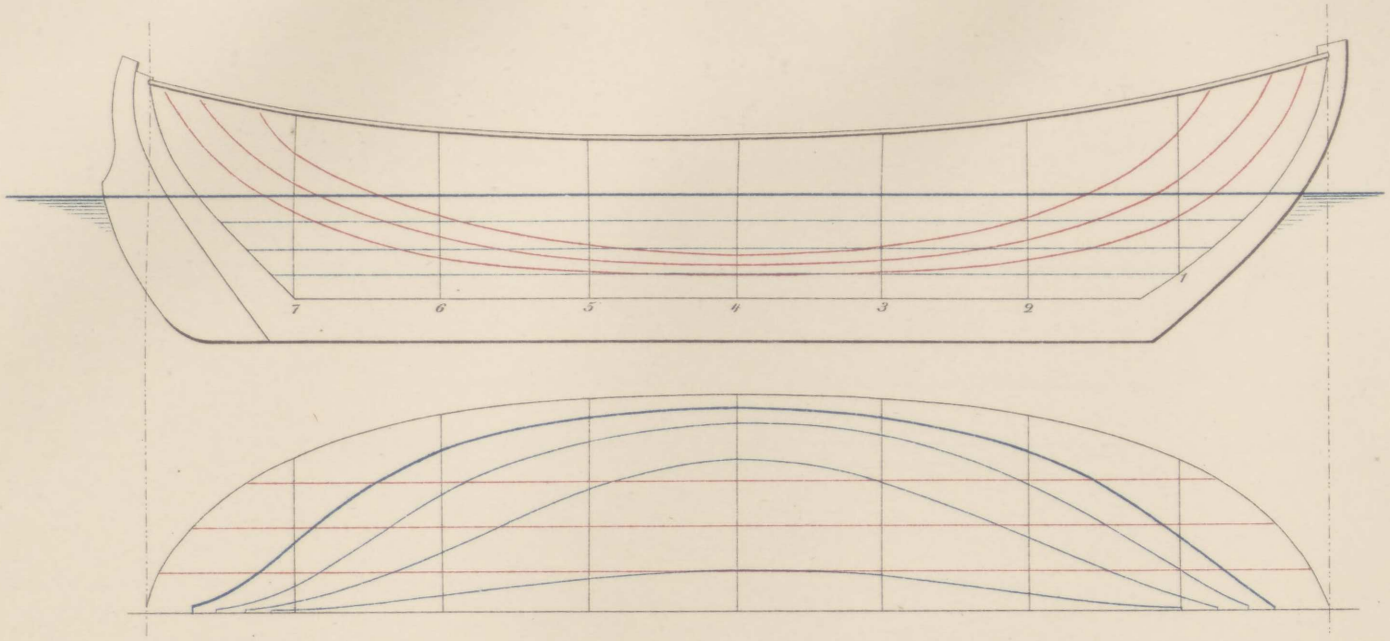

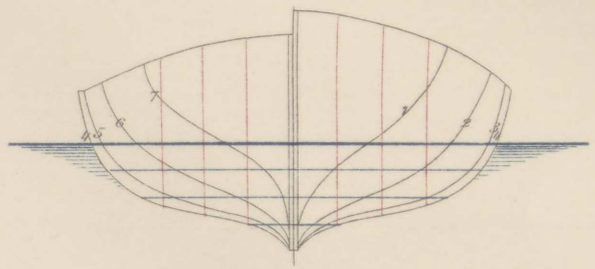

Fiskebaad fra Stevns

til Sildefiskeri

Hoefoed Faxe

Længde	25' 0"
Bredde	9' 3"
Dybde	3' 6"

Axel E. Aamodt's lith. Etabl.

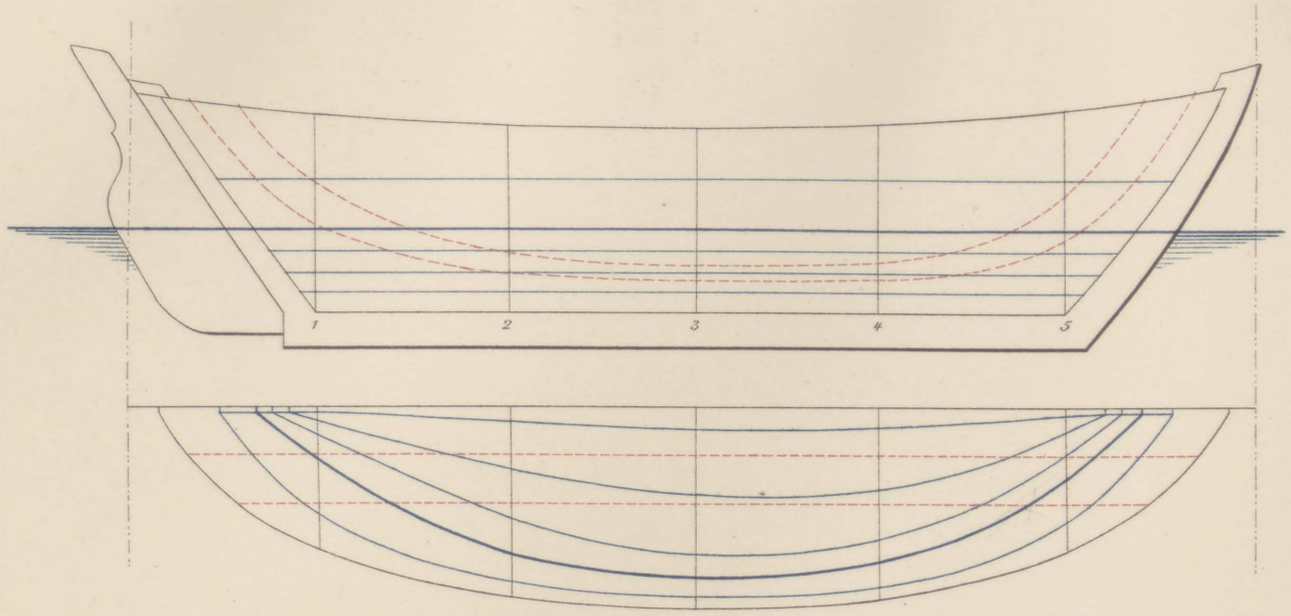

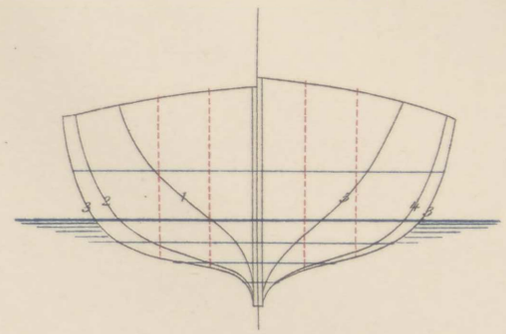

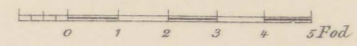

Bornholmsk aaben Baad

til Silde og Foraarslaxefiskeri

(Kofoed, Rönne)

Længde	22' 9"
Bredde	8'
Dybde	3' 8"

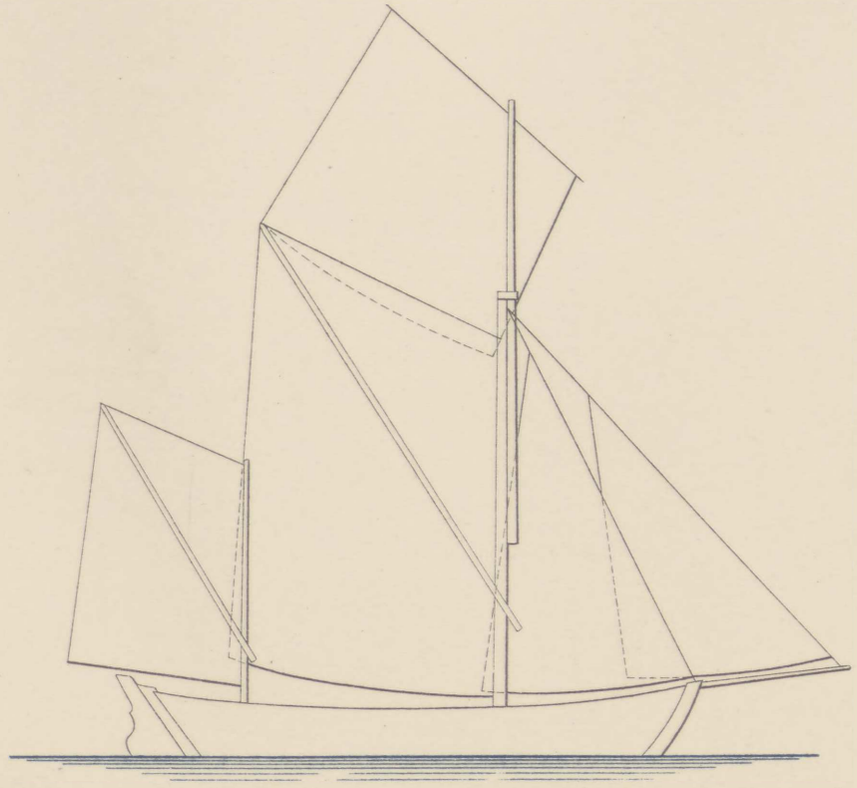

Axel E. Aamodt lith. Etabl.

Pl. 36.

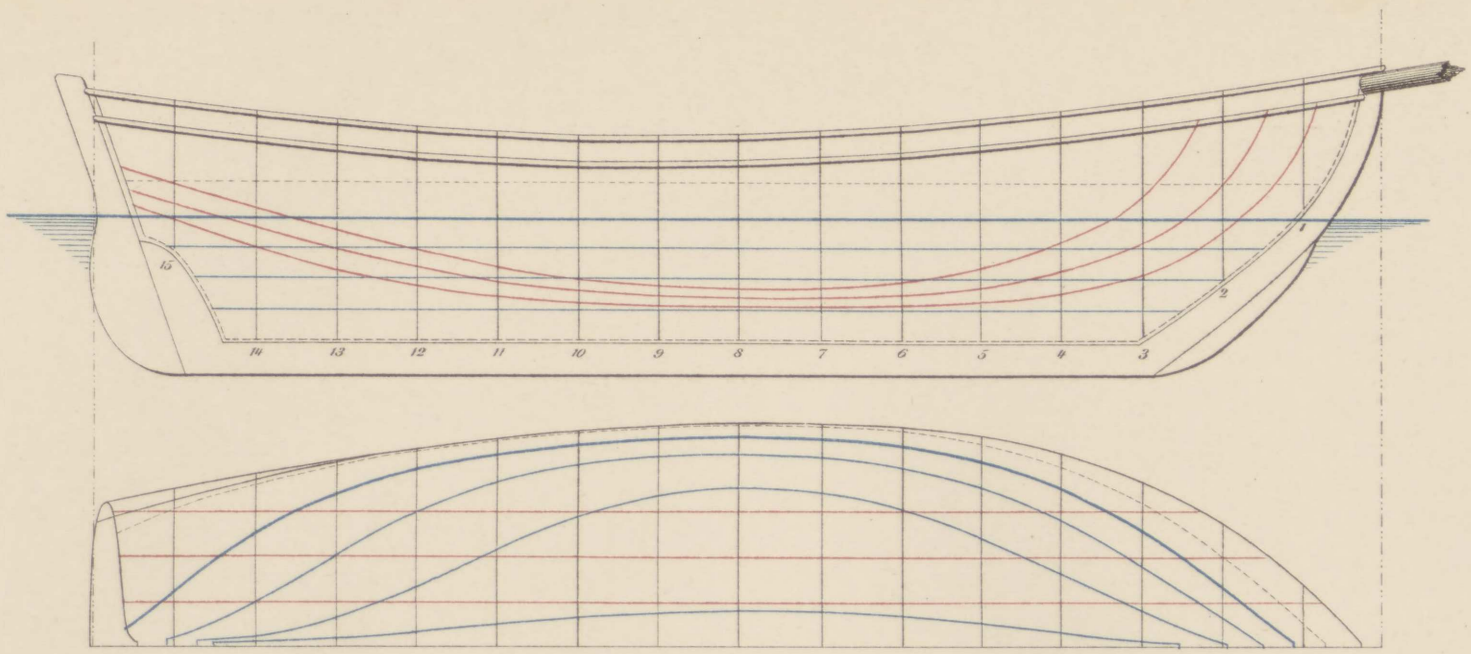

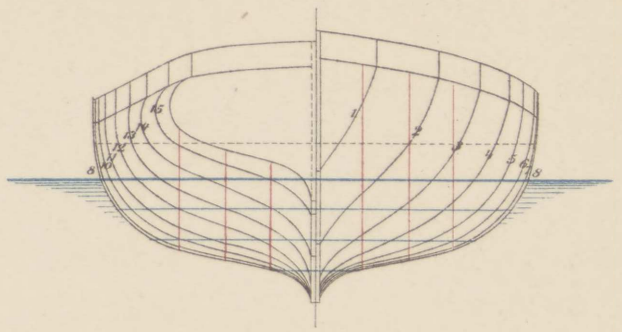

Dæksfartöj

til Sildedrivgarnsfiskeri i Østersöen

F. Sparre, Nysted.

Længde 26′ 0″

Bredde 9′ 0″

Dybde 3′ 6″

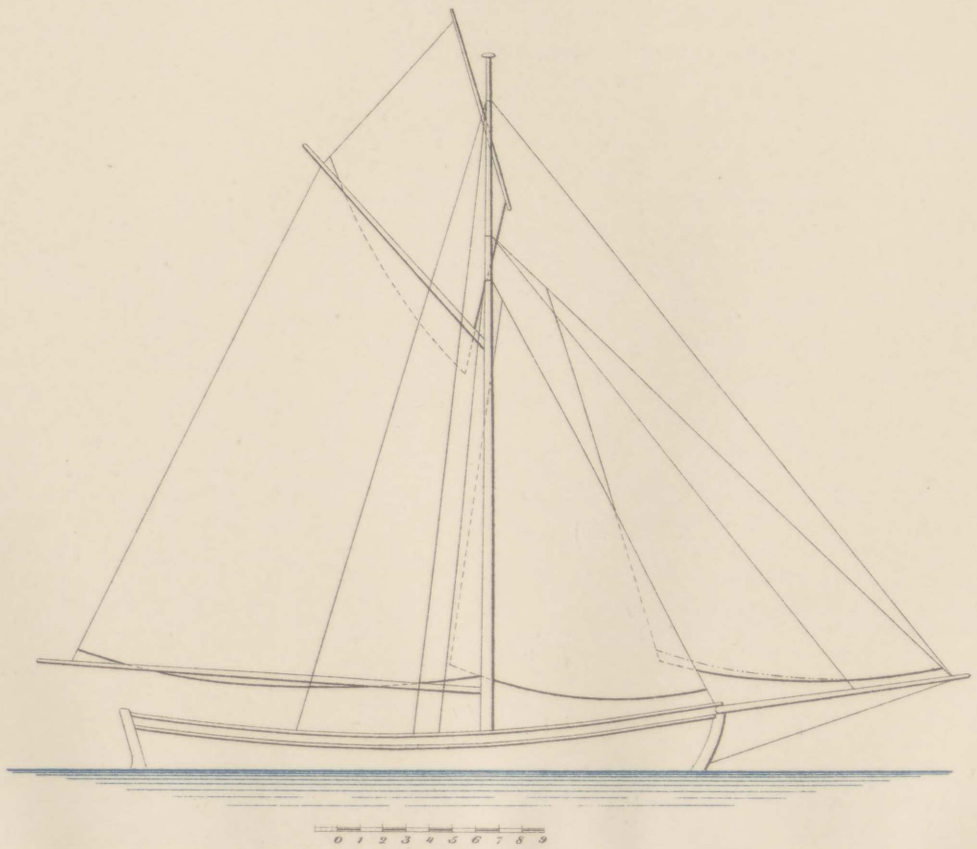

Axel E. Aamodt Lith. Etbl.

hurtigt efter Udsætningen af Garnene kommer i Kollision med de mange Vagere og Grunde, som findes i dette snevre Farvand eller med forbisejlende Skibe. Her i Sundet føres i Almindelighed en Lanterne paa Enden af Garnene istedetfor i Fartøjet, for at lette Bjergningen af Garnene, naar de blive oversejlede og sønderrevne. Ofte kan der her samtidig fiske flere hundrede danske og svenske Fiskere.

Om Foraaret sættes ofte i Sundet Næringer tæt ved Land, enten ved at forankre dem for hver Ende af Garnlængden og paa en saadan Maade, at de staa midt imellem Bunden og Overfladen, eller ved kun at forankre dem for den ene Ende ligesom ved Gilleleje. Paa denne Aarstid fiske ogsaa en Del Sundfiskere efter Sild i Kjøgebugt og Issefjorden.

I Farvandet sydfor Sundet foregaar Sildefiskeriet, som alt nævnt, med større Fartøjer, som drive Natten over. Der fiskes navnlig i Farvandet omkring Hollændergrunden og Møen med Rødvig Havn og Grønsund som Tilflugts- og Afsætningspladser. En Del svenske Fiskere, navnlig fra Hveen, deltage i dette Fiskeri, dog kun udenfor dansk Søterritorium. Drivgarnsfiskeriet foregaar for en Del i selve Grønsund og Farvandet mellem Bogø og Falster, mest naar Vejrforholdene ikke tillade at drive udenfor.

4. Ved Bornholm.

Sildefiskeriet har her fra gammel Tid været af meget stor Betydning, ikke alene for Øens eget Forbrug, men ogsaa hvad Udførselen til det øvrige Danmark og Tydskland angaaer. Her fiskes Sild saagodtsom hele Aaret igjennem, saavel af bornholmske som af svenske Fiskere, der i den bedste Fisketid indfinde sig her i stort Antal.

Fartøjer og Redskaber.

Til Sildefiskeriet bruges aabne Baade af en egen Bygning (se Pl. 35) de saakaldte »**Eger**«, der som Tegningen viser ere riggede med Sprydsejl og Papegøje, Topsejl og Stagsejl. Disse Baade, som ere byggede paa Bornholm, ere fortrinlige Sejlere og Søfartøjer. De benyttes ogsaa af svenske Fiskere som lade dem bygge paa Bornholm. Dog bruge disse ogsaa de saakaldte »*Blekingsekor*«, der i Bygning og Størrelse ligne den bornholmske Type, men ere riggede med et stort Latinersejl istedetfor Sprydsejl og Stagsejl. Besætningen er i Almindelighed 2 eller 3 Mand.

Til Sildefiskeri bruges paa Bornholm udelukkende Garn, de saakaldte »**Manser**«, meget lig de i Store Belt anvendte Hankegarn, Pl. IX, Fig. 1. Garnene benyttes baade som Drivgarn (at drive med Garnene kaldes paa Bornholm at »vrage«), og som Sættegarn med Fortøjning af Sten, »Krabber«, for hver Ende af Garnene. Der bruges her ingen Lanterne paa Garnene, men kun i Baaden.

Udsætning og Bjergning af Garnene foregaar paa samme Maade som ved Hankegarnene, kun bruger man ved Bornholm mere at sænke Drivgarnene (kobbe dem) efter Sildens Gang. Antallet af Garn er i Almindelighed ca. 50 Stkr. pr. Baad.

Fiskepladser og Fisketider.

Som Kort E viser, drives Sildefiskeriet rundt hele Bornholm og Christiansø, men i forskjellig Afstand fra Land efter Aarstiden. I den egentlige Sildefisketid fra Juni til September fiskes indtil 6 Mil fra Land med Drivgarn. I Efteraars- og Vintertiden nær ved Land med bundsatte Garn. Paa denne Tid har Sildefiskeriet mest Betydning som Middel til at skaffe Agn til Laxefiskeriet. De svenske Fiskere deltage i Fiskeriet sammen med de bornholmske fra Maj til September, i hvilken Tid de opholde sig i de bornholmske Havne med Kvinder og Børn, som gjøre Redskabet i Orden og tørre det. Naar Silden om Efteraaret gaar nær Land, forlade de svenske Fiskere Bornholm.

Det bornholmske Drivgarnsfiskeri foregaar hele Natten. Garnene sættes ved Solnedgang, trækkes tidligt om Morgenen, hvorefter der sejles til Havn for at afsætte Fangsten, rede og tørre Garnene. Kl. 3—4 gaa Fiskerne i Almindelighed atter ud for at kunne være paa Fiskepladsen ved Solnedgang. Den Regel, som følges ved Valg af Fiskeplads, er at sejle saa langt tilsøs, som man efter Aarstiden bør gjøre, i Sommertiden gjennemsnitlig 3 à 4 Mil fra Land, For- og Efteraar derimod tæt ved Land, men

noget specielt Hensyn til Farvandet tages ellers kun paa enkelte Steder, som ved Allinge, hvor Fiskerne en stor Del af Fisketiden sætte Garnene paa den derudfor liggende Grund, Davidsbanke, og ved Christiansø, hvor Sildefiskeriet i det Hele drives nærmere Land end andetsteds i disse Farvande, sjældent over 1 Mils Afstand fra Øen.

Lovgivning. For Garnfiskeriet efter Sild gjælde i Limfjorden følgende Regler: Drivenedgarn samt staaende Nedgarn maa bruges overalt i Limfjorden, dog maa de sidste ikke bruges i Sildebundgarnsstaderne paa den til dette Fiskeri bestemte Tid, medmindre Ejerne af samme dertil give deres Samtykke, hvorhos Garnene i saadanne Vande altid skulle sættes i Sildebundgarnslænkernes Gang og Strækning. Se Side 34.

Udenfor Limfjorden findes ingen Lovbestemmelser for Garnfiskeri efter Sild, ligesom der ej heller er lovbestemt noget Maal for denne Fisk, under hvilket den ikke maa være Gjenstand for Kjøb eller Salg.

Ved saaledes at have givet en Oversigt over Sildefiskeriet For- og Efteraar og de dertil benyttede Fartøjer og Redskaber paa fire forskjellige Steder i Farvandene, ere de Former, hvorunder dette Fiskeri forekommer herhjemme, fremstillede. Af Statistiken Tab. I og Kort E vil ses de øvrige Steder i vore Farvande, hvor Sildefiskeriet, Foraars- saavelsom Efteraarsfiskeri, drives, ligesom heraf i det Hele vil kunne ses Fiskeriets Udstrækning og Betydning paa hver enkelt Plads. De vigtigste Pladser for Sildefiskeri ere som det heraf ses: Fiskerlejerne i Issefjord, Hundested og Lynæs, Gilleleje og Hornbæk, i Sundet fra Taarbæk og sydefter, Rødvig og Stubbekjøbing, Nysted, Nakskov og Bagenkop, Lohals, Nyborg, Kjerteminde, Kallundborg og Korsør.

Af disse Steder ere kun Nysted og Bagenkop ikke nærmere omtalte med Hensyn til Sildefiskeri, men de kunne i Alt, som angaar Fiskemaaden, Fartøjer og Redskaber, henføres henholdsvis til Beskrivelsen af Sildefiskeriet i Farvandet sydfor Sundet og til Beltfiskeriet. Fra Nysted drives Sildefiskeriet, saavel om Foraaret som om Efteraaret i Farvandet mellem Gjedser og Femern. Fra Bagenkop drives Drivgarnsfiskeri om Efteraaret i Langelandsbelt og Femernbelt, og desuden anvendes Sættegarn, dog kun efter mindre Maalestok, i Veisnæsbugten.

For Fuldstændigheds Skyld maa endnu nævnes Sildedrivgarnsfiskeriet om Efteraaret i Farvandet mellem Sjælland og Lolland-Falster, som fornemmelig drives af Fiskere fra Masnedsund og Vordingborg, naar Silden med østlige Vinde sætter ind i dette Farvand. Der fiskes ogsaa af og til af disse Fiskere i Grønsund og udenfor dette Farvand, men paa Grund af de mindre, aabne Baade, som benyttes herfra, kun naar Lejligheden er gunstig. Ligeledes foregaar der Drivgarnsfiskeri med aabne Baade ved Jyllands Vestkyst For- og Efteraar tæt under Kysten, dog kun paa Strækningen fra Agger til Hanstholm og efter mindre Maalestok.

Statistiske Oplysninger. Sildedrivgarnsfiskeriet er som alt Sildefiskeri meget variabelt, men udgjør i Almindelighed ca. 20 pCt. af det samlede Fiskeri i vore Farvande indenfor Skagen; dog har det i 1888, i hvilket Aar Sildefiskeriet mislykkedes i næsten alle vore Farvande, kun udgjort 13 pCt. Den overvejende Del af Sildefiskeriet forefalder i Store Belt og Oresund samt ved Sjællands Nordkyst; derefter har det bornholmske Sildefiskeri størst Betydning. Mindst Betydning har Sildefiskeriet langs Jyllands Ostkyst og imellem vore Øer sydfor Sjælland og Fyn.

Sildedrivgarnsfiskeriet indbragte i: 1885 680,215 Kr., 1886 701,246 Kr., 1887 646,196 Kr., 1888 374,507 Kr.

Sildefiskeriet er ikke alene variabelt med Hensyn til Totaludbyttet, men kan variere særdeles meget i de forskjellige Vande. I det nordostlige Sjælland og Sundet har det saaledes i de sidste 4 Aar fra et godt Fiskeri i 1885 været jævnt aftagende (i 1885 Værdi 278,467 Kr., 1886 262,089 Kr., 1887 210,755 Kr., 1888 89,921 Kr.); samtidigt hermed har det imidlertid været jævnt godt, et Aar 1886 endog særdeles godt i Store Belt (1885 Værdi 233,777 Kr., 1886 295,009 Kr., 1887 251,092 Kr., 1888 188,542 Kr.) Ved Bornholm har derimod 1887 været det bedste Aar (Værdien var: 1885 163,073 Kr., 1886 137,978 Kr., 1887 181,756 Kr., 1888 92,912 Kr.) Antallet af Fiskere, som have drevet Sildefiskeri med Drivgarn i disse Aar, synes at have holdt sig temmelig konstant. Hvilke Forhold der betinge det vexlende Udbytte af Sildefiskeriet er endnu et temmelig uløst Spørgsmaal. Man sætter det i Tydskland i Forbindelse med

Vandets Temperatur og Saltholdighed, og her anstilles adskillige Undersøgelser i denne Retning. Herhjemme agtes en lignende Fremgangsmaade benyttet, foreløbigt ved at sætte de sidste Aars statistiske Iagttagelser i Forbindelse med de fra meteorologisk Institut gjorte Iagttagelser over Vandenes vexlende physiske Forhold.

Det samlede Sildefiskeri med Drivgarn i Farvandene indenfor Skagen er fordelt paa følgende Maade paa Aarets forskjellige Maaneder:

	For hele Farvandet.	For hele Farvandet, Bornholm undtaget.	For Bornholm.
Januar	0 pCt.	0 pCt.	0 pCt.
Februar	0 —	0 —	0 —
Marts	2 —	1 —	3 —
April	4 —	3 —	4 —
Maj	3 —	3 —	6 —
Juni	3 —	1 —	14 —
Juli	7 —	2 —	30 —
August	12 —	10 —	18 —
September	50 —	57 —	20 —
Oktober	13 —	16 —	5 —
November	5 —	6 —	0 —
December	1 —	1 —	0 —

Afsætnings-forholdene.

Det overvejende Antal Sild, som fanges i vore Farvande, afsættes i fersk Tilstand. Silden bringes til Havn om Morgenen og sælges i Almindelighed til Fiskehandlere til Dagens Pris, kun enkelte Steder, som i Fiskerlejerne ved Issefjorden, sælges den ved Auktion fra Fartøjet til Fiskehandlere og Landprangere. Hvor Røgerier findes, som paa Bornholm, sælges Størstedelen af Fangsten til dem.

De Handlende sende Silden i Kasser af Træ og i »rundsaltet« Tilstand til Udlandet og til vore større Byer, navnlig Kjøbenhavn. Kun naar Priserne i Udlandet falde for meget, afsættes den ved Landprangere til Indlandet, hvor den saltes, tilberedes til Kryddersild eller spises fersk.

Vore Silderøgerier, hvoraf det største Antal findes paa Bornholm, men forøvrigt en Del spredte rundt i Landet, i Holbæk, Masnedsund, Thurø, Kjerteminde o. fl. Steder, bestaa af et muret Hus af forskjellig Størrelse, indtil 18 Alen i Kvadrat, i hvilket findes et Pakrum og, indenfor dette, Røgekammer med Skorsten.

I »Fiskeritidende« for 7. Oktober 1884 findes som Meddelelse fra den da bestaaende »Forening til Fiskeriernes Fremme i Danmark og Bilande« en Beskrivelse af Røgerier paa forskjellige Steder i Landet, som delvis skal gjengives her.

Der gives to forskjellige Principer for Røgning, nemlig Koldrøgning og Varmrøgning. Hvilken af disse Methoder der bør anvendes afhænger af for hvilket Marked Varen er bestemt, og hvor holdbar den skal være.

De to nævnte Methoder give nemlig forskjellige Varer, Koldrøgning giver paa en Maade en røget Spegevare, idet Fisken her før Røgningen har gjennemgaaet længere Tids Saltning, hvorimod Varmrøgning giver en fersk røget og kögt Vare, som kun er saltet ubetydeligt, og ved hvilken Saltsmagen saa godt som ikke bør kunne skjælnes.

Her i Danmark anvendes næsten udelukkende Varmrøgning.

Til Varmrøgning kan indrettes Røgerum i en almindelig gammeldags aaben Skorsten med Kappe, idet »Spilerne«, Stokkene, hvorpaa Fisken ophænges, anbringes 3 à 4 Fod over Ildstedet. Saadanne Skorstene ere imidlertid saa godt som helt gaaede af Brug, og Røgehuse traadte istedetfor dem.

Ovnen er et firkantet muret Rum, forsynet paa Forkant med Jærndøre. I Bunden af Ovnen lægges Brændselsmaterialet, Bøge eller Egebrænde, og foroven findes Stokke »Spilere», »Sped« tværs over Rummet, anbragte i Rammer, der glide paa Vinkeljærn i Ovnens Sider og altsaa kunne trækkes ud og ind. I de største Røgerier kan i hver Ramme rummes 26 Stokke med 13 Ol Sild, og der findes 20

saadanne Rammer over hverandre, nederste Ramme kun 3 Fod over Ildstedet. Optrækket (Kappen) i Ovnen rager ud over Forsiden af denne, afstives med Jærnanker, og indsnevres foroven hen mod selve Skorstenspiben, som er 1 Fod i Diameter. Selve Ovnen kan ved vertikale Skillevægge være delt i flere Røgkammere, hver med sine Rammer til Spilerne.

Silden røges dels ganet (berøvet Indmaden), dels uganet. I første Tilfælde rengjøres og afskylles den i fersk Vand og lægges derefter i stærk Saltlage i $^1/_2$ Time. Derpaa tørres Silden (ophængt i Rammerne parvis over Stokkene, idet det ene Sildehoved stikkes ind igjennem det andet under Gjællelaaget og ud gjennem Munden). Tørrigen foregaar helst i fri Luft, men, naar Vejrliget forhindrer det, i Ovnen. Silden er færdigrøget paa $1^1/_2$—3 Timer ved Varmrøgning. Ovnen skal være godt opvarmet, inden Silden hænges ind, da de udviklede Vanddampe let skjørne den. Ovnens Pasning maa forøvrigt læres gjennem Erfaring. Principet for Varmrøgning bestaar i, at Silden samtidigt skal koges og røges; indtil den er tørret, om dette ikke er sket i Luften, maa der ikke sættes for stærk Røg til, men Lugen holdes aaben; iøvrigt gjøres Tilvirkningen kortere eller længere, eftersom man benytter stærk og varm Røg der giver en mere kogt, men mindre holdbar Vare, eller man benytter svagere og længere Røgning, hvilket gjør Fisken mere holdbar.

Efter Røgningen afkjøles Fisken og pakkes i Kasser.

Foruden den her beskrevne Røgemethode anvendes herhjemme saagodtsom kun »Rundsaltning« til Forsendelse af Silden. Dette bestaar kun i, at Silden nedlægges fersk og uganet i de Kasser, hvori den skal forsendes, og at der strøes Salt over hvert Lag Sild under Nedlægningen, for derved at bevare den under Forsendelsen. Kasserne, som i Almindelighed tage 6 Ol Sild, forsendes mest over Korsør med Dampskib til Kiel, en Del gaar med Jærnbane over Jylland, og en anden Del sejles med Dæksfartøjer til Tydskland, hvor de vigtigste Afsætningspladser ere Røgerierne i Kiel, Ellerbech, Flensborg, Eckernførde, Altona og Schlutup.

I Henseende til Sildesaltning staa vi altsa meget langt tilbage. Oprettelsen og Drift af Salterier har vel været forsøgt, men har ikke kunnet trives, idet man som oftest har fundet størst, og i al Fald hurtigst, Fordel ved at afsætte Silden i fersk Tilstand, og kun sælger til Salterierne, naar dette ikke kan ske, hvorved disse have faaet en altfor uregelmæssig Tilførsel.

I den senere Tid, efterat Sildefiskeriet i Kattegattet har udvidet sig til et mere søgaaende Fiskeri end forhen, er Tanken om at indføre Sildesaltning efter udenlandsk Mønster imidlertid fremkommet, og da den synes at skulle blive virkeliggjort, skal her gives en kort Fremstilling af de vigtigste Saltningsmethoder, fornemmelig efter Ljungmann »Sillsaltning, Sillrökning og Sillhandel«. Af saadanne Methoder har den norske, hollandske og skotske væsenligst Betydning.

Den *norske* saltede Sild er den, som kjendes bedst hos os. Dens Tilberedning bestaar i, at Silden, naar den er fanget i Vaad i de norske Skjærgaarde, gjælles ved at Struben borttages. Ofte rundsaltes den først for senere at gjælles mere omhyggeligt. Sorteringen foretages ikke med nogen særlig Omhu, og Silden nedlægges derefter i Tønder af Fyr, med Salt imellem hvert Lag Sild. Der findes ikke nogen særlig Lovgivning for eller Kontrol med denne Bedrift.

Den *hollandske* Sildesaltning foregaar med den største Omhu og Akkuratesse, og er særligt kontrolleret af Staten. Silden fanges med Drivgarn i Nordsøen og saltes ombord i Fartøjerne. Den gjælles kort efter at være taget af Garnene; Gjælningen er fuldstændig, idet al Indmaden, undtagen Blindtarmen, nemlig Gjæller, Strube Hjærte, Lever og Tarmene, borttages. Derefter sorteres Silden meget omhyggeligt i 5 forskjellige Klasser: 1) Sild med Rogn og Mælke (Fuld Sild), 2) uden Rogn og Mælke, fanget i Begyndelsen af Fisketiden (Maatjes), 3) tom Sild fanget i Slutningen af Fisketiden (Ijler), 4) Sild med fuldmoden Rogn (Kuitzik), 5) Mælkesild færdig til at lege (Howzick). Hver af disse Klasser pakkes for sig i Egetønder.

Forskjellige Regler ved Nedlægningen iagttages, saavel med Hensyn til det Kvantum og den Art Salt, som bruges, hvilket sidste retter sig efter Aarstiden, ligesom det ogsaa skal iagttages, at Silden kommer til at ligge paa en bestemt Maade i Tønderne. Kun den Sild, som er fanget samme Dag, som

Saltningen foregaar, maa benyttes. Naar Tønden har staaet en vis Tid, aabnes den, Overskuddet af Lagen hældes fra, før den pakkes fuld med Sild. Tønden stemples og mærkes derefter.

Den *skotske* Sildesaltning foregaar i Modsætning til den hollandske iland, idet Fiskeriet kun drives som Kystfiskeri. Silden, som bliver sprængt med Salt ombord, bringes fra Fartøjer iland i Salterierne, hvor den først gjælles ved at man borttager Gjæller og Mave, medens Tarmene blive tilbage. Silden bliver derefter besprængt med Salt og pakkes i Tønder, som kunne være af alle Træsorter, undtagen Fyr. Pakningen foregaar med Omhu, idet Silden lægges paa Ryggen med Bugen ivejret og med Hovederne ud imod Siderne af Tønden. Mellem hvert Lag Sild strøes et Lag Salt, og saaledes fortsættes, til Tønden er fuldpakket. Efter nogle Dages Forløb aabnes Tønden atter. Den overflødige Lage hældes af, og Tønden pakkes op med Sild fra samme Dags Fiskeri som de, hvormed Tønden er pakket. Dernæst lægges et større Lag Salt ovenpaa det øverste Lag Sild, hvorpaa Tønden slaaes til. Tønden afmærkes efter bestemte Lovregler.

Gjennemsnitsprisen for Efteraarssilden har i 1886 været 1 Kr. 1 Øre pr. Ol for hele Farvandet, 1 Kr. 14 Øre pr. Ol for hele Farvandet undtagen Bornholm, og 45 Øre pr. Ol for Bornholm.

Følgende Priser ere opnaaede paa forskjellige Pladser for Efteraarssilden:

	Pr. Ol Kr.		Pr. Ol Kr.
Asaa, Hov og Hals	0.64	Korsør	1.43
Treaa Mølle	0.94	Rersø	1.80
Vejlefjord	0.77	Kallundborg	1.30
Fredericia	1.26	Samsø	1.31
Odensefjord	1.00	Oreby	2.50
Kjerteminde	1.28	Guldborg	0.93
Nyborg	1.29	Nysted	0.98
Svendborgsund	1.00	Kramnitze	1.29
Bagenkop	1.32	Sletternæs	1.17
Ærøskjøbing	1.60	Skalø	1.74
Sjællands Odde	0.68	Hesnæs	0.68
Holbæk	0.62	Rytzebæk	1.02
Bramsnæsvig	0.81	Bogø	0.80
Jyllinge	0.89	Allinge	0.40
Hundested	1.32	Gudhjem	0.46
Hornbæk	0.97	Svaneke	0.46
Sletten	1.25	Snogebæk	0.47
Skovshoved	1.07	Arnager	0.52
Kastrup	1.12	Rønne	0.51
Rødvig	0.80	Hasle	0.48
Masnedsund	0.89	Vang	0.31
Agersø	1.28	Christiansø	0.47

Barkning af Fiske-redskaber.

Efterat Bomuldsgarn har afløst Hampegarn i de fleste Redskaber, er Barkning af Garn blevet særdeles almindelig. Hertil anvendes **Kateku,** et Stof, som faaes i Handelen og bestaar af tørret Saft af Planter fra Ostindien og de indiske Øer. Prisen er fra 26—33 Øre pr. Pd. 1 Pund Kateku opløses i 20 Potter kogende Vand, og derved fremkommer Vædsken, der hældes over Garnene, som lægges i et Kar. Garnene blive liggende i 24 Timer, optages saa og spredes til Tørring.

Den Vædske, som bliver tilbage efter Barkningen, bringes tilbage til Kjedlen, idet man erstatter den brugte Vædskemasse med Vand, og derefter for hver 20 Potter tilsætter paany et Pund Kateku, som man lader helt opløses.

Med denne Vædske foretages anden Barkning, og paa samme Maade gaar man frem ved hver Barkning. Garn, man vil have saa holdbare som muligt, faa 5 Gange Barkning.

For at gjøre Garnene blødere og endnu mere holdbare, bruger man at behandle dem med Linolie i Forbindelse med Kateku. De blive da først 3 Gange barkede, og efterat de ere rigtigt gjennemtørrede, gjennemtrækker man dem med ren ukogt Linolie. Olien, der maa være ganske kold, bruges i saa stor Mængde, at den netop vejer ligesaa meget som de tørrede Garn, saa at man altsaa til hvert Pund Garn regner 1 Pund Linolie. Garnene maa suge saa megen Olie til sig, som de kunne, og derefter trækker man dem ved Optagelsen imellem 6 Valser, for at saa megen Olie som muligt kan løbe af og tilbage i Karret. Siden bringer man Garnene i Kar med dobbelt Bund, hvoraf den øverste Bundflade er gjennemhullet, for at Olien kan dryppe fra. Naar Garnene have ligget paa denne Maade i c. 12 Timer, tørres de ved at ligge udspredte i Solen.

Den bekjendte Nætfabrikant SCHJØTT i Bergen betragter det som en væsenlig Betingelse for at drage den rette Nytte af Barkning: at Traaden barkes før den bindes, thi uden det vil Barkningen ikke trænge ind i Knuderne. Han anvender til hvert halve Kilogram Traad et halvt Kilogram uopløst Kateku af bedste Sort og koger Traaden heri med et passende Kvantum Vand. Traaden lægges derefter i en Tønde i Lag med Kork imellem hvert Lag, Vædsken slaaes over, og Tønden lukkes med Laag. Saaledes henstaar det i 24 Timer. Derefter bindes Redskabet og Barkningsprocessen gjentages, dog kun med halvt saa meget Kateku. Garnet tørres og tjæres med fin svensk Tjære og hales igjennem Valser. Den sidste Barkningsproces med Kateku gjentages, hvorefter Garnet er færdigt.

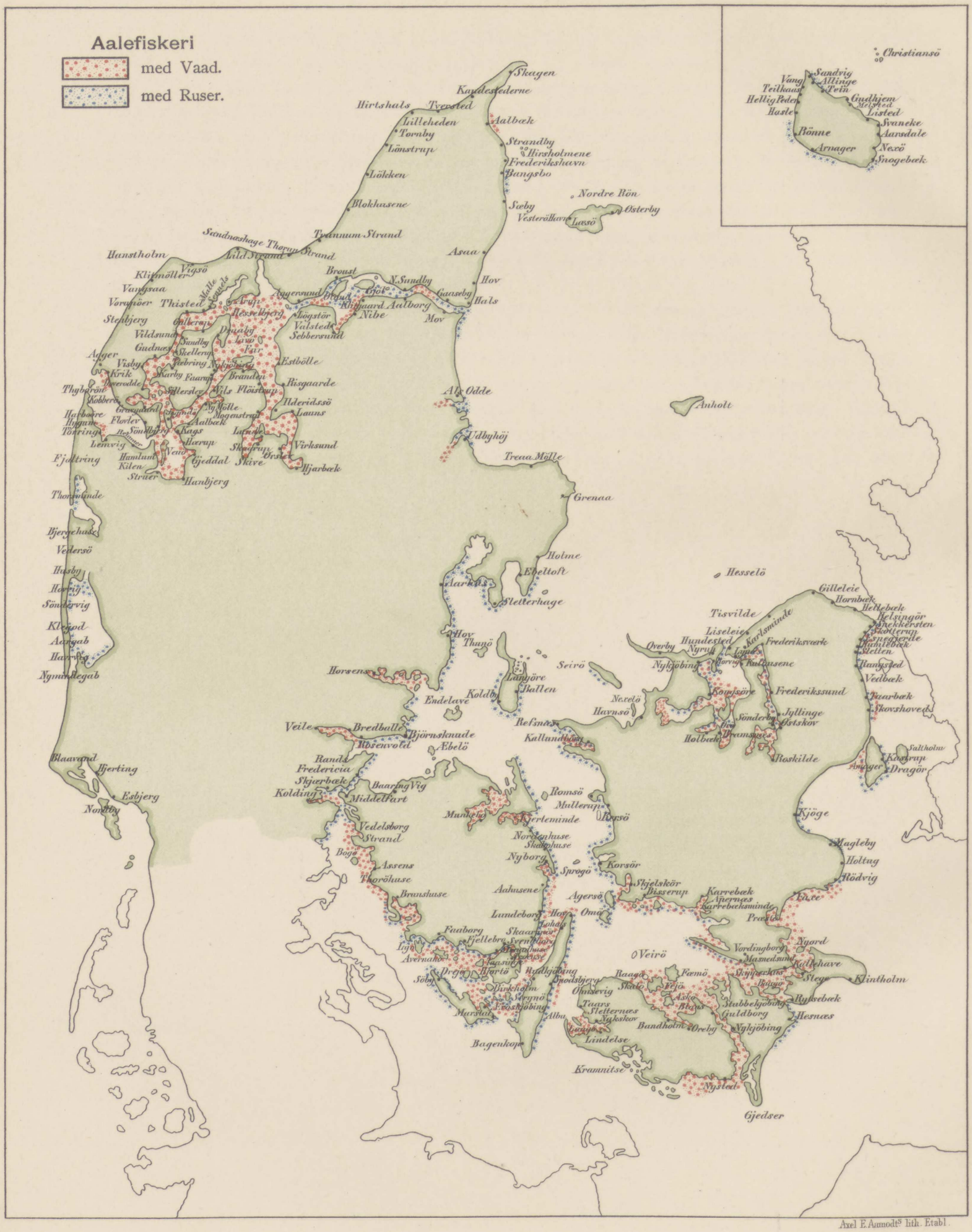

Axel F. Ammodts lith. Etabl.

E.

Aalefiskeriet.

(Kort F. Pl. XII—XVII. Pl. 37.)

Som bekjendt henføres de Aal, der ere Gjenstand for Fiskeri i vore Farvande, til to Hovedformer: den blanke Aal eller Gaardaalen, ogsaa kaldet Ruseaalen, som fanges i Efteraarsmaanederne September og Oktober, medens den vandrer langs vore Kyster, og den gule Aal, Sommeraalen eller Græsaalen, som fanges til forskjellige Tider af Aaret, men mest om Sommeren paa grundt Vand. Da Fiskeriet efter disse to Arter drives paa væsentlig forskjellig Maade, er det nødvendigt ved Beskrivelsen af dem at skjelne imellem dem.

a) Aalerusefiskeriet.

Til dette Fiskeri benyttes udelukkende **Aalegaarde** og **Aaleruser** (Aalestader). Navnet »Aale- **Redskaber.**
gaard« skriver sig fra gammel Tid og nævnes allerede i de første oldenborgske Kongers Haandfæstninger, senere i Chr. V. danske Lov, hvori Retten til at benytte sig af Aalegaard er tilkjendt Grundejeren, enhver udfor sin Grund.

Paa den Tid vare Aalegaarde dog kun en i umiddelbar Nærhed af Kysten udsat Indhegning af Risknipper, i hvilken Aalene fangedes. Nu bestaar en saakaldt Aalegaard af et Risgjærde, som gaar ud fra Land til 10 à 12 Fods Dybde, og for Enden af hvilket der anbringes en Ruse, Pl. XII., ligesom der ogsaa undertiden anbringes en saadan paa Siderne. Over Risgjærdet bygges en Bro, som benyttes, naar man skal røgte Rusen, idet man da haler Enden af Rusen til sig og tømmer den, Fig. 1.

I den nyere Tid har man udvidet dette Aalegaardsfiskeri derved, at der sættes en Række Pæle udfra Kysten, Pl. XIII, ved hvilke Ruserne fastgjøres. Paa denne Maade føres Ruserne ud til 5 à 6 Favne Vand. Pladsen for en saadan Række Ruser kaldes et **Aalestade,** hvilket Udtryk er gaaet over til ogsaa at betegne hele det til Fiskeriet benyttede Apparat.

En **Ruse,** Pl. XIV, bestaar af tre Dele: *Armene*, A og B, *Raden*, C, og selve Rusen, der ender i *Kugen*, G. Det hele Redskab er fortøjet med Trædræg, forsynede med indstroppede Sten *(Krabber)* eller ved Pæle. Rusen er inddelt i forskjellige Rum ved Bøjler af Træ, som aftage i Størrelse henimod Enden af Rusen. Herved dannes de forskjellige Bøjlerum, hvoraf de første ere forsynede med *Kalve*, E og F, d. v. s. tragtformede Garn, som ere fastgjorte med den brede Ende henimod Bøjlens Inderkant, og viser med den spidse Ende henimod Bagenden af Rusen. Disse Kalve ere beregnede paa at vanskeliggjøre Aalen dens Gang udefter, naar den først er kommet indenfor Tragten. Den bageste Ende af Rusen, H, kaldes »*Gumpen*« og er tragtformig paa samme Maade som Kalvene. Den ender i Almindelighed i

»*Kugen*«, G, en tenformig flettet Kurv, hvori Aalen efter sin Vandring gjennem Rusen ender, og opsamles af Fiskeren. I de senere Aar undværes ofte Kugen, saa at Rusen ender som en Torskeruse.

De første Bøjlerum ere fortil begrændsede af *Forgarnsbøjlen*, I, der er flad paa Underkant for at give mere Støtte og Fasthed for Rusen. Dette forreste Rum kaldes *Forgarnet*. Herfra udgaa Armene, en lang Arm, A, og en kort, B, som stilles skraat ud fra Rusen, fæstet til Pæle. Til den lange Arm er Raden fastgjort, som ligeledes er fæstet til Pæle. Forgarnet og Armene have Kjætting i Underkant, Flaad i Overkant. Raden er stenet i Underkant. Noget almengjældende Maal for Rusernes Dimensioner er ikke muligt at opstille, da det er meget forskjelligt. Dog turde, som de almindeligst benyttede Dimensioner m. m., saavel i som udenfor Limfjorden, nævnes følgende:

	Aaleruse. 4 Bøjler, 2 Kalve.	Aaleruse. 7 Bøjler, 3 Kalve.
Rusens Længde i redet Stand	6 Alen.	5 à 6 Alen.
Forgarnet		3 —
Diameter af forreste Bøjlerum	$1^1/_4$ à $1^1/_2$ —	
— — bageste —	$^1/_2$ —	$^3/_4$ —
Imellem hver Bøjle	1 à $1^1/_4$ —	
Knuder paa Alen i Forlivet (forreste Bøjlerum)	36	24 —
— — — Baglivet (bageste Bøjlerum)	42	48 —
Radens Længde	30 —	
— Dybde	$1^3/_4$ à 2 —	
Antal Knuder	28 à 30 pr. Al.	
Værdi af Ruse og Rad	18 Kr.	10 Kr.
Tillæg ved Monteringen	18 —	
Materiale	Bomuldsgarn.	Tykt Bomuldsgarn.

Anvendelsen af Ruserne er, som alt antydet, forskjellig, eftersom de benyttes fra Aalegaarde eller længere ud i Havet, men i alle Tilfælde er Princípet, at Aalen, ved at støde mod Gjærdet, Raden eller Rusearmen, følger langs denne ind i Rusen, hvor den fortsætter sin Gang til inderste Rum af denne.

Anvendt fra Aalegaard, Pl. XIII, sættes Rusen med den lange Arm i Forbindelse med Risgjærdet. Rusen strækkes ud og holdes i sin Stilling ved en Pæl, hvortil Enden af den er fastgjort, enten ved en Strop, som er smøget over Pælen, eller som vist Pl. XIV. Den korte Arm stilles skraat ud til modsat Side af den lange, og fortøjes ved en Pæl. Paa samme Maade sættes Ruserne, naar de føres længere ud, idet de da føres til Raden, som gaar ind til Land; Pl. 13, udenfor Rusen sættes da en anden Ruse paa samme Maade som den første, og saaledes fremdeles i Række, saa langt man vil føre dem ud. Hele dette Apparat kaldes i daglig Tale »**Aalestader**«, til Forskjel fra Aalegaarde, uagtet Aalestade i Virkeligheden kun angiver den Plads, hvorpaa Ruserne føres ud.

Den her beskrevne Udsætningsmaade af Ruserne er den almindeligste, men ofte udsættes Ruserne saaledes, at den lange Arm staar bagved den foranværende Ruse for at ikke Strømmen skal føre den hen paa denne, eller ogsaa udsættes de uden Pæle, kun fortøjede med Sten, Pl. XIV Fig. 1. Armen og Raden holdes da oppe ved Flaaddene. Naar Pæle benyttes, ere de i Almindelighed rammede ned i Bunden, kun i Sundet staa de løst paa Bunden, og holdes i Stilling ved Fortøjninger ud til »Krabber« rundt om Pælene.

Paa Steder, hvor der er lange Flak eller Grunde, sættes Ruserne undertiden »løse«, d. v. s. hist og her og uden Forbindelse med Land. De ere da altid ankrede op for Sten. Anvendt paa denne Maade benævnes Ruserne enkelte Steder »*Kasteruser*«, uagtet herved egentlig forstaaes de velbekjendte Ruser, som benyttes i ferske Vande med Indgang fra begge Ender til Fangst af Karudser o. desl.

Ruserne stilles altid saaledes, at de ere beregnede paa, at Flsken kommer fra Syd og vandrer mod Nord, hvilket er Tilfældet med Aalen i den Tid af Efteraaret, da den er Gjenstand for Fiskeri.

De Fartøjer, som benyttes til dette Fiskeri, ere overalt mindre, aabne Baade. Da Fiskeriet drives tæt ved Land, fordres ingen særlige Egenskaber ved disse, og da Aalen er tilstrækkelig seiglivet til at kunne bevares levende i længere Tid oven Vandet, behøves heller ingen Dam i Fartøjerne.

Til Røgtningen benyttes i Reglen to Mand.

A. Ruse.
B. Kube.
C. Sættestage.
D. Gjærde.
E. Bro.

Fig: 1.

Fig: 2.

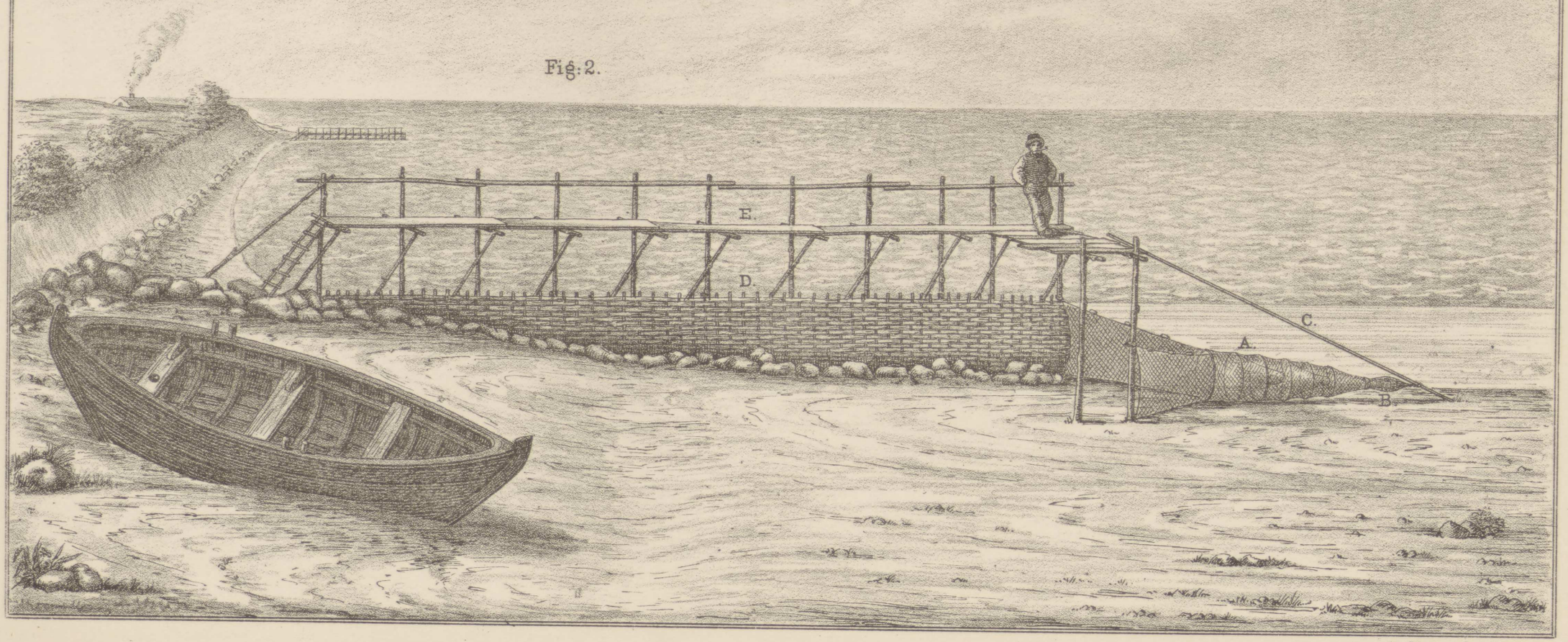

Axel E. Aamodt lith. Etabl.s Bogtrk. Kjøbhvn.

Aalerusestade.

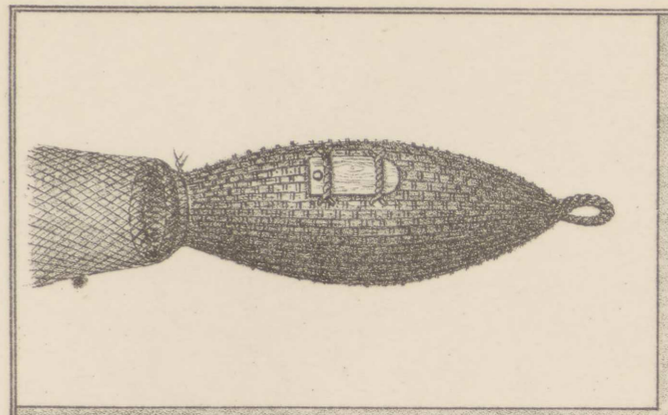

A. Ruse.
B. Rad.
C. Arm.
D. Kube.

Axel F. Aamodts Lith. Etabl. & Bogtrk. Kjøbenh.

Aale Ruser.

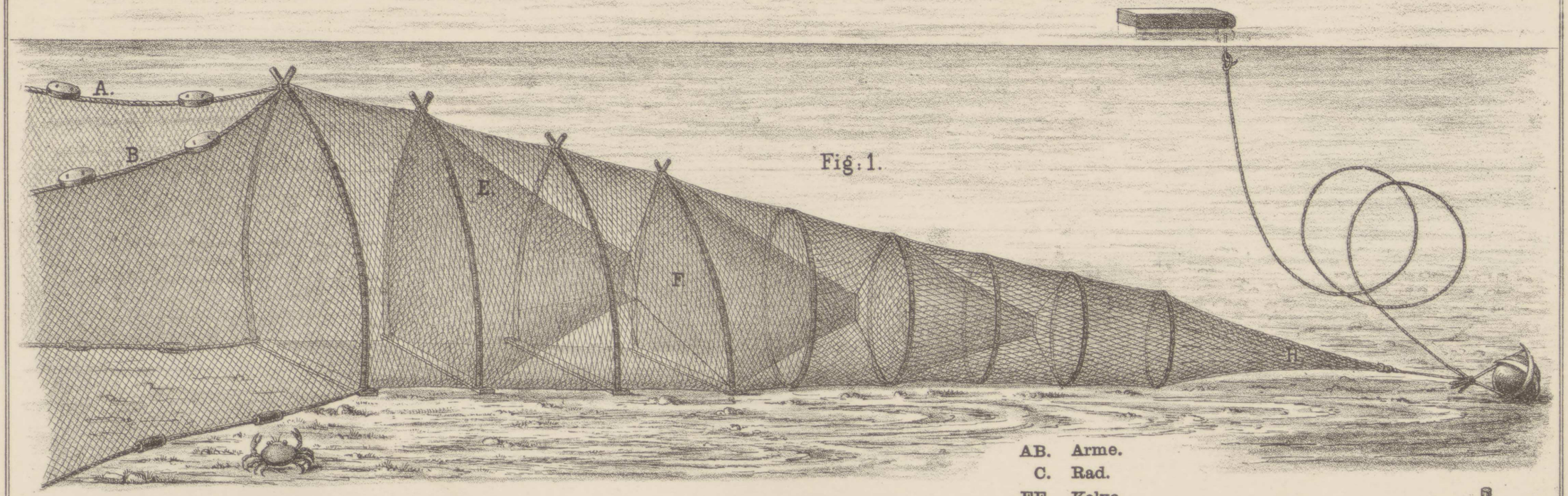

Fig: 1.

AB. Arme.
C. Rad.
EF. Kalve.
G. Kuben.
H. Gumpen.
I. Forgarnsbøjlen.

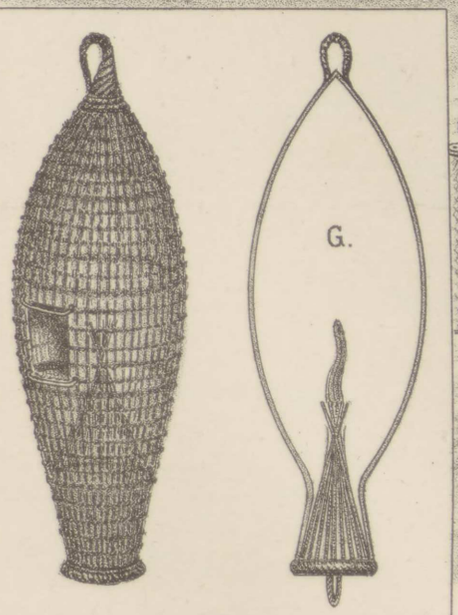

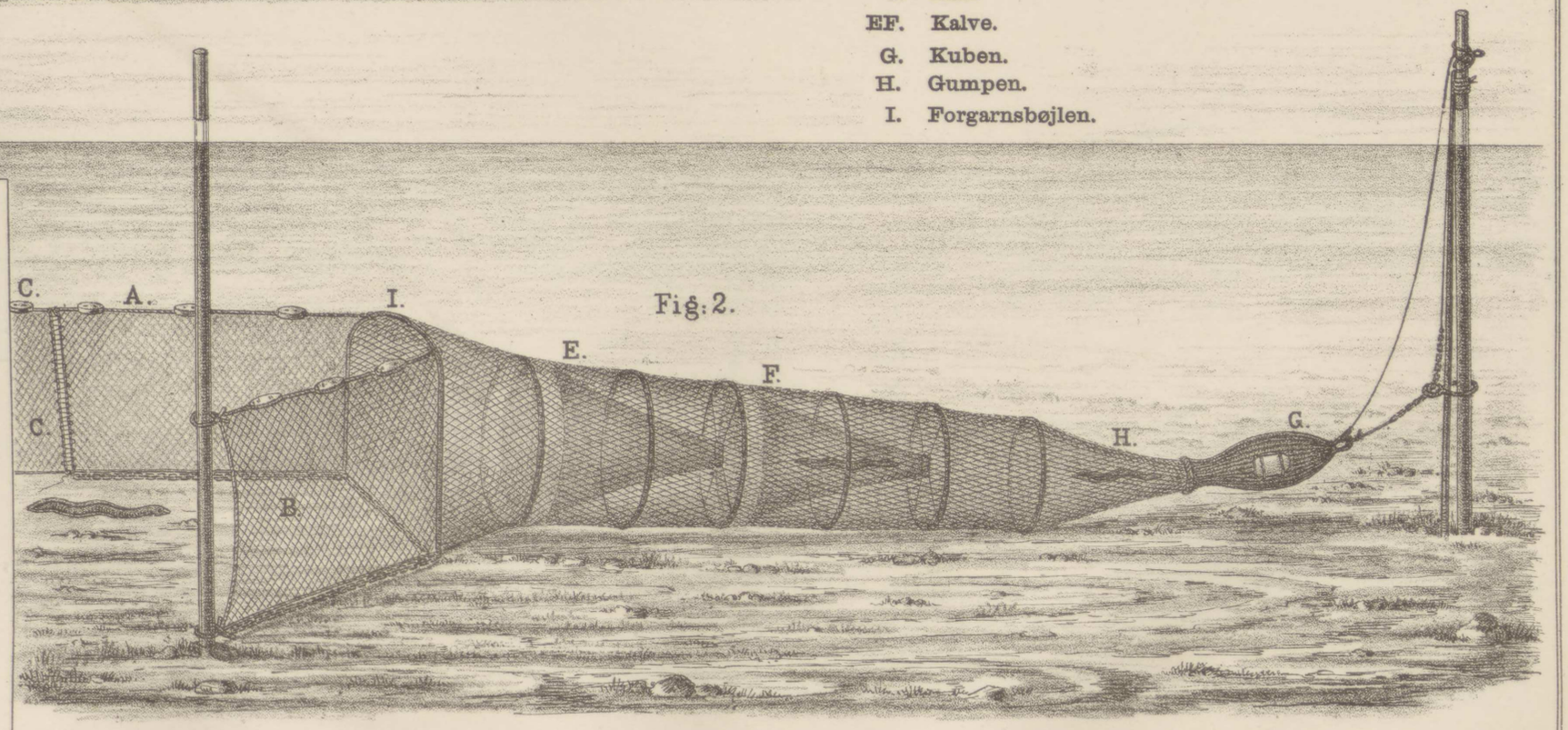

Fig: 2.

Axel E. Aamodt's Lith. Etabl. & Bogtrk. Kjøbenh.

Som det vil sés af Kort F, er Aalefiskeriet meget udbredt i vore Farvande, navnlig i Fjordene paa den jydske Østkyst fra Limfjorden til Sydgrændsen, undtagen Horsens- og Koldingfjord, samt saagodtsom hele Kyststrækningen rundt, Fyen, Langeland, Ærø, Lolland-Falster og Sjællandskysten samt enkelte Steder ved Bornholm. Kun Sjællands Nordkyst benyttes ikke til dette Fiskeri. **Fiskepladser og Fisketider.**

Aalerusefiskeriet er et af de mest indbringende Fiskerier, som drives herhjemme, trods den korte Tid, hvori det drives, nemlig fra September til November, i hvilken det endda kun er i Maanemørke, hvor man gjør Regning paa særlig god Fangst. Grunden til det gode Udbytte er den store Mængde af Aal, som paa denne Tid passerer vore Farvande, kommende fra de ferske Vande og trækkende mod Nord, samt de gode Priser, som altid kunne faaes for Aal. Særlig i meget mørke Nætter og med paalands Vind kan man vente god Fangst. Fiskeriet falder ikke alene meget forskjelligt med Hensyn til Udbytte i de forskjellige Aar, men ogsaa paa en og samme Kyststrækning, hvor der kan være enkelte Steder, hvor Fiskeriet er godt, andre, hvor der ikke er noget Fiskeri af Betydning.

Udbyttet af Fiskeriet kan ikke opgives med tilstrækkelig Nøjagtighed, da Fiskerne, hvoraf en stor Del have forpagtet Fiskeriet af Grundejeren, ikke ville opgive Størrelsen af deres Fangst af Frygt for at komme til at betale større Forpagtningsafgift. Den i Statistikken Tab. I opførte Sum for det samlede Aalerusefiskeri kan derfor neppe anses for paalidelig.

b) Aalevaadfiskeriet.

Fremkomsten af dette Fiskeri i Slutningen af Halvfjerdserne betegner en lignende Udvikling i Fiskeriet i vore sydlige Farvande som det ovenfor beskrevne Snurrevaadfiskeri i vore nordlige Farvande, idet Fiskerne fra at være Hjemmefiskere derved ere gaaede over til Fiskeri rundt i Farvandene paa de Steder, hvor det viser sig mest lønnende. Vaadfiskeriet, som drives efter den saakaldte gule Aal, indførtes hertil fra Tydskland, idet det der blev forbudt ved Lov, saa at flere tydske Fiskere søgte til Danmark, hvor det, indtil Fiskeriloven af 1888 traadte i Kraft, har været drevet, uden at der er lagt det Hindringer ivejen fra Lovgivningsmagtens Side, og det drives nu i saagodtsom alle Fjorde i vore sydlige Farvande. Se Kort F.

Da man, som alt nævnt, driver dette Fiskeri borte fra Hjemmet, har dette bevirket, at man er overgaaet til større Fartøjer end de almindelige til Kystfiskeriet benyttede, saavel for at opnaa større Sødygtighed som for at skaffe tilstrækkelig Plads til Ophold for Besætningen. Saadanne Fartøjer ere derfor byggede rundt omkring ved Kysterne, ligesom ogsaa ældre Dæksfartøjer, paa gjennemsnitlig ca. 6 Tons Drægtighed, ere omdannede til dette Brug, i Almindelighed under Navnet »**Drivkvase**«. De største af disse Drivkvaser ere byggede efter tydsk Tegning og ere fortrinsvis hjemmehørende i Middelfart, Skjærbæk og Omegn. Den for disse Fartøjer ejendommelige Bygning er skarp og udfaldende Forstevn og meget rundgattet og udfaldende Agterstevn. Den almindeligste Rigning er Storsejl med Skjødet vandrende paa en Løjbom, Papegøje, Topsejl og to Stagsejl. Agter føre de en Udligger, hvori Vaaddets ene Line fastgjøres under Brugen. I Midten ere de forsynede med »Dam« med meget fin Gjennemboring til Opbevaring af Aalen. Agter findes Beboelsesrum for Mandskabet, i Almindelighed 3 Mand. **Fartøjer og Redskaber.**

Foruden disse Fartøjer bruges rundt i Fjordene forskjellige mindre Fartøjer til Aalevaadfiskeriet, saavel Dæksbaade som Halvdæksbaade og aabne Fartøjer. Disse ere meget fladbundede for at kunne benyttes paa det grunde Vand, hvor Vaadfiskeriet drives, og de ere derfor for Sejladsens Skyld forsynede med Sværd. Pl. 37 fremstiller en af de nyere Drivkvaser, bygget i Fredericia efter dansk Tegning.

Af Aalevaad bruges Drivvaad, Haandvaad, Bøtvaad, Pulsvaad, Snurrevaad, Ankervaad, Landdragningsvaad. I Konstruktionen ere disse Vaad alle temmelig ens, kun Dimensionerne og Anvendelsesmaaden er forskjellig.

Et **Aalevaad,** Pl. XV A, er et poseformet Redskab, som bestaar af *Sækken*, A, der er bundet til et Stykke Linegods, Rebet, Tælleren, Liget og *Kalven*, B og *Armene* (Fig. 2) C med *Dragelinerne*

*) I de senere Aar har man hist og her i Farvandene med Held forsøgt at fange den gule Aal i fritstaaende Ruser, der da udsættes som ovenfor forklaret. Dette Fiskeri drives tidligt om Foraaret.

Fig. 1) D. For Enden af Armene findes, ligesom paa Snurrevaaddet, et Par Træstykker, *Stylterne*, E, for at forhindre Snoning, og Linerne ere fastgjorte hertil i Hanefod. Armene og Vaaddet ere foroven forsynede med Flaad, forneden med Vægte, og holdes paa denne Maade udspilede. Sækken er delt i 4 Stykker af forskjellig Maskestørrelse, hvoraf de bageste, *Hoven*)* eller *Pisken* har den mindste. Den i Midten af Vaaddet anbragte »*Kalv*«, B, har samme Bestemmelse som i Aalerusen, nemlig at forhindre, at den Aal, som er kommet i Vaaddet, undviger ad samme Vej som den, hvorfra den er kommet.

Hensigten med disse Vaad er ved at slæbe dem henover Bunden at opsamle Aalen i Redskabet.

Drivvaaddet, Pl. XV A, benyttes fra et Fartøj, som med bakke Sejl driver igjennem Vandet og trækker Vaaddet med sig. Den ene af Linerne er fastgjort i Stevnen af Fartøjet, den anden til en Udligger, som lægges ud agter, hvorved Vaaddet udspiles mere. De i selve Vaaddets Overkant og i Overliget befæstede Flaad holde Vaaddet oppe. *Vægtene*, H, holde Vaaddet til Bunden og afpasses saaledes, at det netop slæber hen over denne. I stille Vejr bruges saaledes meget lidt Vægt, da Vaaddets egen Vægt er tilstrækkelig til at holde det i Bund, i stiv Kuling bruges megen Vægt, indtil ca. 40 Pd., og ofte hænges denne, F, paa selve Linerne, saaledes som vist paa Tegningen. Naar Fartøjet er drevet over en passende Strækning, hales Vaaddet ind, og Fangsten tømmes ud i Dammen.

De almindeligst benyttede Dimensioner m. m af Vaaddets forskjellige Dele ere følgende:

Sækkens Længde	8 à 10 Alen
Armenes —	12 à 14 —
Vaaddets Dybde ved Indgangen	4 à 4½ —
Armenes — — —	4 —
— — — Forenden	3 —
Antal Knuder i forreste Del af Sækken	40 à 42 pr. Alen
— — i bageste — — —	44 à 46 —
— — i Armene	38 —
Pris for 1 Vaad	80 Kr.
Materiale	Bomuldsgarn.

Drivvaadfiskeriet foregaar navnlig om Sommeren paa grundt Vand, 9—12 Fod, og navnlig paa saadanne Steder, hvor Bunden er stærkt begroet med grøn Tang, i hvilken Aalen opholder sig fra Foraaret indtil Vandet hen paa Efteraaret bliver koldt. I Begyndelsen, da dette Fiskeri blev drevet, fiskede man kun om Natten, men senere har man ogsaa drevet det om Dagen. Der fiskedes i Begyndelsen store Mængder af Aal, men Antallet er nu aftaget betydeligt, ligesom ogsaa den Aal, der fanges nu, er betydeligt mindre end forhen, hvilket atter har haft til Følge, at man nu binder Aalevaaddene med mindre Maskevidde.

Drivvaadsfiskeriet efter Aal er i den senere Tid udstrakt til Efteraaret, idet man da driver paa dybere Vand efter Ruseaalen, og derved har man paa mange Steder bødet paa det lidet lønnende Sommerfiskeri med Drivvaad.

Aalevaadfiskeriet udgjør ialt ca. 8 pCt. af det samlede Fiskeri i Farvandene indenfor Skagen og Værdien af dette Fiskeri var i 1885 238,313 Kr., 1886 273,250 Kr., 1887 275,188 Kr., 1888 259,765 Kr.

Som alt nævnt drives det i vore Fjorde og grunde Indvande, af hvilke Fjordene langs Jyllands Østkyst og Sundet med Issefjorden have omtrent ligestor Betydning. Farvandene ved Store Belt og omkring de sydlige Øer ere af overvejende Betydning for Aalevaadfiskeriet. Medens saaledes i 1887 Værdien af dette Fiskeri var 70,356 Kr. for Jyllands Østkyst og 63,897 for Sundet og Issefjorden, var det 140,935 Kr. for Store Belt og Farvandene sydfor Sjælland og Fyen. Paa Bornholm drives intet Aalevaadsfiskeri, da den stenede Bund og det dybe, aabne Farvand tæt til Kysten ikke egner sig til dette Fiskeri. Udbyttet af Aalevaadfiskeriet har i de sidste Aar gjennemgaaende været noget aftagende, særlig i Farvandene sydfor Sjælland, hvilket dog for det sidste Aars Vedkommende er noget begrundet i Isforholdene, som have forhindret Fiskeriet i Foraarstiden.

---

*) Udtrykket »Hoven« bruges ikke sjældent som Betegnelse for hele Sækken.

A. Sækken.
B. Kalven.
C. Armene.
D. Slæbeline.
E. Stylter.
F. Forvægt.
H. Synk.

Fig: 2.

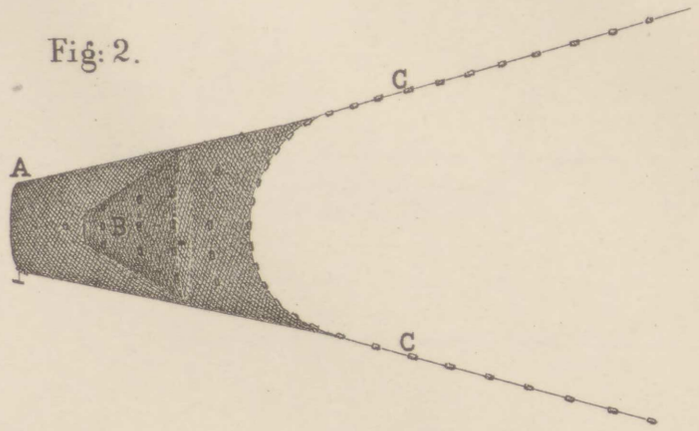

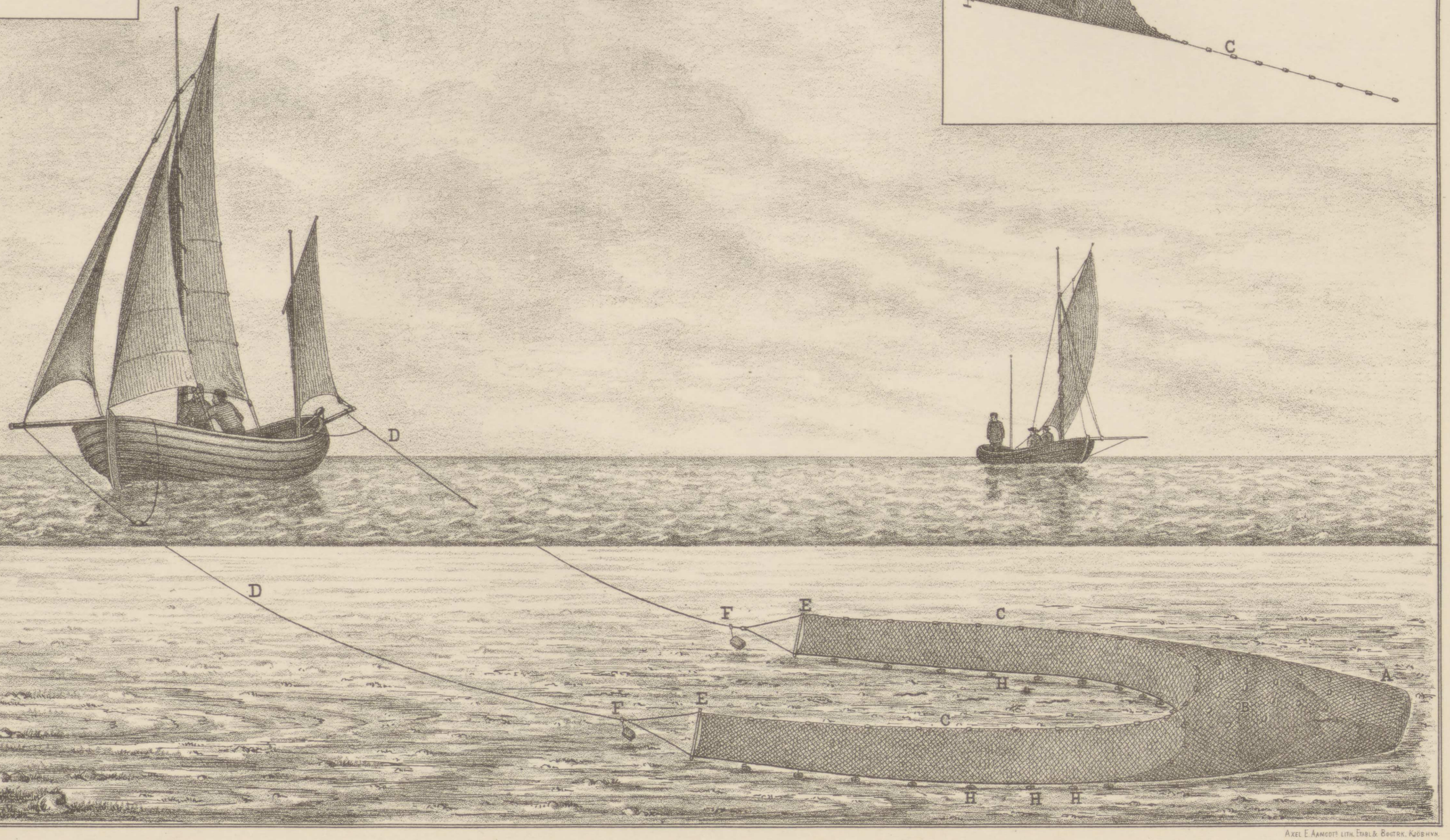

Axel E. Aamodt's lith. Etabl.& Bogtrk. Kjøbhvn.

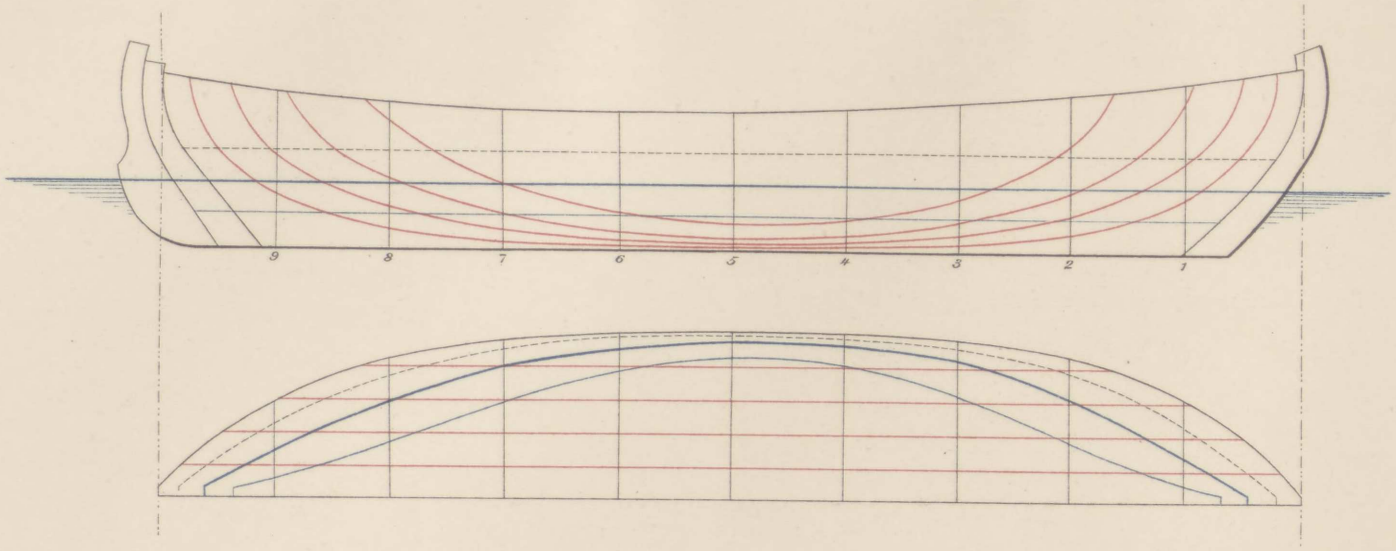

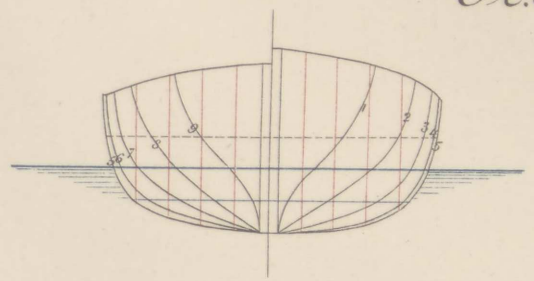

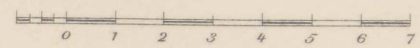

Drivkvase

til Aalefiskeri

M. K. Schmidt, Fredericia.

Længde	23' 0"
Bredde	6' 9"
Dybde	2' 9"

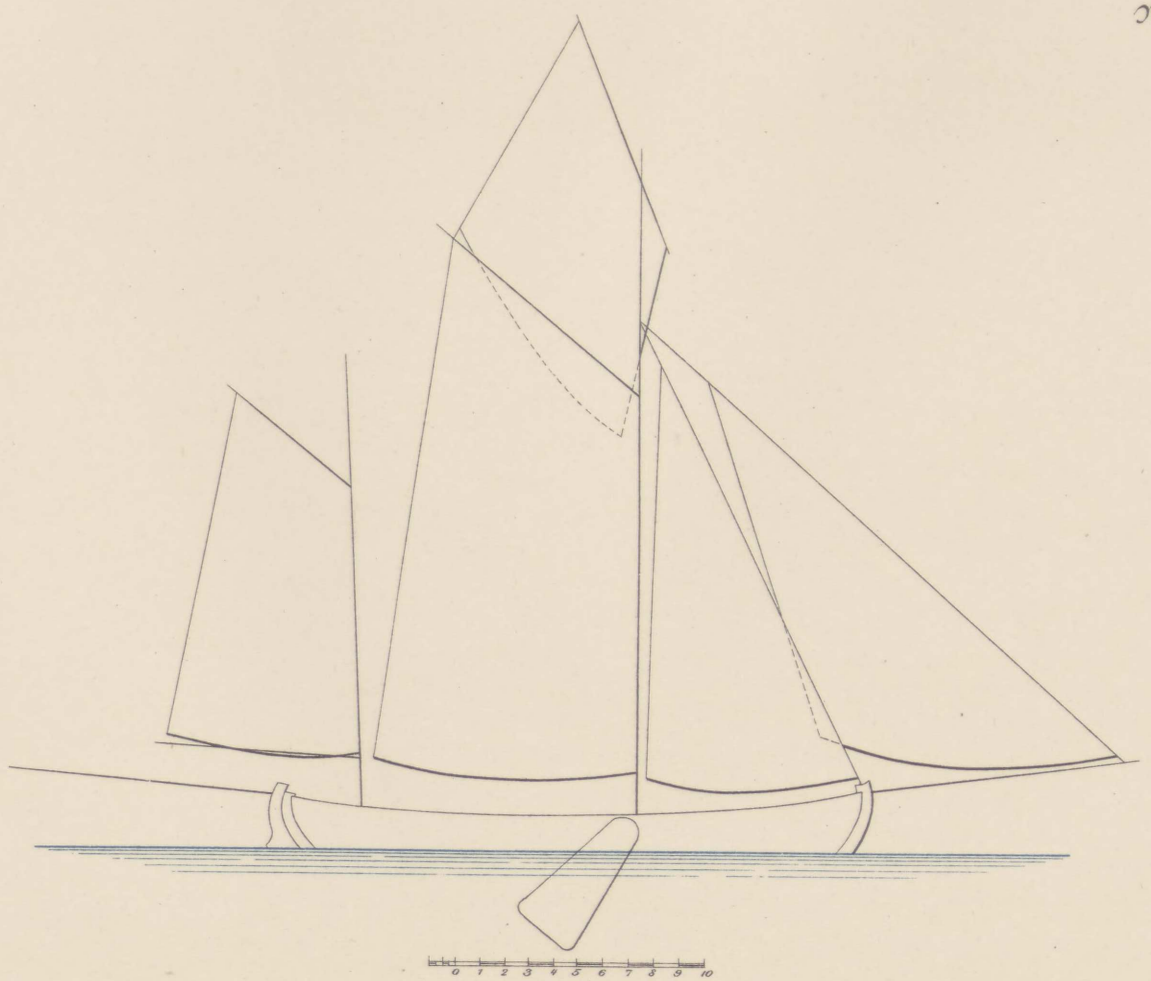

Axel E. Aamodts lith. Etabl

Fig. 1.

Et Aale- eller Flynder-Snurrevaad udsættes.

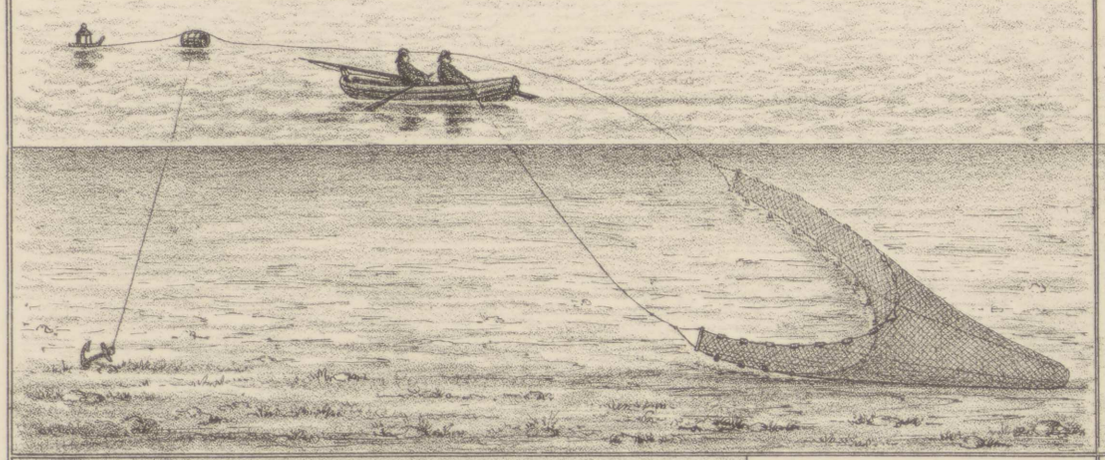

Et Aale- eller Flynder-Snurrevaad drages.

Fig. 2.

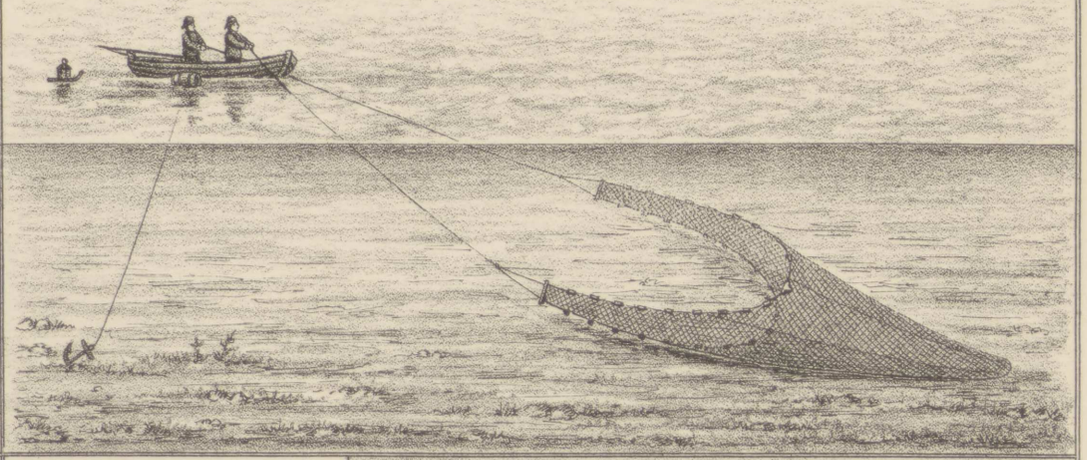

Fig. 3.

Et Pulsvaad.

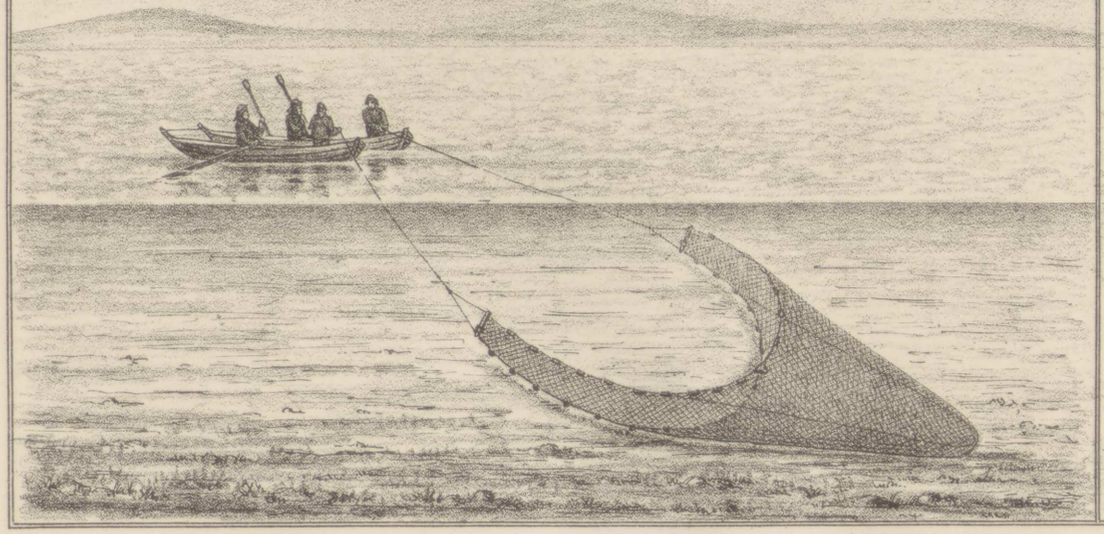

Et Bøtvaad.

Fig. 4.

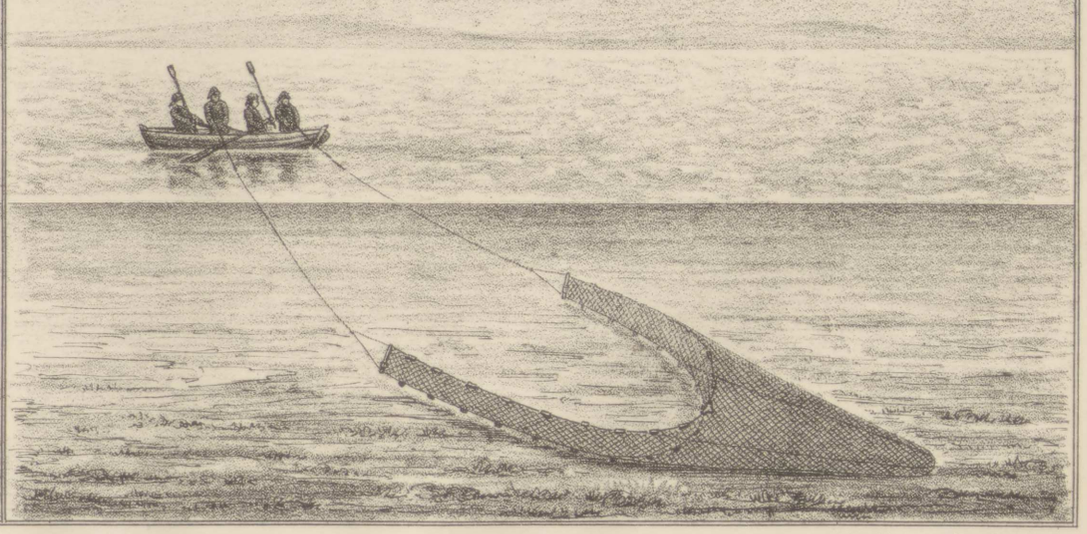

Axel E. Aamodt lith. Etabl. & Bogtrk. Kjøbenhvn

Aaledrivvaadsfiskeriets Fordeling paa Aarets forskjellige Maaneder var i 1886 følgende;

Januar	0 pCt.
Februar	0 —
Marts	0 —
April	5 —
Mai	16 —
Juni	23 —
Juli	28 —
August	14 —
September	7 —
Oktober	5 —
November	2 —

Haandvaaddet benyttes fra et eller to Fartøjer*), ikke som Drivvaaddet ved at trækkes gjennem Vandet fra et Fartøj under Sejl, men ved at roes ud i en Bue; herfra hales det enten ombord i et opankret Fartøj, Pl. XV B, Fig. 1 og 2, eller ogsaa hales Fartøjet til Vaaddet, Pl. XV, Fig. B, 3 og 4. Der findes som ovenfor nævnt, forskjellige Arter Haandvaad, der, naar undtages at Kalven i Almindelighed er udeladt i Haandvaaddet, dog i Konstruktionen ere meget nær Drivvaaddets og kun forskjellige i Maaden, hvorpaa de anvendes. Af disse bør nævnes:

Pulsvaaddet, Pl. XV B, Fig. 3, hvortil benyttes *to Baade, hver med to Mand.* Den ene Baad giver Vaaddet ud i en Kreds og ror tilbage til den anden. Hver Baad tager sin Arm af Vaaddet eller rettere de i Armene befæstede Liner, og idet Baadene hales frem mod Vaaddet i Liner og Arme, »pulses« i Vandet med en kegleformet Kølle, d. v. s. der slaas i Vandet med denne, hvorved der fremkommer en stærk Lyd, der fortsættes helt ned til Havbunden og skræmmer Aalen op, saa at den gaar i Vaaddet. Naar Baadene ere halte helt hen til Vaaddet, drages dette op i dem og Fangsten tømmes, hvorefter det atter udsættes.

Pulsvaaddene kunne bruges paa indtil 15 Favnes Dybde.

Bøtvaaddet, Pl. XV B, Fig. 1, 2 og 4, hvortil kun bruges *1 Baad med 3 eller 4 Mand.* Vaaddet udgives paa to Maader:

1) ved at der først udkastes en Bøtte, Tønde eller andet Mærke, (Fig. 4, hvor Vaaddet er vist under Indhaling og Bøtten derfor i Baaden). Den ene Arm af Vaaddet er fastgjort hertil, og denne roes da op i Vinden til den er udstrakt, selve Vaaddet gives da ud i en Bue, og den anden Arm roes tilbage til Bøtten, som tages ombord i Baaden. *Denne drages da under Pulsning til Vaaddet,* Fig. 4, som efterhaanden tages ombord ligesom ved Indbjergningen af Pulsvaaddet. En ældre Benævnelse for Bøtvaad er Karvaad. Bøtvaaddet er af noget mindre Dimensioner end Pulsvaaddet og bruges ogsaa paa mindre Dybder end dette, indtil ca. 3 Fv. Dybde.

2) ved under Udsætningen først at udkaste et Dræg eller Anker, Fig. 1 og 2, hvortil Vaaddet og Bøtten er befæstet, derefter udkaste Bøtten, sætte Vaaddet som nys forklaret og ro den anden Arm af Vaaddet tilbage til Ankeret, *i hvilket Baaden fortøjes,* hvorefter Vaaddet ved Hjælp af Spil, anbragt i Baaden, eller ved Haandkraft, *drages henover Havbunden og ombord i Baaden.* Paa lægt Vand bruges ogsaa istedetfor Anker en i Bunden nedrammet Pæl, til hvilken Baaden fortøjes under Indhalingen.

Ankervaaddet eller Snurrevaaddet, Pl. XV B, Fig. 1 og 2, hvortil bruges 1 Baad og 2 Mand, er kun en mindre Udgave af Bøtvaaddet, men bruges ligesom dette, *naar Vaaddet hales til Baaden.* I Reglen benyttes det paa lavere Vand end Puls- og Bøtvaad, og det udsættes efterhaanden hele Cirklen rundt med Ankeret som Centrum. En ældre Benævnelse for dette Vaad er Krat- eller Kringelvaad.

---

*) De i Limfjordens vestlige Del benyttede Fartøjer benævnes *Kaage,* fladbundede, spidsgattede Baade med lodrette Sider, der stages eller roes frem. Fra gammel Tid existerer forskjellige Benævnelser for disse Baade: Nedkaagen, Bundgarnskaagen, Vaadkaagen, Krejelkaagen. I den østlige Del af Limfjorden bruges Baade.

Sandvaaddet, undertiden ogsaa kaldet »Sobbevaad«, er af endnu mindre Dimensioner end Aalesnurrevaaddet. Det bruges paa ganske lavt Vand, ofte uden Anvendelse af Baad, idet Vaaddet da sættes ved at to Mand vade med det i Vandet og hale det til sig.

Landdragningsvaaddet sættes ud fra selve Kysten og hales til denne.

Den væsentligste Forskjel mellem de forskjellige Arter af Haandvaad bestaar altsaa i Brugen af dem og navnlig i, om Vaaddet under Brugen hales til Baaden eller om Baaden hales til Vaaddet.

Dimensioner m. m. af de almindeligst benyttede Haandvaad ere følgende:

Længde i hver Arm	35 Alen.
— i Sækken	15 —
Dybde ved Indgangen	10 —
Armenes Dybde ved Indgangen	10 —
— — — Armstokken	3 à 4 —
Antal Knuder i Armene	39—40 pr. Al.
— — i forreste Del af Sækken	40—44 —
— — i bageste — — —	46—48 —
Pris for et Vaad i færdig Stand	ca. 130 Kr.
Materiale	Bomuldsgarn.

I Limfjorden har Aalesnurrevaaddet følgende Dimensioner: Hele Vaaddets Længde 30 Favne, Hoven eller Sækkens Længde 13 Al., Maskernes Antal 20 pr. Al.. undtagen i Bunden, hvor der er 25 à 26 pr. Al. Vaaddet bestaar af 3 Stykker *(Revler)*; Midtrevlen eller Fiskerevlen 210 Masker dyb, hver af de øvrige 80 Masker dyb, afspidsende til 20 Masker. Midtrevlerne bindes 75 Al., Nederrevlen 62 Al., Overrevlen 63 Al. Vaaddene bindes af Bomuldsgarn, og der bruges Græstoug til Drageliner, 15—25 Favne lange. Pris for et saadant Vaad uden Reb, Tønder, Baad, Anker m. m., er 120 Kr. Pulsvaaddene ere dobbelt saa dybe, idet der er 2 Midtrevler à 210 Masker. Neder- og Overrevlen ere ogsaa dobbelt saa dybe, ofte 160 Masker. De forfærdiges af Bomuldsgarn og koste ca. 350 Kr. uden Montering.

Før 1867 fandtes i Limfjorden ca. 130 Puls- og Bøtvaad, medens der nu kun findes 6 Pulsvaad. Bøtvaaddene ere saagodtsom forsvundne, men i deres Sted er kommet 444 Aalesnurrevaad, hvis Anvendelse tidligere var forbudt.

De forskjellige her beskrevne Haandvaad finde mest Anvendelse i Limfjorden. Udenfor denne anvendes Drivvaaddet mest og saagodtsom overalt i vore sydlige Farvande, undtagen i Sundet, se Kort F. Aalehaandvaaddene bruges udenfor Limfjorden som Puls- og Bøtvaad, og Baaden hales i Reglen til Vaaddet. De findes navnlig i Roskildefjord, Vejle- og Koldingfjord, Farvandet sydfor Sjælland og Præstøfjord. I Bøgestrømmen og omliggende Farvande anvendes de undertiden som Sandvaad.

Aalefiskeriet med Haandvaad, Stangeredskaber og Krog i Farvandene udenfor Limfjorden er saaledes fordelt paa Aarets forskjellige Maaneder:

	Med Haandvaad.	Med Stangeredskab.	Paa Krog.
Januar	0 pCt.	22 pCt.	0 pCt.
Februar	0 —	20 —	0 —
Marts	0 —	14 —	0 —
April	1 —	11 —	2 —
Maj	9 —	2 —	7 —
Juni	22 —	2 —	16 —
Juli	27 —	2 —	41 —
August	19 —	1 —	32 —

Fig. 2.

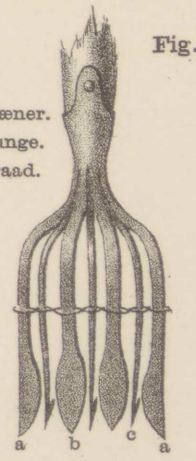

a. Flæner.
b. Tunge.
c. Braad.

Fig. 3.

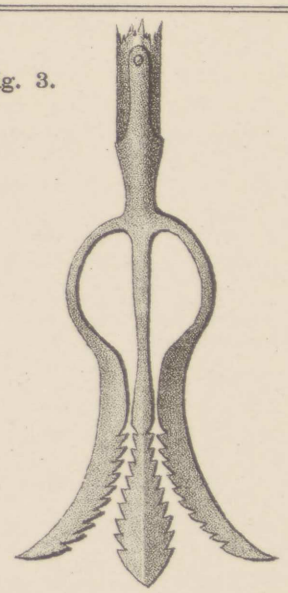

Fig. 1.

Fig. 1. Aalestang.
- 2. Aalejern.
- 3. Lyster.
- 4. Sav-Lyster.
- 5. Plumpe-Lyster.

Fig. 4.

Fig. 5.

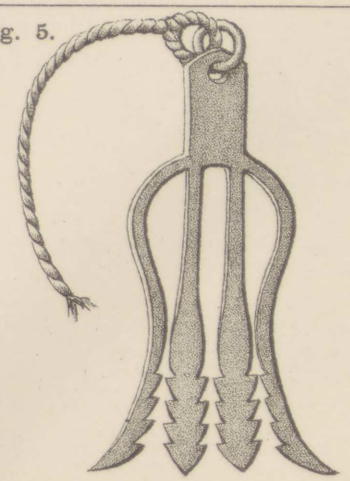

Axel F. Aamodts lith. Etabl. & Boutrk. Kjøbenhvn.

	Med Haandvaad	Med Stangeredskab	Paa Krog
September	12 —	0 —	5 —
Oktober	10 —	1 —	6 —
November	0 —	10 —	0 —
December	0 —	15 —	0 —

Foruden med Ruser og Vaad fiskes Aal ved **Stangning,** ved **Blus** eller paa **Skred**, med **Glib** samt med **Kroge.**

Stangningen foregaar ved Aalejern, Pl. XVI, Fig. 2, ogsaa kaldet *Algier*, *Lyster*, Fig. 3, *Aalekam,* Fig. 4, alle Redskaber, som fæstes paa en Stage og stødes i Bunden, enten fra et Fartøj, som driver med Strøm og Vind uden Sejl, eller fra Isen om Vinteren. De enkelte Dele af disse Redskaber benævnes, Pl. XVI, a *Flæner*, b *Tunge*, c *Braad.*

Plumpstangen, Pl. XVI, Fig. 5, anvendes paa dybere Vand med eller uden Stage, i sidste. Tilfælde med en Tougende istedet derfor. Man lader det »plumpe« fra Fartøjet til Bunden. Disse Redskaber anvendes næsten overalt i vore Indvande.

Aaleglib, Pl. XVII, anvendes fornemmelig i vore nordlige Fjorde, Limfjorden og Mariagerfjord Det bestaar af en firkantet Ramme, som bærer et poseformet Næt. Til Rammen er fastgjort en Stage, hvormed Fiskeren, som vader i Vandet, bringer Redskabet til at staa lodret paa Bunden, medens en anden ved at pulse eller skrabe i denne, jager Aalen i Gliben. Heraf Udtrykket *Vadeglib.*

Aalefiskeri ved Blus foregaar om Natten fra Fartøj, som fører en klar Lanterne med Skjærm i Stævnen, hvormed Lyset kastes ned i Vandet. Paa en Dybde af 4—6 Fod Vand er man herved istand til i stille Vejr at se Aalen, som da stanges fra Fartøjet.

Aalefiskeri »paa Skred« foregaar om Dagen, naar Vandet er klart, idet man da ser Aalen paa Bunden og stanger den fra Fartøj.

Krogefiskeriet foregaar ved almindelige Liner med Tavser og Kroge, der opankres paa Bunden. Dette Fiskeri var tidligere meget udbredt i vore sydlige Farvande, men er nu sjeldnere paa Grund af det stærkt udviklede Vaadfiskeri, som forhindrer Krogene i at staa ude.

Afsætnings-forholdene.

Den største Del af de Aal, som fanges i vore Farvande, afsættes til Tydskland, hvor Efterspørgslen næsten altid er stor efter denne Fisk. For Indlandets Vedkommende er Kjøbenhavn Hovedmarkedet. Forøvrigt sælges en Del til Prangerne rundt paa Landet og til Røgerier, navnlig i Svendborgsund og Farvandet syd for Sjælland. — Afsætningen til Tydskland foregaar for Størstedelen ved tydske Kvaser, der udsendes af Rhedere og Selskaber (Berlinerkompagniet, Stettinerkompagniet). Disse Kvaser, som ere let kjendelige paa deres lave og brede Bygning og høje Rigning med barkede Sejl, bemandes med to Mand og stationeres rundt i vore Farvande, hvor de opkjøbe Aalen, som holdes gaaende i Fartøjet, der er indrettet som Kvase, indtil de afhentes af en anden Kvase, som da sejler Aalen til Tydskland. Om Efteraaret under Rusefiskeriet kunne disse Fartøjer træffes næsten overalt paa vore Kyster, hvor dette Fiskeri drives, men under Vaadfiskeriet om Sommeren er deres væsentligste Opkjøbssted Limfjorden og Farvandene sydfor Sjælland og Fyen samt Issefjorden og Odensefjord. Særligt i Roskildefjord, Præstøfjord, Vordingborg og Masnedsund opkjøbes mange Aal. I de senere Aar holdes fra Tydskland et Dampskib i Gang mellem Limfjorden og England med levende Aal fra dette Farvand. Ogsaa fra Holland har man sendt en Opkjøberkvase hertil, som har havt Station i de jydske Fjorde. Denne adskilte sig fra vore og de tydske Kvaser ved ikke at være boret i hele Bunden, men kun langs en enkelt Planke paa hver Side, hvor der var indlagt en Kobberplade, som var gjennemboret med fine Huller. Man opnaaede herved at kunne opbevare meget smaa Aal i Kvasen, og at faa roligt Vand i denne.

Gjennemsnitspriserne for Aal har i 1886 været 40 Øre pr. Pd. af Ruseaal og 34 Øre pr. Pd. af Drivvaadsaal. Følgende Tabel angiver de Priser, som ere opnaaede paa forskjellige Pladser:

	For Ruseaal pr. Pd.	For Drivvaadsaal pr. Pd.
Æbeltoft	Kr. 0.39	
Aarhus	- 0.35	
Vejlefjord	- 0.40	0.33
Fredericia	- 0.46	
Kjerteminde	- 0.45	0.29
Nyborg	- 0.50	0.38
Svendborgsund	- 0.46	0.46
Bagenkop	- 0.37	
Ærøskjøbing	- 0.50	0.44
Rørvig	- 0.39	
Bramsnæsvig	- 0.31	0.29
Frederikssund	- 0.37	0.32
Snekkersten	- 0.44	
Kastrup	- 0.57	
Rødvig	- 0.45	
Præstø	-	0.30
Kallehave	-	0.26
Masnedsund	-	0.29
Nykjøbing, F.	-	0.32
Aggersø	- 0.39	0.43
Korsør	- 0.40	
Samsø	- 0.37	

Gjennemsnitsprisen for Aal i Haandvaad og Stangeaal har været 27 Øre pr. Pd. og for Aal paa Krog 31 Øre pr. Pd.

Lovgivning. Saavel for Aaleruse- som for Aalevaadfiskeriet er der i Fiskeriloven fastsat Bestemmelser.

Angaaende førstnævnte gjælder, at »Ret til Fiskeri med Aalegaarde eller Aalestader tilkommer udelukkende Ejerne af Kysten, Enhver udfor sin Grund, medmindre Andre ifølge særlig Adkomst maatte have erhvervet Ret i saa Henseende. Ethvert Slags Fiskeri udfor Kysten af Andre, ogsaa Fiskeri med fritstaaende Aaleruser, er tilladt, naar det ikke udøves i saadan Nærhed af de i Forbindelse med Aalegaarde eller Aalestader udsatte Aaleruser, at det skader Fiskeriet med disse.

Aalegaardsretten maa ikke adskilles fra den tilstødende Grund.«

Denne Bestemmelse tilkjender altsaa Grundejeren Ret til Fiskeri med Aaleruser, saa langt han kan drive det, men paa samme Tid giver det enhver Anden Ret til at drive Aalefiskeri med fritstaaende Aaleruser overalt, hvor det kan gjøres uden at skade det af Grundejeren drevne Aalefiskeri.

I Limfjordslovgivningen fastsættes en Del Indskrænkninger for Brugen af Aalegaarde, angivne ved bestemte Grændser, indenfor hvilke de skulle være dragne i Land paa bestemte Tider, og visse Afstande, indenfor hvilke de ikke maa nærme sig Seildybet.

Aaleruser og Raden dertil maa i Limfjorden kun bindes saaledes:

Rad, Arme og Rusen udenfor lille Kalvegang efter Aaleskjælden, den øvrige Del af Rusen efter Aalevaadkalveskjælden (det Maal, hvorefter Kalven i Aalevaaddet bindes).

Overfor Vaadfiskeriet komme de Side 18 nævnte Paragrafer i Anvendelse, idet de gaa ud paa at forbyde Trawl, at sætte en Maximumsgrændse af 40 Pd. for den paa Vaaddene tilladelige Vægt, og at forbyde alt Vaadfiskeri i Maanederne Marts April og Mai i den Fjerdedel af Fjorde og Vandene udfor de aabne Kyster i vore sydlige Farvande, hvor Fiskeynglen særlig udklækkes.

Axel E. Aamodt's Lith. Etabl. & Bogtrk., Kjøbenhvn.

For Stang- og Krogfiskeriet er bestemt, at Afstanden mellem Tunger, Flæner og Braadde paa Sav- og Piglystre, eller mellem Od og Stang paa Aalekroge, ikke maa være under hvad der er foreskrevet for disse Redskabers Anvendelse i Limfjorden.

Det er endvidere forbudt overalt i Farvandene at fiske Aal, som ere under 12 Tom. lange.

I Limfjorden er ligeledes Trawl og Vaad, belastet med større Vægt end 40 Pd., forbudt. Puls- og Bøtvaad maa benyttes saaledes, at Baaden, der ikke maa slæbe Anker eller lignende Vægt efter sig, drages til Vaaddet og Bøtvaad tillige paa den Maade, at Vaaddet drages til Baaden, der ligger for Anker.

Paa forskjellige nærmere betegnede og afgrændsede Steder i Farvandene (de laasede Vande) er det forbudt at drive Aalefiskeri med Puls- og Bøtvaad.

Disse Redskaber maa om Dagen medføres i Baad ved Besejling af de laasede Vande, men om Natten kun i Nødstilfælde, i hvilke Fiskeren dog kun fritages for Strafansvar, naar han uopholdelig gjør Anmeldelse om den stedfundne Besejling til vedkommende Fiskerifoged.

Puls- og Bøtvaad skulle være indrettede saaledes, at Armene og den forreste Del af Hovene (Sækken), bindes efter Aaleskjælden, og de 4 yderste eller bageste Alen af Hoven efter Aalevaadkalveskjælden, samt at de have en Dybde i Armene ved Indgangen til Hoven af mindst 12 Alen. Dragelinernes Længde maa ikke overstige 25 Favne.

For Vadeglib, Aalestang og Aalekroge, der maa bruges til enhver Tid, samt Plumpstang, der maa bruges i Tiden fra 14. November til 1. April, gjælde følgende Regler:

a) Vadeglibens Maskestørrelse bestemmes efter Aalevaadkalveskjælden.

b) Aalestangen kan være:

1) Braad eller Piglyster paa Træstage, der skal have mindst $^1/_2$ Tomme eller 6 Linier imellem Flæner og Tunger, midt imellem hvilke ikkun én Pig maa anbringes; (se Pl. XVI) eller:

2) Savlyster paa Træstage, der skal være saaledes indrettet, at de savdannede Flæner og Tunger ikke kunne komme hinanden nærmere end $^1/_2$ Tomme forneden og $^1/_4$ Tomme foroven.

c) Aalekroge skulle have et Mellemrum af mindst $^1/_4$ Tomme mellem Od og Stang.

d) Plumpstangen kan være Pig- eller Savlyster, og Afstanden mellem Flæner, Tunger og Pig skal være den samme som for Aalestangen.

F.

Laxe- og Ørredfiskeriet.

(Kort G. Pl. XVIII A og B. Pl. 38.)

Naar undtages en Del Fiskeri af Ørred i forskjellige Aaer og Bække og udfor deres Udløb, navnlig ved den sydlige Del af Jyllands Øst- og Vestkyst, i Limfjorden og i Smaalandsfarvandene, er Fiskeri efter Laxearterne indskrænket til to Steder, nemlig Gudenaaens Udløb i Randersfjord og de bornholmske Farvande.

Fartøjer og Redskaber.

Det er kun ved Bornholm, at der til Laxefiskeri bruges **Fartøjer**, som i Størrelse overgaa almindelige Joller. Pl. 38 viser Tegning af et saadant Dæksfartøj. Tidligere brugtes kun aabne Fartøjer til det bornholmske Fiskeri, men i de sidste 18 à 20 Aar har Dæksfartøjer vundet betydelig Udbredelse til Vinterfiskeriet efter Lax. Disse Fartøjer, som ere noget lig den norske Lodsbaadstype, 6—13 Tons drægtige, ere uden Dam, men indrettede med et Lastrum i Midten samt Beboelsesrum og Kogeindretning, riggede med Storsejl, et lille Topsejl og to Stagsejl. Det første af disse Fartøjer er bygget 1867 i Nexø efter Tegning af Skibsbygmester BENZON, Nykjøbing; de senere ere ogsaa byggede paa Bornholm. De udmærke sig ved stor Sødygtighed, hvorpaa de ofte have afgivet Bevis, naar de om Vinteren benyttes til Fiskeri flere Mile tilsøes. I de sidste Aar har man gjort Forsøg med Anbringelse af Dampmaskine og en lille Hjælpeskrue i disse Fartøjer for at kunne benytte dem til Røgtning af Laxeredskaber i stille Vejr, men Forsøgene synes ikke at være faldne heldigt ud. Besætningen er i Almindelighed 3 Mand. Foruden disse Fartøjer anvendes til Foraarslaxefiskeriet ved Bornholm aabne Fartøjer, de samme, som benyttes til Sildefiskeriet, Pl. 35.

Redskaberne, som benyttes til Laxe- og Ørred-Fiskeri, ere **Laxelænker, Garn, Vaad, Ruser, Gaarde,** og for en ringe Del **Stangeredskaber.**

En **Laxelænke,** Pl. XVIII A, bestaar af *Laxetouget*, F. 40—45 Favne langt, der i sin ene Ende er fastgjort til Stenen, *Krabben*, G, for hvilken den er forankret, og i sin anden Ende har en *Glaskugle*, C, ca. $1^1/_2$ Fod i Diameter, *Laxelinen*, H, der er 30—36 Fv. lang og forsynet med 3 eller 5 *Tavsinger* eller *Kjænser*, B, med *Kroge*, A, og har *Flaad*, D, foroven for hver Tavs (paa Sydkysten af Bornholm bruges færre Tavsinger end de øvrige Steder) og endeligt *Laxekobben*, E, et to Fod langt Træstykke af Gran.

Naar Lænken udsættes, fires Stenen tilbunds i Touget, derpaa lettes Stenen atter et Par Favne, og Glaskuglen fastgjøres til Touget i Vandkanten, saa at den, naar Stenen atter fires tilbunds, kommer til at staa et Par Favne under Vandets Overflade. Paa Touget, 8—10 Fv. fra Glaskuglen, fastgjøres Laxekobben, og et Par Favne under denne fastgjøres Linen til Touget. Linen flyder nu langs Vandfladen, og kan paa denne Maade svaje for Strømmen uden at blive uklar.

Linen er ofte barket. Touget tjæres med Kultjære.

Krogene agnes med Sild, som fanges i Garn under Kysten, eller Tobis, som fanges i Tobisvaad paa Sydkysten af Bornholm. Til et Fartøj hører i Almindelighed 60—90 Lænker.

Laxe- og Ørredfiskeri.

KORT G.

Laxefiskeri

med Garn, Vaad og Ruser.

i Gaarde.

Laxefiskeri med Lænker.

Laxefiskeri med Drivgarn.

Skagen
Kandestederne
Hirtshals
Tversted
Lilleheden
Aalbæk
Tornby
Strandby
Lönstrup
Hirsholmene
Frederikshavn
Bangsbo
Lökken
Nordre Rön
Blokhusene
Seby
Vesterölland
Læsö
Österby
Sandnaashage
Thorup Strand
Tranum Strand
Hanstholm
Vild Strand
Strand
Asaa
Vigsö
Broust
N. Sundby
Hov
Klitmöller
Vangsaa
Aggersund
Gjöl
Gaasetg
Thisted
Arup
Oland
Klitgaard
Aalborg
Hals
Hesselbjerg
Nibe
Mov
Stenbjerg
Gullerup
Løgstör
Valsted
Vildsund
Draaby
Livö
Sebbersund
Gudnæs
Sundby
Fur
Agger
Skellerup
Visby
Rebring
Nykjöbing
Estbölle
Krik
Karby
Faarup
Branden
Thyborön
Sillerslev
Vils
Flöstrup
Pisgaarde
Kobberö
Ilderidssö
Alt Odde
Harboore
Grasgaard
Ingstrup
Ny Mölle
Laans
Hingum
Florlev
Magenstrup
Anholt
Törring
Soulbjerg
Kags
Aalbæk
Lundle
Udbyhöj
Lemvig
Norup
Skadstrup
Virksund
Venö
Hjeddal
Skive
Ørsted
Fjaltring
Hamlum
Kilen
Hjarbæk
Struer
Hanbjerg
Treaa Mölle
Thorsminde
Grenaa
Bjergehuse
Vedersö
Holme
Husby
Ebeltoft
Hesselö
Hornbæk
Gilleleie
Hellebæk
Helsingör
Tisvilde
Hellebæk
Liseleie
Marstrand
Frederiksværk
Hundested
Overby
Nyrup
Lynæs
Nykjöbing
Hörve
Kalvesene
Rungsted
Vedbæk
Kongsöre
Frederikssund
Taarbæk
Skovshoved
Nexelö
Havnsö
Jyllinge
Sönderby
Ostskov
Refsnæs
Kallundborg
Holbæk
Bramsnæs
Roskilde
Saltholm
Kastrup
Amager
Dragör
Kjöge
Magleby
Holtug
Rödvig
Faxe
Præstö
Ngard
Vordingborg
Masnedsund
Kalvehave
Skjelskör
Bisserup
Karrebæk
Karrebæksminde
Agersö
Omö
Veirö
Stege
Klintholm
Rydsebæk
Hesnæs
Gjedser
Nysted
Kramnitse
Lindelse
Bandholm
Oreby
Nykjöbing
Albu
Langö
Slettemæs
Nykskov
Taars
Askö
Blaas
Stubbekjöbing
Guldborg
Fejö
Fæmö
Skalö
Ohnsevig
Raagö
Bogø
Skjoldnæs
Dreyö
Hjortö
Rudkjöbing
Söby
Birkholm
Strynö
Ærøskjöbing
Marstal
Bagenkop
Horsens
Thunö
Endelave
Koldby
Langöre
Ballen
Seirö
Veile
Bredballe
Björnsknude
Rosenvold
Æbelö
Blaavand
Hjerting
Esbjerg
Nordby
Randa
Fredericia
Skjærbæk
Baaring Vig
Kolding
Middelfart
Romsö
Mullerup
Munkebo
Kjerteminde
Nordenhuse
Skalmhuse
Vedelsborg
Strand
Bogø
Nyborg
Assens
Thorshuse
Brunshuse
Aahusene
Landeborg
Hov
Lohals
Faaborg
Skaarnör
Fjellebro
Svendborg
Lyö
Avernakö
Egeskov
Hvidkilde
Hvedense
Apenrade
Sönderhav
Hadersleb
Nybel
Tönning
Husum
Hoyer
Tondern
Christiansö
Sandvig
Allinge
Vang
Tvilkaas
Hellig Peder
Gudhjem
Melvig
Listed
Snogebæk
Rönne
Aamdalt
Arnager
Nexö
Sneogebæk

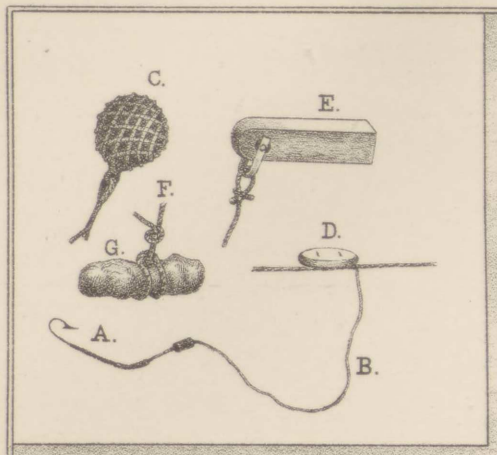

A. Kroge.
B. Tavsinger.
C. Glaskob.
D. Flaad.
E. Laxekobben.
F. Laxetov.
G. Sten (Krabbe).
H. Laxeline.

Axel E. Aamodt lith. Etabl. & Bogtrk. Kjøbenhvn.

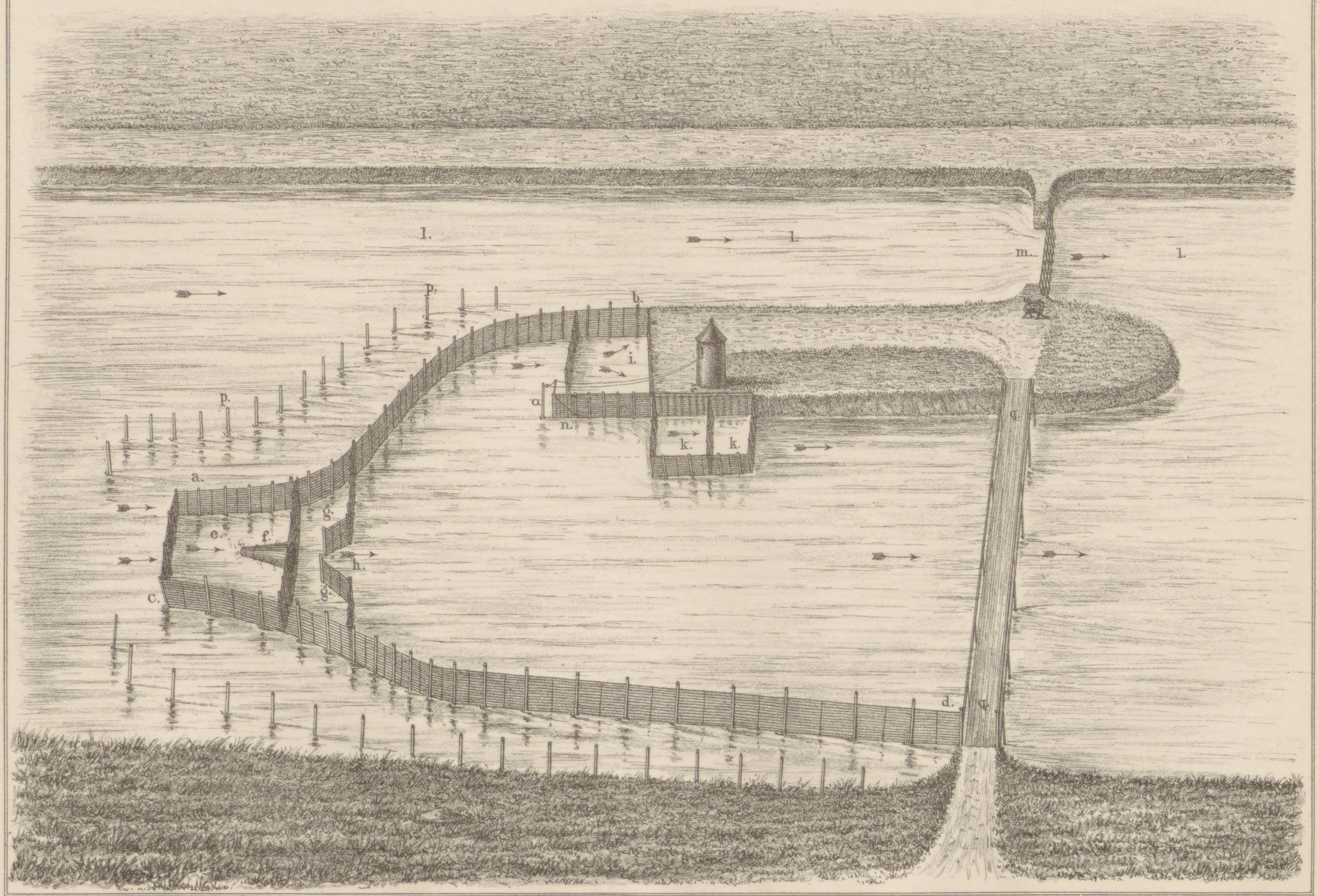

Axel E. Aamodt lith. Etabl.s Bogtrk. Kjøbhvn.

a b og **c d** Laxegaardens Arme, **e** Hovedet, **f** Indgang til Hovedet, **g** Forgaard, **h** Aaben Indgang, **i** Fanggaard, **k** Lukkede Beholdere, **l** Sejlkanal for Pramme, **m** Gitterport, **n** Laage for Fanggaarden, **o** Pæl til Fanggaardslaagen, **p** Ispæle, **q** Gangbro.

Laxegarn benyttes ved Bornholm som Drivgarn, andre Steder, som i Limfjorden og Randersfjord, som Sættegarn. De bornholmske Laxegarn udsættes paa samme Maade som forklaret for Sildegarnets Vedkommende, men ere ikke stenede og hænge derfor løst i Overfladen af Vandet. Der benyttes indtil 20 Stykker.

Dimensionerne m. m. af de i bornholmske Farvande benyttede Laxegarn ere følgende:

Længde i redet Stand.....	60 à 70 Alen.
Dybde.....	7 - 8 —
Antal Knuder.....	7 - 8 pr. Alen
Garnets Værdi	8 - 9 Kr.
Tillæg ved Monteringen	10 - 12 —
Materiale.....	Hampegarn

En **Laxegaard,** som den findes i Gudenaaen, Pl. XVIII B, bestaar af en af Tremmeværk opstillet Indhegning med *Armene*, a, b og c, d, som for den ene Ende er begrændset af *Gangbroen*, q, under hvilken Fisken frit kan passere, og for den anden Ende af *Forgaarden*, g, (Indsømmet) og *Hovedet*, e. For Forgaarden og Hovedet er anbragt *Indgangene* h og f, hvoraf den sidste er tragtformet. I den ene Side af Gaarden er en *Fangegaard*, i, anbragt, som kan aabnes og lukkes ved *Laagen*, n, der i aaben Tilstand holdes paa Plads ved *Pælen*, o. I Nærheden af Fangegaarden ere de lukkede *Beholdere*, k, anbragte, og udenom hele Laxegaarden er en Række *Pæle*, p, sat for at beskytte den mod Isdrift. Laxegaarden optager ikke hele Aaløbets Brede, men lader et *Løb*, l, frit til Passage for Fartøjer, der lades ud og ind gjennem *Gitterporten*, m.

Naar Laxen paa sin Gang imod Strømmen kommer op i Laxegaarden, søger den i Almindelighed langs Armene, c, d, og enten gjennem Indgangen, h, eller forbi denne og langs den anden Arm, a, b. I første Tilfælde gaar Laxen ind i Forgaarden, g, og efterat have søgt rundt i denne. gaar den gjennem Indgangen, f, og ind i Hovedet, e, hvor den er fanget. I andet Tilfælde gaar Fisken ind i Fangegaarden, i, forsaavidt Døren eller Laagen, n, er aaben, og her er en Mand posteret i et ovenfor Gaarden anbragt Skilderhus, hvorfra han holder Øje med Døraabningen. Tværs over denne, en Alen under Vandets Overflade, er der anbragt et hvidmalet Brædt som en Dørtærskel, saa at Manden kan se, naar en Fisk passerer ind, og naar dette er sket, lukker han hurtigt Døren til. Det er dog mest Ørred, som fanges paa denne Maade. Den egentlige Lax fanges mest med Vaad, som trækkes inde i Laxegaarden.

Fiskepladser og Fisketider.

Det bornholmske Laxefiskeri begynder ved Sildedrivfiskeriets Ophør i Slutningen af September og varer til Slutningen af Maj. I Efteraars- og Vintermaanederne drives det med Laxelænker rundt hele Bornholm og Christiansø indtil en Afstand fra Land af 5—6 Mil. I Foraarsmaanederne drives det nærmere Land langs Syd- og Vestkysten med Drivgarn indtil 1—2 Mil fra Kysten. Laxelænkerne tilses og røgtes hver Dag, naar Vejrforholdene tillade det. Linen hales da ombord ind over Siden. Fangsten aftages, og ny Agn paasættes Krogene. Til Fangstens Indbjergning benyttes en Jærnkrog, *Bordklæpen*, som hugges i Laxen, naar den kommer oven Vande for at sikre sig, at den ikke slipper Krogen. Lænken udsættes da paany, og der sejles til Hjemmet med Fangsten. Til dette Fiskeri bruges de ovenfor beskrevne Dæksfartøjer.

Garnlaxefiskeriet om Foraaret foregaar om Natten ved at Garnene udsættes i én Længde, i hvilken Fartøjet fortøjes, som ved Sildedrivgarnsfiskeriet, men da Garnene, som alt anført, ikke ere stenede, staa de ikke som Sildegarnene lodret i Vandet, men ligge mere løst i Overfladen.

Dette Fiskeri udføres med de aabne Fartøjer, som benyttes til Sildefiskeriet, i Almindeljghed med 2 Mands Besætning, og foregaar om Natten fra Solnedgang til Kl. 2—3 om Morgenen. Der bruges en Lanterne i Baaden, men ingen paa Garnene. Enkelte Steder, som ved Dueodde og Snogebæk, drives Garnlaxefiskeriet om Foraaret ganske tæt ved Land, og her sættes en Del Garn som Sættegarn i Overfladen af Vandet, istedetfor at bruge dem som Drivgarn.

Et ikke ubetydeligt Ørredfiskeri drives Sommer og Efteraar nær den bornholmske Kyst, navnlig paa Steder hvor Vandløbene have deres Udløb i Havet, og dette Fiskeri foregaar da med Vaad og

smaamaskede Garn, som bundsættes paa grundt Vand i en Halvkreds uden om Kysten. Ved at støde eller pulse i Vandet jages Ørreden, som paa denne Tid ofte staa tæt inde under Land, i Garnet.

I Garnlaxefiskeriet om Foraaret deltager et ikke ubetydeligt Antal svenske Fiskere, som drive Fiskeriet paa samme Maade og med samme Redskaber og Fartøjer som de bornholmske, men udenfor Søterritoriet, i Almindelighed 1 Mil og derover fra Land. Det er navnlig Rønne og Nexø, som ere Udgangssteder for de svenske Fiskeres Laxefiskeri.

En meget stor Ulempe for det bornholmske Laxefiskeri er de mange Sælhunde, som opholde sig i Farvandene ved Bornholm og æde Laxen af Krogene, ja endog følge Drivgarnsbaadene og tage Laxen ud af Garnene. Sælhundene æde Laxen af Krogene, saa at kun Hovedet af dem bliver tilbage, og at dømme efter det store Antal Laxehoveder, som Fiskerne bringe iland paa Krogene, tage Sælhundene henimod Halvdelen af den Lax, som fanges ved Bornholm. Man har ved forskjellige Midler søgt at modvirke Sælhundenes Ødelæggelse overfor Fiskeriet, men hidtil uden Virkning. I det Hele ere disse Dyr til megen Skade for vort Fiskeri, baade i Kattegattet, navnlig omkring Hesselø, og i vore sydlige Farvande, hvor de særlig skade Torskerusefiskeriet.

Den egentlige Lax (*Salmo Salar*), ogsaa kaldet Vinterlaxen, fanges kun i større Mængde ved Bornholm og i den ovenfor beskrevne Frisenvolds Laxegaard i Gudenaa, hvor den fanges paa samme Tid som ved Bornholm, fra November til Maj, samt i en Laxegaard i Skjernaa. Den forekommer dog ogsaa i vore øvrige Farvande, hvor den fanges af og til i høje Bundgarn, som vist Pl. VIII, hist og her i Torskeruser, eller tilfældigt i andre Redskaber.

Ørreden (*Salmo trutta*) fanges, foruden som allerede nævnt ved de bornholmske Kyster, hist og her i vore øvrige Farvande, særligt dog i de jydske Fjorde paa Øst- og Vestkysten og ved Østkysten af Fyen*) I Kolding- og Vejlefjord, Skjernaa og fl. andre Steder findes de saakaldte **Ørredkister,** der bestaa af Pælerækker tværsover Vandløbet. Imellem Pælerækkerne er Tremmeværk og i én Pælerække er anbragt en Kasse med en Tragt af Træmmeværk. Kassen kan som oftest løftes ved en Vinde og Fangsten udtages. Saavel Lax som Ørred kunne fanges i dette Redskab. Forøvrigt fanges Ørreder nu mest med Ruser, Vaad og Garn. Rusen bruges fornemmelig i Ringkjøbing Fjord, Limfjorden og langst Fyens Østkyst, ved Aahusene og Skarboøre, Vaad og Garn i Kolding- og Vejle-Fjord fra Juni til December paa meget lavt (4—6 Fod) Vand. Ørredfiskeri foregaar forøvrigt spredt langs Kysterne med Vaad og Ruser (se Kort G), men er ikke nogetsteds af større Betydning.

Enkelte Steder, som ved Fyens Østkyst, stanges Ørreden i stille klare Nætter ved Blus.

Det samlede Laxe- og Ørredfiskeri var i 1886 fordelt paa følgende Maade paa Aarets Maaneder:

	For hele Farvandet	For Bornholm
Januar	7 pCt.	14 pCt.
Februar	5 —	9 —
Marts	7 —	15 —
April	6 —	12 —
Maj	10 —	13 —
Juni	2 —	1 —
Juli	1 —	0 —
August	4 —	5 —
September	10 —	4 —
Oktober	20 —	5 —
November	18 —	14 —
December	10 —	8 —

*) I Limfjorden ved Struer, i Hjarbækfjord, i Rygaa i Nærheden af Aalborg og i Lange Ræk ved Gudumlund Kanals Udløb.

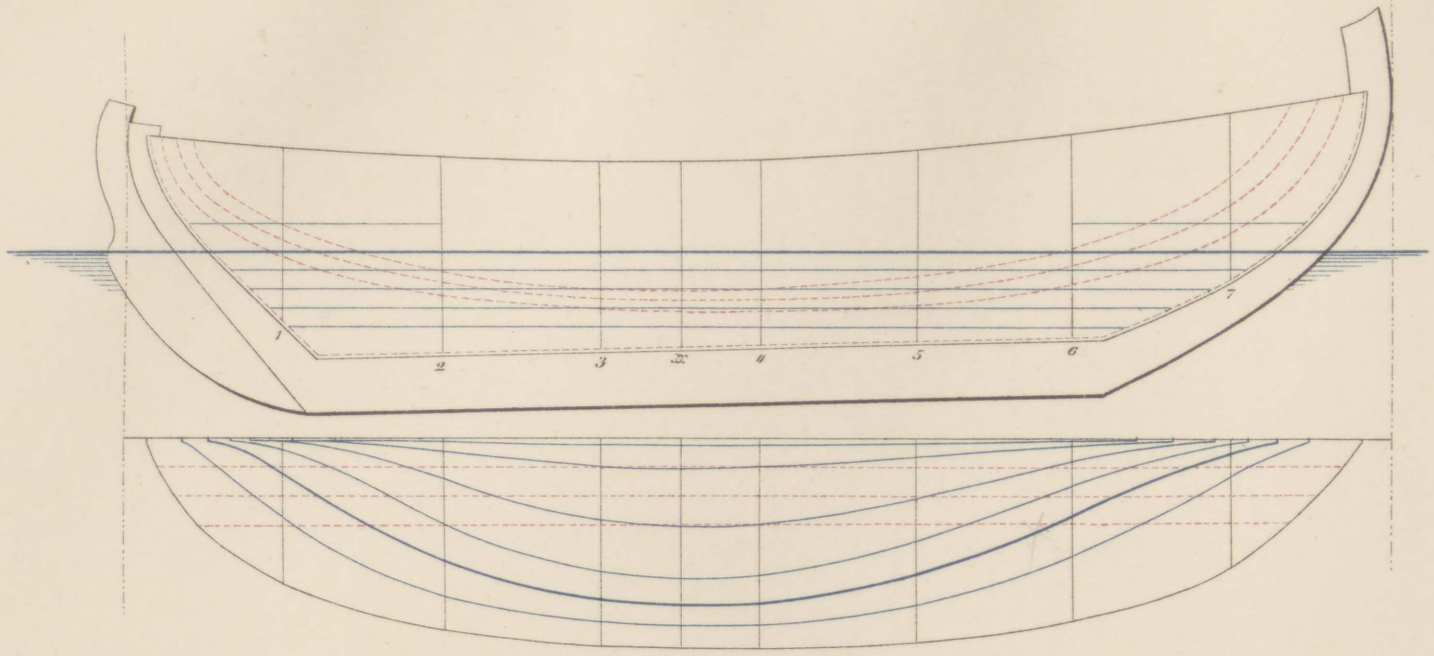

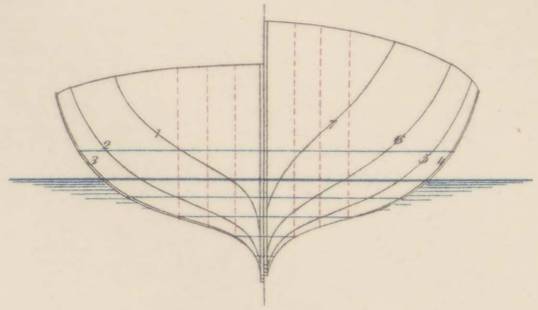

Bornholmsk Dæksfartöj til Laxefiskeri

Benzon, Nykjöbing

Længde	34	Fod	
Bredde	11	„	6 Tom
Dybgaaende	4	„	6 „

Axel E. Aamodt's lith. Etabl.

Statistiske Oplysninger.

Laxe- og Ørredfiskeriet i Farvandene indenfor Skagen udgjør i Gjennemsnit 7 pCt. af det hele Fiskeri i dette Farvand. Værdien deraf var

i 1885..... 185,505 Kr.
i 1886..... 230,450 —
i 1887..... 266,973 —
i 1888..... 164,213 —

Heraf falder den langt overvejende Del paa det bornholmske Fiskeri, saaledes i 1886:

512,914 Kr. paa de bornholmske Farvande.
5,401 Kr. paa Store Belt og Farvandene sydfor Fyen og Sjælland.
887 Kr. paa Issetjorden.
11,248 Kr. paa Jyllands Østkyst (heri dog ikke medregnet Fiskeriet fra Frisenvold).

Afsætnings-forholdene.

Den største Del af de Lax, som fanges herhjemme, forsendes til Tydskland, Ørreden derimod til Indlandet. Fra Bornholm forsendes Laxen i fersk Tilstand med Sejlfartøjer direkte fra de bornholmske til de tydske Havne; hvad der sendes til Indlandet gaar med Dampskib over Kjøbenhavn. En ikke ubetydelig Del af Laxen, saavel den bornholmske Lax som den, der fanges i Gudenaaen (Randers Lax), ryges og sælges, mest i Indlandet. Ørreden sælges i fersk Tilstand.

Gjennemsnitsprisen for Lax er 64 Øre pr. Pd., for Ørred 50 Øre pr. Pd.

Lovgivning.

Lax, som ere under 12 Tommer lange, og for Bornholm under 3 Pd., Ørred, der holde under 8 Tommer, og for Bornholm under $^1/_2$ Pd., betragtes som umoden Fisk.

Udenfor Limfjorden maa intet Fiskeredskab udsættes eller Vaaddræt finde Sted nærmere end 200 Fv. ved Fjordes Udmunding i Havet og henholdsvis 100 og 50 Fv. ved Aaers og Bækkes naturlige eller ved Kunst frembragte Udløb i Havet eller Fjordene. Dog kan Indenrigsministeren, hvor Forholdene gjøre det ønskeligt, bevilge Afvigelser herfra. Denne Lovbestemmelse har navnlig Betydning overfor Ørredfiskeriet.

I Limfjorden maa intet Fiskeredskab udsættes eller bruges nærmere Aaers og Bækkes naturlige eller ved Kunst frembragte Udløb i Fjorden end 100 Fv.

Maskestørrelsen i Laxe- og Ørredgarn skal være $1^1/_4$ Tomme i Kvadrat, altsaa 5 Tommer i Omkreds.

For Bornholm gjælder den særlige Regel, at den i Loven almindeligt gjældende Beskyttelse for faststaaende Redskab, overfor Vaad, kun kommer til Anvendelse paa Laxelænker i følgende Tidsrum: Omkring Vestkysten, regnet fra Dueodden til Hammeren, fra 1. Oktober til 15. Februar, omkring Østkysten, ligeledes regnet fra Dueodden til Hammeren, fra 1. Oktober til 1. April. Hensigten med disse Bestemmelser er at tvinge Fiskerne til at inddrage deres faststaaende Redskaber i den Tid Fiskeriet foregaar med Drivgarn, saavel efter Lax som efter Sild.

G.

Forskjellige mindre Fiskerier.

a) Reiefiskeriet.

(Kort H. Pl. XIX).

Indtil for faa Aar siden var Reiefiskeriet indskrænket til Farvandene i Nærheden af Kjøbenhavn, navnlig Saltholmsgrundene og Roskildefjorden, men man har nu udvidet dette Fiskeri meget betydeligt ved at udstrække det til vore Smaalandsfarvande og Fjorde, saa at det nu ialt indbringer Fiskerne ca. 200,000 Kr. aarligt. Den bedste Tid for Reiefiskeriet er fra Maj til August, i den Tid, da Reierne om Natten foretager Vandringer langs Kysten. Forøvrigt fanges nu ogsaa Reier i Foraars- og Efteraarsmaanederne i Farvandene sydfor Sjælland, og i denne Tid fanges de i Drivvaad af samme Konstruktion som de ovenfor beskrevne Aaledrivvaad, men meget finmaskede. Endeligt stryges de med de saakaldte **Reiehove,** eller **Reieglib,** et Redskab som bestaar af en stor flad Kætser paa en stiv Stage. Dens Form er en Halvkreds med den lige Side fremmest. Breden er omtrent $1^1/_2$ Alen. Den bruges kun inde paa lavt Vand, hvor man kan vade med den.

Reierusen (Pl. XIX) er i sin Konstruktion ganske som Aalerusen og har ligesom denne to *Arme*, B, og en *Rad*, A; Armene ere korte, og Raden stilles for Midten af Rusen. Reierusen har ikke som Aalerusen Kuge for Enden, men lukkes ved en Træprop, omkring hvilken Gumpen af Rusen er bundet. Den afstives i Almindelighed ved Jærnpæle, som rammes i Havbunden. Til et saakaldet »Stel« Reieruser benyttes gjerne 10 à 12 Stkr., nemlig 5 forskjellige Størrelser, som Fiskerne benævne efter det Antal Snese Masker, som Rusen har rundtom Forbøjlen. Disse Størrelser ere 14, 12, 10, 8 og 7 Snese. Undtagelsesvis bruges 16 Snese. Dybderne af Rusen rette sig efter den Vanddybde, der fiskes paa.

Dimensionerne m. m. af en 12 Sneses Ruse i redet Stand er:

Rusens Længde	5 Alen
Armenes —	2 à 3 —
Diameter af forreste Bøjle	$1^1/_4$ à $1^1/_2$ —
Diameter af bageste —	$^1/_2$ à $^3/_4$ —
Antal Knuder i Armene	55 pr. Alen
— — - Raden	52—55 — —
— — - Forlivet af Rusen	60—64 — —
— — - Baglivet - —	65—75 — —
Radens Længde	35—40 Alen
Pris for en Ruse	40 Kr.
Tillæg ved Monteringen	12 —
Materiale	Bomuldsgarn.

Rejefiskeri.

KORT H

Rejefiskeri

med Ruser og Vaad.

Skagen
Kandestederne
Hirtshals
Tversted
Aalbæk
Lilleheden
Tornby
Strandby
Lönstrup
Hirsholmene
Frederikshavn
Bangsbo
Løkken
Blokhusene
Saeby
Vesterölland
Nordre Rön
Læsø
Österby
Sandnæshage
Thorup Strand
Tranum Strand
Asaa
Hanstholm
Vildstrand
Klitmöller
Vigsö
Broust
N. Sundby
Hov
Vangsaa
Voerneör
Thisted
Nolle
Kongels
Arup
Aggersund
Oland
Gjöl
Gaaseby
Hals
Klitgaard
Aalborg
Nibe
Mov
Stenbjerg
Gallerup
Hessellbjerg
Løgstör
Valsted
Sebbersund
Vildsund
Draaby
Gudnæs
Sundby
Livö
Fur
Skellerup
Adger
Visby
Rebring
Nykjöbing
Estbölle
Krik
Karby
Faarup
Brandan
Thybjerön
Dvervodde
Sillerslev
Vils
Flöistrup
Risgaarde
Kobberö
Ny Mölle
Ilderidssö
Harboore
Hvgum
Tömring
Florlev
Aalbæk
Launs
Lemvig
Kags
Lurade
Virksund
Fjaltring
Hamlum
Venö
Gjeddal
Skive
Ørsted
Hjarbæk
Kilen
Strær
Hanbjerg
Thorsminde
Bjergehuse
Vedersö
Husby
Herrig
Sönderwig
Klegod
Aarsgab
Havrvig
Nymindegab
Blaavand
Hjerting
Esbjerg
Nordby
Ærø Odde
Udbyhöj
Treaa Mölle
Grenaa
Holme
Ebeltoft
Aarhus
Sletterhage
Anholt
Hesselö
Gilleleie
Hornbæk
Helsingör
Tisvilde
Liseleie
Hundested
Frederiksværk
Overby
Nyrup
Lynæs
Nykjöbing
Kalbasene
Kongsöre
Frederikssund
Hornsens
Seirö
Langöre
Ballen
Endelave
Koldby
Thanö
Hov
Naxelö
Havnsö
Jyllinge
Refsnæs
Kallundborg
Veile
Bredballe
Björnsknude
Rosenvold
Æbelö
Holbæk
Bramsnæs
Sönderby
Ostskov
Roskilde
Saltholm
Kastrup
Amager
Dragör
Rands
Fredericia
Skjærbæk
Kolding
Baaring Vig
Middelfart
Romsö
Mullerup
Hiersö
Munkebo
Kjerteminde
Nordenhuse
Skabohuse
Vedelsborg
Strand
Bogö
Assens
Thoröhuse
Nyborg
Spragö
Korsör
Kjöge
Magleby
Holtug
Rödvig
Brunshuse
Aahusene
Skjelskör
Bisserup
Agersö
Karrebæk
Karrebæksminde
Faxe
Lundeborg
Hov
Omö
Lohals
Prestö
Faaborg
Fjellebro
Skaarupör
Svendborg
Nyord
Vordingborg
Masnedsund
Kallehave
Ligö
Avernakö
Veirö
Drejö
Ilfertö
Rudkjöbing
Spodsbjerg
Fæmö
Skjoldnæsholm
Klintholm
Söby
Birkholm
Ohnsevig
Skalø
Fejö
Askö
Bagö
Ryslebæk
Taars
Sletternæs
Nakskov
Albu
Bandholm
Oreby
Stubbekjöbing
Guldborg
Nykjöbing
Hesnæs
Lindelse
Bagenkop
Kramnitse
Nysted
Gjedser
Christiansö
Sandvig
Allinge
Vang
Teilhaas
Tein
Hellig Peder
Gudhjem
Melsted
Hasle
Listed
Svaneke
Rönne
Aansdale
Arnager
Nexö
Snogebæk

Axel E. Arnoldts lith. Etabl.

Reieruse.

A. Rad.
B. Arme.
C. 1ste Kalv.
D. 2den Kalv.
E. Lukke.

B.

A

B

C

D

E

Axel E. Aamodts lith. Etabl. & Bogtrk. Kjøbhvn.

Reiefiskeri med Ruser drives (se Kort H) af Sundfiskerne fra Skovshoved, Kastrup og Dragør i den sydlige Del af Sundet, navnlig paa Saltholmsgrundene, hvor det drives efter bestemte, mellem Fiskerne indbyrdes fastsatte Regler med Hensyn til Pladsen for Udsætning af Ruser, disses Røgtning m. m. Endvidere sættes Ruser paa forskjellige Steder i Smaalandsfarvandene, Store Belt og de jydske Fjorde, altid paa meget grundt Vand.

I Smaalandsfarvandene fiske, foruden de omboende Fiskere, en Del Sundfiskere, som tage dertil i Sommertiden. Her begynder Reiefiskeriet i Vaalsebugten og Kjærnemælkshavnen og drives senere paa Sommeren i Guldborgsund, omkring Fejø og i Grønsund. I Store Belt sættes Reieruser i Løbene til de Indvande, Nor, som ere saa almindelige her indenfor de forskjellige Havne i dette Farvand. Forøvrigt er der ingen særlige Regler for Reiefiskeriet, uden den, at man flere Steder holder paa at sætte Ruserne paa blød Bund i Fiskeriets Begyndelse og paa haard Bund længere hen i Fisketiden.

Reiefiskeri med Drivvaad i For- og Efteraarstiden foregaar navnlig i Farvandet sydfor Sjælland, med Reiehov i Limfjorden og forskjellige Steder i Fjordene og ved Kysterne. Se Kort H.

Fordelingen af Reiefiskeriet paa Aarets Maaneder var i 1886 følgende:

Januar	0 pCt.
Februar	0 —
Marts	0 —
April	4 —
Maj	20 —
Juni	32 —
Juli	32 —
August	9 —
September	1 —
Oktober	1 —

Reiefiskeriet er, uagtet endnu henhørende til de Fiskerier, som ere af mindre Betydning, dog ret anseligt. Det udgjør ca. 4 pCt. af det samlede Fiskeri i Farvandene indenfor Skagen. Værdien deraf var i 1885 108,434 Kr., i 1886 122,964 Kr., i 1887 127,403 Kr.. i 1888 79,138 Kr.

Fiskeriet falder fornemmelig i Sundet og Issefjorden samt i Store Belt og i Farvandene sydfor Sjælland. Saaledes udgjorde det i 1886 de to første Steder tilsammen 52,497 Kr., de sidste 65,658, Resten, 4809 Kr. faldt paa Fjordene langs Jyllands Østkyst.

Den overvejende Del af Rejefangsten forsendes til Kjøbenhavn, Resten forhandles i Omegnen af Fiskepladserne, men der gaar kun ubetydeligt deraf til Udlandet. I de senere Aar har man begyndt at transportere Reier levende i Kvase fra de sydlige Farvande til Kjøbenhavn, uden at dette dog endnu har vundet nogen stor Udbredelse. Gjennemsnitsprisen, hvortil Reien er solgt i 1885, er 42 Øre pr. Pot, men forøvrigt variere Priserne meget, paa Grund af den store Tilførsel af Reier, som finder Sted under et rigt Fiskeri, til Kjøbenhavn fra Nestved, Masnedsund, Kallehave, Skovshoved, Kastrup, Frederikssund og Holbæk,

De Reier, som fanges i Drivvaad, sælges til temmelig høje Priser, men benyttes mest til Agn ved Torskefiskeriet. Ligeledes stryges mange Reier til dette Brug.

Det ovennævnte Forbud mod Benyttelse af Vaad i Marts, April og Mai i den Fjerdedel af disse Vande, hvor Fiskeynglen særlig udklækkes, har Betydning overfor Vaadfiskeri efter Reier.

I Limfjorden maa Reieruser bruges i Tiden mellem 1. April og 30. September. De maa ikke udsættes paa dybere Vand end $2^1/_2$ Al. med 20 Al. Radgarn, som skal staa i en lige Linie mod Land, og de maa ikke sættes nærmere hinanden end 60 Favne.

Reiekurve eller Glibe (Hove, se ovenfor) maa ikke benyttes i Limfjorden med større Diameter end $1^1/_2$ Al. Reieruser og andre Garnredskaber til Reiefangst maa ikke bruges med mindre Masker end 12 Linier i Omkreds.

b) Makrelfiskeriet.

(Kort I.)

Makrelfiskeriet har i visse Aaringer givet godt Udbytte, navnlig i Sundet og ved Fiskerlejerne paa Sjællands Nordkyst, men i de senere Aar har dette Fiskeri kun været daarligt, særlig for Sundets Vedkommende. Makrelen fanges i Juni og Juli Maaneder dels i Bundgarn, dels i Nedgarn, der anvendes som Drivgarn eller Sættegarn, i Bundgarn kunne de endog fanges til hen paa Efteraaret.

Bundgarnene ere de almindelige Sildebundgarn (Se Side 33 Pl. VII). Garnene ere redte ligesom Næringer, (se Side 38 Pl. X), men ere af betydeligt større Maskevidde, udgives ligesom Sildedrivgarn (se Side 38 Pl. X) og bjerges ind over Stevnen.

Der benyttes i Almindelighed aabne Fartøjer med to Mands Besætning til Drivgarnsfiskeriet, og hver Baad fører en halv Snes Garn.

De almindeligste Dimensioner m. m. af Makrelgarn ere følgende:

Garnets Længde	50 à 60 Alen
— Dybde	6 à 7 —
Antal Knuder	16—18 pr. Alen.
Pris for 1 Garn	8 Kr.
Tillæg ved Monteringen	7 —
Materiale	Bomuldsgarn

At Makrelen ikke fanges i større Mængde end Tilfældet er, ligger sikkert for største Delen i, at man, ligesom tidligere ved Rødspætte- og Sildefiskeriet, har været for konservativ i Valget af Fiskepladser. Makrelen fanges hist og her langs Jyllands Vest- og Østkyst, ved de forskjellige Kyster i Store Belt, Sundet og ved Kattegat, hvorimod den kun sjeldent fanges i de sydligere Farvande og Østersøen.

I Sundet drives Garnfiskeriet nordfor Kronborg af Fiskere fra de i Sundet beliggende Fiskerlejer ganske som Sildedrivgarnsfiskeriet. Længere hen i Fisketiden bundsættes Garnene nær Land. I det nordlige Kattegat, ved Frederikshavn og Omegn samt paa Læsø, bruges en Del Makrelvaad som Landdragningsvaad.

I Beltet beskrives Makrelfiskeriet paa følgende Maade af WINTHER: Fra Maj Maaned begynder Makrelen at komme Nord fra, især med N. og NV. Vind og norden Vande. Den er da fyldt med Rogn og gaar for at kaste denne ind paa Landgrundene, hvor den fanges i Bundgarnene. Efter Rognkastningen staar den atter ud tilsøes og bliver saa borte, idet den trækker Syd paa op i Østersøen, hvorfra den atter vender tilbage i August trækkende Nord paa. Den er da meget fed og søger atter ind til Grundene, hvor den fanges i Bundgarn og Makrelgarn, den gaar efterhaanden længere ind fra fem Favne til to Favne især med Paalandsvind, og løber da ud og ind paa Grunden paa tværs af Strømmen, hvorfor Garnene maa kunne svaje strømret. Med Storm løfter Makrelen sig til Overfladen af Vandet, med Stille holder den sig nærmere ved Bunden. Der fanges da mange Makrel, større saavelsom mindre, især paa Lollandsgrundene ved Indgangen til Østersøen, hvor de ofte gaa i store Stimer.

Af fremmede Fiskere træffes ikke faa svenske paa Makrelfiskeri i Kattegats nordlige Del. De fange en ikke ubetydelig Del Makrel ved »Dørge«, d. v. s. Liner med Kroge, som slæbes i Overfladen af Vandet af et Fartøj under Sejl. Paa denne Maade fiskes saavel under Anholt, Læsø og Skagen, som i de mere aabne Farvande, navnlig i Østerrenden, og hertil benyttes Dæksfartøjer, de samme som bruges til Rødspættefiskeriet. Fra dansk Side bruges dette Fiskeri kun undtagelsesvis fra Skagen og Frederikshavn.

Makrelen afsættes til Indlandet til vexlende Priser. Da den nu fanges i ringere Antal betales den ofte med høje Priser, indtil 8 Kr. pr. Snes, dog almindeligst 3 Kr. pr. Snes. En mindre Del af Makrelfangsten ryges og forhandles i Indlandet.

Makrelfiskeri.

KORT J.

Makrelfiskeri

med Garn.

Skagen
Kandestederne
Hirtshals
Tversted
Lilleheden
Aalbæk
Tornby
Strandby
Lönstrup
Hirshotmene
Frederikshavn
Løkken
Bangsbo
Blokhausene
Nordre Rön
Sæby
Vesterø Havn
Østerby
Læsø
Tranum Strand
Sandmoshage
Thorup Strand
Hanstholm
Vild Strand
Asaa
Vigsö
Klitmöller
Broust
N. Sundby
Hov
Vangsaa
Molle
Kongeæ
Aggersund
Gjöl
Gaarsby
Vorupöer
Thisted
Aarup
Ø. Stand
Klitgaard
Aalborg
Hals
Hesselbjerg
Nibe
Løgstör
Stenbjerg
Gullerup
Mou
Vildsund
Draaby
Valsted
Sebbersund
Sundby
Livö
Gudnæs
Fur
Agger
Skellerup
Vibye
Rebring
Nykjöbing
Estböller
Krik
Karby
Faarup
Brandlev
Thyborön
Dovnsodde
Risgaarde
Kobberö
Sillerslev
Vils
Flöistrup
Ale Odde
Anholt
Havbonre
Graugaard
Ny Mölle
Ilderidssö
Hvgum
Florlev
Mogenstrup
Aalbæk
Lønns
Tørring
Kags
Lønvig
Udbyhöj
Hærup
Virksund
Fjaltring
Hamlund
Vene
Skodsbøl
Ørsted
Kilen
Skive
Ijarbæk
Strüer
Hanbjerg
Treaa Mölle
Thorsminde
Grenaa
Bjergehuse
Vedersö
Holme
Ebeltoft
Husby
Aarhus
Havrig
Sletterhage
Söndervig
Klegod
Aasgab
Havrvig
Nymindegab
Hesselö
Gilleleie
Hornbæk
Tisvilde
Hellebæk
Helsingör
Liseleje
Karlsminde
Snekkersten
Hundested
Frederiksværk
Skotterup
Ølsted
Nyrup
Lynæs
Sletten
Nykjöbing
Kalvehave
Ramsted
Horsens
Seirö
Langöre
Vedbæk
Endelave
Koldby
Ballen
Kongsöre
Frederikssund
Taarbæk
Nexelö
Havnsö
Jyllinge
Skovshoved
Veile
Refsnæs
Sönderby
Bredballe
Björnsknude
Kallundborg
Holbæk
Bramsnæs
Østskov
Rosenvold
Æbelö
Saltholm
Rands
Roskilde
Kastrup
Fredericia
Amager
Dragör
Skjærbæk
Baaring Vig
Kolding
Middelfart
Romsö
Mullerup
Kjöge
Munkebo
Kjerteminde
Rørsö
Vedelsborg
Nordenhuse
Strand
Skalshuse
Magleby
Bogö
Nyborg
Holtug
Assens
Korsör
Rödvig
Thorshuse
Sprogö
Skjelskör
Brunshuse
Aahusene
Bisserup
Agersö
Faxe
Karrebæk
Karrebæksminde
Lundeborg
Hov
Omö
Præstø
Faaborg
Lohals
Skaarupör
Fjellebro
Svendborg
Ngord
Lygo
Vordingborg
Avernakø
Thurø
Masnedsund
Kallehave
Drejö
Hjortö
Rudkjöbing
Raagø
Fæmö
Skipperskus
Klintholm
Söby
Spodsbjerg
Skalö
Bagö
Stege
Birkholm
Ulnserig
Fejö
Rutsebæk
Strynö
Askö
Taars
Stubbekjöbing
Frösleköbing
Blaxe
Marstal
Sletternæs
Guldborg
Albu
Nykjøbing
Hesnæs
Langö
Bandholm
Oreby
Bagenkop
Lindelse
Kramnitse
Nysted
Gjedser

Christiansö
Sandvig
Allinge
Vang
Teiin
Teilkaast
Gudhjem
Hellig Peder
Melsted
Hasle
Listed
Svaneke
Rönne
Aarsdale
Arnager
Nexö
Snogebæk

Axel E. Aamodt's lith. Etabl.

Hornfiskefangst

med Garn og Vaad.

Skagen
Kandestederne
Hirtshals
Tversted
Lilleheden
Aalbæk
Tornby
Strandby
Lönstrup
Hirsholmene
Frederikshavn
Bangsbo
Lökken
Nordre Rön
Blokhusene
Sæby
Vesterölkare
Læsö
Österby
Sandnæshage
Thorup Strand
Tranum Strand
Hanstholm
Lild Strand
Asaa
Vigsö
Broust
N. Sundby
Hov
Klitmöller
Vangsaa
Aggersund
Gjöl
Gaaseby
Vorupöer
Thisted
Arup
Hvidbjerg
Hals
Stenbjerg
Hesselbjerg
Klitgaard
Aalborg
Gallerup
Løgstör
Nibe
Mov
Valstedt
Sebbersund
Veldsund
Dyaaby
Livö
Gudnæs
Sundby
Fur
Skellerup
Agger
Visby
Rebring
Nykjöbing
Estbölle
Krik
Karby
Faurup
Brandlen
Thyborön
Dorerodde
Risgaarde
Sillerslev
Vils
Flöistrup
Ålborg Odde
Kobberö
Ilderidsö
Harboöre
Grædstad
Lyngsø
Ny Mölle
Launs
Hvidbjerg
Flovlev
Aalbæk
Nogenstrup
Tönning
Sönderbjerg
Kags
Lundø
Anholt
Lemvig
Hærup
Skovgrup
Virksund
Udbyhöj
Fjaltring
Hunstrup
Venø
Ørslev
Treaa Mölle
Kilen
Gjeddal
Skive
Struer
Hanbjerg
Ljarbæk
Grenaa
Thorsminde
Bjergehuse
Vedersö
Holme
Ebeltoft
Hesselö
Husby
Hvrvig
Aarhus
Gilleleie
Sönderviig
Sletterhage
Hornbæk
Hellebæk
Tisvilde
Klegod
Liseleie
Helsingör
Hundested
Karlsminde
Frederiksværk
Skrekkerstenen
Hov
Overby
Nyrup
Skotterup
Thunö
Seirö
Nykjöbing
Kalundsene
Esnedierde
Hornbæk
Hesselö
Hundested
Hellen
Horsens
Langöre
Kongsöre
Frederikssund
Hangsted
Vedbæk
Endelave
Koldby
Hallen
Nexelö
Taarbæk
Havnsö
Jyllinge
Skovshoved
Veile
Bredballe
Refsnæs
Sönderby
Östskov
Björnsknude
Kallandborg
Holbæk
Bramsnæs
Saltholm
Rosenvold
Æbelö
Roskilde
Kastrup
Rand
Amager
Dragör
Fredericia
Skjærbæk
Baaring Vig
Kolding
Middelfart
Romsö
Mullerup
Munkebo
Hjerteminde
Kjöge
Vedelsborg
Strand
Nordenhuse
Magleby
Skalkhuse
Bogö
Nyborg
Holtag
Assens
Sprogö
Korsör
Rödvig
Thorölhuse
Skjelskör
Brunshuse
Aalusene
Agersö
Karrebæk
Fakse
Apernæs
Karrebæksminde
Lundeborg
Hov
Omö
Præstö
Lohals
Fuuborg
Skaarupör
Nyord
Fjellebro
Svendborg
Vordingborg
Lygö
Avernakö
Veirö
Masnedsund
Kallehave
Drejö
Hjortö
Raagö
Fæmö
Skjörelhus
Klintholm
Söby
Spodsbjerg
Skalö
Fejö
Stege
Birkholm
Ulvsevig
Askö
Rutsebæk
Strynö
Blaas
Stubbekjöbing
Tuars
Frösekjöbing
Slettemæs
Guldborg
Hesnæs
Marstal
Albue
Nakskov
Bandholm
Nykjöbing
Bagenkop
Langö
Öreby
Lindelse
Krammitse
Nysted
Gjedser

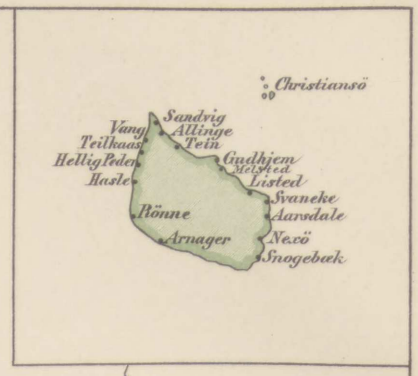

Axel E. Aamodt's lith. Etabl.

Makrelfiskeriet udgjør kun $^1/_4$ pCt. af det samlede Fiskeri, i Gjennemsnit ca. 13,000 Kr. om Aaret, hvoraf næsten alt falder paa Fiskerierne ved Kattegatskysterne.

Fordelingen af Makrelfiskeriet paa Aarets Maaneder var i 1886 følgende:

Mai.....	1 pCt.
Juni	49 —
Juli.....	38 —
August	11 —
September...	1 —

c) Hornfiskefangsten.

(Kort K).

Fiskeriet efter Hornfisk har som Kortet viser en temmelig stor Udbredelse i vore Farvande, hvor Hornfisken forekommer næsten overalt i Foraarsmaanederne April og Maj og fanges i de sædvanlige Sildebundgarn. Side 34, Pl. VII.

Hornfisken angives af WINTHER at trække tidligt om Foraaret fra de nordlige Farvande sydpaa til Østersøen og tilbage igjen i Forsommeren, i hvilken Tid den atter er Gjenstand for Fangst i Bundgarn. Udbyttet af Hornfiskefangsten er meget variabelt. Det største Fiskeri foregaar paa Læsø, hvor der i Foraarstiden fiskes med store Bundgarn og for en Del med Vaad i Aalebjergsdybet og Laaen.

I Sundet bruges i den nyere Tid Nedgarn til Hornfiskefangst, ved Skagen Hornfiskebakker. Hornfiskebakkerne ligne Torskebakkerne, Pl. IV, men »Kænserne« ere uden Flaad. Derimod er der paa Linen anbragt et Flaad for hver 4de Kænse. Krogene ere som oftest af Messing. Redskabet agnes med Sild og sættes i Nærheden af Land. Ved Anholt bruges Landdragningsvaad til Hornfiskefangst. Ved Kronborgpynten sættes Garnene i en Kreds nær Pynten paa saadanne Steder, hvor der er stille Vand. Baadene ligge omkring Garnene, og naar Stimerne komme, jages de imod disse, som derefter indhales. Andetsteds foregaar Hornfiskefangsten som ovenfor beskrevet om Sildefiskeriet med Bundgarn.

Afsætningen af Hornfisk foregaar fortrinsvis til Indlandet, kun en ringe Del forsendes til Tydskland, og en Del, nemlig den, som fanges paa Læsø, sælges til svenske Opkjøbere, som i Fisketiden opholde sig ved Øen. Priserne paa Hornfisk variere meget, eftersom Tilgangen i de forskjellige Aar er større eller mindre. Under meget knapt Fiskeri kan Prisen gaa op til 3 à 4 Kr. Snesen, men kan andre Aar være 50 Øre og derunder. I 1885 var Gjennemsnitsprisen 1 Kr. 57 Øre pr. Snes.

Hornfiskefangsten udgjør gjennemsnitlig 2 pCt. af det samlede Fiskeri. Værdien deraf var i 1885 75,947 Kr., 1886 62,924 Kr., 1887 79,882 Kr., 1888 59,329 Kr.

Hornfiskefangsten er omtrent af lige Betydning i Kattegat og ved Store Bælt med Farvandene sydfor Sjælland og Fyn. Andre Steder af underordnet Betydning.

Værdien var i 1886 for førstnævnte Farvands Vedkommende 24,228 Kr., for sidstnævntes 31,014 Kr., for Resten af det Farvand, hvor dette Fiskeri udøves, nemlig nordostlige Sjælland og Sundet, 7682 Kr.

Fordelingen af Hornfiskefangsten paa Aarets Maaneder var i 1886 følgende:

April	7 pCt.
Maj	62 —
Juni	24 —
Juli.....	5 —
August	2 —

d) Gjedde-, Aborre- og Skallefiskeriet.

(Kort L).

Gjedde-, Aborre- og Skallefiskeriet foregaar i vore sydlige Farvande, Bøgestrømmen, Præstøfjord, Storstrømmen, Guldborgsund og Karrebæksnoret. Fiskeriet foregaar med Ruser, Haandvaad, Drivvaad og Strandvaad. Drivvaaddene ere de ovenfor beskrevne Aaledrivvaad; de øvrige Redskaber af Konstruktion som Aaleredskaberne af samme Navn, men af betydeligt større Maskevidde. En Gjedderuse er af Konstruktion og Maal som en Torskeruse med Arme, Pl. V. Fig 1. I Randersfjord bruges til Fiskeri efter Gjedder, Aborrer og Skaller de saakaldte Grime- eller Toggergarn, 28—30 Alen lange og $1\frac{1}{2}$ Al. dybe. Selve Garnet er temmelig smalbundet, 28 –30 Knuder pr. Alen, men er paa begge Sider omgivet af et Garn af større Maskevidde, 4 Knuder pr. Alen. Selve Garnet bindes i Almindelighed af Hørgarn, Grimen af Tvist, Overliget forsynes med Træflaad, Underliget med Bly. Det benyttes paa lægt Vand, hvor det sættes i en Trekant udfra Kysten. Der pulses da imellem Garnet og Land, hvorved Fisken jages i det.

Fordelingen af Gjeddefiskeriet i de sydlige Farvande fra Præstø til Karrebæk var 1886 følgende:

Januar	5 pCt.
Februar	2 —
Marts	3 —
April	22 —
Maj	6 —
Juni	3 —
Juli	2 —
August	6 —
September	11 —
Oktober	11 —
November	20 —
December	9 —

Gjennemsnitsprisen for Gjedder var 34 Øre, for Aborre 12 Øre, for Skaller 4 Øre pr. Pd.

Størstedelen af Gjedde- og Aborrefangsten sælges til Indlandet, navnlig Kjøbenhavn; en Del gaar med tydske Kvaser til Tydskland. Skaller sælges udelukkende til Tydskland.

Det gjældende Forbud mod Vaadfiskeri i Marts, April og Maj i den Fjerdedel af de sydlige Farvande, hvor Fiskeynglen særlig udklækkes, har Betydning for Gjedde- og Aborrefiskeriet i vore sydlige Farvande.

Gjedder, som holde Maal under 12 Tommer, Aborre og Skaller under 6 Tommer, betragtes som umoden Fisk.

e) Hæltfiskeriet.

Hælten fanges i Limtjorden, Randersfjord og Mariagerfjord i Bundgarn og i Laxegaardene. Tidligere har Hæltfiskeriet været af nogen Betydning. Nu er det derimod meget ringe.

f) Stenbiderfiskeriet.

Stenbideren forekommer saagodtsom overalt i vore Farvande, men er kun enkelte Steder, som ved Læsø, hvor den afgiver Fødemiddel for Beboerne, Gjenstand for særligt Fiskeri. I Almindelighed fanges

Gjedde- og Aborrefiskeri

med Vaad og Ruser.

Skagen
Kandestederne
Hirtshals
Tversted
Aalbæk
Lilleheden
Tornby
Strandby
Lönstrup
Hirsholmene
Frederikshavn
Bangsbo
Lökken
Nordre Rön
Blokhusene
Sæby
Vesterölland
Læsø
Österby
Sandmæshage
Thorup Strand
Tranum Strand
Hanstholm
Hild Strand
Strand
Asaa
Vigsö
Klitmöller
Broust
N. Sundby
Hov
Vangsaa
Aggersund
Gjöl
Gaasebj
Vorupöer
Thisted
Arup
Klitgaard
Aalborg
Hals
Hessellbjerg
Nibe
Mov
Stenbjerg
Gullerup
Högstör
Valsted
Sebbersund
Vildsund
Draaby
Livö
Gudnæs
Sundby
Far
Agger
Skellerup
Visby
Plebring
Nykjöbing
Estbölle
Krik
Karby
Faarup
Brandten
Thyborön
Dverodde
Risgaarde
Kobberö
Sillerslev
Vils
Flöistrup
Ilderidsö
Hvidbjerg
Grusgaard
Ny Mölle
Launs
Harboöre
Flovlev
Aalbæk
Agum
Mogenstrup
Törring
Sondberg
Kags
Lundø
Hærup
Skadbjerg
Virksund
Fjaltring
Hamlund
Veno
Ørsted
Kilen
Gjeddal
Skive
Hjarbæk
Struer
Hanbjerg
Thorsminde
Bjergehuse
Vedersö
Husby
Hvrup
Sönderup
Klegod
Aesgab
Harrup
Nymindegab
Blaavand
Hjerting
Esbjerg
Nordby
Ale Odde
Anholt
Udbyhöj
Treaa Mölle
Grenaa
Holme
Ebeltoft
Aarhus
Sletterhage
Hesselö
Gilleleie
Hornbæk
Helsingör
Tisvilde
Liseleie
Karlsminde
Frederiksværk
Hundested
Overby
Nyrup
Lynæs
Nykjöbing
Kalbusene
Sleiten
Ramsted
Vedbæk
Hov
Thunö
Seirö
Horsens
Langöre
Ballen
Endelave
Koldby
Kongsöre
Frederikssund
Taarbæk
Skovshoved
Nexelö
Havnsö
Jyllinge
Refsnæs
Sönderby
Örtskov
Kallandborg
Holbeck
Bramsnæs
Roskilde
Saltholm
Kastrup
Amager
Dragör
Veile
Bredballe
Björnsknude
Rosenvold
Æbelö
Randbl
Fredericia
Skjærbæk
Baaring Vig
Kolding
Middelfart
Romsö
Mullerup
Munkebo
Kjerteminde
Hesnæs
Kjöge
Vedelsborg
Strand
Nordenhuse
Skalshuse
Magleby
Bogö
Nyborg
Holtug
Assens
Korsör
Rödvig
Thorölhuse
Sprogö
Skjelskör
Aalhusene
Agersö
Karrebæk
Bisserup
Brunshuse
Fa.xe
Aarnæs
Karrebæksminde
Lundeborg
Hov
Omö
Præsto
Lohals
Faaborg
Skaarupör
Ngord
Vordingborg
Fjellebro
Svendborg
Ingö
Avernakö
Veirö
Masnedsund
Kallehave
Drejö
Hjortö
Rudkjöbing
Baagö
Fæmö
Skelskör
Klintholm
Söby
Gnodstjerg
Skalö
Fejö
Stege
Birkholm
Ohnsevig
Askö
Rydsebæk
Strynö
Blans
Stubbekjöbing
Marstal
Eröskjöbing
Taars
Fletternæs
Albu
Gultborg
Hesnæs
Nakskov
Bandholm
Oreby
Nykjöbing
Langö
Lindelse
Bagenkop
Kramnitse
Nysted
Gjedser

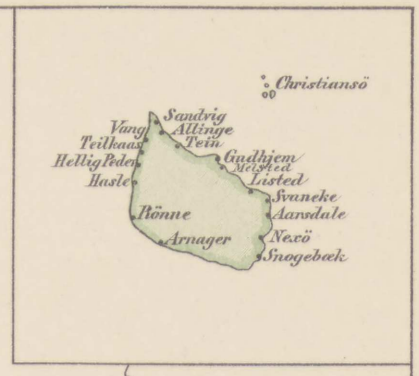

Axel E. Aamodt's lith. Etabl.

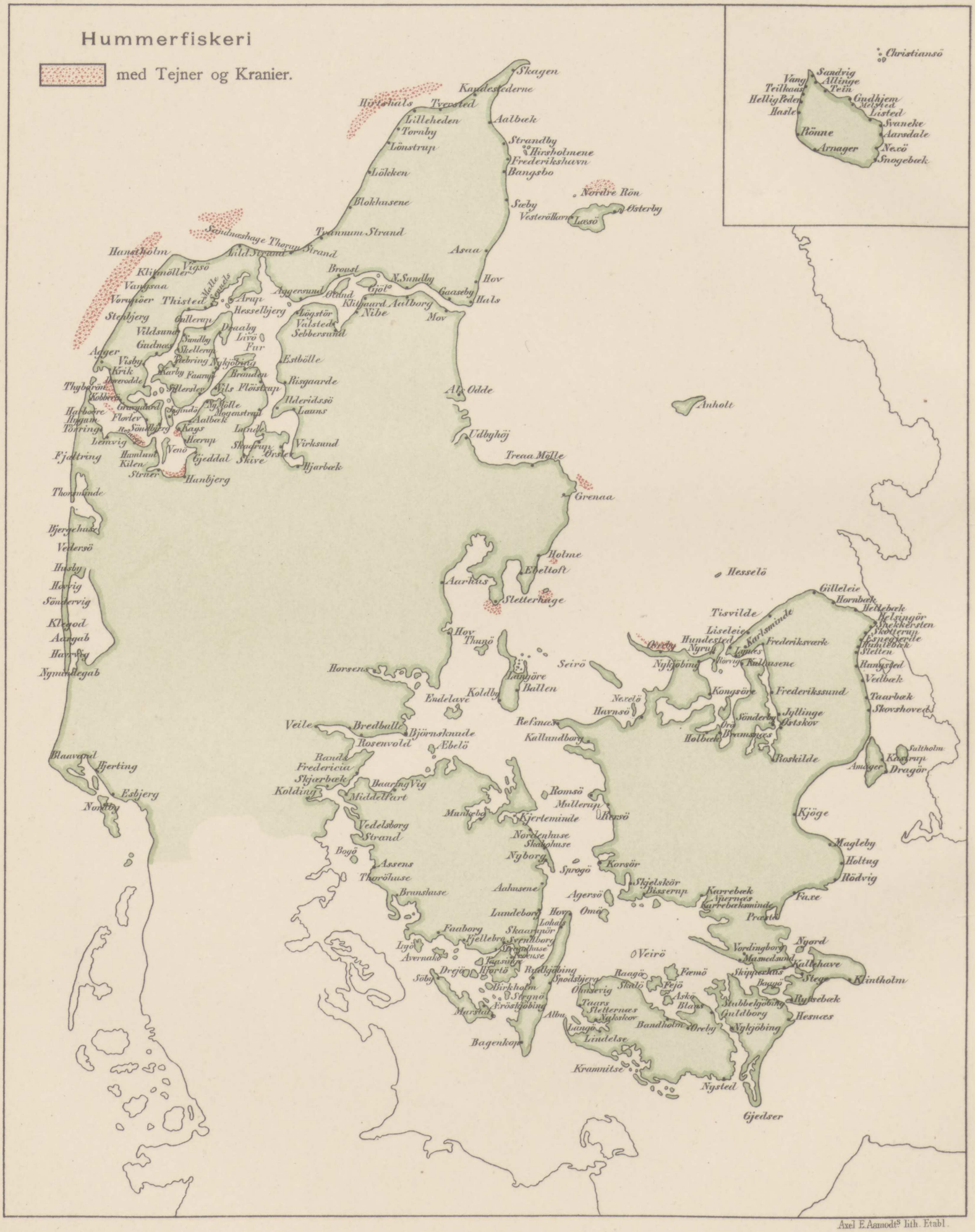

Axel E. Aamodt's lith. Etabl.

A. Hummerteine.
B. Hummerkranie.

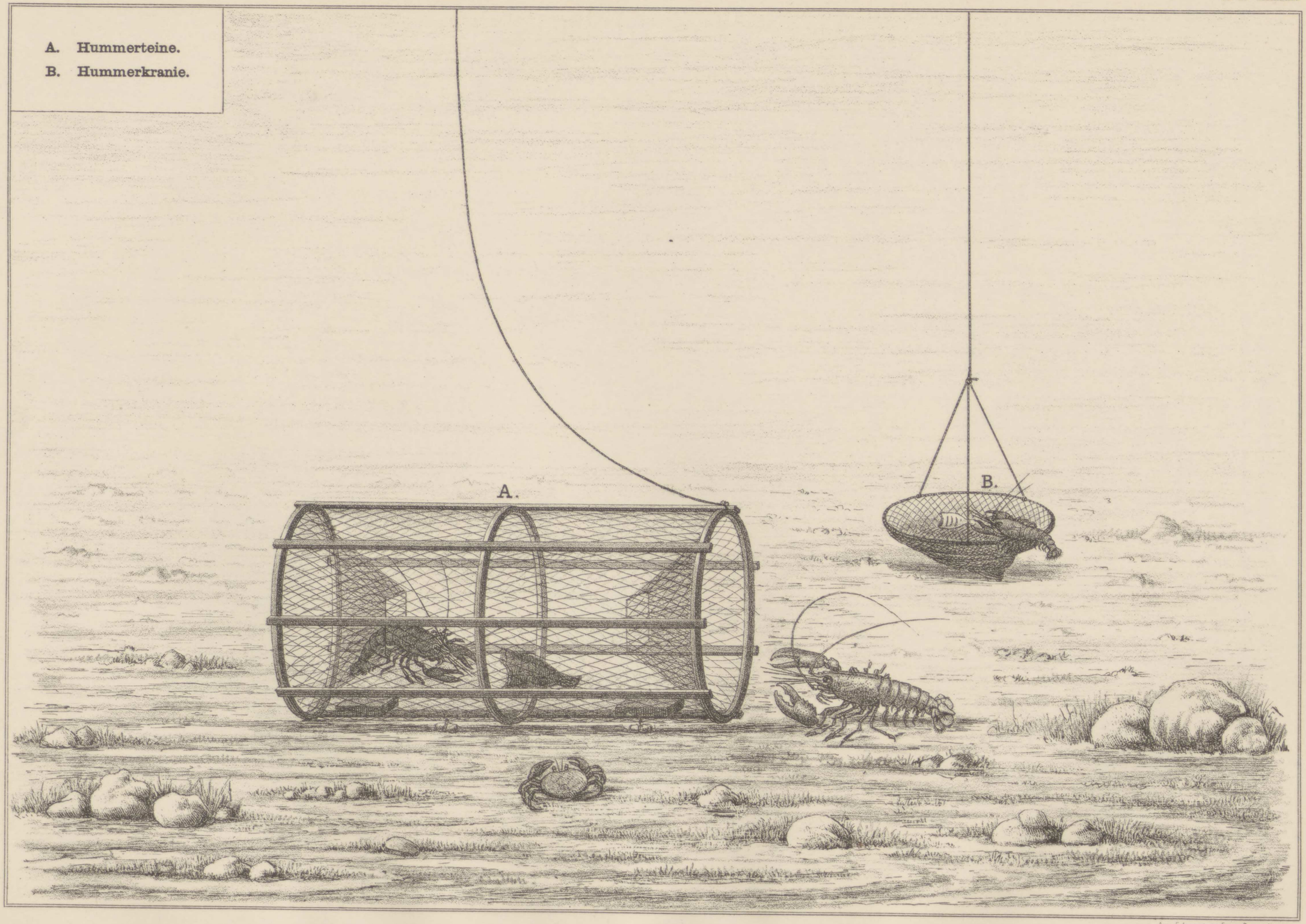

Axel E. Aamodt's Lith. Etabl. & Bogtrk. Kjøbhvn.

den i de udsatte Rødspætte- og Torskegarn og i Vaaddene. I den senere Tid synes denne Fisk at vinde mere Indgang som Fødemiddel.

g) Haa- og Rokkefiskeriet.

Haaen (den almindelige Pighaj) og Rokken ere hyppige hos os langs Jyllands Vestkyst, hvor de fanges paa Torske- og Kullerkrogene, ofte i stor Mængde og anvendes til Fødemiddel for Beboerne. I Kattegattet faaes de ogsaa temmelig hyppigt paa Torskekrogene eller i Garnene. Undtagelsesvis fanges Haaen i de sydlige Farvande. Rokken faaes desuden ogsaa i Snurre- og Strandvaad.

h) Hummerfiskeriet.

(Kort M, Pl. XX).

Hummerfiskeriet drives i det nordlige Kattegat nord for Læsø, men især fra den nordlige Del af Jyllands Vestkyst fra Klitmøller og Hanstholm til nordenfor Hirtshals, hvor Hummeren navnlig fanges paa saadanne Steder, hvor der findes Stenbund. Til Fangsten benyttedes tidligere og endnu for en stor Del i Limfjorden, **Kranier,** Pl. XX B 1, dannede af en Jærnring med Nætværk, som holdes ved Bunden og drages op af Fiskeren, naar Hummeren gaar i Nættet, i hvilket lægges en død Fisk eller lignende som Madding. Nu bruges næsten udelukkende de saakaldte **Hummertejner,** Pl. XX A, ruselignende Redskaber af Træstativ med Nætværk, og forsynede med tragtformig Indgang fra begge Ender. I Tejnen lægges en Æggeskal, en død Fisk eller lignende synlig Gjenstand, som lokker Hummeren i Tejnen. Disse Redskaber staa altsaa — til Forskjel fra Kranierne — ude, forankrede ved Krabber, og røgtes naar Lejlighed gives.

Lejlighedsvis fanges Hummer i det sydlige Kattegat i Rødspættegarn, særlig i Farvandene omkring Hjælmen og Sjællands Odde.

Til Fiskeriet benyttes de samme Fartøjer som bruges til Rødspætte- og Torskefiskeriet, nemlig de smaa norske Pramme paa Vestkysten, og de mindre, aabne Baade paa Læsø, i Sæby, Frederikshavn og Omegn.

Hummeren afgiver en ikke uvæsenlig Exportgjenstand, navnlig paa den Tid den er fredet i Norge og Sverrig, nemlig i Sommermaanederne, da den sælges til høj Pris til Udlandet.

Fiskeriloven forbyder at fiske Hummer, som ikke have en Længde af 7 Tommer, maalte fra Pandehornets Spids til Svømmeviftens Rod.

Ifølge Meddelelse fra I. Collin er der Udsigt til, at Hummerfiskeriet fremtidigt vil komme til at spille en ikke uvæsentlig Rolle i Limfjorden V. f. Løgstør. Saalænge Østersfiskeriet dreves ved Hjælp af Skrabere, fordreves eller ødelagdes Hummerne af disse Redskaber, men under den om kort Tid tilendebragte Fredning af Østersbankerne er Hummernes Antal forøget meget betydeligt, og da al Skrabning nu er forbudt i Fjorden, vil Østersfiskeriet ikke udøve nogen skadelig Indflydelse paa Hummerfiskeriet.

i) Sælhundefiskeriet.

Sælhundefiskeriet drives med Ruser, men kun hist og her i de sydlige Farvande, navnlig ved Nysted, hvor Ruser af store Dimensioner sættes indenfor Rødsand. Naar Sælhundene ligge paa Sandet, jages de af Fiskerne pludseligt i Vandet og løbe da ofte i stort Antal i Ruserne. En Del Sælhunde dræbes ved Skydning.

k) Marsvinsfiskeriet.

Marsvinsfiskeriet drives i Issefjorden (Bramsnæsvig) og ved Lillebælt, det første Sted ved Garn af 15 Favnes Længde i redet Stand, af 28 □ Tommer Maskestørrelse, 20 til 24 Masker dybe. Der bruges i Almindelighed 28 Garn, der have Flaad foroven, Stropper med Sten forneden, og som syes sammen

og sættes i Kile-Form, med 3 Aflukker, dannede af Garn, der sættes paa tværs af Kilens Retning og med Aabning i Midten. I den øverste spidse Ende af Kilen er den sammensat af 4 Garn paa hver Side; de to Garn, der lukke for denne Del, ere til at snøre sammen i Aabningen, saaledes at de fangne Dyr kunne helt indelukkes her. Rummet før dette er sammensat af 2 Garn paa hver Side og det foran herfor af 4 Garn paa hver Side. Derfra gaar imod Land paa hver Side en Arm bestaaende af 6 Garn. Naar Marsvinene ere indelukkede i det inderste Rum, sætter man et løst Garn af samme Dimensioner, som det, Redskabet er sammensat af i selve Rummet og snører det sammen, saa at Dyrene ved Hjælp af det kunne hales ind i Baaden. I Lillebælt fanges de i Efteraar og Forvinter ved at omringe Flokkene med Baade. De jages ved at slaa i Vandet med Riskviste ind i Gamborg Fjord og drives her helt ind i Bunden af Fjorden. Naar Marsvinene mærke, at de komme ind paa det grunde Vand, ere de vanskelige at jage frem og ville undertiden gaa tilbage. Baadene sætte da Garn ud tværs over Farvandet, og alle Mand springe ud af Baadene i Vandet og jage Marsvinene, indtil de strande. De stikkes da med Knive. I den Tid Marsvinsjagten drives, stationeres til Stadighed Fartøjer rundt i Bæltets nordlige Del for at bevogte Flokkene. Marsvinene slagtes, og af Spækket koges Tran. Indvoldene ere af megen Værdi som Agn ved Torskefiskerierne.

1) Østersfiskeriet.

(Kort N).

Østersfiskeriet er tidligere blevet drevet, saavel i Aalbæksbugten (»Fladstrandsbankerne«) og paa Bankerne langs Slesvigs Østkyst (»Flensborg-Østers«) som i Limfjorden, paa hvilket sidste Sted adskillige rige Banker ere fremkomne, dog først en længere Aarrække efter at Gjennembruddet ved Agger havde fundet Sted (1825). Senere aftog Fiskeriet i Limfjorden betydeligt, tildels paa Grund af overdrevet Fiskeri, og det har nu af Hensyn hertil været fredet i nogle Aar. Aalbæksbugten har ligeledes været fredet i længere Tid, dels fordi Østersmængden var aftaget ganske betydeligt, dels fordi Arbejdslønnen for Østersfiskeriet var steget stærkt, da Fiskerne tjente mere ved andet Kattegatsfiskeri. De slesvigske Banker, af hvilke kun de nordligste ere dansk Eiendom efter Slesvigs Afstaaelse, ere fremdeles fredede.

Østersfiskeriet er som bekjendt et Regale, og det har i længere Tid af Staten været bortforpagtet til Forskjellige. Ved Udløbet af Fredningsperioden (i Mai d. A.) ere saavel Limfjords- som Fladstrandsbankerne bortforpagtede paany, efter at det har vist sig, at Fredningen har ført til det ønskede Resultat. For at forebygge en Gjentagelse af Fiskeriets Tilbagegang er der imidlertid truffet forskjellige tildels nye Bestemmelser med Hensyn til Fiskeriets Udøvelse. Ligesom tidligere er Fisketiden indskrænket til 8 Maaneder (Sept.—April) og Minimumsstørrelsen for de Østers, der maa optages, ansat til 3 Tommer i Diameter. Men desuden er det paabudt, at Østers i Limfjorden for Fremtiden kun maa tages ved Hjælp af **Dykkere** eller med **Bril** (en Ketser med Jernramme, fæstet til en lang Stang), for derved at undgaa de Ødelæggelser, som Skraberne fremkaldte ved at slæbes over Bunden. Endvidere er der foreløbigt sat en Maximumsgrændse for den aarlige Fangst i Limfjorden (2 Millioner Østers), og endeligt er det bestemt at indføre kunstig Østersavl i Limfjorden, for paa denne Maade at vedligeholde og forøge Bestanden. — For Fladstrandsbankernes Vedkommende er Skrabning derimod indtil videre tilladt.

Til Østersfiskeriet benyttedes forhen **Skrabere,** som slæbtes over Grunden af et Fartøj under Sejl.. Skraberne vare af forskjellig Konstruktion og bestod af en Jærnramme, 3 à 4 Fod lang, ca. 6 Tom. høj, som bagtil bar en Pose af stærkt Nætværk eller Jærntraadsnæt, fortil en Bøjle af Rundjærn med et Øje til Befæstelse af Skrabetouget. Til Østersfiskeriet brugtes i de senere Aar mindre Dæksfartøjer, som slæbte 3 à 4 Skrabere ad Gangen.

Østersfiskeri

med Skraber.

Skagen
Kandestederne
Hirtshals
Tversted
Lilleheden
Aalbæk
Tornby
Strandby
Lönstrup
Hirsholmene
Frederikshavn
Lökken
Bangsbo
Nordre Rön
Blokhusene
Sæby
Vesterölland
Læsø
Österby
Sandmandshage
Therup
Tranumm Strand
Hanstholm
Arild Strand
Strand
Asaa
Vigsö
Broust
N. Sundby
Hov
Klitmöller
Vandsaa
Aggersund
Gjöl
Gaaseby
Hals
Vorupöer
Thisted
Arup
Klitgaard
Aalborg
Stenbjerg
Hesselbjerg
Högstör
Nibe
Mov
Gullerup
Valsted
Vildsund
Dronby
Sebbersund
Sundby
Livø
Gudnæs
Skellerup
Fær
Agger
Vishy
Nebring
Nykjöbing
Esthölle
Krik
Karby
Faarup
Brandrup
Thyborön
Pisgaarde
Koblerø
Fillerslev
Vils
Flöistrup
Ilderidssö
Ny Mölle
Mogenstrup
Lønns
Aalbæk
Kags
Lundø
Lemvig
Hørup
Virksund
Vesø
Skaarup
Fjaltring
Hunlund
Kilen
Øjeddal
Skive
Hjarbæk
Struer
Hanbjerg
Thorsminde
Bjergehuse
Vedersö
Husby
Hovrig
Söndervig
Klegod
Aengab
Havrvig
Nymindegab
Blaavand
Hjerting
Esbjerg
Nording
Anholt
Udbyhöj
Treaa Mölle
Grenaa
Holme
Ebeltoft
Aarhus
Sletterhage
Hesselö
Gilleleie
Hornbæk
Tisvilde
Helsingör
Liseleie
Hundested
Frederiksværke
Skotterup
Hov
Thunö
Öreby
Nyrup
Lynæs
Nyköbing
Horsens
Seirö
Kullansene
Runsted
Vedbæk
Langöre
Ballen
Kongsöre
Frederikssund
Endelave
Koldby
Nexelö
Taarbæk
Havnsö
Jyllinge
Skovshoved
Veile
Bredballe
Refsnæs
Østskov
Sönderby
Bjørnsknude
Kallandborg
Holbæk
Roskilde
Saltholm
Rosenvold
Æbelö
Amager
Kastrup
Rands
Fredericia
Dragör
Skjærbæk
Baaring Vig
Kolding
Middelfart
Romsö
Mullerup
Munkebo
Kjerteminde
Kjöge
Vedelsborg
Strand
Nordenhuse
Magleby
Bogö
Skalkhuse
Holtug
Assens
Nyborg
Korsör
Rödvig
Thorölunde
Spragö
Skjelskör
Brunshuse
Aahusene
Agersö
Karrebæk
Faxe
Bisserup
Lundeborg
Hov
Omö
Karrebæksminde
Faaborg
Lohals
Prøvsten
Skaarup
Fjellebro
Svendborg
Ny
Lyø
Vordingborg
Veirö
Avernakø
Masnedsund
Kallehave
Drejö
Ilortö
Rudkjöbing
Rauge
Fænø
Skippinge
Stege
Klintholm
Söby
Spodsbjerg
Skadø
Fejö
Ohnsevig
Bagö
Birkholm
Askö
Ryttebæk
Strynö
Blaas
Stubbekjöbing
Ærøskjöbing
Tuaxe
Hesnæs
Marstal
Albu
Nykjöbing
Bandholm
Örebg
Langö
Lindelse
Bagenkop
Kramnitse
Nysted
Gjedser

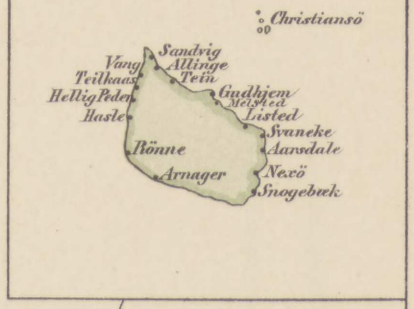

Axel E. Aamodt's lith. Etabl.

Røgeri i Holbæk.

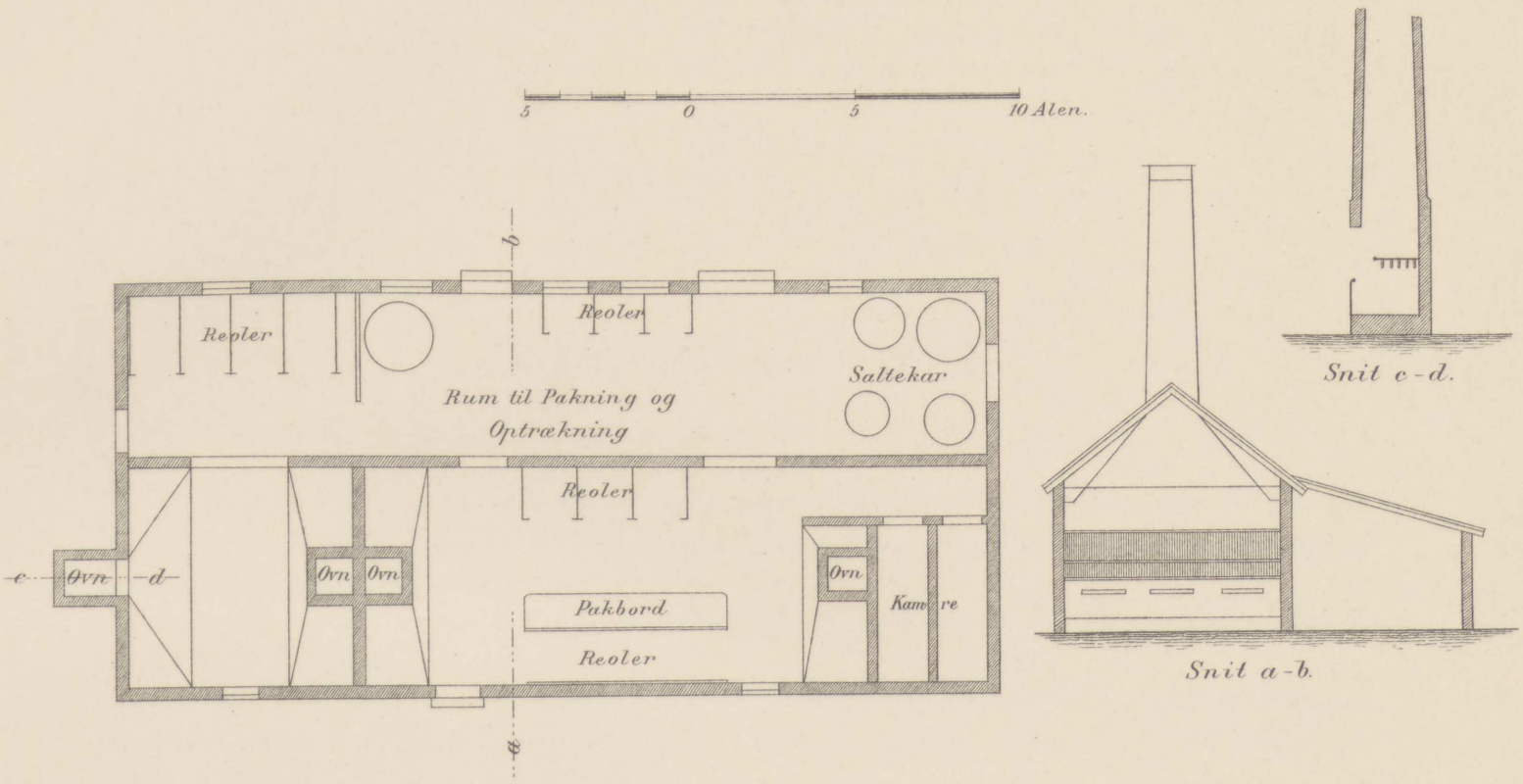

Kullerrøgeri i Grimsby.

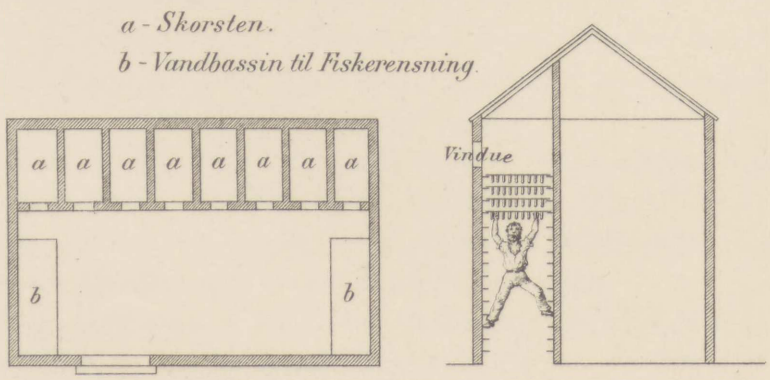

Axel E. Aamodt's lith. Etabl.

Fiskeriloven af 1888.

Ved Beskrivelsen af de forskjellige Fiskerier ere de Lovbestemmelser af Fiskeriloven af 1888, som særligt vedrøre Driften af de enkelte Fiskerier, anførte og forklarede. I det Følgende skal endnu oversigtsvis nævnes det øvrige Indhold af Fiskeriloven.

Loven er delt i 3 Afsnit: I. Saltvandsfiskeri. II. Ferskvandsfiskeri og III. Almindelige Forbud, Straffe, Sagernes Behandling m. m.

Afsnit I. er atter delt i 5 Kapitler: Kapitel 1: Almindelige Bestemmelser. Kapitel 2: Fiskeri paa Havet og udfor de aabne Kyster. Kapitel 3: Fiskeri i Limfjorden. Kapitel 4: Fiskeri i de øvrige Fjorde og Kapitel 5: Kontrolbestemmelser.

Af almindelige Bestemmelser har den, der forbyder fremmed Fiskeri paa dansk Territorium, særlig Betydning. Efter den skal Enhver have Indfødsret eller have havt fast Ophold her i Landet i mindst to Aar for at kunne drive Fiskeri paa dansk Søterritorium. Alle, som ikke have det, er det forbudt at drive Fiskeri paa dansk Søterritorium, dog med Undtagelse af Sundet fra Linierne Gilbjerghoved—Kullen mod Nord til Stevns—Falsterbo mod Syd, hvor der er Fællesfiskeri for danske og svenske Undersaatter. Ej heller forbyder Loven svenske Undersaatter indtil videre at drive Sildefiskeri paa bornholmsk Søterritorium.

For at overholde Orden paa Fiskepladserne fastsætter Loven, at naar Nogen lovlig har indtaget en Fiskeplads, og behørig har afmærket sine Redskaber, maa han ikke, saalænge han holder disse udsatte og benytter den til sit Fiskeri, fortrænges fra Stedet eller forulæmpes i Fiskeriet af andre Fiskere.

Sættes eller driver anden Mands Redskab i det først udsatte, maa Ejeren af hint tage Skade for Hjemgjæld, om Skade foraarsages ham.

Befinde Vaadfiskere sig i Nærheden af faststaaende Redskaber, skulle de træffe de nødvendige Foranstaltninger for at undgaa at forulæmpe disse. Tilføje de dem Skade, paahviler Ansvaret, forsaavidt de faste Redskaber have været tydeligt afmærkede, Vaadfiskerne, medmindre disse godtgjøre, at Skaden er foranlediget ved Nødstilstand, eller af anden Grund er dem utilregnelig.

Loven beskytter endvidere saadan Kyst eller Fjordbred, hvor der er Opvæxt af Siv og Rør mod Redskaber, som kunne være skadelig for dettes Opvæxt, giver Regler for Anlæggelsen af Stier eller Veje til Fiskernes Landingspladser og for Fiskernes Erhvervelse af saadanne Landingspladser, hvor det formenes dem at benytte Strandbredden til Ophaling af deres Baade og til Tørreplads.

Forholdet mellem Fiskeri og Sejlads er ordnet ved en Bestemmelse, som gaar ud paa, at Fiskeri ikke maa udøves paa saadan Maade, at den frie Sejlads derved hindres eller vanskeliggjøres, eller at Sømærker beskadiges eller forrykkes fra deres Plads.

Reglerne for Fiskeri paa Havet og udfor de aabne Kyster ere nævnte under Beskrivelsen af Fiskerierne. Som almindelig Regel gjælder desuden, at naar Indenrigsministeren bliver opmærksom paa,

at der fiskes med nyopfundne Redskaber, som han anser for skadelige, enten for Fiskeriet i Almindelighed, eller for andet lovhjemlet Fiskeri, kan han udstede Forbud mod Brugen af saadanne Redskaber, men Spørgsmaalet herom bliver hurtigst muligt at søge ordnet ved Lov.

Medens Fiskeriet udenfor Limfjorden er fredet ved Fredningstider, enkelte Afstandsbestemmelser for Redskaber, og Forbud mod Kjøb og Salg af umoden Fisk, er det i Limfjorden fra gammel Tid desuden fredet ved Maskebestemmelser for Redskaber og i det Hele ved bestemte Regler for, hvorledes disse skulle bindes.

De Maal, **(Skjælde),** hvorefter Maskerne skulle dannes, ere følgende:

Nedbor Skjælden (det Maal, hvorefter Bunden af Bundgarnene bindes) 22 Linier i Omkreds.
Vaadgarn Skjælden (det Maal, hvorefter Rad og Arme til Bundgarn og Ruser bindes) ..... 21 — - —
Sildevaadkalve-Skjælden (det Maal, hvorefter Sækken eller Kalven i Sildevaaddet bindes) ..... 20 — - —
Aale-Skjælden (det Maal, hvorefter Armene i Aalevaaddet bindes) ... 15 — - —
Aalevaadkalve-Skjælden (det Maal, hvorefter Sækken eller Kalven i Aalevaaddet bindes) ..... 12 — - —

Garnene skulle bindes saaledes, at naar den paagjældende Skjælde sættes i Masken, der skal være en ligesidet Firkant, maa de to mellemste Knuder stedse, endog naar Garnet er tjæret eller vaadt, uden Stramning kunne berøre hinanden.

For Limfjordens Vedkommende er Brugen af ethvert andet end de i Limfjordsloven tilladte Redskaber forbudt. Den blotte Besiddelse af et af de forbudte Aalevaad er forment, medmindre Besidderen har Havet nærmere end 1 Mil, hvilket dog ikke gjælder med Hensyn til de Vaad, som alene benyttes til Fiskeri i Indsøer af dertil Berettigede, forsaavidt Anmeldelse derom forud er gjort for Politiet.

For Fiskeriet i Landets øvrige Fjorde, Vige og andre lignende Indskjæringer fra Havet, saavelsom i de smallere Sunde, gjælde de samme Regler som for Fiskeri paa Havet og udfor de aabne Kyster, kun med den Undtagelse, at der ikke er nogen almengjældende Afstandsbestemmelse mellem Bundgarn.

De nærmere Bestemmelser angaaende Fiskeriet i hvert enkelt af disse Vande kunne, naar Flertallet af den Del af de omboende Fiskere, der efter Kommunalbestyrelsens Skjøn drive Fiskeri enten som Hovederhverv eller væsentligt Bierhverv, ønske det, træffes i særlige Vedtægter, der affattes af stedlige Udvalg, bestaaende af et af Indenrigsministeren fastsat Antal af valgte Medlemmer, hvoraf den ene Del skal være 1 større end den anden, saaledes at den større Del vælges af den i Kommunerne omkring det paagjældende Vand boende Fiskerbefolkning, og den mindre Del af de tilgrændsende Amts og Kjøbstadskommuners Bestyrelser. Vedkommende Fiskerikontrollør er pligtig at yde Udvalget sin Bistand.

Ved Indenrigsministerens Stadfæstelse af Forslaget til Vedtægten faar dette Gyldighed som Vedtægt.

Beslutter Flertallet af de omboende stemmeberettigede Fiskere, at Vedtægten skal bortfalde, bliver den paa samme meddelte Stadfæstelse at ophæve, senest inden et Aar efter at Beslutningen blev tagen.

Vedtægterne kunne indeholde de fornødne nærmere Regler om Tiden hvori, og Maaden hvorpaa de forskjellige Fiskerier maa drives, om hvilke Redskaber der maa bruges, om disses Indretning m. m., samt Bestemmelser til Ordning af Forholdet mellem Fiskeri og Sejlads, og om Ordens Overholdelse under Fiskeriet.

For de Fjorde og Vige og andre Indvande, hvori Ferskvandsfisk lege, skal der endvidere i Vedtægterne fastsættes en Fredningstid for Fisk af ikke kortere Varighed end følgende:

Lax, Ørred eller Forelle i Tiden fra 1ste December til 1ste Februar.
Hælt ..... - — - 1ste Januar til 1ste Februar.
Gjedde og Aborre ..... i Marts Maaned.
Brasen ..... i Maj —
Krebs ..... i Juni —

Tilsynet med Overholdelsen af Fiskerilovens Bestemmelser paahviler dels vedkommende Politimestere, Sognefogeder og Fiskerifogeder, som kunne udnævnes af Amts- og Byraadene paa Kommunernes Bekostning til at føre Tilsyn med Vedtægternes Overholdelse, dels en særlig med Politimyndighed udrustet Kontrol. Denne bestaar af 2 Fiskerikontrollører, en med Bopæl i Jylland, hvis Distrikt omfatter de jydske Kyster og Fjorde, derunder Limfjorden, og en med Bopæl paa Øerne, hvis Distrikt omfatter disses Kyster og Fjorde.

Til Medhjælp for Kontrollørerne ansættes i det jydske Distrikt 2 Assistenter og i det andet Distrikt 1 Assistent foruden de fornødne Rorkarle, hvis Antal nærmere bestemmes af Indenrigsministeren.

Fiskerikontrollørerne lønnes hver med 2,000 Kr., der for hver 2 Aars Tjeneste forhøjes med 100 Kr., indtil Lønnen naar 2,500 Kr.

Assistenterne lønnes med 800 Kr., der for hvert Aars Tjeneste forhøjes med 100 Kr., indtil Lønnen naar 1200 Kr. Udgifterne til deres Lønning bevilges ved de aarlige Finantslove.

Af almindelige Forbud maa mærkes det, som alt er nævnt paa forskjellige Steder i Beskrivelsen, at Fiskeyngel og umoden Fisk, der indfanges, alene maa anvendes til Føde for Mennesker. Kjøb og Salg af samme, udenfor de Tilfælde, hvor saadan Fangst finder Anvendelse som Agn eller Fisk til Opdræt eller forhandles fra Udklækningsanstalter, er forbudt.

Dette Forbud omfatter:

Aal, Gjedde og Lax, ... der holde Maal under 12 Tommer.

Torsk, Hvidling, Rødspætter, Pig- og Slethvarre,

Brasen, Suder, Ørred og Hælt ..... — — — — 8 —

Skrubbe, Slette, Ising, Aborre og Skaller..... — — — — 6 —

Maalet stedse taget fra Snudespidsen til Halefinnens Bagrod.

Endvidere Krebs under 3 Tommers og Hummer under 7 Tommers Længde, regnet fra Spidsen af Pandehornet til Svømmeviftens Rod.

Overtrædelser af de i Loven givne Forskrifter straffes med Bøder fra 10 til 400 Kr. Bestaar Overtrædelsen i Brug af et Fiskeredskab, der, enten i det Hele eller for en Del, er ulovligt, bliver dette, eller den ulovlige Del af samme, at konfiskere til Fordel for den Kasse, hvilken Bøden tilfalder.

Ulovligt Fiskeri paa dansk Søterritorium skal foruden Bøder medføre Konfiskation af Fangsten, samt af de dertil benyttede Redskaber.

Før Fiskeriloven af 5te April 1888 har det kun været nogle spredte Lovbestemmelser af ældre Dato, som have været gjældende for Fiskeriet i Farvandene udenfor Limfjorden, saaledes forskjellige Bestemmelser i Chr. V.s danske Lov, af hvilke dog kun faa have haft Betydning i det praktiske Liv, nemlig § 25. der bestemmer, at Fiskeriet i de ferske Vande ere privat Eiendomsret undergivne, § 43, der tilkjender Grundejerne Ret til Fiskeri med Aalegaarde, enhver udfor sin Grund, og § 44, som forbyder Fiskeri der kunde være til Skade for alt oprettede Laxegaarde. Senere fremkom Loven af 9. Marts 1872 om Forbud mod Brugen af Vaad belastede med Jernkjættinger eller anden svær Vægt — den engelske Trawl — samt Loven af 29. Marts 1884, der for et vist Tidsrum ophævede den i Chr. V.s danske Lov givne Bestemmelse om at Maskestørrelser, der gjælde for Limfjorden, skulde gjælde i det øvrige Rige.

For Limfjorden har derimod detaillerede Lovbestemmelser været gjældende i flere hundrede Aar, En Mængde Lovbestemmelser ere udkomne om Fiskeriet, der lige siden Chr. II.s Forordning af 1515 som for Størstedelen have dreiet sig om Forbud mod Brugen af smaamaskede Garn og navnlig mod Brugen af Pulsvaad under forskjellige Former. De væsentligste af disse Forbudsbestemmelser ere Forordningerne af 1760 og 1761, der i alt væsentligt bestod til 1867, idet de mellemliggende Love af 1857 og 1861

sluttede sig meget nær til dem. Loven af 1857 gav en betydelig Støtte for Lovens Overholdelse, idet ved den en søgaaende Kontrol indførtes, der bestod af 1 Kontrollør, 2 Assistenter og 4 Rorkarle.

Først med Loven af 1867 indførtes et helt andet Princip i Lovgivningen for Limfjorden. Redskaber, som tidligere havde været anset for skadelige, saasom Plumpstang, Puls- og Bøtvaad, Flynderlanddragnings- og Snurrevaad samt Aaleankervaad tillodes overalt. Bestemmelserne af Lovene af 29de December 1861, der angik de laasede Vande, ophævedes, hvorved disse vare prisgivne Rovfiskeriet, saameget mere som det nu ogsaa tillodes at benytte Vaaddene paa en mere ødelæggende Maade end forhen, nemlig ved at drage Vaaddet til Baaden. Kontrollen berøvedes dertil den ene Assistent.

Loven af 1867 bestod til 25. Marts 1872, da man for en større Strækning, nemlig fra Hals til Løgstør og Hjarbæk Bugt indskrænkede Brugen af Aalevaad til tre Maaneder af Aaret.

Den ifjor udkomne Fiskerilov gjenindfører de laasede Vande, hvor Fiskeri med Puls- og Bøtvaad er aldeles forbudt og nærmer sig altsaa med Hensyn til Fredningscestemmelser mere til Loven af 1857.

Det er en Selvfølge, at Lovbestemmelser, der ere saa detaillerede som de der gjælde for Limfjordsfiskeriet, og for hvis Nytte man har en gjennem Aarhundreder indhentet Erfaring, have havt den største Betydning for Fiskebestandens Bevarelse. Men paa samme Tid have de ogsaa virket generende for Fiskerne, som ere blevne indskrænkede i deres Fiskeri saavel hvad Omraadet for det som Arten af det angaar. Dette har affødt en Omgaaen af Loven paa flere Punkter, som det formentligt vil være paa sin Plads her at berøre lidt nærmere.

Den Maskestørrelse, som efter Loven skal holdes i Redskaberne ved at disse bindes over de i Fiskerilovens § 16 anførte Skjælde (se Side 70), findes ofte formindsket enten ved at bruge et urigtigt Maal under Bindingen eller ved at binde dem af mindre god Tvist, som trækker sig sammen efter Bindingen. Ogsaa ved Barkningen forvandskes et Redskabs Maskevidde betydeligt, og naar der ikke tages Hensyn hertil ved Bindingen, bliver det ulovligt efterat være taget i Brug.

I Lovens § 23 er paabudt at udsætte Bundgarn paa 3 nærmere betegnede Maader, nemlig som et Bundgarn, som to Bundgarn og som Gaffelgarn (se Side 34 Pl. VII.) Enkelte Steder i Limfjorden have Fiskerne for Skik istedetfor som paabudt at sætte Raden i en ret Linie (Pl. VII) at sætte den i en Halvkreds og at sætte et Bundgarnshoved for hver Ende af den.

De i Lovens § 27 nævnte Sildevaad anvendes undertiden ulovligt til Rødspættefangst. Som omtalt Side 36 ere Sildevaaddene lettere stenede eller forsynede med flere og større Flaad end Rødspættevaad. Ved at formindske Antallet af Flaad opnaar man at kunne bruge dem som Rødspættevaad.

De i Lovens § 30 nævnte Puls- og Bøtvaad (Side 53 Pl. XV B. Fig. 3 og 4) ere nu for en stor Del erstattede af de ved Loven af 1857 forbudte men ved Lov af 1867 og den nye Lov af 1888 tilladte Aalesnurrevaad (Pl. XV B, Fig. 1 og 2), *hvor Vaaddet drages til Baaden*, der ligger for Anker. Ved at bruge lange Drageliner paa disse Vaad istedetfor de i Lovens § 32 nævnte 25 Favne kunne de benytte dem til Rødspættefiskeri, og da Maskerne i disse Vaad ere meget smaa, omgaas herved Bestemmelsen i Lovens § 36 om Flyndersnurrevaaddets Maskevidde.

Den i Lovens § 32 indeholdte Bestemmelse om 12 Alens Dybde, der er indsat i Loven for at forhindre at Puls- og Bøtvaad anvendes inde paa Grundene, hvor de paa det lave Vand, som findes der, ville sno sig, omgaas ofte ved at befæste lange Pinde, fyldte med Bly eller Jernbøjler til Underliget. Derved opnaas at de kunne bruges som de i Lovens § 39 nævnte Aalevaad, der drages paa Land eller mod Grunden (Sandvaad, Kratvaad se Side 53 og 54).

Bestemmelsen i § 33 a og b_2 om Maskestørrelse for Vadegliben omgaas ofte ved at give denne et fintmasket Overtræk af tyndt fint Bomuldstøj. Paa de i § 33_2 anførte Sauglystre foretages forskjellige Forandringer ved Stoppere, som kunne holde Tungerne (Pl. XVI) tættere sammen, Skeder som paasættes dem o. desl. Paa Plumplystrene anbringes ofte et stort Antal Flæner istedetfor det almindelige treflænede Lyster. (Se Side 55).

I Limfjorden bestaar Aalegaarde (Pl. XII) af et langt Radgarn, der føres ud fra Landet mod Dybet og til hvilket Ruserne, indtil 30 i Tallet, befæstes med den ene Arm; den anden stilles under en Vinkel

af 45° ud fra Rusen. Disse Ruser have hidtil været trebøjlede eller fembøjlede, men smaa, ikke over 5 Kvarter, høje og en halv Snes Fod lange. I den senere Tid have Fiskerne begyndt at sætte en ny Slags, Ruser, meget store, fembøjlede, 5 Fod høje og indtil 36 Favne lange, medens Loven for de største Ruser, Silderuserne, kun tillader 21 Favnes Længde. Armene, der ere ca. 7 Favne lange, sættes under en 45 Graders Vinkel ud fra Rusen, en paa hver Side af Radgarnet, der sættes midt for Rusen ligesom vist Pl. V Fig. 1, Armene bøjes indefter i en Vinkel, saa at de danne en Forgaard ligesom ved Silderuserne (Pl. XI). Ruserne bindes meget store i Maskerne og derved omgaas §§ 25, 34 og 37 sidste Stykke, thi disse Ruser kunne kaldes Silderuser, Aaleruser eller Graafiskeruser og som saadanne holdes ude hele Aaret. Naar de benyttes som Aaleruser bindes en Kube i Enden af dem.

Ifølge § 36 ere Flyndernedgarn, Flynderpig, Landdragningsvaad og Snurrevaad tilladte i Limfjorden ved Flynderfiskeri. (Om Brugen af Snurrevaad i ældre Tid se Side 12).

Disse Snurrevaad benyttes ofte uoverensstemmende med Loven enten ved at trække dem over Grunden med to Joller under Sejl eller som Flynder-Bøtvaad. Vaaddet udsættes ligesom Aale-Bøtvaad (Side 53 Pl. XV B) og Rødspætten drives i Vaaddet ved Pulsning.

De i Fiskerilovens § 37 nævnte Reieglibe (Side 162) benyttes ikke sjældent saaledes i Limfjorden, at man istedetfor den Stage, som hører til Gliben, befæster to Drageliner til dem og slæber dem hen over Grunden med Fartøj under Sejl.

II.

FISKERI-STATISTIK

FOR

FARVANDENE INDENFOR SKAGEN

1885.

TABEL I.

OPGJØRELSE

AF

FISKERIET FOR DE FORSKJELLIGE FISKERLEIER.

ANM. 1. Opgjørelsen af Fiskeri-Statistiken er foretaget ved 165 Journaler, fordelte til Landstationer, og 10 Journaler, fordelte til Førere af Dæksfartøjer som fiske i Kattegat.

ANM. 2. Opgjørelsen for Aalerusefiskeriet er angivet for lavt.

Tabel I

1885	Skagen *)						Aalbæk						Frederikshavn, Strandby, Bangsbo og Hirtsholmene						Læsø					
Fiskere	Egentlige Fiskere		Andre, som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre, som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre, som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre, som deltage		Tilsammen	
Antal	365		38		**403**		33		113		**146**		235		12		**247**		60		9		**69**	
Af disse deltage i de forskjellige Fiskerier	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.
Antal	365	403					53	92	12					235					28	58	20			60

Fangst

	Antal	Værdi	Antal	Værdi	Antal	Værdi	Antal	Værdi
Torsk ..... ℔			40,000	740			16,717	569
do. ..... Sn.	14,000	19,050						
Kuller ..... Sn.	27,800	38,700	53,250	33,455	1,920	4,800	1,600	1,200
Rødspætter ..... ℔								
do. ..... Sn.	252,000	308,380	108,300	47,580	200,892	220,981	6,446	6,352
Tunger ..... Stk.	2,900	2,300	3,000	1,640	32,594	21,605	185	103
Pighvarre ..... ℔			3,200	1,724	12,483	4,135	56	27
Slethvarre ..... ℔			1,200	110	91,907	2,811	80	9
Makrel ..... Sn.	400	800					19	28
Sild i Bundgarn ..... Ol							97	135
do. i Drivgarn ..... Ol								
do. i Sættegarn ..... Ol			60	44				
Aal i Ruser ..... ℔								
do. i Drivvaad ..... ℔								
do. i Haandvaad .... ℔			17	7				
do. stanget ..... ℔								
do. paa Krog ..... ℔								
Hornfisk ..... Sn.							30,060	17,561
Lax og Ørred ..... ℔								
Gjedder ..... ℔								
Aborrer ..... ℔								
Skaller ..... ℔								
Rejer ..... ℔								
do. ..... Pot								
Hummer ..... ℔					1,725	2,000	4,305	3,444
Stenbidere ..... Stk.								
Muslinger ..... Td.								
Marsvin ..... Stk.								
Sælhunde ..... Stk.								
Ænder ..... Stk.								
Forskjelligt		26,530						
Tilsammen...		**395,760** **)		**85,300**		**256,332**		**29,428**

*) Opgjørelsen er her tilvejebragt af Fiskerijournaler, som ere førte af Fiskerne og udregnede og bearbejdede af Bestyrelsen for »Skagens Fiskeriforening«.
**) Heri er iberegnet hvad der er fisket af Skagens Fiskere langs Jyllands Vestkyst.

Tabel I

1885	Anholt						Sæby						Asaa, Hov og Hals						Kutterfiskeri i Kattegat fra Limfjorden					
Fiskere	Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen	
Antal	40		10		**50**		72		40		**112**		46		33		**79**		30				**30**	
Af disse deltage i de forskjellige Fiskerier	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.
Antal		40				50	112	112					15	19	10	42	21	10		30				

Fangst

	Antal	Værdi	Antal	Værdi	Antal	Værdi	Antal	Værdi
Torsk ..... ℔	137	5	23,105	1,132	31,155	1,294		
do. ..... Sn.					1,202	942		
Kuller ..... Sn.			30,000	17,710				
Rødspætter ..... ℔								
do. ..... Sn.	15,586	15,840	40,990	27,772	16,720	14,496	16,646	14,458
Tunger ..... Stk.	1,960	702	19,226	8,075	1,952	830	1,952	830
Pighvarre ..... ℔	1,700	503	5,136	1,532	489	148	489	148
Slethvarre ..... ℔	10,000	960	7,183	718	3,663	380	3,663	380
Makrel ..... Sn.					130	169		
Sild i Bundgarn ..... Ol					2,962	2,448		
do. i Drivgarn ..... Ol					5	3		
do. i Sættegarn ..... Ol								
Aal i Ruser ..... ℔					7,500	3,000		
do. i Drivvaad ..... ℔								
do. i Haandvaad ..... ℔								
do. stanget ..... ℔								
do. paa Krog ..... ℔								
Hornfisk ..... Sn.	3,316	2,469			62	85		
Lax og Ørred ..... ℔								
Gjedder ..... ℔								
Aborrer ..... ℔								
Skaller ..... ℔								
Rejer ..... ℔								
do. ..... Pot								
Hummer ..... ℔			1,448	726				
Stenbidere ..... Stk.								
Muslinger ..... Td.								
Marsvin ..... Stk.								
Sælhunde ..... Stk.								
Ænder ..... Stk.								
Forskjelligt		682				3,894		
Tilsammen ...		**21,161**		**57,665**		**27,689**		**15,816**

Tabel I

1885	Mariager og Randers Fjord*)						Treaa Mølle						Grenaa						Boeslum, Æbeltoft og Sletterhage					
Fiskere	Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen	
Antal	69		203		**272**		15				**15**		67		15		**82**		29		3		**32**	
Af disse deltage i de forskjellige Fiskerier	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.
Antal	24	24		15	215	54	10	15					22	82		10			15	9	9	15	8	5

Fangst

	Antal	Værdi	Antal	Værdi	Antal	Værdi	Antal	Værdi
Torsk ..... ℔	2,440	152	39,978	1,705				
do. ..... Sn.	160	314			1,645	1,646	7,650	5,876
Kuller ..... Sn.								
Rødspætter ..... ℔								
do. ..... Sn.	2,040	1,935	5,559	4,114	49,386	41,113	2,355	1,769
Tunger ..... Stk.			1,942	849	25,472	10,850	120	24
Pighvarre ..... ℔			95	20	1,341	675		
Slethvarre ..... ℔			704	59	14,908	1,766	70	19
Makrel ..... Sn.							639	1,218
Sild i Bundgarn ..... Ol	94	69	90	113			1,981	2,069
do. i Drivgarn ..... Ol							67	91
do. i Sættegarn ..... Ol					74	93		
Aal i Ruser ..... ℔	5,630	1,096					3,620	1,360
do. i Drivvaad ..... ℔	416	103						
do. i Haandvaad ..... ℔								
do. stanget ..... ℔								
do. paa Krog ..... ℔								
Hornfisk ..... Sn.	2,869	3,849					770	468
Lax og Ørred ..... ℔								
Gjedder ..... ℔								
Aborrer ..... ℔								
Skaller ..... ℔								
Rejer ..... ℔								
do. ..... Pot								
Hummer ..... ℔			12	5			430	215
Stenbidere ..... Stk.								
Muslinger ..... Td.								
Marsvin ..... Stk.								
Sælhunde ..... Stk.								
Ænder ..... Stk.								
Forskjellig†						360		62
Tilsammen...		**7,518**		**6,865**		**56,503**		**13,171**

*) Opgjørelsen af Fiskeriet i Randersfjord bestaar kun i det Fiskeri som drives fra Udbyhøj og nærmeste Omegn. Opgjørelsen fra Mariager Fjord bestaar af Fiskeri fra Als-Odde.

Tabel I

1885	Fra Sletterhage til Hov						Horsens Fjord						Vejle Fjord*)						Fredericia**)					
Fiskere	Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen	
Antal	5		380		**385**		12		24		**36**		63		93		**156**		76				**76**	
Af disse deltage i de forskjellige Fiskerier	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.
Antal	23		20	127	145	87	32			36	30	36	57	34	14	21	101	18	40	56		16	20	

Fangst

	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.
Torsk ..... ℔	32,824	2,702	103,773	6,993	20,805	936	170,095	7,618
do. ..... Sn.			3,600	2,631	7,818	8,533		
Kuller ..... Sn.								
Rødspætter ..... ℔								
do. ..... Sn.	45	17			12,948	6,043	3,495	3.668
Tunger ..... Stk.								
Pighvarre ..... ℔								
Slethvarre ..... ℔								
Makrel ..... Sn.	351	1,121	2,364	1,880	216	373	30	53
Sild i Bundgarn ..... Ol	8,602	5,112	33,174	15,410	9,013	5,110	9,025	5,331
do. i Drivgarn ..... Ol	10	20					911	1,150
do. i Sættegarn ..... Ol					4,495	3,362		
Aal i Ruser ..... ℔	33,136	11,633			15,950	6,380	32,315	14,865
do. i Drivvaad ..... ℔			19,200	5,760	22,744	7,427		
do. i Haandvaad ..... ℔			7,500	2,250				
do. stanget ..... ℔					2,616	894		
do. paa Krog ..... ℔								
Hornfisk ..... Sn.	2,344	3,421	3,888	4,852	1,067	1,771	693	776
Lax og Ørred ..... ℔	8,353	4,234			10,969	7,517	4,377	3,551
Gjedder ..... ℔							4,950	1,100
Aborrer ..... ℔							10,261	652
Skaller ..... ℔							28,587	1,234
Rejer ..... ℔								
do. ..... Pot	255	123			2,071	2,071		
Hummer ..... ℔								
Stenbidere ..... Stk.								
Muslinger .. .. Td.					250	2,000		
Marsvin ..... Stk.								
Sælhunde ..... Stk.								
Ænder ..... Stk.								
Forskjelligt		23				2,092		97
Tilsammen ...		**28,406**		**39,776**		**54,509**		**40,095**

*) Opgjørelsen for Vejle Fjord er foretaget ved 4 Journaler, fordelte paa Fjorden. Den er vistnok temmelig lavt ansat og gjælder kun for hvad der er fisket af Stedets egne Fiskere, saavel i Vejle Fjord som andetsteds.

**) Fiskeriet fra Bavring Vig medregnet.

Tabel I

1885	Kolding Fjord*)						Middelfart**)						Munkebo i Odense Fjord og Kjerteminde*)						Fra Kjerteminde til Lundeborg***)					
Fiskere	Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen	
Antal	20		64		**84**		20		46		**66**		115		40		**155**		80		120		**200**	
Af disse deltage i de forskjellige Fiskerier	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.
Antal	64	64		24	24		40			20	20	4	50	40	20	140	40	8	90	10		108	40	40

Fangst

	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.
Torsk ..... ℔	112,531	7,222	20,000	3,000	131,625	4,738	38,300	1,884
do. ..... Sn.								
Kuller ..... Sn.								
Rødspætter ..... ℔								
do. ..... Sn.	12,000	6,000			4,296	2,139	4,230	4,401
Tunger ..... Stk.								
Pighvarre ..... ℔								
Slethvarre ..... ℔								
Makrel ..... Sn.					75	600		
Sild i Bundgarn ..... Ol	2,158	2,652	6,000	4,800	20,325	11,361	4,966	2,951
do. i Drivgarn ..... Ol					43,120	54,877	21,336	27,872
do. i Sættegarn ..... Ol								
Aal i Ruser ..... ℔			30,000	13,500	3,852	1,666	14,282	15,828
do. i Drivvaad ..... ℔	2,780	1,147	15,600	6,000	70,200	22,684	19,400	7,560
do. i Haandvaad ..... ℔	20,000	9,520						
do. stanget ..... ℔					1,156	3,118		
do. paa Krog ..... ℔								
Hornfisk ..... Sn.	8	16	500	1000	1,173	2,187	1,388	1,868
Lax og Ørred ..... ℔	3,981	3,231					7,131	3,655
Gjedder ..... ℔								
Aborrer ..... ℔								
Skaller ..... ℔								
Rejer ..... ℔								
do. ..... Pot								
Hummer ..... ℔								
Stenbidere ..... Stk.								
Muslinger ..... Td.								
Marsvin ..... Stk.	468	2,220	1,317	6,250				
Sælhunde ..... Stk.								
Ænder ..... Stk.								
Forskjelligt		31				133		
Tilsammen ...		**32,039**		**34,550**		**103,503**		**65,019**

*) Samme Bemærkning for Opgjørelsen af Aalefiskeriet med Drivvaad som for Vejle Fjord.
**) Skjærbækfiskeriet ikke medregnet.
***) Opgjørelsen gjælder for Nordenhuse, Skagbohuse, Nyborg, Aahusene og Lundeborg.

Tabel I

1885	Svendborgsund fra Skarboøre til Fjellebro*)						Faaborg og Assens med Omgivelser**)						Langeland						Ærø					
Fiskere	Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen	
Antal	100		66		**166**		184				**184**		44		58		**102**		59				**59**	
Af disse deltage i de forskjellige Fiskerier	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.
Antal	74	5		12	100		114	50		50	114		23	30		72	34		53	45		2	36	

Fangst

	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.
Torsk ..... ℔	289,795	15,928			88,360	4,753	183,474	7,783
do. ..... Sn.			43,804	49,316	1,375	825		
Kuller ..... Sn.								
Rødspætter ..... ℔								
do. ..... Sn.	2,390	3,518	13,254	13,254	2,552	2,944	8,289	9,639
Tunger ..... Stk.								
Pighvarre ..... ℔								
Slethvarre ..... ℔								
Makrel ..... Sn.								
Sild i Bundgarn ..... Ol	3,010	2,146			2,250	2,250		
do. i Drivgarn ..... Ol	1,112	1,112	5,000	2,000	6,558	8,622	107	171
do. i Sættegarn ..... Ol							900	900
Aal i Ruser ..... ℔	54,407	24,057	66,401	29,592	25,000	11,030	2,300	1,094
do. i Drivvaad ..... ℔	19,519	8,988	20,376	9,808			5,336	2,508
do. i Haandvaad ..... ℔								
do. stanget ..... ℔	6,696	2,150	2,563	880			20,408	6,682
do. paa Krog ..... ℔	10,523	3,877					1,250	438
Hornfisk ..... Sn.	29	58						
Lax og Ørred ..... ℔	4,903	2,644	2,500	1,400				
Gjedder ..... ℔								
Aborrer ..... ℔								
Skaller ..... ℔								
Rejer ..... ℔								
do. ..... Pot			100	100				
Hummer ..... ℔								
Stenbidere ..... Stk.								
Muslinger ..... Td.								
Marsvin ..... Stk.								
Sælhunde ..... Stk.								
Ænder ..... Stk.								
Forskjelligt								
Tilsammen ...		**64,478**		**106,350**		**30,424**		**29,215**

*) Opgjørelsen er foretaget ved 5 Journaler, fordelte i Svendborgsund, 1 i Skarboøre og 1 i Fjellebro.

**) Opgjørelsen gjælder foruden for Faaborg og Assens med mellemliggende Kyststrækninger tillige for Bjørnø og Lyø.

Tabel I

1885	Smaaøerne Syd for Fyen						Odden, Nyrup, Rørvig og Nykjøbing						Lammefjord, Holbækfjord, Bramsnæsvig og Orø						Roskilde Fjord*)					
Fiskere	Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen	
Antal	95				**95**		118		19		**137**		89		25		**114**		167		28		**195**	
Af disse deltage i de forskjellige Fiskerier	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.
Antal	67				74		118	118		137			27	32	6	87	52	9				32	183	

Fangst

	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.
Torsk ..... ℔	114,317	8,155	15,058	745	6,949	484		
do. ..... Sn.	7,435	8,132	225	394	66	160	61	189
Kuller ..... Sn.								
Rødspætter ..... ℔								
do. ..... Sn.			3,819	1,271	1,050	1,196		
Tunger ..... Stk.			3,188	492	336	39		
Pighvarre ..... ℔			910	73				
Slethvarre ..... ℔			900	54				
Makrel ..... Sn.			385	582	71	85		
Sild i Bundgarn ..... Ol			2,440	1,025	21,117	10,706	1,572	1,400
do. i Drivgarn ..... Ol			2,776	2,820	17,023	10,139	938	878
do. i Sættegarn ..... Ol			11,400	7,6. 2			623	716
Aal i Ruser ..... ℔	2,265	1,086	892	344	7,472	2,034	6,306	1,947
do. i Drivvaad ..... ℔	16,580	7,391	260	104	2,287	641	35,371	11,067
do. i Haandvaad .... ℔					8,689	2,072	238,880	63,118
do. stanget ..... ℔	16,122	4,888			19,158	4,338	15,947	3,392
do. paa Krog ..... ℔	25,564	9,591					7,446	2,105
Hornfisk ..... Sn.			179	254	335	843	35	53
Lax og Ørred ..... ℔	9	5			2,144	789	506	269
Gjedder ..... ℔								
Aborrer ..... ℔								
Skaller ..... ℔								
Rejer ..... ℔								
do. ..... Pot					31,654	11,248		
Hummer ..... ℔			163	77				
Stenbidere ..... Stk.								
Muslinger ..... Td.					638	1,822		
Marsvin ..... Stk.					29	194		
Sælhunde ..... Stk.								
Ænder ..... Stk.								
Forskjelligt				69				400
Tilsammen...		**39,248**		**15,996**		**46,790**		**85,534**

*) Opgjørelsen er foretaget ved 5 Journaler, fordelte paa Roskilde-Fjorden.

Tabel I

1885	Halsnæs						Tidsvilde						Gilleleje						Hornbæk					
Fiskere	Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen	
Antal	285		38		**323**		30				**30**		140		40		**180**		102		68		**170**	
Af disse deltage i de forskjellige Fiskerier	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.
Antal	110	120	45	268	43	27	10	10		30				68	30	150			42	54	60	97		

Fangst

	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.
Torsk ..... ℔	20,105	1,478	1,024	61				
do. ..... Sn.	726	1,713					7,280	7,280
Kuller ..... Sn.								
Rødspætter ..... ℔							90,912	14,598
do. ..... Sn.	6,473	4,427	3,934	7,304	12,342	27,437		
Tunger ..... Stk.	71,132	19,903	7,155	2,347	15,378	4,840	11,534	4,166
Pighvarre ..... ℔	782	242	202	91	5,834	1,895	1,270	443
Slethvarre ..... ℔	170	17	1,200	109	900	72	5,000	479
Makrel ..... Sn.	539	1,734	123	686	603	2,164	415	1,567
Sild i Bundgarn ..... Ol								
do. i Drivgarn ..... Ol	50,073	67,713	2,513	3,801				
do. i Sættegarn ..... Ol					26,550	27,825	32,011	31,690
Aal i Ruser ..... ℔	803	207						
do. i Drivvaad ..... ℔	5,917	2,077						
do. i Haandvaad .... ℔								
do. stanget ..... ℔								
do. paa Krog ..... ℔								
Hornfisk ..... Sn.	1,000	1,600						
Lax og Ørred ..... ℔								
Gjedder ..... ℔								
Aborrer ..... ℔								
Skaller ..... ℔								
Rejer ..... ℔								
do. ..... Pot	3,400	1,700						
Hummer ..... ℔	12	10						
Stenbidere ..... Stk.								
Muslinger ..... Td.								
Marsvin ..... Stk.	103	501						
Sælhunde ..... Stk.								
Ænder ..... Stk.	1,390	1,121						
Forskjelligt		54		2				84
Tilsammen...		**104,557**		**14,401**		**64,233**		**60,307**

Tabel I

1885	Hellebæk						Helsingør						Snekkersten						Skotterup					
Fiskere	Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen	
Antal	41		10		**51**		45		15		**60**		74				**74**		19				**19**	
Af disse deltage i de forskjellige Fiskerier	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.
Antal	41	28	16	31			45	45	6	6	16	13	70	62	30	25	51	53	19	11		8	13	

Fangst

	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.
Torsk ..... ℔	7,791	779			82,481	4,335		
do. ..... Sn.	3,428	4,508	10,857	9,025			1,987	2,557
Kuller ..... Sn.								
Rødspætter ..... ℔								
do. ..... Sn.	9,852	9,397	7,203	9,630	15,383	6,839	1,395	869
Tunger ..... Stk.	290	145	66	20	75	28		
Pighvarre ..... ℔	20	10	102	34	120	30		
Slethvarre ..... ℔	320	144	16	8	627	46		
Makrel ..... Sn.	82	363	26	107	46	161	33	71
Sild i Bundgarn ..... Ol	5,304	5,449	1,544	876	3,952	1,571	2,564	1,226
do. i Drivgarn ..... Ol								
do. i Sættegarn ..... Ol	1,098	1,134						
Aal i Ruser ..... ℔			4,562	1,727	15,453	5,679	7,280	2,941
do. i Drivvaad ..... ℔			313	125	726	250		
do. i Haandvaad .... ℔								
do. stanget ..... ℔								
do. paa Krog ..... ℔								
Hornfisk ..... Sn.			681	2,148	667	2,279	125	288
Lax og Ørred ..... ℔			114	68	92	79		
Gjedder ..... ℔								
Aborrer ..... ℔								
Skaller ..... ℔								
Rejer ..... ℔								
do. ..... Pot								
Hummer ..... ℔					4	3		
Stenbidere ..... Stk.					187	88		
Muslinger ..... Td.								
Marsvin ..... Stk.								
Sælhunde ..... Stk.								
Ænder ..... Stk.								
Forskjelligt		75		604		19		
Tilsammen...		**22,004**		**24,381**		**21,423**		**7,952**

Tabel I

1885	Espegjerde						Humlebæk						Sletten						Rungsted					
Fiskere	Egentlige Fiskere		Andre, som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre, som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre, som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre, som deltage		Tilsammen	
Antal	18		14		**32**		36				**36**		53		2		**55**		24				**24**	
Af disse deltage i de forskjellige Fiskerier	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.
Antal	28	14	6	6	13	6	36	19	9	11	28	9	55	55	12	46	3	16	21	22	6	9		

Fangst

	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.
Torsk ..... ü	54,690	2,920						
do. ..... Sn.			2,487	2,908	8,342	10,457	2,345	2,345
Kuller ..... Sn.								
Rødspætter ..... ü								
do. ..... Sn.	8,399	4,141	3,305	1,668	29,185	16,612	4,130	3,097
Tunger ..... Stk.								
Pighvarre ..... ü	13	5						
Slethvarre ..... ü	90	27						
Makrel ..... Sn.	5	50	57	101	40	172	27	162
Sild i Bundgarn ..... Ol	1,241	651	3,339	1,321	795	592		
do. i Drivgarn ..... Ol			33	71	4,000	5,000	2,185	2,185
do. i Sættegarn ..... Ol								
Aal i Ruser ..... ü	3,880	1,484	9,720	4,166	1,440	636		
do. i Drivvaad ..... ü								
do. i Haandvaad .... ü								
do. stanget ..... ü								
do. paa Krog ..... ü								
Hornfisk ..... Sn.	25	60	213	757	56	235		
Lax og Ørred ..... ü								
Gjedder ..... ü								
Aborrer ..... ü								
Skaller ..... ü								
Rejer ..... ü								
do. ..... Pot			62	50				
Hummer ..... ü								
Stenbidere ..... Stk.	34	11					98	34
Muslinger ..... Td								
Marsvin ..... Stk.								
Sælhunde ..... Stk.								
Ænder ..... Stk.								
Forskjelligt								
Tilsammen...		**9,349**		**11,042**		**33,704**		**7,823**

Tabel I

1885	Vedbæk						Taarbæk						Skovshoved						Kastrup					
Fiskere	Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen	
Antal	15				**15**		50				**50**		130				**130**		49				**49**	
Af disse deltage i de forskjellige Fiskerier	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.
Antal	14	14		14			48	12	12	48	12	2	130	90	20	130	80		9			49	16	

Fangst

	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.
Torsk ..... Stk.							4,011	477
do. ..... Sn.	2,172	3,456	8,272	13,094	18,721	17,263		
Kuller ..... Sn.								
Rødspætter ..... Stk.								
do. ..... Sn.	4,308	3,150	2,914	886	2,583	1,085		
Tunger ..... Stk.								
Pighvarre ..... Stk.					27	25		
Slethvarre ..... Stk.								
Makrel ..... Sn.			158	691	82	503		
Sild i Bundgarn ..... Ol			1,813	1,064	370	357		
do. i Drivgarn ..... Ol	3,600	4,500	24,949	28,307	52,353	52,120	24,349	27,135
do. i Sættegarn ..... Ol								
Aal i Ruser ..... Stk.							1,804	1,041
do. i Drivvaad ..... Stk.								
do. i Haandvaad ..... Stk.								
do. stanget ..... Stk.								
do. paa Krog ..... Stk.			2,780	973				
Hornfisk ..... Sn.			18	55				
Lax og Ørred ..... Stk.			131	100				
Gjedder ..... Stk.								
Aborrer ..... Stk.								
Skaller ..... Stk.								
Rejer ..... Stk.								
do. ..... Pot			10,632	6,173	13,932	7,974	34,720	21,893
Hummer ..... Stk.								
Stenbidere ..... Stk.			30	12				
Muslinger ..... Td.								
Marsvin ..... Stk.								
Sælhunde ..... Stk.								
Ænder ..... Stk.								
Forskjelligt				26				
Tilsammen ...		**11,107**		**51,381**		**79,327**		**50,546**

Tabel I

1885	Dragør						Rødvig						Fra Præstø til Vordingborg*)						Vordingborg og Masnedsund					
Fiskere	Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen	
Antal	10		4		**14**		20		34		**54**		46		194		**240**		79		8		**87**	
Af disse deltage i de forskjellige Fiskerier	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.
Antal	14			14	14		12	20		54	9		20			16	219	4						

Fangst

	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.
Torsk ..... ℔	6,795	754	35,902	2,423	38,200	2,294	26,925	1,826
do. ..... Sn.								
Kuller ..... Sn.								
Rødspætter ..... ℔								
do. ..... Sn.			2,602	1,447	80	38	13	11
Tunger ..... Stk.								
Pighvarre ..... ℔			1,263	131				
Slethvarre ..... ℔								
Makrel ..... Sn.								
Sild i Bundgarn ..... Ol					700	800	3,836	2,881
do. i Drivgarn ..... Ol	3,580	3,580	14,947	11,941			1,913	1,708
do. i Sættegarn ..... Ol								
Aal i Ruser ..... ℔	3,660	1,830	2,572	1,164			312	136
do. i Drivvaad ..... ℔	160	80			20,400	5,562	30,941	8,879
do. i Haandvaad ..... ℔					1,000	250		
do. stanget ..... ℔					41,100	8,747	2,705	705
do. paa Krog ..... ℔							9,217	2,762
Hornfisk ..... Sn.					20	40	72	238
Lax og Ørred ..... ℔					2000	1,065	2,018	939
Gjedder ..... ℔					23,450	7,470	6,031	2,359
Aborrer ..... ℔					20,400	2,464	4,860	635
Skaller ..... ℔					5,000	300		
Rejer ..... ℔					2,800	945	73,715	18,497
do. ..... Pot	7,248	4,507			1,200	612		
Hummer ..... ℔								
Stenbidere ..... Stk.								
Muslinger ..... Td.								
Marsvin ..... Stk.								
Sælhunde ..... Stk.								
Ænder ..... Stk.								
Forskjelligt						210		
Tilsammen ...		**10,811**		**17,106**		**30,797**		**41,576**

*) Opgjørelsen gjælder kun for Sjællandssiden.

Tabel I

1885	Fra Masnedsund til Stigsnæs*)						Skjelskør, Omø og Agersø						Korsør						Mullerup, Rersø, Asnæs, Kallundborg og Refsnæs					
Fiskere	Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen	
Antal	68		39		**107**		84		31		**115**		50		25		**75**		126		42		**168**	
Af disse deltage i de forskjellige Fiskerier	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.
Antal	20	4		12	78		41	26		80	98	8	40	14		75	7		101	74	10	128	45	14

Fangst

	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.
Torsk ..... ü	53,380	3,423	24,797	1,408			70,001	4,232
do. .. .. Sn.			2,608	2,047	9,400	9,970	11,503	9,459
Kuller ..... Sn.								
Rødspætter ..... ü	8,091	485	4,850	776				
do. ..... Sn.	115	42	1,303	1,411			5,543	5,423
Tunger ..... Stk.								
Pighvarre ..... ü			6	2				
Slethvarre ..... ü								
Makrel ..... Sn.							123	131
Sild i Bundgarn ..... Ol	2.928	2,249	612	558	12,208	10,118	11,726	6,982
do. i Drivgarn ..... Ol			6,922	8,835	15,753	22,395	18,868	28,544
do. i Sættegarn ..... Ol	9,284	7,738						
Aal i Ruser ..... ü	86,526	34,955	28,939	11,561	14,816	5,942	51,176	16,419
do. i Drivvaad ..... ü	30,906	9,281	880	373			1,073	368
do. i Haandvaad .... ü	19,548	6,398						
do. stanget ..... ü	728	182	18,049	4,385			7,514	2,290
do. paa Krog ..... ü			156	31				
Hornfisk ..... Sn.			3,596	1,798	6,818	4,801	1,261	2,535
Lax og Ørred ..... ü	12	8					31	20
Gjedder ..... ü	7,115	2,442						
Aborrer ..... ü	14,279	1,633						
Skaller ..... ü	69,696	2,788						
Rejer ..... ü								
do. ..... Pot	3,070	1,102	5,992	1,563			1,671	756
Hummer ..... ü								
Stenbidere ..... Stk.							1,049	207
Muslinger ..... Td.								
Marsvin ..... Stk.								
Sælhunde ..... Stk.								
Ænder ..... Stk.								
Forskjelligt		212						30
Tilsammen...		**72,938**		**34,748**		**53,226**		**77,396**

*) Opgjørelsen tilvejebragt ved Journalføring i Karrebæk, Karrebæksminde og Appernæs.

Tabel I

1885	Nexelø Bugt, Sejrø og Samsø						Nordsiden af Lolland						Nysted og Kramnitze						Nakskov Fjord*)					
Fiskere	Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen	
Antal	40		1		**41**		56		20		**76**		24		42		**66**		84		41		**125**	
Af disse deltage i de forskjellige Fiskerier	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.
Antal	19	4	5	41	12	36	34	4		42	16	15	25	10		60	25	16	84	32		125	51	44

Fangst

	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.
Torsk ..... ℔	13,632	382	222,722	9,092	7,945	480		
do. ..... Sn.	450	629					34,195	28,660
Kuller ..... Sn.								
Rødspætter ..... ℔								
do. ..... Sn.	829	185	871	1,057			4,667	5,489
Tunger ..... Stk.								
Pighvarre ..... ℔								
Slethvarre ..... ℔								
Makrel ..... Sn.	14	28						
Sild i Bundgarn ..... Ol	9,529	6,324	5,600	4,609	2,269	1,697	1,538	831
do. i Drivgarn ..... Ol	812	1,146	1,436	2,046	11,806	12,070	16,838	20,879
do. i Sættegarn ..... Ol								
Aal i Ruser ..... ℔	1,645	616	460	147				
do. i Drivvaad ..... ℔			10,292	3,547	2,400	732	18,211	5,343
do. i Haandvaad ..... ℔								
do. stanget ..... ℔			108	16	770	254	9,803	1,948
do. paa Krog ..... ℔			4,547	1,456	7,200	1,816		
Hornfisk ..... Sn.	594	1,359	2,269	2,530	1,761	2,615	5,283	7,033
Lax og Ørred ..... ℔							6	3
Gjedder ..... ℔			100	35				
Aborrer ..... ℔								
Skaller ..... ℔								
Rejer ..... ℔								
do. ..... Pot	200	80	1,430	600	1,800	900		
Hummer ..... ℔								
Stenbidere ..... Stk.								
Muslinger ..... Td.								
Marsvin ..... Stk.								
Sælhunde ..... Stk.					78	624		
Ænder ..... Stk.								
Forskjelligt		122						
Tilsammen ...		**10,871**		**25,135**		**21,188**		**70,186**

*) Opgjørelsen foretaget ved 5 Journaler, fordelte paa Nakskovfjorden.

Tabel I

1885	Fejø, Askø, Raagø og Skalø						Falster						Møen, Nyord og Baagø*)						Sandvig, Allinge og Tein					
Fiskere	Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen		Egentlige Fiskere		Andre som deltage		Tilsammen	
Antal	40		38		**78**		68		34		**102**		59		10		**69**		60		30		**90**	
Af disse deltage i de forskjellige Fiskerier	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.	Torskefiskeri	Rødspættef.	Makrelfiskeri	Sildefiskeri	Aalefiskeri	Hornfiskef.
Antal	31			4	23	3	40	14		44	70	12	17	10		36	32	1	48	10		88		

Fangst

	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.
Torsk ..... ℔	127,127	8,797	33,015	3,112	35,100	3,700	42,178	1,936
do. ..... Sn.	6,511	5,356						
Kuller ..... Sn.								
Rødspætter ..... ℔								
do. ..... Sn.	499	480	1,662	1,858	1,200	800	18	18
Tunger ..... Stk.								
Pighvarre ..... ℔			16	2			168	15
Slethvarre ..... ℔								
Makrel ..... Sn.								
Sild i Bundgarn ..... Ol	67	41	3,881	3,656	928	928		
do. i Drivgarn ..... Ol	1,191	2,540	7,131	5,178	10,300	10,300	64,258	24,241
do. i Sættegarn ..... Ol								
Aal i Ruser ..... ℔	120	48	3,116	1,135			8	2
do. i Drivvaad ..... ℔	43,050	14,888	11,861	3,898	5,038	1,432		
do. i Haandvaad .... ℔			3,810	1,213				
do. stanget ..... ℔			11,171	2,793	3,548	962		
do. paa Krog ..... ℔	4,715	1,179	7,251	2,035				
Hornfisk ..... Sn.	419	516	221	563	52	104		
Lax og Ørred ..... ℔			35	18			8,426	5,544
Gjedder ..... ℔			3,592	1,210	35,138	12,885		
Aborrer ..... ℔			8,301	798	586	65		
Skaller ..... ℔			28,972	1,445				
Rejer ..... ℔								
do. ..... Pot	56,426	19,040	11,054	4,125	18,164	3,671		
Hummer ..... ℔								
Stenbidere ..... Stk.								
Muslinger ..... Td.								
Marsvin ..... Stk.								
Sælhunde ..... Stk.								
Ænder ..... Stk.								
Forskjelligt				29				
Tilsammen...		**52,885**		**33,068**		**34,847**		**31,756**

*) Opgjørelsen foretaget ved 5 Journaler, 3 paa Møen, 1 paa Nyord og 1 paa Baagø.

Tabel I

1885	Gudhjem, Melsted og Listed			Svaneke			Aarsdale. Nexø og Snogebæk			Arnager og Rønne		
Fiskere	Egentlige Fiskere	Andre som deltage	Tilsammen	Egentlige Fiskere	Andre som deltage	Tilsammen	Egentlige Fiskere	Andre som deltage	Tilsammen	Egentlige Fiskere	Andre som deltage	Tilsammen
Antal	76		**76**	53	4	**57**	107	11	**118**	84	89	**173**
Af disse deltage i de forskjellige Fiskerier	Torskefiskeri / Rødspættef. / Makrelfiskeri / Sildefiskeri / Aalefiskeri / Hornfiskef.											
Antal	27 / — / — / 76 / — / —			19 / — / — / 48 / 5 / —			40 / — / — / 96 / 12 / —			82 / — / — / 139 / 12 / —		

Fangst

	Gudhjem, Melsted og Listed		Svaneke		Aarsdale. Nexø og Snogebæk		Arnager og Rønne	
	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.
Torsk ..... ü	72,450	2,898	38,860	1,565	47,127	1,792		
do. ..... Sn.	1,200	480					36,280	26,918
Kuller ..... Sn.								
Rødspætter ..... ü								
do. ..... Sn.			65	59				
Tunger ..... Stk.								
Pighvarre ..... ü							15,000	1,354
Slethvarre ..... ü								
Makrel ..... Sn.								
Sild i Bundgarn ..... Ol								
do. i Drivgarn ..... Ol	70,484	30,040	31,070	14,837	23,334	12,119	44,277	23,067
do. i Sættegarn ..... Ol	5,180	1,990	6,839	2,799	9,306	3,507	8,468	2,567
Aal i Ruser ..... ü			427	97			1,291	462
do. i Drivvaad ..... ü								
do. i Haandvaad ..... ü								
do. stanget ..... ü								
do. paa Krog ..... ü								
Hornfisk ..... Sn.								
Lax og Ørred ..... ü	25,869	17,514	32,877	23,626	50,604	36,116	40,831	20,119
Gjedder ..... ü								
Aborrer ..... ü								
Skaller ..... ü								
Rejer ..... ü								
do. ..... Pot								
Hummer ..... ü								
Stenbidere ..... Stk.								
Muslinger ..... Td.								
Marsvin ..... Stk.								
Sælhunde ..... Stk.								
Ænder ..... Stk.								
Forskjelligt								
Tilsammen ...		**56,922**		**42,983**		**53,534**		**74,487**

Tabel I

1885	Hasle, Teglkaas, Helligpeder og Vang			Christiansø											
Fiskere	Egentlige Fiskere	Andre som deltage	Tilsammen	Egentlige Fiskere	Andre som deltage	Tilsammen	Egentlige Fiskere	Andre som deltage	Tilsammen	Egentlige Fiskere	Andre som deltage	Tilsammen	Egentlige Fiskere	Andre som deltage	Tilsammen
Antal	75	52	**127**	28	12	**40**									
Af disse deltage i de forskjellige Fiskerier	Torskefiskeri / Rødspættef. / Makrelfiskeri / Sildefiskeri / Aalefiskeri / Hornfiskef.														
Antal	70 / 18 /		76	16 /				28	/						

Fangst

	Hasle, Teglkaas, Helligpeder og Vang		Christiansø					
	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.	Antal	Værdi Kr.
Torsk ..... ℔	49,409	2,532						
do. .. .. Sn.								
Kuller ..... Sn.								
Rødspætter ..... ℔								
do. ..... Sn.								
Tunger ..... Stk.								
Pighvarre ..... ℔								
Slethvarre ..... ℔								
Makrel ..... Sn.								
Sild i Bundgarn ..... Ol								
do. i Drivgarn ..... Ol	62,745	25,282						
do. i Sættegarn ..... Ol	5,031	1,994	35,178	16,630				
Aal i Ruser ..... ℔	125	31						
do. i Drivvaad ..... ℔								
do. i Haandvaad .... ℔								
do. stanget ..... ℔								
do. paa Krog ..... ℔								
Hornfisk ..... Sn.								
Lax og Ørred ..... ℔	16,694	12,536	59,581	40,070				
Gjedder ..... ℔								
Aborrer ..... ℔								
Skaller ..... ℔								
Rejer ..... ℔								
do. ..... Pot								
Hummer ..... ℔								
Stenbidere ..... Stk.								
Muslinger ..... Td.								
Marsvin ..... Stk.								
Sælhunde ..... Stk.								
Ænder ..... Stk.								
Forskjelligt								
Tilsammen...		**42,375**		**56,700**				

TABEL II.

OPGJØRELSE

AF

STORFISKERIET I KATTEGAT.

Fartøjernes Hjemsted	Antal Kuttere	Antal aabne Fartøjer	Flynder Sn.	Tunger Stk.	Pighvarre ℔	Slethvarre ℔	Rødtunger	Antal af Fiskere	Total Udbytte Kr.
Skagen, Strandby og Frederikshavn, Bangsbo	32	23	222,922	36,824	15,038	37,647	8.064	256	248,000
Sæby	3	11	40,990	19,226	5,136	7,183		72	40,665
Læsø	1		4,400	846	411	1,147	252	5	5,600
Anholt	1	24	15,586	1,960	1,700	10,000		40	21,166
Hov	5		16,646	1,957	489	3,663		22	15,806
Limfjordsfartøjer i Kattegattet	5		16,700	1,900	600	2,550		22	15,050
Grenaa	7	6	49,386	25,472	1,341	14,908		67	56,503
Halsnæs	6		11,292	8.838	606	162		36	24,870
Tidsvilde	2		3,764	2,946	202	54		10	8,354
Gilleleje	11		12,342	15,378	5,834	900		55	34,454
Hornbæk	7		9,000	11,584	1,270	5,000		35	19,770
Hellebæk	2		5,424	290	20	320		10	5,201
Aarhus									
Assens	1		1,882	1,473	101	27		5	4,145
Sletternæs									
Tilsammen	83	64	410,334	128,694	32,748	83,561	8,316	635	499,584

Opgjørelse af Storfiskeriet i Kattegat og Nordsøen i 1889

til Sammenligning med Tabellen paa foregaaende Side.

Tabel III a

Fartøjernes Hjemsted	Antal Kuttere	Antal aabne Baade	Rødspætter Sn.	Tunger ℔	Tunger Stk.	Pighvarre ℔	Slethvarre ℔	Rødtunger ℔	Hummer ℔	Torsk og Kuller Sn.	Antal Fiskere	Sum i Kr.
Skagen	18	100	112,806	23,600		5,200	9,000			7,100	386	277,890
Frederikshavn – Strandby	67	19	161,782	183,502		9,740	31,724	23,200		6,370	400	439,169
Sæby		12	18,797	38,186		3,539	6,979			170,226 ℔	60	46,002
Læsø	1		2,500		1,533						5	2,425
Anholt	2		453	1,072		1,035	6,820				10	2,325
Hov	4		10,675	108		92	422				21	15,030
Limfjordsfartøjer	33		60,000								200	90,000
Grenaa	16		30,000	9,000		800	8,500				74	53,000
Halsnæs	2		3,125				618				10	4,502
Tisvilde	2		2,762	3,357		220	450				12	5,386
Gilleleie	12		24,000	30,000		9,000	28,000				72	54,740
Hornbæk	10		20,202	24,566		6,004	7,640				60	64,056
Aalsgaarde	3		3,183	6,340		908	197				18	11,643
Assens	10		18,620								41	22,210
Svendborg	5		5,750	300		400					30	17,028
Udbyhøi	1		500								4	1,000
Sum...	186	131	475,155	320,031	1,533	36,938	100,350	23,200		13,470 170,226 ℔	1,403	1,106,406

III. — TILLÆG.

A.

OM NATURFORHOLDENE

I

FARVANDENE INDENFOR SKAGEN.

AF DR. PHIL. C. G. JOH. PETERSEN.

DYBDERNE i KATTEGAT SUNDET OG BÆLTERNE.

SKAGERRAK
Marstrand
Göteborg
Vinga
Skagen
HERTHAS FLAK
Hirshals
Aalbæk
Hirsholm
Frederikshavn
Lökken
Sæby
Nordre Rön
Læsö
FLADEN
GROVES FLAK
Varberg
Aalborg
Hals
AALBORG PLATEAUET
L. MIDDEL GR.
Falkenberg
Als
Anholt
ST. MIDDEL GR.
Grenaa
LYSEGRUND
Kullen
SCHULTZ GR.
Hesselö
AARHUS
Hjelm
Odden
Gilleleje
Hellebæk
Hven
Landskrona
Samsö
Isefjord
KJØBENHAVN
Amager
Drogden
Flinterenden
SJÆLLAND
Strib
Kjöge
FYN
Nyborg
Sprogö
Korsör
Aarö
Vresen
Svendborg
Langeland
Möen
ØSTERSØEN
Falster
LAALAND
Gjedsör
Femern
Darserort
Rygen
Kiel
Poel

Betegner Dybden indtil 6 Favne.
„ „ „ 10 „
„ „ „ 20 „
„ „ „ 30 „
„ „ „ 50 „
„ „ „ 100 „
„ „ over 100 „

H. Tofte. – Efter „Det videnskabelige Udbytte af Kanonbaaden „Hauchs" Togter" etc.

Axel E. Aamodt's lith. Etabl.

Dybderne.

Et Blik paa det medfølgende Kort Nr. I, der med Farver og Kurver antyder Dybdeforholdene i vore Farvande fra Skagerak og til Østersøen, vil let give en Oversigt over disse. Farverne ere lagte saaledes, at jo dybere Vandet er, desto mørkere ere disse. Man ser da snart, at det mørkeste er at finde oppe i Skagerak, hvor en Bugt af **100 Favnekurven,** der omgiver den endnu langt dybere Rende langs Norges Sydkyst, skyder sig ned mod Skagen, dog uden at komme Kysten nærmere end 3—4 Mile; der findes ellers ikke et eneste Sted i hele det øvrige paa Kortet afbildede Farvand, der naar en Dybde paa 100 Favne; det eneste, der betydelig nærmer sig dertil, er øst for Læsø, hvor den dybe Rende i sit nordlige Parti naar 75 Favne; med denne Undtagelse ere alle andre Dybder paa Kortet mindre end 60 Favne. 100 Favnekurven holder sig saaledes nord for Skagen i Skagerak; men allerede den næste Kurve, **50 Favnekurven,** gaar ind i det egentlige Kattegat; den gaar i Skagerak langs med den svenske Skærgaard ned forbi Marstrand og Gøteborg, hvor den dog kun omslutter en meget smal Rende, men, efter at være bøjet om igjen, løber den, nord for Marstrand, i vestlig Retning følgende langs den sydlige Rand af det dybe Skagerak. Som en Fortsættelse af denne smalle Rende vest for Gøteborg optræder den dybe Rende øst for Læsø med Dybder fra 50—75 Favne; kun én Gang endnu i Kattegat opnaas Dybder over 50 Favne, nemlig i en smal Rende, der løber fra Øst til Vest, syd for Groves Flak. Den næste paa Kortet afsatte Kurve er **30 Favnekurven,** den løber i Skagerak næsten parallel med 50 Favnekurven og strækker sig fra Skagen over mod Skærgaarden ved Marstrand, kun den nævnte dybe Rende skiller den derfra; denne Kurve falder saaledes omtrent sammen med den mellem Skagerak og Kattegat i »Den danske Lods« fastslaaede Grænse. 30 Favnekurven gaar nu ligesom 50 Favnekurven mod Syd, men den gaar længere end denne; den udvider sig ganske betydeligt øst for Læsø og omfatter helt de store Grunde, Groves Flak og Fladen, og sender til Slutning en lille Bugt ned mod Anholts Knob. Større Partier med 30 Favne findes ellers ikke i Kattegat og Bælterne, men vel enkelte Huller f. Ex. i Lille Bælt; dog saadanne udelades her, hvor det kun drejer sig om Oversigten i store Træk.

Den næste Kurve er **20 Favnekurven;** dens Løb i Skagerak er noget lignende den forriges, men strax ved Indtrædelsen i det nordlige Kattegat er det af den indesluttede Areal langt betydeligere; den sender en Gren hen nord for Læsø, der ender vest for Nordre Rønner ved Indgangen til Læsø Rende; øst for Læsø nærmer den sig atter 30 Favnekurven, strækker sig ind mellem Fladen og Groves Flak og udbreder sig mod Syd temmelig betydelig, idet den helt omslutter Lille Middelgrund; en Gren af den gaar hen syd for Anholts Knob og en anden ned øst for Store Middelgrund, næsten til Kullen; som en Slags Fortsættelse af denne Gren kan man betragte de dybe Huller ud for Hellebæk og øst for Hveen; af den anden Renderne ved Schultz's Grund, Refsnæs, Aggersøsund og maaske Langelandsbælt. Naar disse

Steder og enkelte Smaahuller undtages, findes først atter Dybder paa 20 Favne og derover, naar man kommer hen mellem Ystad og Rygen, hvor netop en Del af den dybe Østersø er naaet af Kortet.

Den derefter tegnede Kurve er **10 Favnekurven;** den kan i Modsætning til de tidligere nævnte siges at høre hjemme i vore Farvande, *idet den i store Træk følger Kystkonturerne*, hvilket et Blik paa Kortet langt hurtigere og bedre kan vise, end en detailleret Beskrivelse kan gjøre det; det maa betragtes som Undtagelser, naar man i en vis, ikke altfor stor, Afstand fra en aaben Kyst ikke træffer denne Kurve, og jeg skal her indskrænke mig til at nævne disse. — Den første, og jeg kunde fristes til at sige ogsaa den største, Undtagelse dannes af Farvandet mellem Læsøs Sydkyster, Anholts Nordkyster og en Del af Jyllands Østkyst. Man kan paa Kortet se, at det er muligt at sejle fra Læsø til Anholt og fra begge til den overfor liggende jyske Kyst uden nogen Steds at komme ud paa 10 Favne Vand, og det uagtet disse to Øer saa at sige ligge midt i Farvandet. Trækker man en ret Linie fra Sæby til Trindelen (N O. for Læsø), en anden herfra til Anholt og en tredie herfra til Grenaa, saa vilde disse tre Linier tilligemed den mellem Sæby og Grenaa liggende jyske Kyst omslutte en betydelig Del af Kattegat, og denne Del har overalt med Undtagelse af to smalle Render Dybder, der ere ringere end 10 Favne. Dette store Plateau, der er saa ensformigt i Henseende til Dybderne, bidrager i høj Grad til at give saavel Dyre- som Plantelivets Udbredning i Kattegat et ganske særligt Præg, ligeledes har det betydelig Indflydelse paa Strømningerne og Bundarternes Karakter; jeg har af disse Grunde ofte savnet en særlig Betegnelse for det, og kalder det i det følgende »Aalborgplateauet«. For dog at give en Oversigt over de ganske vist ringe Dybder paa dette Plateau, har jeg paa medfølgende Kort, Nr. I, ladet 6 Favnekurven indtegne og skal, i Stedet for en længere Beskrivelse, nøjes med at henvise til dette. — Den anden Undtagelse fra den Regel, at 10 Favnekurven findes i ringe Afstand fra enhver aaben Kyst, dannes af de mellemste og sydligste Dele af Øresund; i den nordlige Del gaar der flere smalle Render ind, ja øst for Hveen findes endog over 20 Favne, men fra Kjøbenhavn og Saltholm syd paa til Falsterbo er der overalt mindre end 10 Favne, og, som man kan se paa Kortet, er der et betydeligt Bælte, der endog har under 6 Favne, saa at man fra flere Steder paa Amager kan sejle over til Sverige uden at faa over 6 Favne Vand; i de to Render, Drogden og Flinterenden, er det endog meget faa Steder, at Dybderne naa 6 Favne, de ere der oftest 3, 4 og 5. Dette er et Forhold, der har stor Betydning for Forstaaelsen af Fordelingen af Saltholdigheden i vore Farvande; thi disse to lave Render danne ligesom en undersøisk Barriere, der hindrer det ved Bunden sydpaa løbende, tunge og salte Kattegatsvand i at trænge ind i Østersøen, men derimod nok tillader dennes overflødige Vandmasser at passere op i det nordlige Øresund. — Den tredie Undtagelse findes i Lille Bælt nord og syd for Middelfartsund, og tages egentlig kun med for Fuldstændigheds Skyld; thi vel findes der paa et større Omraade ikke 10 Favne men nok 8 og 9, dog denne Forskjel er for ringe til at spille nogen betydelig Rolle.

6 Favnekurven, der er den næste Kurve, som er afsat paa Kortet, følger endnu nøjere end foregaaende Kystkonturerne; den skal derfor ikke nærmere omtales, især da dens væsentligste Afvigelser allerede ere berørte; jeg skal kun henvise til den betydelige Størrelse, det af den indesluttede Areal har mellem Øerne syd for Sjælland og Fyn samt i Issefjord og Odensefjord. —

For at fuldstændiggjøre Beskrivelsen af Farvandene burde nu alle de **øformige Grunde** omtales, men jeg anser det for overflødigt, da Kortet vil give den fornødne Oversigt derover; dog skal jeg ikke lade uberørt, at saadanne Grunde findes særdeles hyppig i det dybe østlige Kattegat og bidrage i høj Grad til at karakterisere dette; mere sparsomt findes de i det sydlige Kattegat, men i Farvandet omkring Samsø er Bunden atter stærkt couperet; syd for Fyn og Sjælland optræde virkelige Øer i betydeligt Antal men paa ganske lavt Vand; derimod kan man gjerne sige, at baade Øer og øformige Grunde ganske mangle i Østersøen, lige fra Bornholm til Als; thi Rygen og Femern ere kun ved meget lavt Vand skilte fra Fastlandet. —

Angaaende en **naturlig Begrænsning af Farvandene** indbyrdes har jeg allerede omtalt, at 30 Favnekurven danner en saadan mellem Skagerak og Kattegat; mod Sydost gaar dette derimod uden Afbrydelse over i Farvandet mellem Kullen, Gilleleje og Helsingør, dette atter i det egentlige Øre-

sund; mod Sydvest kan Kattegat heller ikke godt afgrænses ved nogen bestemt Linie, dog plejer man at betragte Linien Sjællands Odde til Hjælmen som den, der skiller det egentlige Kattegat fra Farvandene omkring Samsø. — Østersøen har derimod i Øresund ved den før nævnte Barriere ved Saltholm en skarp Grænse, ligesom den ogsaa ret naturlig kan deles i en østlig og en vestlig Del ved en Linie dragen fra Gjedser til Darserort; baade Landenes Form og Dybderne adskille her de to Afdelinger og Linien er, som det synes, i Henseende til Strømninger og Dyrenes Udbredning en virkelig Grænselinie. Den østlige Del gaar uden Afbrydelse over i den egentlige Østersø og den vestlige i Store og navnlig i Lille Bælt. —

At selve **Kysterne** ved de her omtalte Vande som Regel bestaa af Sand eller Ler med større eller mindre Mængder af Sten, véd jo enhver, og at de kun paa enkelte Steder, som ved Møens og Stevns Klinter, dannes af virkelige Klipper, i disse Tilfælde af Kridt- og Kalkklipper. Kystkonturerne ere derfor af Bølgens Magt i Aarenes Løb blevne mere eller mindre afrundede, og ved Tilsanding ere mange Indskæringer ganske forsvundne. Hvor forskjelligt et Indtryk giver ikke den svenske Skærgaard, naar man sejler ind blandt dens skarpe Granitklipper; dem har Bølgeslaget ikke saadan Magt til at nedbryde og udjævne; man ser derfor selv inde i snevre Passager ofte meget dybt Vand, og paa enkelte Steder i Skærgaarden nord for Marstrand ved Kosterøerne naas endog Dybder paa langt over 100 Favne; det vil let forstaaes, at man der har særdeles gode Betingelser for at kunne studere de Dyrearter, der udelukkende leve paa dybt Vand; thi man behøver kun at sejle en ringe Vejlængde i en lille Baad for at naa Dybder, som vi danske maa ud i Skagerak for at finde. Som man paa Kortet kan se, strækker den svenske Skærgaard sig ikke sønden for Warberg, her holde Klippekysterne op, og Landet ligner mere vort eget.

Vilde man til Slutning i Tankerne sammenligne Dybderne i Kattegat med Højderne paa det tørre Land, kunde man med andre Ord tørlægge det og uhindret færdes paa dets Bund, saa vilde man sikkert først lægge Mærke til de store jævne Sletter med den ringe Niveauforandring og de afrundede Konturer overalt; det Hele vilde gjøre Indtryk af at være meget ensformigt, og dog findes der i det østlige Kattegat et Sted med ca. 470 Fods Dybde, men Himmelbjærget med sine 500 vilde, naar det nedsænkedes der, dog ikke rage ret højt op over Havfladen. Det er altsaa ikke saa meget i store Træk, at Forholdene paa Havets Bund og paa det tørre Land ere hinanden ulige; men det er hines Ensformighed, der er saa karakteristisk; tænkte man sig, at de begge en Gang havde været ens, og at Kattegat først ved at sænkes under Vandet havde faaet sin nuværende Form, saa kunde man forstaa, at det ikke er i store Træk Ulighederne ere at søge, men at Havets afrundende og udjævnende Virksomhed alene har kunnet frembringe de mindre omend meget karakteristiske Forskjelligheder.

Bundmaterialet.

Det er en bekjendt Sag, at *Havbunden* nær alle vore aabne Kyster er dannet af rent Sand eller Grus med eller uden Sten; men det gjælder ikke alene om Bunden i Kystens umiddelbare Nærhed; ogsaa langt ude i det aabne Kattegat (om Fjordene senere) kan den bestaa af netop det samme Materiale, dog sjælden paa større Dybder end ca. 10 Favne. Kommer man derimod ud paa de dybere Steder i det østlige Kattegat eller op i Skagerak, faar Bunden en hel anden Karakter; den danner der en næsten plan, graablaa Flade uden anden Afvexling end de derpaa levende Dyr; ikke en Gang en Sten er at opdage. Man vilde ikke kunne gaa paa denne Flade uden at synke dybt i ved hvert Skridt; thi den er dannet af en af Vandet bundfældet, støvfin Masse, hvis øverste Dele ligge saa løse, at de ved den mindste Bølgebevægelse plumre Vandet og gjøre det uigjennemsigtigt; men jo længere man kommer ned i den, desto fastere bliver den. Det er denne Bundart, der i Søkortene er betegnet ved **Slik** eller **Ler.** I vore Farvande findes den kun i de dybeste Partier af det østlige og nordlige Kattegat samt i Skagerak. Naar man har »skrabet« en Del af denne Masse op og stikker Haanden ned deri, bliver man strax forbauset over, at den er saa kold; den har nemlig samme Temperatur som Vandet der nede, og dette synes idetmindste for Skageraks Vedkommende, hvad enten det er Vinter eller Sommer, stedse at have meget lave Varmegrader. De Bestanddele, der danne denne Masse ere saa smaa, at de aldeles ikke kunne føles mellem Fingrene, og røres de ud i Vand, plumrer de dette og ere meget længe om at synke til Bunds. Dette Stof har endelig ogsaa en ganske egen Lugt, saa at naar man har rørt ved det med Fingrene, vedblive disse, selv efter at man har vadsket sig, at lugte deraf.

Tørres noget af denne Bundart, faaes en fast, graablaa Masse, der hverken er mer eller mindre end en Blaalerklump af samme Beskaffenhed, som man ser den i det nordlige Jyllands høje Bakker; *Slikken er nemlig Lerlag i Færd med at dannes* paa Havbunden ved Udfældning af alle de Smaapartikler, der findes i Vandet, hvilke dels ere førte der ud af Floder eller af Luften, dels ere Affald af Dyre- og Plantelivet. Disse Smaapartikler synke naturligvis kun til Bunds, hvor der er størst Ro, hvor Strøm og Bølgeslag have mindst Indflydelse, d. v. s. paa de største Dybder i Farvandene, men ingenlunde paa samme Dybde i forskjellige Farvande. Ved stærke Storme kunne disse Sliklag atter forstyrres, hvilket jeg flere Gange har haft Lejlighed til at iagttage, naar Vandhenteren tog Vand op fra Dybet; det var da ofte stærkt plumret, uagtet Vandhenteren ikke havde været Bunden nærmere end en Favn eller saa, Slikken maa derfor have dannet ligesom hele Støvskyer dernede. Det er saaledes sikkert, at Slik kun kan dannes, hvor der er Ro, og da der overalt i Vandet findes Slikpartikler, saa kan man slutte, at hvor Slikken ikke afsættes, der maa være Uro. Det ses f. Ex. ofte, at Slikken mangler i de dybe, smalle Render, selv om de ere meget dybe; jeg skal f. Ex. nævne Farvandet ved Strib, der er dybt nok til, at man kunde vente en Slikdannelse der; men paa de fleste Steder findes dog haard Sandbund; nu er her faktisk stærk Strøm,

II.

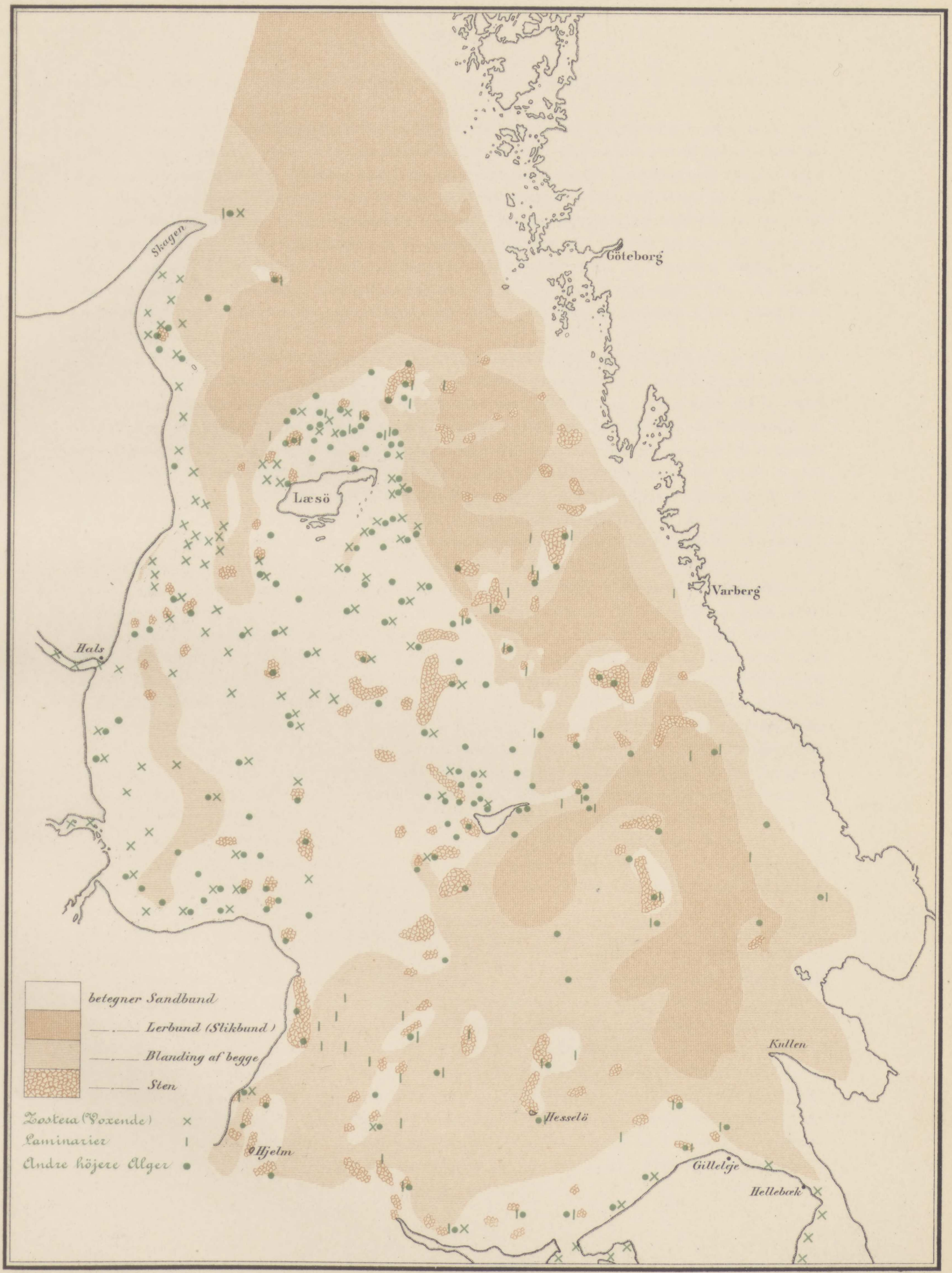

H. Tofte. – Efter „Det videnskabelige Udbytte af Kanonbaaden „Hauchs" Togter" etc.

Axel E. Aamodts lith. Etabl.

og uagtet direkte Iagttagelser ikke foreligge for mig, tør jeg dog slutte, at denne maa naa ned til Bunden.

Et nærliggende Spørgsmaal er ofte blevet gjort mig, nemlig, om Strømmen har udgravet de dybe Render i vore Farvande. Det vil af det foregaaende være klart, at *hvor der i disse Render findes fint Bundmateriale, der udgraver Strømmen intet*, hvor dette ikke findes, er det vanskeligere at afgjøre Sagen, dog tror jeg som Regel ikke, dette Forhold finder Sted; og mange Renders Fremkomst kan ogsaa godt forklares uden det; de kunne jo lige saa godt være dannede ved, at Strømmen har forhindret, at der bundfældtes noget her, og derimod tilladt det paa de omliggende Steder; der vilde da efterhaanden dannes en Rende, hvor der i Forvejen har været, om saa maa siges, Anlæg dertil; at Strømmen mange Steder den Dag i Dag paa denne Maade holder Renderne rene, tør vel være hævet over enhver Tvivl. At Vandet imidlertid *kan* udgrave Render er ganske sikkert, dog saadant sker hyppigst paa ganske lavt Vand, hvor der er særlig urolige Forhold.

Det er imidlertid en Selvfølge, at der mellem fuldstændig Ro og stærk Bølgegang findes alle mulige Overgange og deraf følger atter, at der mellem grovt Sand og ren Slik findes en Mængde **blandede Bundarter**, der hverken kunne henføres til det ene eller det andet. Jeg har valgt at kalde det for **rent Sand**, der ikke plumrer Vandet, naar det hældes ud deri, og det for **ren Slik**, hvis Bestanddele ere saa smaa, at de ikke kunne føles mellem Fingrene; *hvad der ligger derimellem, har jeg kaldt blandet Bund* og afsat det paa Kortet som en tredie Bundart. Der findes selvfølgelig en saadan blandet Region overalt mellem Slikken og Sandet, men den er ingenlunde lige bred alle Steder (se Kortet Nr. II); hvor disse Overgange ere stærkt udviklede f. Ex. i det nordlige og sydøstlige Kattegat, er det meget vanskeligt at angive deres Grændser; thi saadanne existere jo i Virkeligheden ikke; dog en Kurve maa der af praktiske Grunde tegnes, men det bør erindres, at den kun omtrentlig angiver de virkelige Forhold.

Hvad nu **Stenene** i Kattegat angaa, da er det en bekjendt Sag, at de træffes i mange Størrelser og alle Overgange fra ganske smaa til meget store; faststaaende Klipper har jeg derimod ingen Steder funden uden i den svenske Skærgaard; saadanne angives dog men vist med Uret af vore Søkort paa enkelte andre Steder. Det har for Stenenes Forekomst i Kattegat, i Modsætning til de andre Bundarter, været mig umuligt at udfinde nogen bestemt Lov; thi de kunne, som Kortet viser, træffes paa alle Bundarter og i næsten alle Dybder, undtagen hvor Bunden bestaar af den bløde Slik; dette hidrører naturligvis fra, at de synke ned og skjules af denne, selv om de ved et Tilfælde flyttes herhen; paa Grund af denne Omstændighed finder man aldrig Stene paa de største Dybder; thi der er jo overalt Slik. At man ikke kan finde en saadan Lovmæssighed i Fordelingen af Stenene, ligger selvfølgelig i, at de paa Grund af deres Størrelse ikke ere underkastede Vandets Herredømme i saa høj Grad som de mindre Partikler; de ligge, hvor de blive lagte, hvad enten det nu er Isen, der har lagt dem der, eller de ere det eneste, der er blevet tilbage, af bortskyllede, udjævnede Grunde, eller det er Planter, der have flyttet dem. Jeg skal iøvrigt angaaende de Steder, hvor Stene findes i Kattegat, henvise til Kortet, der er konstrueret efter Søkortarkivets kolorerede Kort og mine egne Iagttagelser; sagtens vil der i Fremtiden findes flere endnu, ligesom muligvis nogle af de gamle ville forsvinde. —

Jeg skal derpaa forsøge en nøjere Redegjørelse af de øvrige Bundarters Udbredning i Farvandene og begynde med **Kattegat.**

Overalt paa de dybe Partier i Skagerak findes i Følge Søkortene **den rene Slik eller Lerbund**, og jeg har fundet den dér paa tre Skrabninger tagne ca. 4 Mile nord for Skagen paa ca. 100—120 Favnes Dybde; den var dér ganske fri for Sand, men, kommer man Skagen noget nærmere, saa vil den allerede paa 70 Favne vise sig lidt sandblandet; derimod strækker den sig ren ned i et Bælte langs Bohusläns Kyst til udfor Tistlarne; den holder sig her udenfor Dybder mellem 25—30 Favne, men fra Skagen gaar den langs den jyske Kyst ned til Hirtsholmene ind paa ringere Dybder; idet den øst for Skagen træffes paa 20 Favne, og løber langs 14—15 Favnekurven udenom Herskas Flak ned sønden for Hirtsholmene, saa langt omtrent, som den fra Øst af ind norden for Læsøgrundene gaaende dybe Rende naar. Nord for Læsøgrundene holder den sig til ca. 20—25 Favne og derover, men i

Nærheden af Tønnebergs Banker findes den kun paa endnu dybere Vand; det samme gjælder om Udbredelsen ved den lige overfor liggende Del af den svenske Kyst, saa at her kun et smalt Parti med Slik bliver tilbage midt i Farvandet; dette fortsætter sig længere syd paa for atter at udvide sig til en større Slikdal begrænset af Læsøs østlige Grunde, Groves Flak, Fladen og den svenske Skærgaard; et Blik paa Kortet vil give Detaillerne. Den sidstnævnte Slikdal er fuldstændig adskilt fra de i det sydligere Kattegat liggende; thi det fine Materiale formaaer ikke at aflejre sig i de dybe Render, der findes paa begge Sider af og imellem Groves Flak og Fladen; kommer man derimod syd for disse to Grunde, er man atter i en stor Slikdal, der til alle Sider er begrænset af omliggende Grunde eller smalle Render med stærk Strøm. Endnu længere syd paa findes et lille afsluttet Slikparti, der omfatter den nordlige Del af den Grund, hvorpaa Anholts Fyrskib ligger, og endelig er der tilbage at omtale det sydlige Kattegats store Slikparti. Som man fra Dybdebeskrivelsen vil erindre, delte 20 Favnekurven sig øst for Anholt og sendte en Gren ned syd for denne Ø og en anden ned øst for store Middelgrund, begge endende blindt; netop her i dette store kløftede Farvand, der gaar jævnt over i mindre Dybder, har Slikken kunnet aflejre sig; den begynder ud for Morup Banke, hvorfra en Gren strækker sig over mod Anholt og gaar langs Sydsiden af Øen, her udvider den sig betydelig og taber sig endelig jævnt i det sydlige Kattegats store blandede Parti; en anden Gren gaar øst om Store Middelgrund, tæt forbi Hallands Väderø til Kullen, og standses først af Grundene nord for Gilleleje, men gaar jævnt over i saavel det nordlige Øresunds som det sydlige Kattegats sandblandede Lerpartier.

Vil man i Almindelighed angive, paa hvilke Dybder den rene Slik findes i Kattegat, da kan man sige, at den aldrig findes paa lavere Vand end 14—15 Favne, men ofte paa Steder, hvis Dybder ere større, og altid, hvor Dybden er over 40 Favne. Jeg skal her erindre om, at dette kun gjælder for Kattegats Vedkommende; i større Have kan den rene Sandbund ofte gaa ned paa langt over 100 Favnes Dybde, og Slikken kommer først længere ude; allerede i Skagerak ere Grænserne noget anderledes, jeg har som nævnt paa ca. 70 Favne nord for Skagen fundet meget Sand i Slikken, uagtet man her skulle vente den ganske ren.

Hvad nu **den blandede Bund** angaar med alle dens Overgange fra sandblandet Slik til slikblandet Sand, da træffes den altid som et bredere eller smallere Bælte ovenover Randen af de før beskrevne Slikpartier og indtager kun i det sydlige Kattegat en mere betydelig Del af Farvandet, idet næsten hele Arealet mellem Anholt, Gilleleje, Sjællands Odde og Hjælm, med Undtagelse af Grundene, har denne Bundart.

I det østlige Kattegat danner den blandede Bund derimod kun smalle Bræmmer, der dog udvide sig noget ved Lille Middelgrund, Fladen og de nordostlige Læsøgrunde.

I det nordlige Kattegat indtages hele Læsø-Rendes dybeste Partier af den blandede Bund, og i Aalbækbugten breder den sig lige fra Skagen og ud omkring Herthas Flak.

Det er klart, at denne Bundarts Grænse nedad falder sammen med Slikkens Grænse opad; og det maa derfor siges: Den blandede Bund findes (undtagen i Skagerak) aldrig paa større Dybder end 40 Favne og endda meget sjælden saa dybt; ofte findes den paa lægere Vand end 14—15 Favne; dens Grænse opad kan i Almindelighed sættes til ca. 10 Favne, Undtagelser findes kun enkelte Steder i det østlige Kattegat, hvor Sandet gaar noget længere ud, og paa det store Aalborgplateau, hvor man paa Kortet vil se, at der langs med Kysten fra Djursland til Limfjorden er antydet et Parti med blandet Bund, ligeledes er der et mindre Parti indenfor Rimmen og et indenfor Laaen syd for Læsø; disse to sidste Steder ere endog kun 2—3 Favne dybe og det første 6 til 7; paa alle tre Steder er Havbunden imidlertid bevoxet med en meget frodig Zosteravegetation (Bændeltang, Græstang) og det »blandede« i Bundmaterialet hidrører udelukkende fra Affaldet af denne, saa det er af en noget anden Beskaffenhed end ellers i Kattegat og nærmer sig derimod mere den »bløde Bund« i vore mindre Fjorde; hvorfor Bændeltangen netop holder sig til disse Steder i Kattegat, vil blive omtalt i et senere Afsnit.

Med disse Undtagelser kan man altsaa sige, at det slikblandede Sands Grænse opad mod Vandspejlet ligger ved ca. 10 Favne og deraf følger, at **det rene Sand** findes paa alle Landgrunde ud til

denne Dybde og paa alle landløse Grunde, der ere lægere end 10 Favne; jeg skal af disse nævne Herthas Flak, Bøchers Banke, Kummelbanke, Groves Flak, Fladen, Lille og Store Middelgrund, Hesseløens Grunde med Lysegrunden, Lille Lysegrund, Briseis, Hastens Grund og Schultz Grund; hele det store Aalborgplateau bestaar endelig med de nævnte Undtagelser af Sandbund. —

Om Bundarten **i vore mindre Farvande** skal jeg henvise til de detaillerede Beskrivelser i den danske Lods og til Søkortene samt til afdøde Cand. mag. WINTHERS Afhandlinger i »Nordisk Tidsskrift for Fiskeri« og Cand. mag. COLLINS Arbejde: »Om Limfjordens tidligere og nuværende marine Fauna.« 1884. — Selv har jeg i disse Farvande ikke foretaget saa systematiske Undersøgelser som i det egentlige Kattegat og skal derfor holde mig til mere almindelige Betragtninger. — Ren Slikbund findes kun i Kattegat; derimod gaar den blandede Bund, der ofte kun er lidet sandblandet, ned forbi Hellebæk og ind i Øresund til Hveen; den findes i de dybe Partier omkring Samsø samt flere Steder i Store Bælt, endvidere nord for Fyn og i den sydlige Del af Lille Bælt samt syd for Laaland; længere østpaa i Østersøen afløses den af en anden Bundart, der vel indeholder meget grove og meget fine Partikler, men er af en hel anden Karakter end den blandede Bund i Kattegat; thi Bunden her er sort, ildelugtende og kalkfattig og nærmer sig mere til den saakaldte bløde Bund i vore Fjorde og snævre Sunde. I disse træffer man ikke Kattegats blandede Lerbund, men ude paa de dybeste Steder, der dog i Reglen ere under 10 Favne, træffes den døde, raadnende Bændeltang; længer inde mod Landgrunden voxer Bændeltangen og andre Planter, og længst inde findes et mer eller mindre rent Sandparti, der ofte kan være særdeles bredt og ved Ebbetid kan ligge aldeles tørt. — I de snevre Sunde, hvor der løber stærk Strøm, kan, som ovenfor omtalt, den »haarde« Bund naa ned paa betydelige Dybder, og af denne Grund kan den blandede Bund ganske mangle.

Plantevæxten

Den almindeligste og mest udbredte Plante og tillige den, der for Dyrelivet aabenbart spiller den største Rolle i vore Farvande, er den saakaldte **Bændeltang,** ogsaa kaldet Baandtang eller Græstang (*Zostera*); vi have ikke en Fjord eller et snævrere Vand, uden at den breder sig langs dettes Kyst paa større eller mindre Strækninger; i de sydsjællandske Fjorde, f. Ex. Præstøfjord, fortrænges den dog paa mange Steder af Alger (*Characeer*). Den danner paa Dybder fra ca. 1—ca. 5 Favne store bølgende Enge, ofte med favnehøjt »Græs« og huser her en egen Dyreverden bestaaende af Fiske saasom Aal, Kutlinger, Hundestejler, Aalekvabber, Naalefisk (Tangnaale, Vejrfisk) mindre Torsk o. s. v. samt en Mængde lavere Dyr, baade Rejer, Tanglopper, Snegle, Muslinger, Orme, Søstjerner, Søpindsvin o. s. v.; udenfor dette Bælte findes et andet, hvor Bunden dannes af Tangens og Dyrenes døde og raadnende Smaapartikler, og endelig findes ind mod Land et tredie, hvor Plantevæxten kan være dels Blæretang og andre Alger eller *Ruppia* og *Zanichellia*, dels ofte ganske kan mangle; er Bunden indenfor Bændeltangen Stenbund, mangler Plantevæxten aldrig ganske; thi paa Stenene sidde mange Alger fasthæftede. — Saaledes ere nu Forholdene i de mere lukkede Vande, hvor der hverken er for stærk Bølgegang eller for stærk Strøm, begge Dele kan bringe de ovennævnte Planter til at forsvinde, men er Bunden paa saadanne Steder Stenbund, kommer der andre i Stedet, nemlig de saa velbekjendte **store brune Blade** (*Laminarier*), **Klørtang** eller **Bladtang**; disse kunne, fasthæftede paa en Sten, taale selv den stærkeste Strøm og et betydeligt Bølgeslag, hvilket kan ses paa mange af vore Havnemoler; derimod kunne de, hvis Stenen, de som smaa have valgt at sætte sig paa, ikke er tung nok, drage denne af Sted med sig og saaledes flytte til et mere roligt Sted. — I et saa stort Farvand som Kattegat er Bændeltangen nødt til at opsøge de roligere Steder, og, da den aldrig voxer hverken paa blandet eller paa ren Sandbund, kan den ikke søge Ro i Dybet men maa opsøge Steder ved Kysterne, hvor Bølgeslaget brydes af udenfor liggende Grunde; saadanne Steder findes indenfor Hirtsholmene, syd for Læsø, indenfor Rimmen og langs ned med Kysten fra Hals til Tangen, altsaa netop paa de ovenfor omtalte »uægte« Slikpartier paa Aalborgplateauet. Kun paa de her nævnte Steder danner Bændeltangen i Kattegat store Enge, saaledes som i Fjordene, med de dertil hørende Dyr, men iøvrigt findes sparsom Tangvegetation næsten overalt, hvor der i Kattegat er Sandbund, og Kysten ikke er altfor aaben som f. Ex. ved Skagen. Den døde Tang driver derimod langt omkring i Farvandet, og man kan finde Smaastykker af den næsten overalt, dog ikke saadanne stinkende Masser som i Fjordene undtagen paa de før omtalte Steder paa Aalborgplateauet. Som berørt holder Bændeltangen sig altid til den rene Sandbund, og den findes derfor som Regel aldrig paa dybere Vand end ca. 10 Favne, men gaar ofte ind paa indtil ca. 1 Favn. **Den øvrige Plantevæxt** i Kattegat er ikke saa bunden i Valget af Opholdssted, thi man kan træffe Alger baade paa Sandbund og blandet Bund og

paa Dybder fra 1 til. ca 20 Favne, dog er det næppe de samme Arter. De før omtalte Laminarier har jeg hyppigst truffet i det sydvestlige Kattegat paa blandet Bund og over 10 Favne Vand; de findes dog ogsaa spredt op gjennem det østlige Kattegat og paa de nordlige Læsøgrunde, men paa Aalborgbugten og i Aalbækbugten ere de sjældne. Paa den rene Slikbund har jeg derimod aldrig truffet andre Planter end saadanne, der sagtens ere førte derhen med Strømmen, og deraf følger, at der i Kattegat findes *store Partier, der næsten ere blottede for Plantevæxt, nemlig de rene Slikpartier og som Regel ogsaa de stærkt lerblandede Sandpartier, samt endelig den dybeste Del af Aalborgbugten mellem Anholt og Djursland.* Der træffes ikke desto mindre paa disse Steder mange planteædende Dyr, men de leve af Planternes bortdøde af Strømmen bortførte Smaapartikler, hvilke paa denne Maade komme til at spille en betydelig Rolle for Dyrelivet.

Jeg skal sluttelig omtale, at der paa vore Søkort i Kattegat flere Steder findes angivet en Bundart, der kaldes »Koral«, og Fiskerne bruge ogsaa ofte denne Betegnelse; dermed menes ikke Koraldyr, men alle kalkholdige Organismer ere indbefattede derunder; nogle af dem ere smaa, lyserøde, forgrenede Planter (Alger), der ere aldeles stive og haarde af Kalk og sidde fast paa Stene eller Skaller; de kjendes let fra Koraldyr ved, at der slet ingen Huller er i dem paa de Steder, hvor Dyrene skulle have været; en anden Fremtoning, der tilhører Skelettet af nogle smaa Kolonidyr (*Bryozoa*, Mosdyr), drages ogsaa med ind under dette Begreb, men de stærkt kalkholdige ere dog temmelig sjældne i Kattegat; derimod findes ofte i hele Klumper fasthæftet til Stene eller Skaller nogle trekantede, indtil 2" lange, hvide eller lyserøde Rør, og indeni hvert sidder en Orm med røde eller blaa Føletraade ved Forenden og et Laag, der kan lukke Røret (*Serpula*, Rørorm); de ere maaske, naar alt kommer til alt, det hyppigste »Koral« i Kattegat; thi de findes mange Steder og kunne ofte, hvor de ere tilstede i Mængde, ødelægge Fiskernes Garn. En anden ganske ejendommelig Slags Koral findes paa Østersbanken ved Aalbæk og bestaar af nogle store, solide, uregelmæssig forgrenede Kalkmasser, men de have intet med levende Dyr og Planter at gjøre. Ægte, levende, med stærkt Kalkskelet forsynede Koraldyr findes slet ikke i Kattegat; enkelte døde, hidrørende fra Udvaskninger af Kridtformationens Lag har jeg derimod en sjelden Gang faaet i Skraben.

Dyrelivet

Enhver, der har sét, hvad en Skrabe kan bringe med op fra Havbunden, vil let kunne begribe, at det her vilde være ganske unyttigt at forsøge en detailleret Fremstilling af Dyrelivet i vore Farvande; thi hvem kjender Navnene paa den Mængde af Snegle, Muslinger, Orme, Goplepolyper, Pighude o. s. v der findes dér, undtagen netop Zoologen; Fiskerne kjende vel en Del deraf, men de Navne, de bruge, gjælde sjælden for hele Landets Befolkning og ombyttes ofte, saa endog blot at forsøge at skrive for dem, vilde føre til en Række af Misforstaaelser. Jeg kan kun her fortælle, at overalt paa Bunden af vore Have vrimler der af Dyr; der er ikke et Sted, hvor Skraben har været nede og skrabet godt, uden at der dér har været Dyr, som oftest i stort Antal; kun lave Grunde og aabne Havkyster kunne være næsten golde, her er Bølgens Magt for uimodstaaelig. Men, som Fiskerne ogsaa meget vel vide, det er ikke de samme Dyr, der leve paa Dybet og paa det lave Vand; selv om Bunden begge Steder er af samme Beskaffenhed, er der dog en betydelig Forskjel paa de Dyrearter, der leve det ene Sted, og de, der leve det andet; det er *Dybden og de dermed følgende Forhold,* der gjør sig gjældende; er tillige Bundarten i Dybet en anden end den ved Bredden, bliver begge Steders Dyrebestand endnu mere uensartet. Undersøger man f. Ex. Dyreverdenen et Sted ved vore Kyster paa 2 Favne Vand, da ligner den meget mere den, der findes under lignende Forhold ved Frankrigs eller Spaniens Kyster, end den Fauna, der paa samme Sted ved vor Kyst lever paa 15 Favne. Dette er Hovedreglen for Fordelingen af Dyrene i vore Vande, og man vil indse, at ligesom man paa et Søkort kan trække en 10 Favnekurve og en 15 Favnekurve, kan man, naar man har skrabet tilstrækkelig ofte, trække en Kurve for en bestemt Dyrearts Udbredning, og disse Kurver ville ofte svare nøje til Dybderne. At Fiskerne mange Steder have været klar paa saadanne Forhold er sikkert, de have saaledes fortalt mig, at naar de i Læsø-Rende satte deres Rødspættegarn paa 18 Favne Vand eller mere, fik de altid *Pennatula phosphorea* med op i massevis; de sagde, at de saa vare paa »Granskoven«; de smukke, forgrenede Kolonidyr fandtes der i saadanne Mængder, at det hos dem havde fremkaldt Forestillingen om en hel Skov paa Bunden, og de kjendte nøje denne Skovs Grænser.

Det er imidlertid ikke alene Dybde og Bundart, der have Indflydelse paa Dyrelivet, ogsaa Vandet med dets skiftende Temperatur og Saltholdighed har meget at sige; man ser derfor overalt, hvor der løber en passende Strøm i en passende Dybde, og de andre Faktorer iøvrigt ere heldige, at dér naar Dyrelivet sit Toppunkt. Saadanne Steder træffes hyppig paa stejle Skraaninger, hvor Grundene falde brat af mod det omgivende Dyb, f. Ex. ved Fladen og Groves Flak i det østlige Kattegat; her findes baade mange Individer og mange Arter, som jeg ellers ikke har sét i Kattegat. Paa saadanne Steder er det, der kan ventes større Mængder af »madnyttige« Fiske, og nogle Forsøg med Bakkefiskeri, som jeg i August 1887 ledede om Bord paa Kanonbaaden »Hauch«, have da ogsaa vist, at der netop paa det nævnte

Sted og flere andre Steder i det østlige Kattegat samt syd for Anholt fandtes en efter Aarstiden betydelig Mængde Torsk paa ca. 10—18 Pd. Stykket, endvidere Graasej, Lange og Kuller foruden en Mængde Rokker, Hajer og andre Fiske; det skulde derfor undre mig, om der ikke paa disse Steder til visse Aarstider kunde drives et indbringende Torskefiskeri; Agn er let at forskaffe, naar de fra Hellebæk saa bekjendte Benneskuger anvendes, thi næsten overalt i Kattegat paa over 10 Favne Vand vrimler der af den til Agn saa meget brugte Kong; desuden vil som Regel Fisk kunne holdes frisk til dette Brug.

Vore Farvande ere jo kun at opfatte som en Gren af den store Nordsø, og de ere saa smaa i Udstrækning, at det er let at indse, at de Dyrearter, der leve hos os, ogsaa som Regel findes paa Englands eller Norges Kyster; en anden Ting er det, om de allerede nu ere fundne af de engelske og norske Zoologer. Dette har vist sig ikke altid at være Tilfældet, og der er ved disse Undersøgelser erhvervet flere Arter der for Videnskaben ere ganske ukjendte. — Det viser sig nu, at vore Haves Dyreliv er sammensat af to Grupper af Arter, nemlig en Gruppe, den nordlige, der hører hjemme paa nordligere Bredegrader og nord fra netop naar ned til eller lidt forbi Danmark, og en anden Gruppe, den sydlige, der hører hjemme syd paa, og mod Nord standser i vor Nærhed; det synes som om denne sidste Gruppe i Kattegat er mere dominerende end i Østersøen. Dette er sikkert ingen Tilfældighed, men hænger blandt andet sammen med den strænge Vinterkulde paa det sidste Sted; kommer man langt ind i Østersøen, finder man her, hvor Vandet jo næsten er fersk, flere store krebsagtige Dyr (*Idothea entomon*), der slet ikke leve i Kattegat, Nordsøen eller langs Norges Vestkyst, men derimod højt oppe mod Nord langt Sibiriens Nordkyst. Der findes saaledes enkelte Saltvandsdyr i Østersøen, som ikke leve i Kattegat, men det er rene Undtagelser, det maa tværtimod siges at være en almindelig Regel, at *jo længere man fra Skagen gaar ned gjennem vore Farvande, desto færre Dyrearter lever der*, og aller fattigst er Østersøen; det forhindrer jo ikke, at af de faa Arter kan der findes et betydeligt Individantal; men til Kattegats rige Mangfoldighed har Østersøen intet Sidestykke. —

Jeg har hidtil talt, som om der kun fandtes Dyr paa Bunden af Havet; thi det er jo dem, man oftest tænker paa, naar Talen er om Havets Dyreliv; saaledes forholder det sig imidlertid ikke; alene den Omstændighed, at mange Fiske kunne leve i Havet uden at tage deres Føde ved Bunden, tyder jo paa, at der ogsaa maa være Næring i selve Vandet, og det er der ogsaa, undertiden i stor Mængde. — Slæber man efter et Skib, medens det sejler ganske langsomt, en tæt Pose, vil der i den kunne opsamles noget af denne Næring, og skylles Posens Indhold forsigtig af i et Glas Vand, vil man der med Lupe kunne se, hvad denne Næring bestaar af. Oftest, men det skifter efter Aarstiderne, vil man da se en Vrimmel af smaa svømmende Dyr, saakaldte Smaakrebs (Sildens Yndlingsføde, Sildeaat), samt svømmende Snegle- og Muslingeunger og mange andre Dyr, men ofte bliver Vandet ganske plumret af smaa, fine, for det blotte Øje usynlige Planter, hvilke jeg navnlig har sét i Kattegat om Foraaret, hvor hele Vandmassen fra Sjælland til Skagen var opfyldt med dem; ogsaa i Østersøen findes noget lignende, men det optræder, saa vidt vides, der hyppigst om Efteraaret, og det er ikke de samme Plantearter.

Naar man nu husker paa, at de smaa Dyr ofte findes millionvis sammen og opfylde hele Vandets Masse, saa forstaar man, at ogsaa de kunne have Betydning for selv saa store Dyr som Fiskene. Som bekjendt ynder Silden meget de omtalte smaa Krebsdyr, og har sin Mund indeni indrettet som en Sigte, saa at den let kan fange dem i Mængde; jeg har saaledes paa Bornholm seet Mængder af Sild fyldte med disse smaa Dyr, der, naar man sér dem i Sildens Mave, ligne en rødagtig Grød; og jeg fik det Indtryk, at de paa dette Sted udgjorde dens Hovednæring; dette stemmer meget godt med, at Havbunden i Østersøen er saa fattig i Sammenligning med Kattegat, at Fiskene derfor maa holde sig til Næringen i Vandet selv. Men ikke nok med, at Silden underholdtes af disse Dyr, næsten alle Laxene, der fangedes, havde slugt Sild og det i Mængde, saa hele det rige Laxefiskeri paa Bornholm maa egentlig siges alene at afhænge af de i Vandet levende smaa Væsener. — Dette er kun et Exempel paa, hvilken Rolle de smaa næsten usynlige Dyr spille; der kunde nævnes mange, og jeg skal senere komme tilbage til denne Sag, — foreløbig maa det være nok til at vise, at der overalt i Havene findes levende Væsener, af hvilke Fiskene ere afhængige, saa der er intet Haab om at finde ud af disses Vandringer og Livs-

vilkaar, før man i det mindste i Hovedtrækkene kjender hines; thi begge ere afhængige af hinanden og følge tildels samme Love.

Man kan dog ogsaa for at udrede Fiskenes Naturhistorie gaa noget mere direkte til Værks og det paa forskjellige Maader, og at allerede meget er gjort tidligere og i andre Lande, er sikkert nok, dog maa man være varsom og ikke altfor hurtig slutte fra et Farvand til et andet; thi Forholdene ere i Regelen meget forskjellige. Jeg skal med dette in mente i følgende Afsnit give en Oversigt over nogle væsentlige Grundspørgsmaal angaaende Fiskenes Forplantning, dels efter andres, dels efter egne Undersøgelser. —

Fiskenes Forplantning.

Blandt de i vore Have almindeligst forekommende Fiske, findes der kun to Arter, der føde levende Unger, nemlig Spirhajen (Haaen, Pighaaen) og Aalekvabben, og deres Livsvilkaar ere saa godt kjendte, at jeg ikke nærmere skal dvæle ved dem. Derimod vil man maaske indvende, at Aalen jo maaske føder levende Unger, men jeg skal dertil bemærke, at den megen Talen om Aalens Føden levende Unger fra først af beror paa en ren Misforstaaelse, idet man har antaget de smaa Orme, der findes i den, som i de fleste andre Fisk, for dens Unger, hvad naturligvis er aldeles fejlagtig; vel har man endnu aldrig set Aal med moden Rogn eller Mælk, men ingen kyndig tvivler om, at den har saadan til visse Tider, hos os i Vintermaanederne sandsynligvis paa meget dybt Vand og kun i Havet. —

Næsten alle vore Fiske lægge saaledes Æg omend af meget forskjellig Beskaffenhed; Slimaalen, den bekjendte aaledannede, ormelignende Fisk, der borer sig ind i døde Fisk og kjendes af enhver Bakkefisker i Kattegat, lægger store, ovale Æg, som den hæfter til Havbunden; Rokkerne (Skaderne) lægge store med Hornkapsler og 4 lange Traade forsynede Æg paa Bunden, men da Æggene ere saa store, lægge de kun faa; alle vore øvrige Fiske lægge derimod smaa Æg, men oftest i tusindevis.

Det var indtil for faa Aar siden en udbredt Tro saavel blandt Fiskerne som blandt Videnskabsmænd, at Fiskene i Almindelighed lægge deres Æg paa Bunden, men senere Undersøgelser have vist, at denne Tro langfra stemmer med Virkeligheden. *Vel lægge Ferskvandsfiskene som Regel deres Æg paa Bunden eller mellem Vandplanterne, men blandt vore Havfiske kan man med Undtagelse af de før nævnte, der lægge store Æg, kun nævne Sild, Stenbider (Kvabso), Havkat (Annarrhichas), (Liparis), nogle Ulkearter, Kutlinger (Smørfisk), Hornfisk, Hundestejler og Tangspræller, der gjøre det samme, næsten alle de øvrige lægge Æg, der flyde i Vandet,* oftest nær dettes Overflade. Der er dog en Maade endnu at lægge Æg paa, der ikke bør lades uberørt, men som i vore Farvande træffes hos *Naalefiskene (Tangnaalene, Vejrfiskene);* hos disse lægges Æggene paa Bugen eller Halen af Hannerne, der gaa omkring med dem, til de ere udrugede; blandt Fiskene i de tropiske Vande findes endnu mere forunderlige Opfostringsforhold; hos visse sydamerikanske Fiskearter bære Hannerne saaledes Æggene i Munden, indtil de ere udklækkede.

De fleste af vore økonomisk vigtige Fiskearter, i Grunden dem alle *undtagen Hornfisken og Silden samt maaske Aalen, lægge altsaa Æg, der flyde om i Vandet,* og man kan let overbevise sig om at dette er rigtigt, ved paa de rette Aarstider at trække en tæt Pose gjennem Vandet og se, hvad der bliver tilbage i dens Bund, naar den tages op; man vil der se en Mængde smaa glasklare, kuglerunde Legemer, nemlig Fiskeæggene; de ere altid ganske smaa; Rødspættens, der dog ere nogle af de største, ere kun

ca. 2 mm. i Gjennemsnit, dog kan man ved Hjælp af Forstørrelsesglas adskille de forskjellige Arters Æg. Slet- og Pighvarrernes f. Ex. indeholde en stor rød Oliekugle, Tungernes en Mængde gule og Rødspættens slet ingen; derimod er det ikke altid let at faa at vide, hvilken Fiskeart de fangede Æg tilhøre; det kan kun oplyses ved at sammenligne dem med alle de modne Fiskes Rogn, man kan faa fat paa, lige til man er saa heldig at træffe den rette. — Men hvordan blive nu Fiskenes Æg befrugtede? At de Fiske, der føde levende Unger, faa deres Æg befrugtede før Ungerne fødes og ved en egentlig Parringsakt, kan enhver indse, men naar der, som hos de fleste Fiske, ingen Parring finder Sted, saa kunde det synes vanskeligere at forstaa Befrugtningen. — Som bekjendt have Hanfiskene Mælk og Hunfiskene Rogn; Mælken bestaar af en stor Mængde utrolig smaa Legemer, Sædfim, hvoraf et er tilstrækkeligt til at befrugte et Æg; da man nu véd, at de Fiske, der lægge Æg, som flyde i Vandet, tillige ere selskabelige Fiske og særlig i Parringstiden leve sammen i store Skarer, saa indses det, at Hunnerne, ved at udgyde deres Rogn, næsten kunne opfylde Vandmassen dermed; naar nu Hannernes Mælk fordeles samtidig i den samme Vandmasse, vil let hvert Æg komme i Berøring med et af dennes smaa Partikler, og en Befrugtning saaledes finde Sted; paa denne Maade bliver der stor Sandsynlighed for, at de aller fleste af Æggene kunne blive befrugtede; de, der ikke blive det, gaa til Grunde og synke til Bunds, men af de befrugtede udklækkes der efter kortere eller længere Tids Forløb Unger, der naturligvis ere meget smaa; men lad os tage et bestemt Exempel: Rødspætten; dens Rogn og Mælk begynder allerede om Efteraaret at blive stor, men først om Vinteren og Foraaret er den moden til Gydning; jeg har i Kattegat fundet dens i Vandet flydende og befrugtede Æg i Marts Maaned; at de virkelig vare befrugtede kunde ses deraf, at nogle af dem ved at hensættes i et Glas med Søvand udviklede smaa Unger, der efter nogle Dages Forløb kom ud af Æggeskallen og svømmede rask omkring; de vare nærmest af samme Form som en Aalekvabbe men næppe $^1/_4$ Tomme lange, havde en spids Hale og to store Øjne, ét paa hver Side af Hovedet; iøvrigt vare de ganske glasklare og lignede saaledes aldeles ikke en voxen Rødspætte; da de intet fik at spise, døde de snart uden at være voxede kjendelig; i de følgende Dage fandt jeg ved at slæbe med tætte Poser i Vandet af og til smaa fritlevende Fiskeunger, der ganske lignede de udklækkede og altsaa vare Rødspætteunger, og efter længere Tids Forløb fandt jeg, stadig i Havets Overflade, de ældre Unger; disse havde mere Form som en voxen Flynder, men vare stadig glasklare, og *det venstre Øje havde flyttet sig lidt op mod Panden*, saa at det ikke længer sad lige over for det højre; Ungerne vare endnu ikke en Tomme lange, *svømmede paa Højkant* nær Havets Overflade og nærede sig af de der levende smaa Dyr, endnu senere hen paa Aaret traf jeg Rødspættens Unger ved Kattegattets flade Kyster, hvor de levede paa lignende Maade som de voxne Rødspætter men nærmere ved Land; de havde nu i det væsentlige samme Udseende som disse, vare *mørktfarvede paa den højre Side men lyse paa den venstre og begge Øjnene sad nu paa højre Side;* dette Stadium af Rødspættens og andre Flyndres navnlig Skrubbens Unger, hvor de ere henimod $1^1/_2$ Tomme lange, har man længe kjendt, derimod ikke de tidligere; det har ogsaa længe været bekjendt, at efterhaanden som Ungerne fra nu af voxe, gaa de længere og længere ud paa Dybet.

Som det gaar Rødspætten, gaar det ogsaa Skrubben og maaske Slethvarren, men hvor vore andre Flyndrearters ganske smaa Unger leve, derom vides for Tiden intet sikkert.

Af det ovenstaaende ser man, at Rødspætterne, medens de udvikle sig fra Ægget og til voxne Fiske foretage en Række Vandringer, nemlig fra det aabne Havs Overflade til Kysterne og derfra ud paa Bunden af det dybere Vand; men som voxne vandre Rødspætterne som bekjendt ogsaa, enten for at søge Føde eller for at lege eller vel egentlig af begge Aarsager; disse Vandringer ere knyttede til bestemte Aarstider og ere afpassede efter de forskjellige Steder, hvor Fisken opholder sig, saa det er ikke let i Almindelighed at angive bestemte Maal for dem, dog saameget er sikkert, at om Vinteren opsøge Fiskerne i Kattegat Rødspætten paa dybere Vand (ca. 10—15 Favne) end om Sommeren, hvor den oftest tages paa 3—4 Fv. For nærmere at faa disse Vandringer oplyste, har jeg fastbundet

nogle Mærker til en Del levende Rødspætter og atter sluppet disse ud paa bestemte Steder; af disse mærkede Fisk er der allerede fanget et betydeligt Antal, og da det vides, hvor hvert enkelt Mærke er udsat, kan man slutte, hvor langt enhver af de fangede Fiske idetmindste have vandret; med Tiden kan forhaabentlig denne Slags Oplysninger blive saa talrige, at man af dem kan uddrage almindelige Regler for Rødspættens Vandringer og maaske udfinde disses Aarsager. — At der i Løbet af nogle Maaneder er fanget omtrent $^1/_4$ af de udsatte Fisk, foruden de, der ere gaaede til Grunde af Sygdom, foraarsaget ved en mindre heldig Mærkningsmethode, og foruden de, der ere oversete, tyder paa, at der fiskes særdeles kraftig i Kattegat; og det gjælder store Strækninger af dette Farvand; thi de mærkede Fisk fangedes spredt lige fra Skagen til Hjælm.

B.

DE I FARVANDENE INDENFOR SKAGEN

HYPPIGERE FOREKOMMENDE

SALTVANDSFISKE.

AF DR. PHIL. C. G. JOH. PETERSEN.

Meningen med denne lille Oversigt er ikke at bringe noget nyt eller originalt frem, heller ikke at levere udtømmende Beskrivelser eller detaillerede Tegninger af vore Saltvandsfiske, men kun at gjøre det muligt for enhver, der maatte interessere sig derfor, at faa at vide, hvorledes de ved vore Kyster oftest forekommende Fiskearter benævnes. Det er mit Haab, at man med Fisken foran sig og med Bogen i Haanden let vil finde ud af, hvilken Tegning der ligner mest, og at man, hvis man har sét rigtig, yderligere vil blive bestyrket heri ved at læse det lille Stykke Text, jeg har medgivet hver Tegning. Kjender man først Fiskens Navn, vil man let i andre større Værker, saavel indenlandske som udenlandske, kunne forskaffe sig yderligere Oplysninger om dem.

Da det er en meget baade vanskelig og kostbar Sag at afbilde Fiskene med deres naturlige Farver, har jeg allerede af den Grund ikke indladt mig derpaa i dette Arbejde, og det er saa meget mere unødvendigt, som vi i vor Litteratur have et andet og større Værk, hvori dette allerede for en Del er sket paa en særdeles heldig Maade, nemlig i et med offentlig Understøttelse udgivet Værk „*Zoologia danica*“ (J. C. Schiødte og senere H. J. Hansen), til hvilket jeg derfor skal henvise; jeg skal blot omtale, at *Fiskenes Finner, saavel deres Antal som deres Størrelse og Form, i Regelen afgive meget gode Kjendetegn, og at man ved omhyggelig at udspile disse*, naar de, hvad i Regelen er Tilfældet, ere sammenlagte og klæbe sig tæt ind til Fiskens Krop, *og sammenligne dem med Tegningerne, temmelig let vil kunne henføre Fiskene til den rette Tegning.* — Til Forklaring af Finnernes Navne hensættes omstaaende to Figurer med »Finneforklaring«.

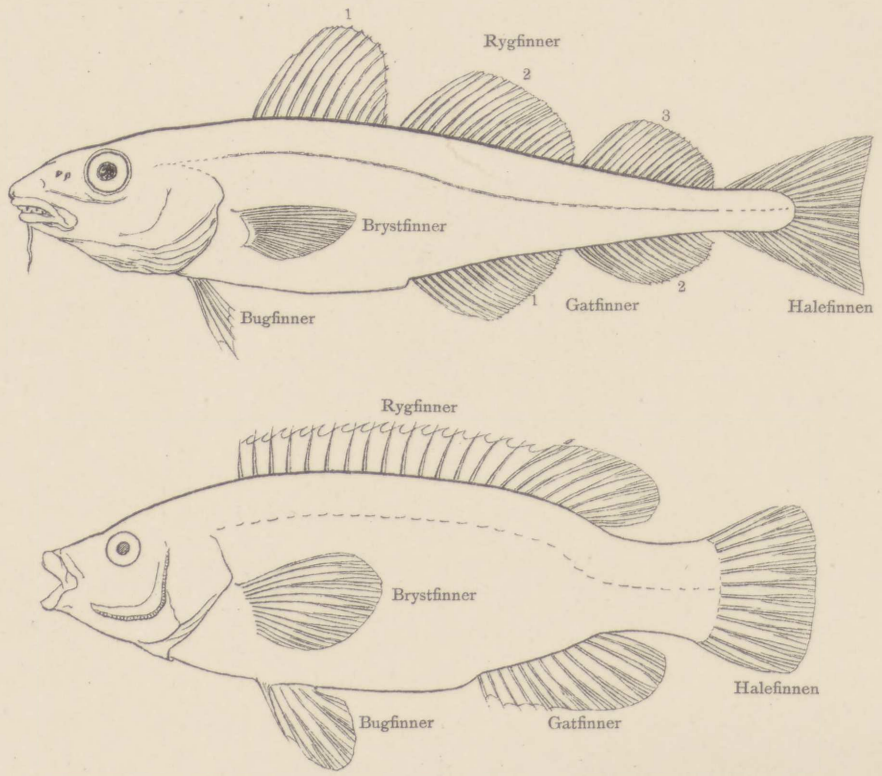

Finnerne kunne nok sidde anderledes, end paa de to her tegnede Fiske, og navnlig vil man vist blive forbavset over hos Flyndrefiskene, at høre Tale om Rygfinne og Gatfinne i Stedet for de sædvanlige »Sidefinner«; men man maa huske paa, at den mørke Side hos en Rødspætte ikke er dens Ryg, men dens højre Side, og at den blege ikke er Bugen, men venstre Side; Rødspætten er ikke en Fisk, der er klemt flad fra oven og neden, men fra Side til Side; som ganske lille svømmer den derfor ogsaa paa Højkant.

Det er imidlertid ikke alle de i vore Farvande almindelig forekommende Fiske, der ere omtalte i det følgende, men kun de egentlige Saltvandsfiske; saadanne Arter som Aborrer, Gedder, Emder o. s. v. leve ganske vist hos os ofte i mere eller mindre salt Vand; men de ere jo saa almindelig bekjendte, at de næppe ville berede nogle Vanskeligheder.

Anm. Tegningerne ere hovedsagelig Copier af »Meyer u. Möbius: Die Fische der Ostsee«.

Hundestejlerne.

(Gasterosteus pungitius L. og *aculeatus L.)*

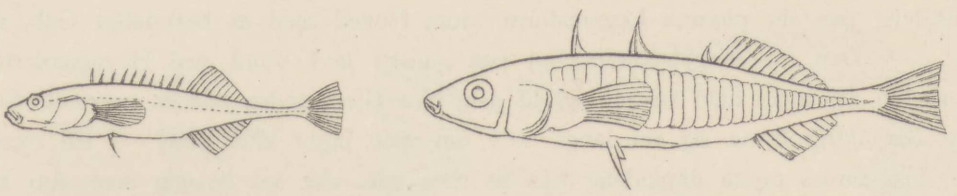

Dansk: Hundestejl.
Svensk: Spigg, Småspigg, Storspigg.
Tysk: Stichling.

Engelsk: Stickleback.
Fransk: L'épinoche, l'épinochette.
Hollandsk: De stekalbaars.

Længde: fra 1 til ca. 4 Tommer.

Disse smaa velbekjendte Fiske, der let kjendes paa deres Bugfinner, idet disse kun bestaa hver af én spids Pig, have foran den bageste Rygfinne en Række af 3 eller flere Pigge. Der findes hos os to Arter, nemlig *den lille Hundestejl* med 7—12 og *den store Hundestejl* med 3 Pigge foran den bageste Rygfinne. Begge Arter findes saavel i fersk som i brak Vand, den store tillige i salt Vand, den optræder undertiden her i store Mængder f. Ex. i Vandene syd for Sjælland, hvor den ofte er Fiskerne en Plage, da den ligefrem kan fylde deres Redskaber og ikke kan anvendes til andet end Trankogning, Gødning og Svineføde. Begge Arter bygge, idetmindste i fersk Vand, Rede for Æggene, og Hannerne vogte disse. I Legetiden, der falder om Vaaren og Forsommeren, ere Hannerne udstyrede med smukke blaa og røde Farver.

Tangsnarren.

(Spinachia vulgaris Flem.)

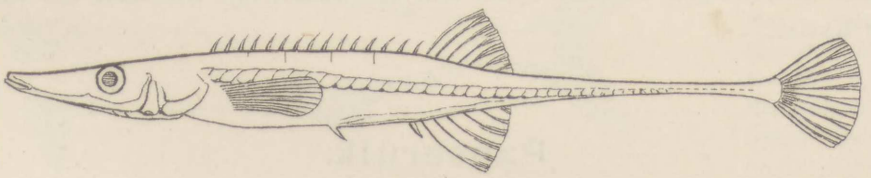

Dansk: Vejrfisk, Vejrprofet.
Svensk: Tångsnipa, Tångspigg.
Tysk: Der Seestickling.

Engelsk: Bismore, Fifteen, spined stickleback.
Fransk: L'épinoche de mer.
Hollandsk: De Zee stekalbaars.

Længde: ca. 5—8 Tommer.

Denne Fisk er nær beslægtet med Hundestejlerne, men kjendes fra dem paa sit lange, spidse Hoved og sin større Længde. Hannerne bygge en Rede i Tangen og vogte Æggene. Reden ses ofte i Blæretangens Buske f. Ex. ved vore Havnemoler. Den leger i Forsommeren. Den er almindelig i Tangen ved alle vore Kyster. Økonomisk Betydning har denne Fisk vistnok slet ikke.

Almindelig Ulk.

(Cottus scorpius L.)

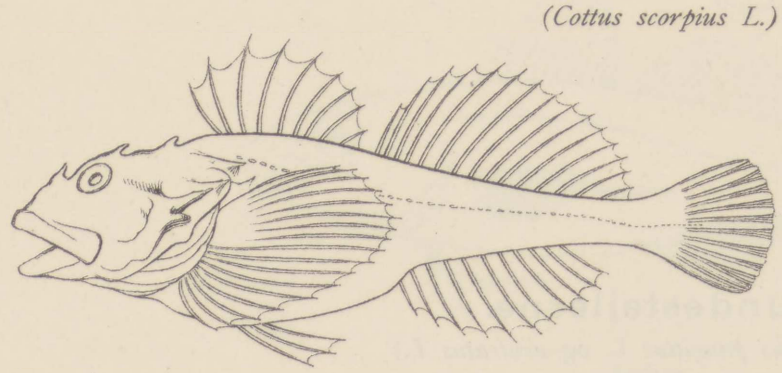

Dansk: Ulk.
Svensk: Rötsimpa.
Tysk: Gemeiner Seescorpion, Knurrhahn.
Engelsk: Sting fisk, sea-scorpion.
Fransk: Le chaboisseau de mer commun.
Længde: ca. 8—12 Tommer.

Let kjendelig paa sin plumpe Legemsform, store Hoved med et betydeligt Gab, samt ved sine brogede Farver. — Den ses meget almindeligt paa ganske lavt Vand ved Havnemolerne, hvor den graadig sluger næsten alt, hvad man kaster ned til den, blot Gjenstanden har en passende Størrelse. Det er dorske Fiske, der aldrig flytte sig ret langt, selv om man jager efter dem. — En nærstaaende Art, *den langtornede Ulk*, findes ogsaa almindelig hos os men ikke slet saa hyppig som den her afbildede. Den leger i Vinteren og Vaaren og afsætter sine Æg paa Bunden af Vandet paa Planter og lignende.

Den spises ikke hos os.

Knurhane.

(Trigla gurnardus L.)

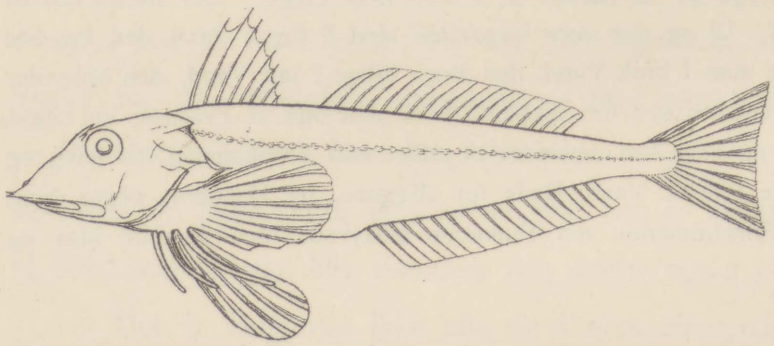

Dansk: Gnoding, Knude, Smed.
Svensk: Gnoding.
Tysk: Grauer, Knurhahn.
Engelsk: Gray gurnard.
Fransk: Le grondin.
Hollandsk: De klein poon, knoshaen.
Længde: ca. 11—15 Tommer.

Det med et haardt Benpandser beklædte Hoved og de 3 bløde, frie Straaler i Brystfinnerne ere karakteristiske for denne Fisk. — Den fanges hyppig i Kattegattet og spises ogsaa af Fiskerne. Den leger i Forsommeren, og dens Æg udklækkes drivende i Vandets Overflade. — En nærstaaende Art, *den store, røde Knurhane*, der mangler de store Skæl, som den almindelige Knurhane har langs Sidelinien, ses af og til ved vore Kyster.

Panserulk.

(Agonus cataphractus L.)

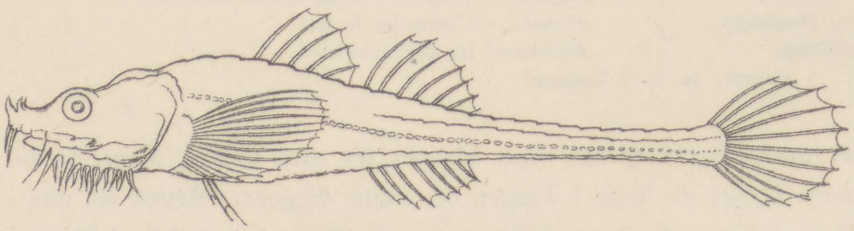

Dansk: Grødulk, Havmus.
Svensk: Bottenmus.
Tysk: Steinpicker.
Engelsk: Pogge, Armed bull-head.
Hollandsk: De Geharnaste Donderpad.
Længde: ca. 6—7 Tommer.

Denne Fisk er saa iøjnefaldende paa Grund af sin med Benplader pansrede Krop og sit med en tornebesat Snude endende Hoved, hvilket paa Undersiden bærer en Mængde traadformige Føletraade. Den ses ret ofte ved vore Kyster, hvor den undertiden opholder sig paa meget lavt Vand. Den bruges hos os idetmindste ikke til nogetsomhelst. Dens Æg skulle afsættes paa Bunden mellem Stene.

Fjæsingen.

(Trachinus draco L.)

Dansk: Fjæsing.
Svensk: Fjärsing.
Tysk: Petermännchen.
Engelsk: Weever.
Fransk: La vive.
Hollandsk: De Pieterman.
Længde: ca. 1—1½ Fod.

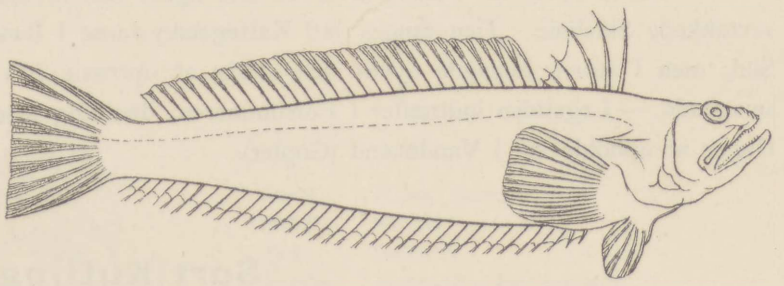

Fjæsingen er en temmelig langstrakt Fisk med et forholdsvis stort og bredt Hoved; den har smukke Farver langs Siderne, der ere sølvgraa med blaa, gule og sorte Striber, Ryggen er graaagtig. Dens Skæl ere ordnede paa en ejendommelig Maade i skraatstillede Rækker. Paa Siderne af Hovedet og i første Rygfinne sidde flere skarpe Pigge, hvis Saar sandsynligvis paa Grund af en giftig Vædske ere temmelig farlige; de fleste Fiskere frygte den derfor, men jeg har set dem, der ikke skades af disse Saar. Den opholder sig, i det mindste i sin Legetid om Sommeren, paa lavt Vand og i Havets Overflade. Den er almindelig ved de fleste af vore Kyster og spises ogsaa af mange; Betydning som Næringsmiddel kan den dog ikke siges at have. Dens Æg udklækkes i Havets Overflade.

Makrelen.

(Scomber scomber L.)

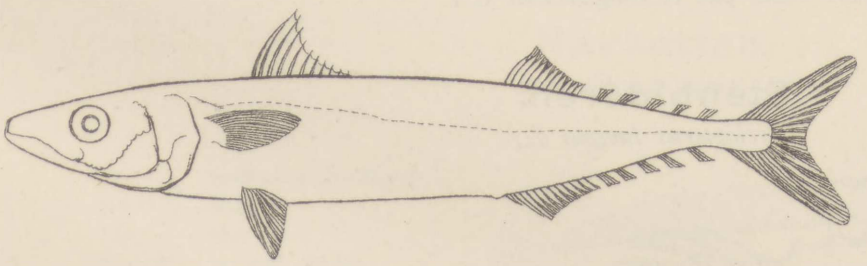

Dansk: Makrel.
Svensk: Makril.
Tysk: Gemeine Makrele.
Engelsk: Mackerel.
Fransk: Le maquereau.
Hollandsk: Makreel.
Længde: sædvanlig 1—1½ Fod.

Makrelen, der saa let kjendes fra alle vore andre Fiske ved at have 5 smaa Rygfinner foruden de to store og ligesaa 5 smaa og en stor Gatfinne, er en Fisk, der synes at optræde i meget vexlende Mængder i de forskjellige Aar, hos os idetmindste. Den fanges kun i enkelte af Aarets Maaneder ligesom Hornfisken; medens næsten alle vore andre Fiske kunne fanges hele Aaret, naar man vil fiske efter dem, men rigtignok til sine Tider meget sparsomt. Det er en udmærket Svømmer, der meget om ikke altid, opholder sig i de øverste Vandlag. Dens Legetid er Forsommeren; dens Æg udklækkes drivende i Vandets Overflade. — Den lever blandt andet af ganske smaa Dyr, der findes fritsvømmende i Vandet, men ogsaa smaa Fiske tjene den til Føde.

Støkkeren.

(Caranx trachurus L.)

Dansk: Stagsild, Hestemakrel, Borresild, Spansk Makrel.
Svensk: Taggmakril, Taggsill.
Tysk: Gemeiner Støcker.
Engelsk: Scad, horse-mackerel.
Fransk: Le saurel.
Hollandsk: Hors.
Længde: ca. 8—14 Tommer.

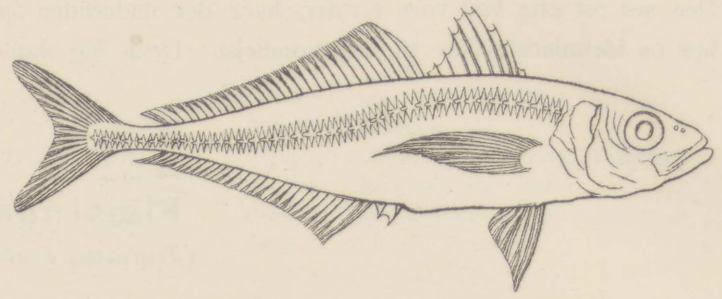

Denne Fisk, der i sine Farver en Del ligner Silden, kjendes let fra denne ved sin ejendommelige savtakkede Sidelinie. Den fanges ved Kattegatskysterne i Bundgarn og i Store Bælt f. Ex. sammen med Sild; men i større Mængde synes den aldrig at optræde hos os. — Dens Kjød skal være ganske velsmagende. — Legetiden indtræffer i Forsommeren; dens Æg siges at flyde i Vandets Overflade og de smaa Unger at opholde sig i Vandmænd (Gopler).

Sort Kutling.

(Gobius niger L.)

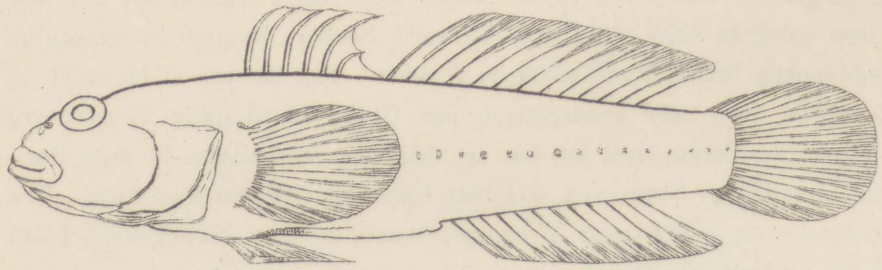

Dansk: Smørbut.
Svensk: Smørbult.
Tysk: Meergrundel.
Engelsk: Sea-gudgeon, rock-fish.
Fransk: Cabot.
Længde: ca. 2—4 Tommer.

Den her afbildede sorte Kutling er meget almindelig hos os, paa ganske lavt Vand ligesom nogle flere nærstaaende Arter, der ikke let kunne skjelnes fra hinanden uden nøjereUndersøgelse. Fælles for dem alle er, at de ere smaa Fiske, hvis Bugfinner ere sammenvoxede, saa at de danne en Tragt paa Bugen af Dyret. Nogle af dem ere meget smukt farvede. — Paa Grund af deres Mængde ere de af Betydning som Føde for Fiske og andre Dyr, ja endog Silden kan sluge dem, men rigtignok kun medens Kutlingerne ere unge. Deres Æg afsættes paa lavt Vand paa Muslingeskaller o. l.

Stenbideren.

(Cyclopterus lumpus L.)

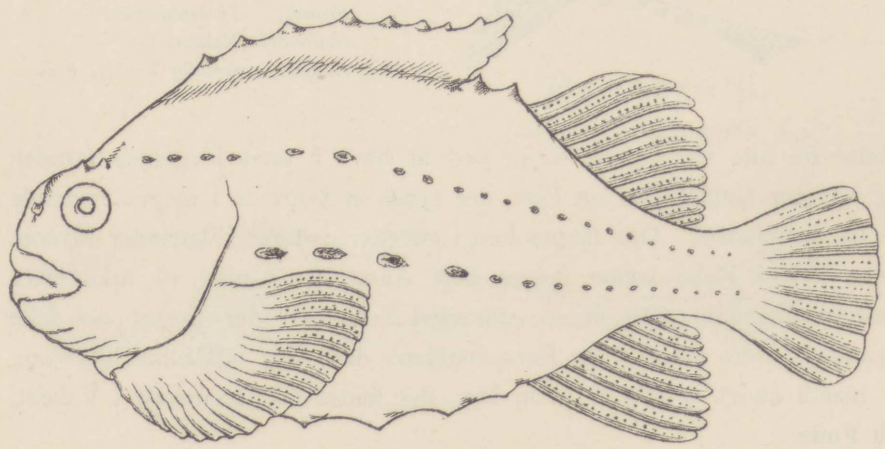

Dansk: Kvabso, Kulso, Graaso, (Hunnen), Stenbider, (Hannen), Havpadde.
Svensk: Sjurygg.
Tysk: Gemeiner Seehase.
Engelsk: Lump-sucker.
Fransk: Lompe, Grosmollet, Lievre de mer.
Hollandsk: Snotdolf.
Længde: ca. 1—$1^1/_2$ Fod.

Foruden ved sin plumpe Form og sit grimme Udseende er denne Fisk let kjendelig ved den Sugeskive, den har under Bugen og hvormed den kan suge sig fast til Stene og lignende Gjenstande. — I Parringstiden om Foraaret ere Hannerne livlig rødfarvede paa Siderne og Bugen, Hunnerne derimod ere altid graablaa. Den fanges om Foraaret meget hyppig i Kattegat og i andre af vore Farvande. Hannernes Kjød anses for mest velsmagende. — De temmelig store Æg afsættes paa Havbunden.

Havtasken.

(Lophius piscatorius).

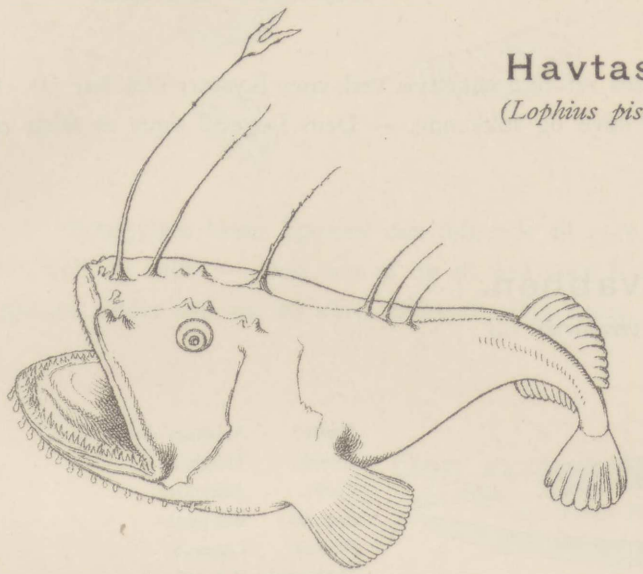

Dansk: Havso, Havskrue.
Svensk: Merulk.
Tysk: Seeteufel.
Engelsk: Angler, frog-fish, sea-devil.
Fransk: Le Boudroye commune.
Hollandsk: De Zee-duivel.
Længde: $1^1/_2$ til ca. $4^1/_2$ Fod.

Denne modbydelige Fisk, der saa let kjendes ved sit overordentlig store Hoved og Gab og sin i Forhold hertil lille Hale, ses ret ofte i Kattegat. De smaa Individer ere de hyppigste; de store, ca. 4 Fod, temmelig sjældne. Den beskyldes for at lokke andre Fiske hen i Nærheden af sig, naar den ligger skjult i Sandet, ved at bevæge de ejendommelige Traade, den har paa Hovedet, og da at sluge dem, naar de ere nær nok. Iøvrigt synes den tilbøjelig til at sluge alt muligt, og man har f. Ex. fundet Ænder i dens Mave, som den maaske har taget, naar de ere dykkede ned til Bunden. Den spises, saa vidt vides, ikke hos os, og er ogsaa for lidet hyppig til at have Betydning som Næringsmiddel.

Havkatten.

(Anarrhichas lupus. L.)

Dansk: Søulv, Stenulv, Havulv.
Svensk: Hafkatt.
Tysk: Seewolf.
Engelsk: Sea-wolf, cat-fish.
Fransk: L'anarhique loup.
Hollandsk: Zee-wolf.
Længde: ca. 2—4 Fod.

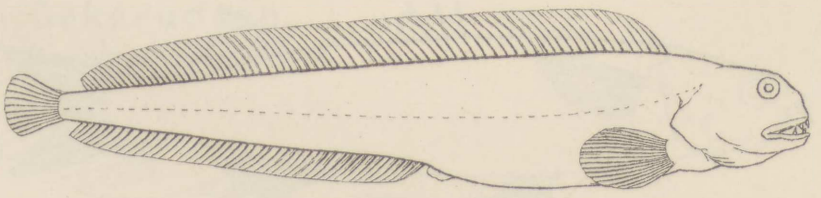

Denne anselige Fisk kjendes let paa sine store og stærke Tænder, de forreste ere spidse, de længere inde i Munden derimod afrundede; de knuse med Lethed vore stærkeste Snegles Skaller med dem. Den er enten graa eller lysebrun med røde Tværstriber. — Den fanges ofte i Kattegat, i enkelte Aar endog i betydelig Mængde, men dens Kjød er næppe velsmagende nok til at gjøre den til en Handelsvare. — Den skal lege i Forsommeren og afsætte sine Æg paa Havplanterne.

Tangsprællen.

(Centronotus gunellus L.)

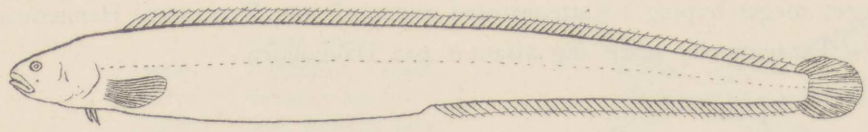

Dansk: Tistefisk, Langebarn.
Svensk: Tejstefisk, Svärdfisk.
Tysk: Butterfisch.
Engelsk: Sword-fish, butterfish, »gunnel«.
Længde: ca. 6—12 Tommer.

Denne lille, langstrakte, sammentrykte Fisk ses ret ofte enkeltvis ved vore Kyster; den har 10—14 sorte Pletter langs Rygfinnen, hvis Straaler alle ere stive og stikkende. — Dens Legetid siges at falde om Vinteren. — Den spises næppe nogen Steder.

Aalekvabben.

(Zoarces viviparus L.)

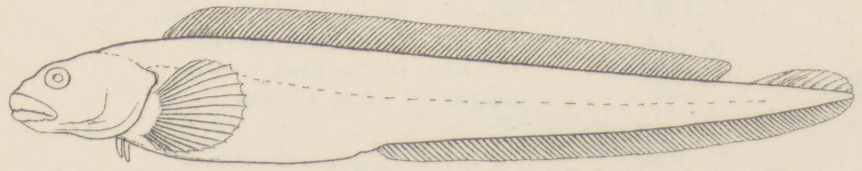

Dansk: Aalekue, Aalekone.
Svensk: Tånglake.
Tysk: Aalmutter.
Engelsk: Eel-pout.
Fransk: Laquette.
Hollandsk: Puit-aal.
Længde: indtil over en Fod.

Aalekvabben med sit plumpe Hoved og Forkrop, med sin spidse Hale og sine rødgule og graa-agtige Farver, der marmorerer dens Sider, er en vel bekjendt Fisk. Den føder levende Unger, hvis Antal kan variere en Del fra ca. 50 til nogle Hundrede; de ere ved Fødselen omtrent halvanden Tomme lange. — Den fanges meget almindelig i Aalevaad sammen med Aal, Kutlinger og Naalefiske i vore mindre Farvande. — Den spises flere Steder, men staar ikke i nogen høj Pris. Dens Legetid synes ikke indskrænket til nogen bestemt Aarstid.

Multen.

(Mugil chelo Cuv.)

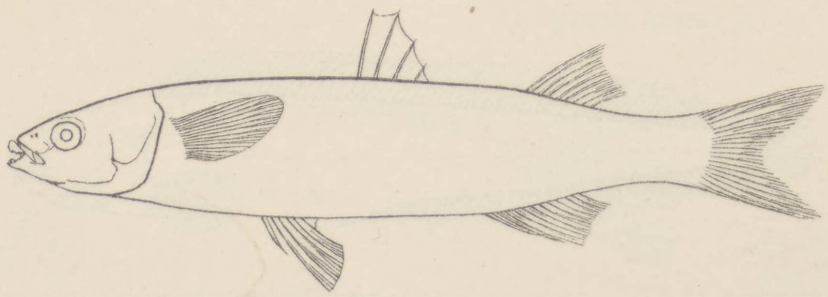

Dansk: Multe.
Svensk: Multe.
Tysk: Meeräsche.
Engelsk: Thich-lipped mullet.
Fransk: Le muge a grosses lèvres.
Hollandsk: De harder.
Længde: ca. 15 Tommer.

Denne Fisk, der ved sin ejendommelige kantede Mund, sine to smaa Rygfinner, samt ved en Del mørke Længdestriber langs Siderne let kjendes fra vore andre Fiskearter, synes at være Standfisk i flere af vore Vande, f. Ex. Lille Bælt. Den tages dog der ikke i større Antal. Dens Kjød skal være velsmagende.

Berggylten.

(*Labrus berggylta Asc.*)

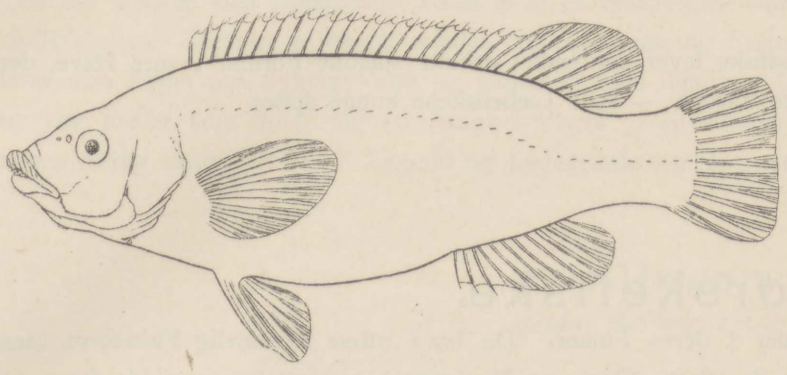

Dansk: Berggylte.
Svensk: Berggylta, Hafkarp.
Tysk: Geflechter Lippenfisch.
Engelsk: Ballan-wrasse.
Fransk: La vieille commune.
Hollandsk: De lipvisch.
Længde: ca. 1 Fod.

Berggylten hører ligesom den følgende til vore smukkest farvede Fiske, dens Farver spille i blaat, grønt, gult og rødt. — Den sees af og til ved vore Kyster, f. Ex. i Øresundet. — I den forreste Del af Rygfinnen sidder der ca. 20 stive stikkende Pigstraaler.

Den sortøjede Savgylte.

(*Crenilabrus melops L.*)

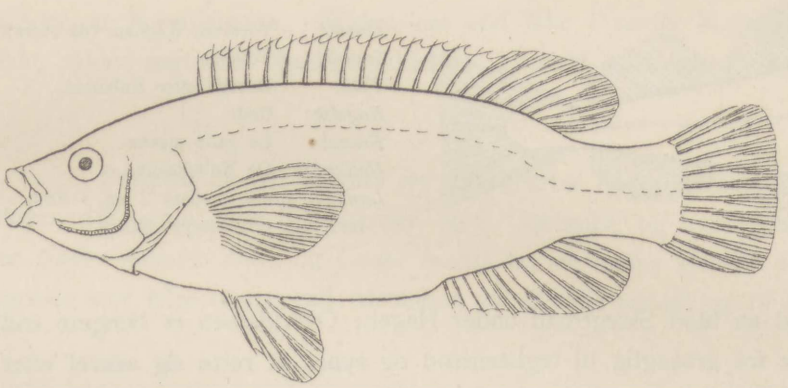

Dansk: Skotte.
Svensk: Skärsnultra, Skärrone.
Tysk: Schwarzäugiger Lippenfisch.
Engelsk: Sea patridge.
Længde: ca. 6—8 Tommer.

Den ligner en Del foregaaende; men har kun 15—16 Pigstraaler i Rygfinnens forreste Del. Den ses ret hyppig ved vore Kyster, men er dog ikke almindelig nok til at spille nogen Rolle som Næringsmiddel.

Søkarudsen.

(*Ctenolabrus rupestris L.*)

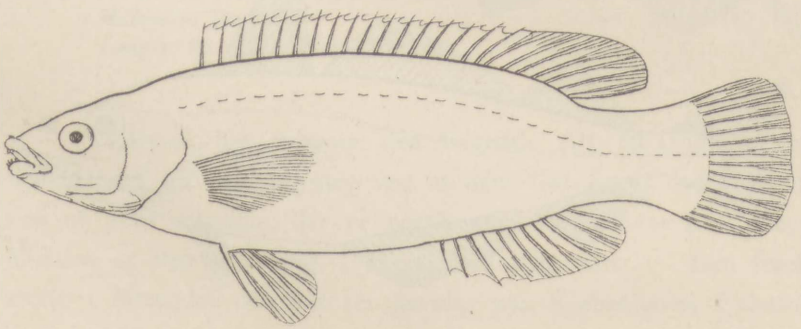

Dansk: Havkarudse.
Svensk: Bergsnultra, Stensnultra.
Tysk: Klippenbarsch, Seekarausche.
Engelsk: Pink brame, Two-spot brame.
Længde: ca. 4—5 Tommer.

Denne lille Fisk hører ligesom de to foregaaende til Læbefiskene, den er temmelig almindelig hos os, navnlig ses den hyppig i Havnene ved Kattegat, og kjendes let paa de to iøjnefaldende sorte Pletter den har, den ene forrest i Rygfinnen, den anden paa Ryggen lige foran Halefinnens Rod. Den er uden al økonomisk Betydning.

Foruden de her nævnte tre Læbefiske lever der endnu enkelte sjældne Former i vore Have, der ere udmærkede ved deres særdeles smukke Farver. — Alle Læbefiskene kunne spises.

Torskefiske.

Fiske uden stive stikkende Straaler i deres Finner. De have oftest almindelig Fiskeform, men nogle ere meget langstrakte. Alle have de glatte Skæl, og Bugfinnerne, der ere smaa, sidde foran og underneden Brystfinnerne.

1) Torskefiske med 3 Rygfinner og 2 Gatfinner.

Torsken.

(*Gadus callarias L.*)

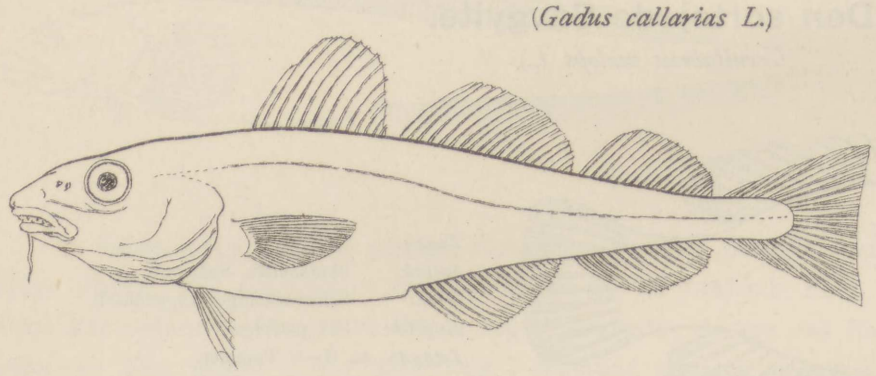

Dansk: Torsken, Kabliau (de store).
Svensk: Torsken.
Tysk: Dorsch eller Kabeljau.
Engelsk: Cod.
Fransk: Le gade morue.
Hollandsk: De Kabeljaauv.
Længde: oftest mellem 1 og 3 Fod, men kan blive meget større.

Denne velbekjendte Fisk har altid en blød Skægtraad under Hagen; Overkjæben er længere end Underkjæben, men dens Farve kan variere fra graaagtig til teglstensrød og synes at rette sig saavel efter Fiskens Alder som Opholdssted. — Den bliver i vore mindre Farvande ikke nær saa stor som i Kattegat og Vesterhavet. Den er en af vore værdifuldeste Fiske og udføres i Mængde. — Den leger om Vinteren og Vaaren og dens Æg udvikles i Havets Overflade. Som ganske smaa Unger lever den skjult under de talrige i vore Vande omkringdrivende Vandmænd eller Brændevabler.

Kulleren.

(*Gadus aeglefinus L.*)

Dansk: Kuller.
Svensk: Kolja.
Tysk: Schellfisch.
Engelsk: Haddock.
Fransk: Le gode égrefin.
Hollandsk: De Schelvisch.
Længde: ca. 1—2 Fod, men kan blive meget større.

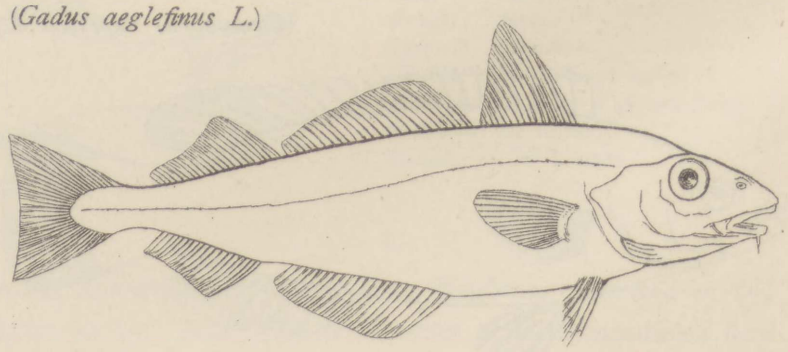

Kjendes let fra den almindelige Torsk ved sine lysere Farver, der paa Ryggen og det øverste af Siderne oftest spille i det rødviolette; ved Sidelinien ovenover Brystfinnerne findes altid en mørkfarvet Plet. Den har ligesom den almingelige Torsk altid en Skægtraad under Hagen, og Overkjæben er længere end Underkjæben. Munden er meget mindre end Torskens, og Fisken er da heller ikke nær saa graadig; den lever som Regel paa dybere Vand og temmelig blød Bund. — Den er ikke nær saa sejglivet som Torsken og kan derfor ikke holde sig ret længe i Kvase. Den udføres i Mængde, men her hjemme er den ikke nogen særlig skattet Fisk. — Legetid og Legemaade omtrent som Torsken.

Hvillingen.

(*Gadus merlangus L.*)

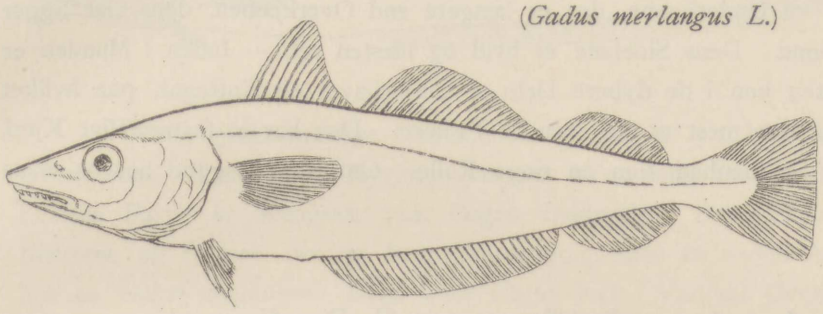

Dansk: Hvilling, Hvidling.
Svensk: Hvitling.
Tysk: Wittling.
Engelsk: Whiting.
Fransk: Le merlan commun.
Hollandsk: De Wijting.
Længde: Som Regel ca. en Fod eller derunder.

Ligner Torsken en Del, men mangler som Regel Skægtraad, desuden ligger Gattet omtrent under Midten af forreste Rygfinne, hos Torsken ligger det derimod længere tilbage; ofte findes en sort Plet ved Roden af Brystfinnerne. Findes, om end ikke i særlig Mængde, ved de fleste af vore Kyster, men er ikke videre søgt som Næringsmiddel. — Legetid og Legemaade omtrent som Torsken.

Foruden de her nævnte tre Torskearter findes navnlig i de dybere Dele af Kattegat to sjældnere Arter, der ogsaa have 3 Rygfinner og 2 Gatfinner, og hvis Overkjæbe er længere end Underkjæben, det er *Gadus minutus Müll.* og *Gadus luscus L.*; de kunne kjendes paa deres store Øjne, idet disses Brede er ligesaa stor eller større end Afstanden fra Øjets Forrand og til Snudespidsen.

Lubben.

(*Gadus pollachius*).

Dansk: Lubbe, Blikke, Sej, Løje.
Svensk: Lyra, Lyrtorsk, Blanksej.
Tysk: Pollack, gelbes Kohlmaul.
Engelsk: Pollack, Whiting-pollack.
Fransk: Le merlan jaune ou lieu.
Hollandsk: De pollak.
Længde: fra ca. 1—4 Fod.

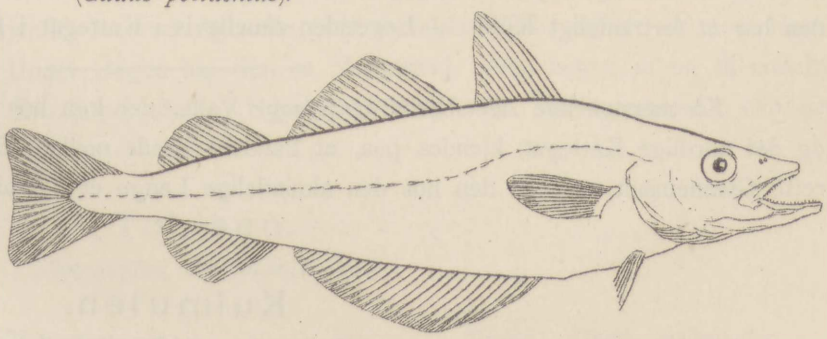

Lubben har ligesom den følgende Art en Underkjæbe, der er noget længere end Overkjæben; den kjendes fra den følgende ved at dens Gat ligger under den forreste Del af den forreste Rygfinne og ved at dens Sidelinie, der er noget mørktfarvet over Brystfinnerne, gjør en betydelig Krumning, inden i Munden er den hvidagtig, i hvert Fald ikke sort. — Den forekommer i de fleste af vore Vande, men aldrig i Mængde; den ses ret jævnlig paa Kjøbenhavns Fisketorv. — Om dens Legetid kjender jeg hos os intet sikkert.

Sejen.

(*Gadus virens L.*)

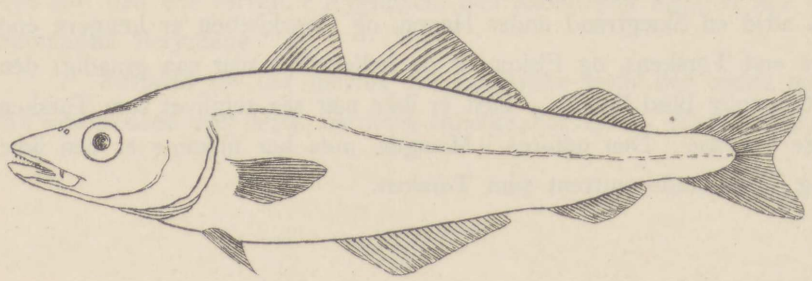

Dansk: Sej, Graasej, Lyrsej, Munke.
Svensk: Gråsej.
Tysk: Köhler, Kohlmaul.
Engelsk: Coal-fish.
Fransk: Le merlan noir ou colin.
Hollandsk: De koolvisch.
Længde: fra ca. 1—3 Fod.

Sejen har ligesom foregaaende en Underkjæbe, der er længere end Overkjæben, dens Gat ligger under den bageste Del af første Rygfinne. Dens Sidelinie er hvid og næsten ret. — Inden i Munden er den sort. — Sejen findes hos os næsten kun i de dybere Dele af Vesterhavet og Kattegat, paa hvilket sidste Sted den fiskes ofte paa Bakker, men mest af de svenske Fiskere. Den har et fortræffeligt Kjød, men spiller hos os, paa Grund af sin Sjældenhed, kun en ringe Rolle. Om dens Legetid hos os vides næsten intet.

2) Torskefiske med 1 lang Gatfinne og 2 Rygfinner,

af hvilke den forreste er kort eller næsten helt forsvunden.

Langen.

(*Molva vulgaris Fl.*)

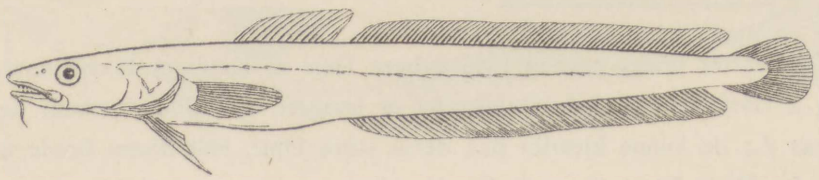

Dansk: Lange, Blang.
Svensk: Långan.
Tysk: Leng.
Engelsk: Ling.
Fransk: La lingue.
Hollandsk: De leng.
Længde: som oftest mellem 3—4 Fod.

Den er en meget langstrakt Fisk, der ved sin Skægtraad og store Gab minder om de andre Torskefisk. Farven er oven paa Kroppen i Regelen lys graabrun, paa Bugen hvid. — Den lille første Rygfinne har en sort Plet paa Bagranden. Den anden Rygfinne samt Hale- og Gatfinnen omgives i Randen af et indre sort og et ydre hvidt Baand. — Langen findes i Vesterhavet og i de dybeste Dele af Kattegat; den har et fortræffeligt Kjød. — Legetiden rimeligvis i Kattegat i Forsommeren og Vaaren.

En nærstaaende Art *Molva byrkelange* Valb., der kun hos os er taget enkelte Gange i Skagerak og det nordlige Kattegat, kjendes paa, at Pandens Brede mellem Øjnene er meget mindre end Øjets lodrette Gjennemsnit, medens den hos den almindelige Lange er ligesaa stor som Øjets Gjennemsnit.

Kulmulen.

(*Merlucius smiridus Raf. Schm.*)

Dansk: Kulmule, Blister.
Svensk: Kummeln.
Tysk: Hechtdorsch.
Engelsk: The hake.
Fransk: Le merlus ordinaire.
Hollandsk: De stokvisch.
Længde: oftest $2^1/_2$—3 Fod.

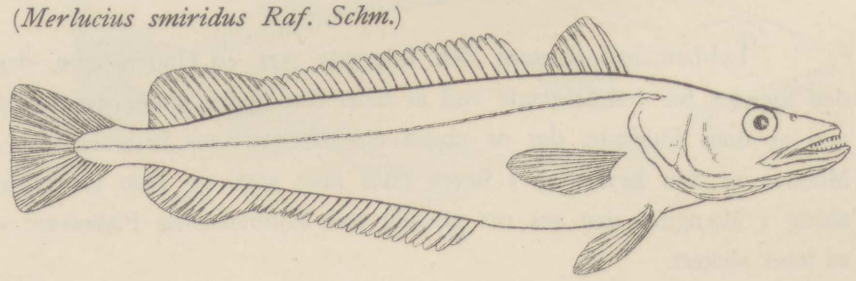

Kjendes let ved sit store, inden i sorte Gab og den ejendommelige Form af Gatfinnen og 2den Rygfinne. Den har stærke Tænder, og Underkjæben er længere end Overkjæben. Den forekommer hos os af og til saavel i Vesterhavet som i Kattegat. Om dens Legetid hos os kjender jeg intet.

4traadet Havkvabbe.

(*Onos cimbrius*).

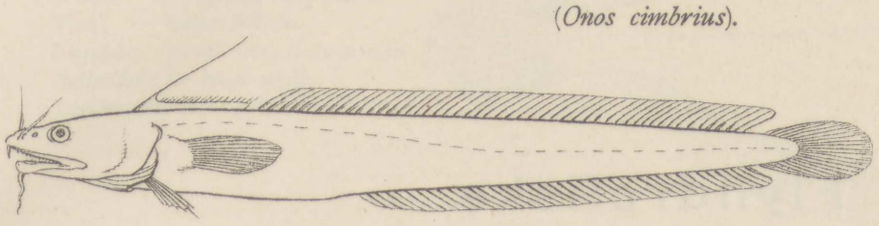

Dansk: Havkvabbe.
Tysk: Vierbartelige Seequabbe.
Engelsk: Four-bearded rockling.
Længde: ca. 1 Fod.

Denne ejendommelige Fisk kjendes let paa at den har en Skægtraad paa Underkjæben og 3 paa Overkjæben. Dens første Rygfinne bestaar af en lang Straale, og bag denne sidde nogle ganske smaa. Fiskens Farve er brungraa, paa Bugen hvidagtig. Den fanges altid enkeltvis hos os og mest i Bælterne og Sundet, den er langt fra hyppig, men en anden Art, der har 5 Skægtraade i det hele, er hos os endnu sjældnere. Dens smaa Unger leve i Vandets Overflade og ligne kun meget lidt de gamle. Legetid hos os ubekjendt. — Uden Betydning hos os som Næringsmiddel.

Den sorte Vels.

(*Raniceps raninus L.*)

Dansk: Vels.
Svensk: Matfaren, Sotkoljan.
Tysk: Froschquabbe.
Engelsk: Tommy noddy, Paddock.
Længde: ca. 10 Tommer.

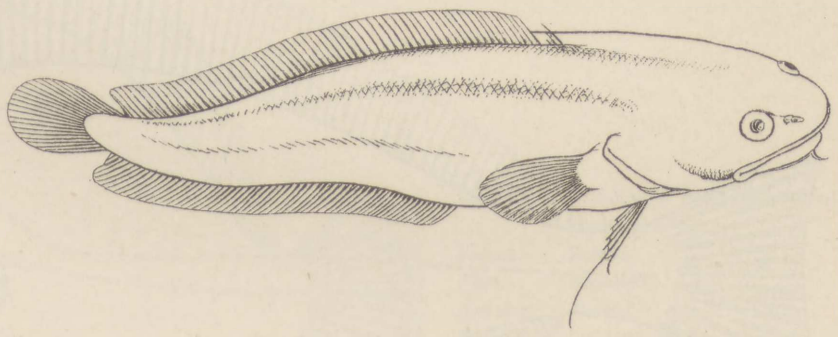

Denne ejendommelige Fisk kjendes let ved sin sorte eller sorteblaa Farve og ved sit store Hoved. Den første Rygfinne er meget lille. Under Hagen har den en Skægtraad. Den fanges af og til enkeltvis navnlig i vore mindre Farvande, f. Ex. Store Bælt. Uden Betydning som Næringsmiddel. Om dens Legetid vides intet hos os.

Tobisen.

(*Ammodytes lanceolatus Les.*)

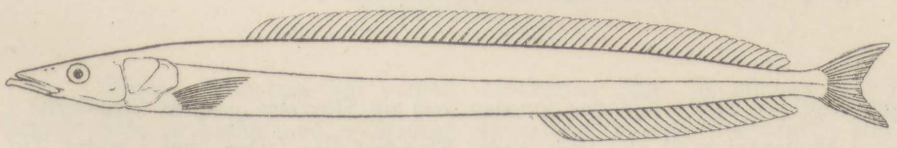

Dansk: Torbis, Sandgrævling.
Svensk: Tobis, Sandål.
Tysk: Sandaal.
Engelsk: Greater sand-eel.
Fransk: Le lancon.
Længde: ca. 6 Tommer til henimod 1 Fod.

Tobisen med sin lange cigarformede Krop og spidse Hoved, hvis Underkjæbe er længere end Overkjæben, er en velbekjendt Fisk i vore Farvande. Den har en mærkværdig Evne til hurtig at bore

sig ned i det fugtige Sand ved Kysterne, og ganske ejendommeligt er det at se en hel Stime forsvinde paa denne Maade. F. Ex. ved Skagen fanges den i Mængde i »Torbisvaad« for at bruges til Agn. Legetiden falder i Forsommeren.

Hos en nærstaaende Art, der ogsaa lever hos os, kan Overkjæben skydes et Stykke frem, saa at Munden danner et kort Rør; denne Art kaldes i Sverrig for »Truttobis«.

Flyndrefiske.

Den for disse Fiske saa karakteristiske Legemsform er allerede omtalt i Indledningen. De kunne deles i tre Grupper:

Første Gruppe.

Flyndre med stort Gab, i hvilket Tænderne ere omtrent ligelig udviklede paa den farvede Side og paa Blindsiden.

Helleflynderen.

(*Hippoglossus vulgaris L.*)

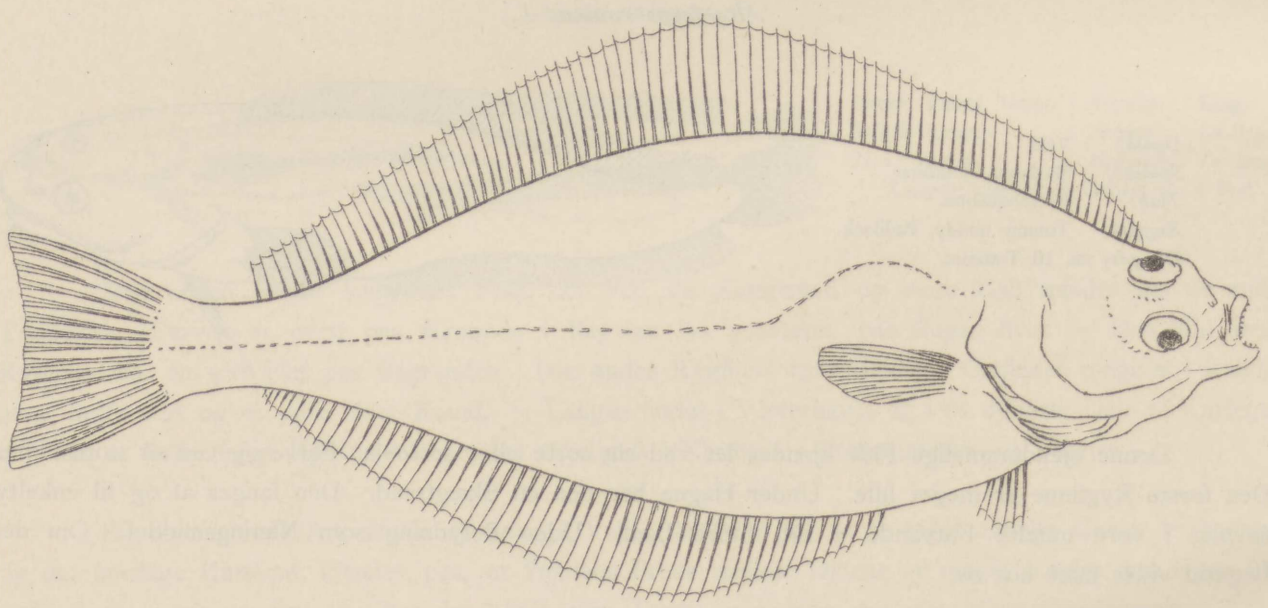

Dansk:	Helleflynder.	*Engelsk:*	Halibut.
Svensk:	Hälleflundran.	*Fransk:*	Le Flétan.
Tysk:	Heilbutte.	*Hollandsk:*	De Heitbot.

Længde: 3—5 Fod lang og af 2—4 Lispunds Vægt, men den kan blive meget større.

Øjnene sidde paa den højre »rigtige« Side. Kjendes foruden ved sin Størrelse paa, at Straalerne i dens Halefinne ere kortest i Midten i Modsætning til alle vore andre Flyndrefiskes. Den skal i ældre Tid have været langt almindeligere i Kattegattet end nu, hvor den kun i ringe Mængde fanges paa de dybere Steder. Den leger om Vinteren og Vaaren, og Æggene maa i Lighed med de andre Flyndres antages at flyde i Overfladen af Vandet. Dens Kjød er meget velsmagende.

Haaisingen.

(*Drepanopsetta platessoides O. Fabr.*)

Dansk: Jydekjælling, Jydetunge.
Svensk: Storgapen, Ler-Flundra.
Tysk: Rauhe Scholle.
Engelsk: Rough dab., Lemon sole.
Hollandsk: De lange schar.
Længde: ca. 12—15 Tommer.

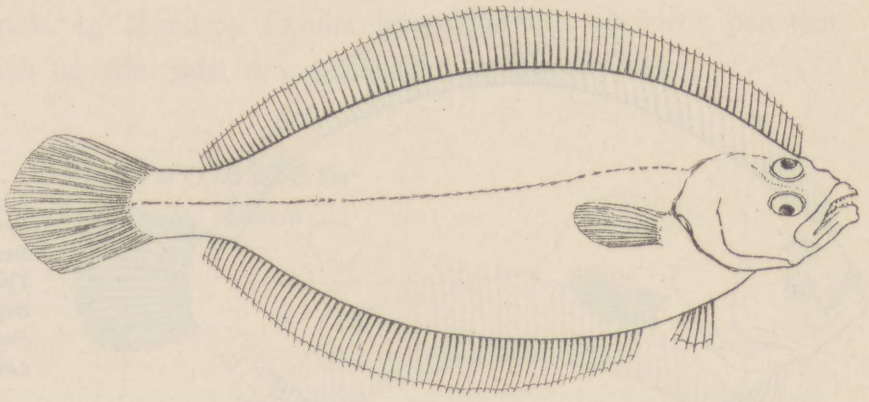

Øjnene sidde paa den højre Side. Halefinnen er tilspidset medens denne hos alle vore andre Flyndre, med Undtagelse af foregaaende, er afrundet. Dens Skæl ere temmelig store og meget ru at føle paa. Den holder sig mest paa større Dybder og spiller kun ringe Rolle som Fødemiddel. Saavidt vides leger den om Vaaren.

Pighvarre.

(*Bothus maximus L.*)

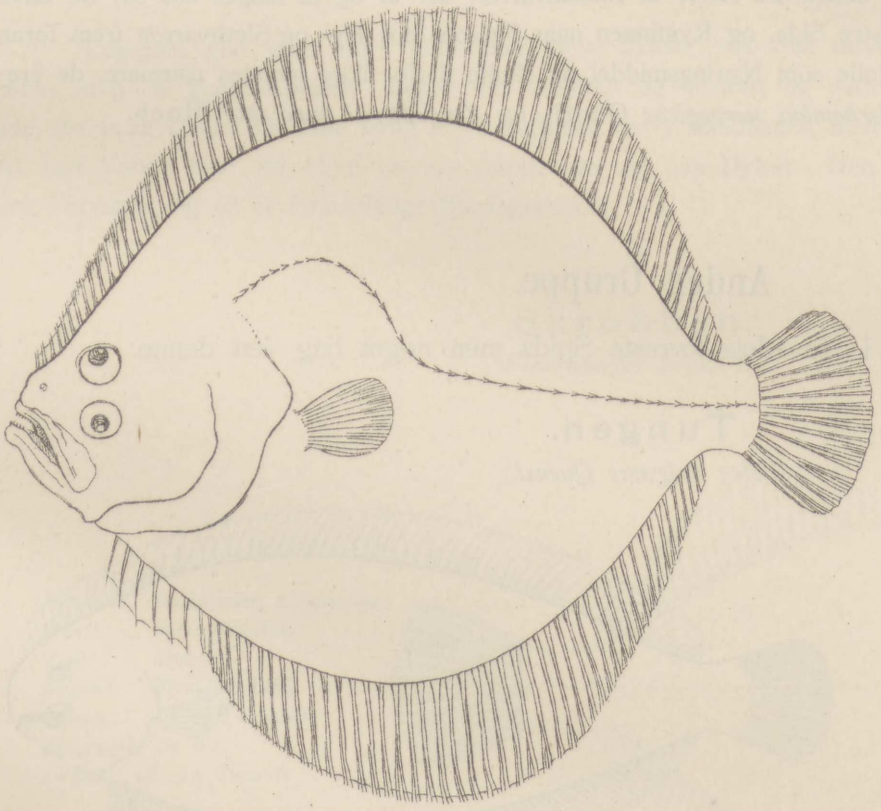

Dansk: Trindbutte, Batte (Bornholm), Hyntinger.
Svensk: Buttan.
Tysk: Steinbutt.
Engelsk: Turbot.
Fransk: Le Turbot.
Hollandsk: De Tarbot.
Længde: ca. 2—3 Fod.

Øjnene sidde paa den venstre »forkerte« Side. Rygfinnen naar frem foran Øjnene. Den venstre, farvede Side er besat med, i Spidsen afrundede, haarde Bentorne. Den fanges saavel i Kattegat som i Østersøen mellem andre Flyndre, men i Østersøen ere de meget mindre end paa førstnævnte Sted. Den leger om Vaaren og Forsommeren og dens Æg flyde i Vandets Overflade. Den er en meget søgt Handelsvare.

Slethvarren.

(*Bothus rhombus L.*)

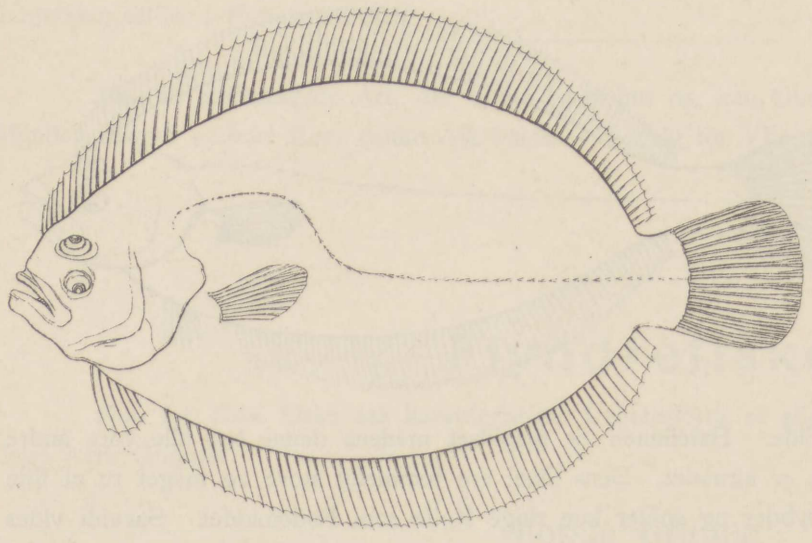

Dansk: Skjægge.
Svensk: Slåthvarf.
Tysk: Glattbutt.
Engelsk: Pearl, kite, brett, bastard turbot.
Fransk: La barbue.
Længde: ca. 1—1$^1/_2$ Fod.

Oftest noget mindre og navnlig tyndere end foregaaende Art, hvilken den meget ligner; men Bentornene paa den farvede Side mangle ganske. Leg som foregaaende. Den er mindre søgt som Handelsvare end Pighvarren.

Til denne Gruppe hører endnu tre Arter af Smaahvarrer, der af og til fanges hos os; de have alle Øjnene siddende paa den venstre Side, og Rygfinnen naar ligesom hos Pig- og Slethvarren frem foran Øjnene; de spille aldeles ingen Rolle som Næringsmiddel og skulle derfor ikke omtales nærmere, de ere: *Arnoglossus laterna* Walb., *Lepidorhombus norvegicus* Günth. og *Zeugopterus punctatus* Bloch.

Anden Gruppe.

Munden ligger ikke i Hovedets forreste Spids men noget bag ved denne.

Tungen.

(*Solea vulgaris Quensl.*)

Dansk: Tunge.
Svensk: Såla.
Tysk: Gemeine Seezunge.
Engelsk: Sole, tongues.
Fransk: Le sole commune.
Hollandsk: De Tong.
Længde: ca. 12— 15 Tommer.

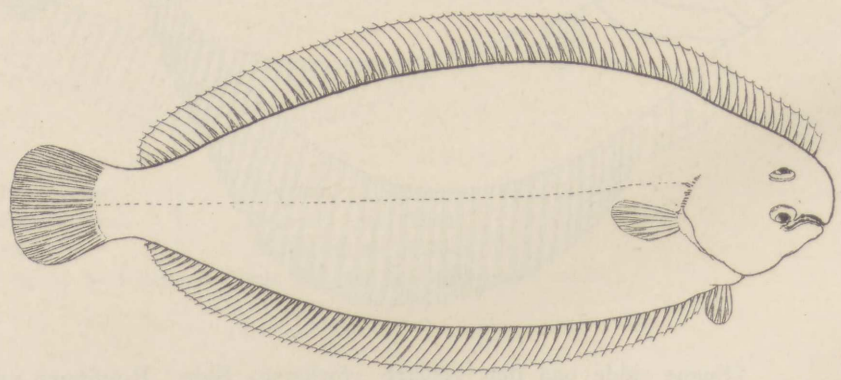

Tungen er mere langstrakt end vore fleste andre Flyndrefiske, har smaa Skæl, og den farvede (højre) Sides Brystfinne er udstyret med en stor sort Plet. Der fanges en Mængde i Kattegat af denne Fisk og de fleste udføres til Tyskland. — Den leger i Forsommeren og Æggene udklækkes i Vandets Overflade.

Tredie Gruppe.

Munden i Hovedets forreste Spids, og Mundens Tænder langt stærkere udviklede paa den »blinde« end paa den farvede Side, d. v. s. Munden er meget skæv.

Rødspætten.

(*Pleuronectes platessa L.*)

Dansk: Rødspætte, Hanse, Præsteflynder.
Svensk: Rödspätta.
Tysk: Scholle, Goldbutt.
Engelsk: Plaice, diamond plaice.
Fransk: La Plie Franche, Carrelet.
Hollandsk: De schol.
Længde: ca. 1—2 Fod.

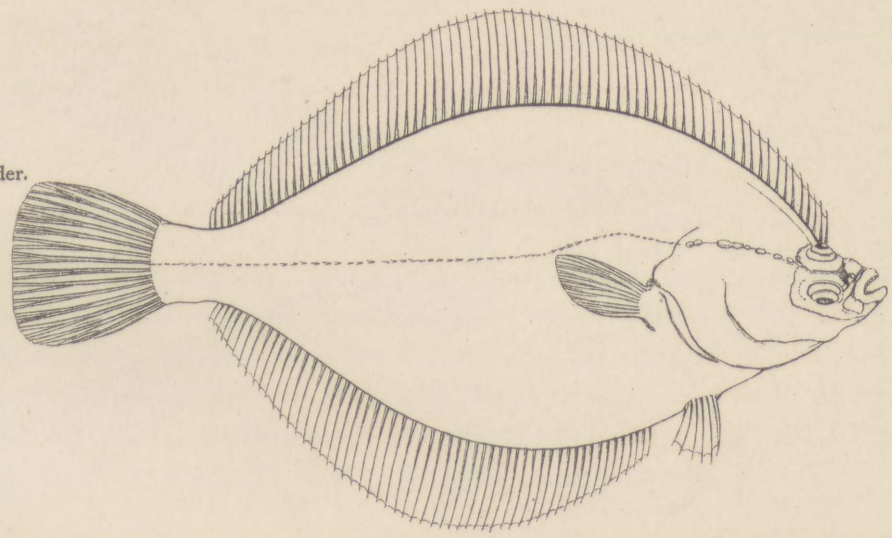

Legemet glat med store gule eller røde Pletter paa den farvede (højre) Side; bag Øjnene en Række af 5—6 glatte Knuder. Leger om Vinteren og Vaaren, og dens Æg udklækkes i Vandets Overflade, de smaa Unger svømme strax efter Fødselen om i Vandfladen, men opholde sig senere nær Kysterne paa lavt Vand; naar de blive større, vandre de ud paa Dybet. Den fiskes som bekjendt i Mængde i vore Farvande og er et fortræffeligt Næringsmiddel.

Skrubben.

(*Pleuronectes flesus L.*)

Dansk: Sandflynder, Aaleflynder.
Svensk: Skrubbskäddan.
Tysk: Flunder.
Engelsk: Flounder, butt.
Fransk: Le Flet commun.
Hollandsk: De Bot.
Længde: 12—14 Tommer.

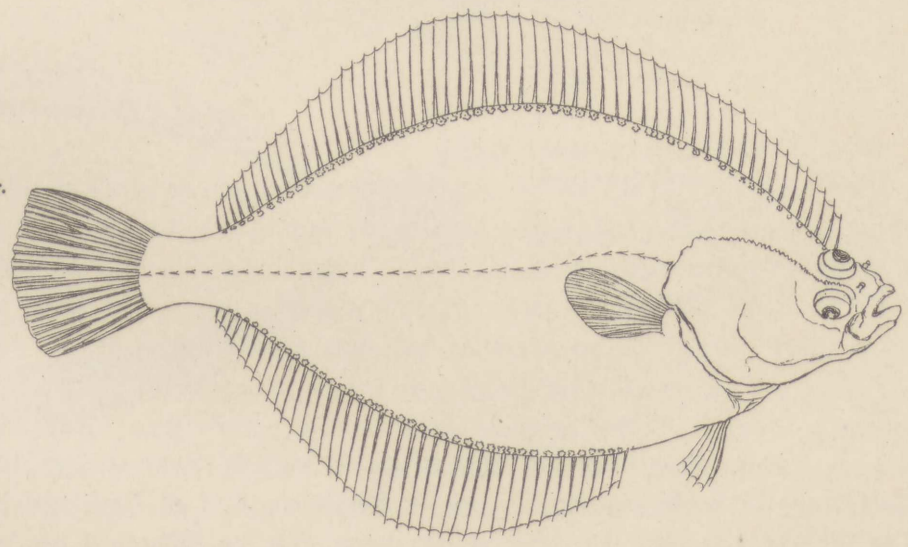

Øjnene sidde snart paa den højre snart paa den venstre Side af Dyret, men Øjensiden er altid farvet. Den kan have gule Pletter omtrent som Rødspætten, men den kjendes let fra hin ved at have

mange smaa Knuder i en Række bag Øjnene og ved at være mere eller mindre ru, navnlig langs Finnestraalernes Rod. Den har ikke paa langt nær den Betydning for Fiskeriet som foregaaende, omend dens Kjød kan være meget velsmagende. Den leger i Vaaren og Forsommeren, og Æggene flyde i Vandet.

Sletten.

(*Pleuronectes limanda L.*)

Dansk: Slette, Ising, Plæde.
Svensk: Sandskäddan.
Tysk: Kliesche.
Engelsk: Common dab.
Fransk: La Limande.
Hollandsk: De Schar.
Længde: 10—13 Tommer.

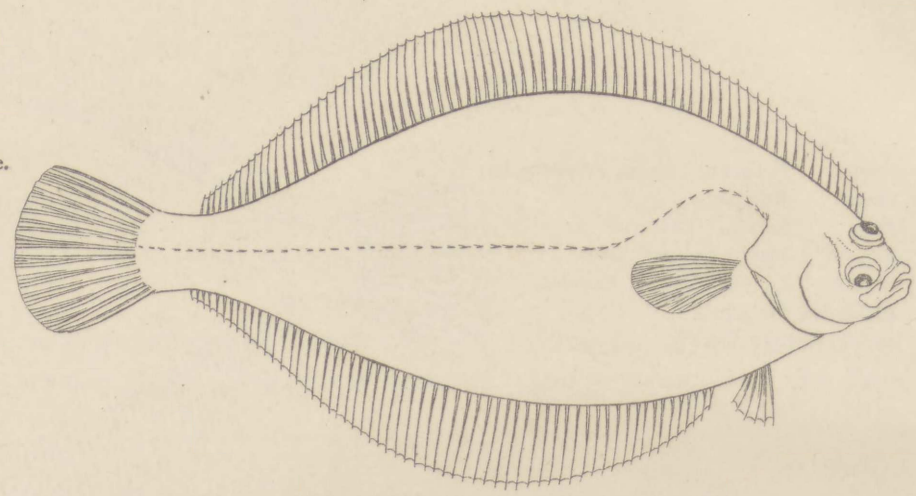

Det mest iøjnefaldende Kjendetegn paa denne Art er den stærke Bugt, Sidelinien danner over Brystfinnerne; den kan derfor hverken forvexles med Rødspætten eller Skrubben, hvilke den undertiden nok kan ligne noget, den kan f. Ex. have gulagtige Pletter paa Kroppen. Den spises mange Steder i Danmark, men spiller ingen Rolle som Handelsvare, dels fordi den er mindre sejglivet end f. Ex. Rødspætten, dels fordi den er mindre og ikke fiskes i saa stor Mængde. Den leger om Vaaren og Forsommeren, og Æggene udklækkes saavidt vides i Vandets Overflade.

Uægte Tunge.

(*Pleuronectes cynoglossus L.*)

Dansk: Skjærising, tynd Mareflynder, Løjising.
Svensk: Mareflundran, Jydetungan.
Tysk: Hundszunge.
Engelsk: Pole, pole-dab, white-sole.
Fransk: La Plie cynoglosse.
Længde: 16—18 Tommer.

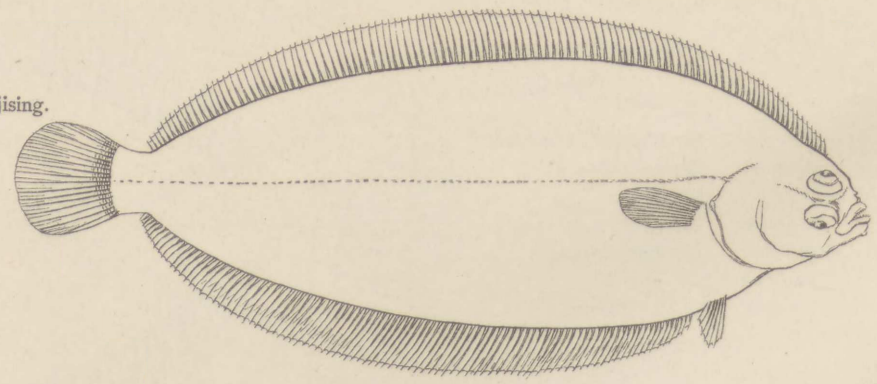

Den er mere langstrakt end de andre Arter af denne Gruppe (Flyndre med stærkt skæv Mund), idet Kroppens Brede (egentlig Højde) fra Rygfinnens Rod til Gatfinnens Rod er $^1/_3$ af eller mindre end Dyrets hele Længde. Farven paa den højre Side er rødbrun i det graalige, ofte med olivengrønne Skygger. Brystfinnen har en sort Spids. Den fanges ofte, men i ringe Antal i Kattegat og har ingen videre Betydning som Næringsmiddel. Den angives at lege om Sommeren.

Mareflynderen.

(*Pleuronectes microcephalus Don.*)

Dansk: Suderkone, Smørflynder, Rødtunge, Puderising.
Svensk: Bergskädden.
Tysk: Kleinköpfige Scholle.
Engelsk: Smear-dab, lemon-dab or lemon-sole.
Fransk: Le Plie microcéphale.
Hollandsk: De Tongschar.
Længde: 10—16 Tommer.

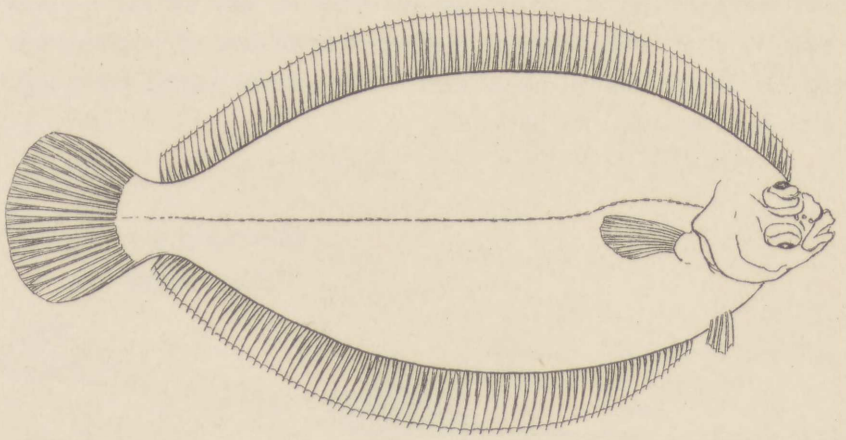

Denne Art kjendes let ved sin ejendommelige rødbrune eller graabrune Farve (undertiden med lysere Pletter), samt ved sin ejendommelige Glathed og Glans, der giver den et Udseende som om den var ferniseret. Den mangler i Modsætning til alle vore andre Flyndrefiske den skarpe Pig foran Gatfinnen, der ellers saa let træder frem, f. Ex. naar Fiskene af Garnets Masker ere blevne beskadigede paa dette Sted; et lignende Ben findes vel her hos Mareflynderen, men det er ikke stivt og stikkende. Den fiskes ret ofte i Kattegat og har et meget velsmagende Kjød. Den siges at lege i Forsommeren.

Laxen.

(*Salmo salar L.*)

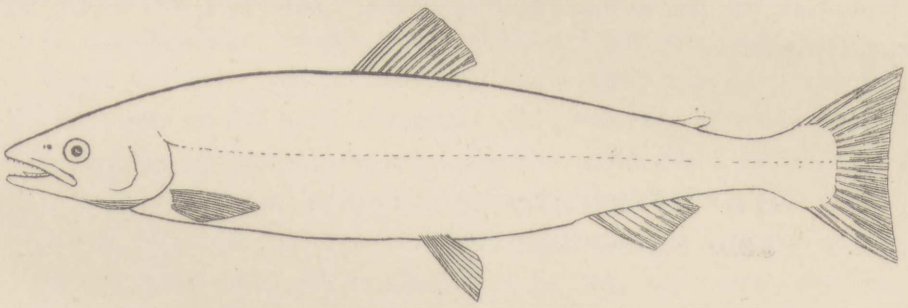

Dansk: Lax.
Svensk: Blanklax, Kroklax o. s. v.
Tysk: Lachs.
Engelsk: Salmon.
Fransk: Le saumon.
Hollandsk: De Zalm.
Længde: indtil ca. 4 Fod.

Den egentlige Lax er som bekjendt en meget søgt Handelsvare, og en hos os vel bekjendt Fisk; den lever den største Del af sit Liv i det salte Vand, men yngler altid i fersk Vand, hos os i flere af de store jyske Aaer. De fleste af de i vore Vande fangede Lax fiskes imidlertid omkring Bornholm i Østersøen, hvor den efterstræbes baade af svenske og danske Fiskere. Som ung har det sine store Vanskeligheder at kjende denne Fisk fra de følgende, men naar den er bleven ca. 10 Tommer lang, synes det ret vel muligt, idetmindste i de fleste Tilfælde; thi omend dens Farve ifølge Alder og Yngletid varierer meget, *vil man næppe finde mange sorte Pletter nedenfor dens Sidelinie*, hvilket derimod oftest ses hos den efterfølgende, Ørreden; endvidere vil Længden af den længste Straale i Gatfinnen hos Laxen oftest være mindre end Afstanden fra den paa Ryggen siddende lille saakaldte Fedtfinne til Halefinnens Begyndelse; medens denne Afstand hos Ørreden som Regel er mindre end den længste Straale i Gatfinnen; det vil med andre Ord sige, at Laxens Hale er noget mere langstrakt end Ørredens, hvilket som Regel ogsaa gjælder for hele Fiskens Krop. Der kunde endnu nævnes flere forskjellige Kjendetegn

mellem de to Fiskearter, men de ville ikke være lette at udfinde undtagen for den, der er fortrolig med Fiskenes Anatomi, og jeg skal derfor her forbigaa dem. Udklækning af Laxerogn spiller i flere andre Lande en betydelig Rolle, men *hos os er der i saa Henseende næsten intet gjort*, hvilket for en Del stammer fra, at der er saa faa Vandløb hos os, der ere store og dybe nok til at Laxen vil søge dem. Ved at fastbinde smaa Mærker til unge Lax og udsætte dem i det ferske Vand, har man overbevist sig om, at de samme Fiske, naar de ere blevne større, have søgt tilbage til de samme Vande, hvor de som smaa udsattes, for at lege.

Ørrederne.*)

(*Salmo trutta L.*)

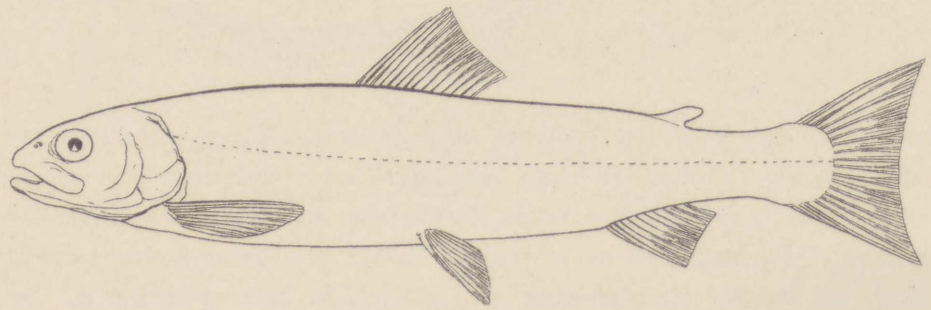

Dansk: Forel, Bækørred, Rødørred, Graalax, Hvidørred.
Svensk: Grålax, Bäckforel.
Tysk: Bachforelle.
Længde: indtil ca. 3 Fod.

Ørrederne ere endnu mere forskjellige i Henseende til Farve og Form end Laxene, men ved Hjælp af de under Laxen nævnte Kjendetegn ville de som Regel kunne skjelnes fra den. De ere langt mere almindelige hos os end Laxen og findes i de fleste af vore rindende Vande og ved vore Kyster; thi det synes som om de store Former af Ørreden ligesom Laxen uvægerlig søge det salte Vand i kortere eller længere Tid, medens de mindre, altid rødplettede, Former, de egentlige Bækørreder, sikkert altid opholde sig i det ferske Vand. Ørreden er ligesom Laxen en særdeles værdifuld Fisk, og der er da ogsaa allerede gjort en Del for at formere den hos os ved Hjælp af kunstig Udklækning; der kunde dog sikkerlig gjøres endnu mere i denne Henseende.

Hornfisken.

(*Belone vulgaris Flem.*)

Dansk: Horngjæve, Hornfisk.
Svensk: Näbgädda.
Tysk: Gemeiner Hornhecht.
Engelsk: Sword-fish, green-ben, gar-pipe, etc.
Fransk: L'Orphie.
Hollandsk: De geep.
Længde: ca. 15—32 Tommer.

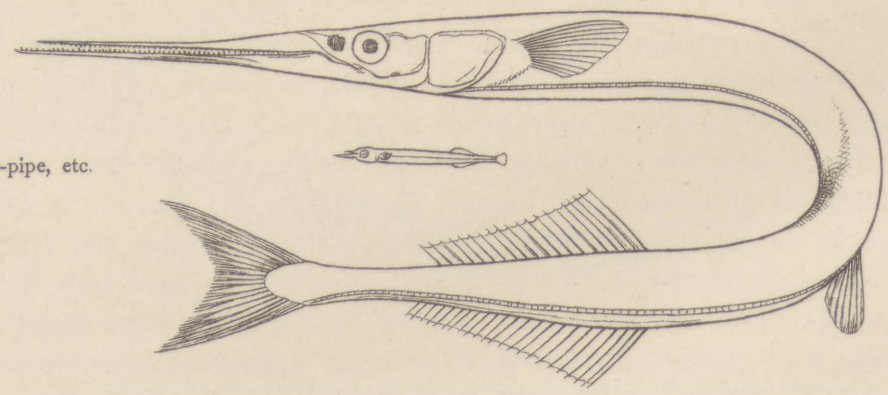

*) Foruden de 2 her omtalte egentlige Laxefiske findes der enkelte andre i vore Farvande, der ogsaa have den for Laxefamilien saa ejendommelige lille Fedtfinne bag den egentlige Rygfinne, de maa dog snarere kaldes Fersk- og Brakvandsfiske og skulle derfor her kun nævnes, det er bl. a. **Hælten** og **Smelten.**

Hornfisken er en saa ejendommelig Fisk, at den ikke let kan forvexles med nogen anden almindelig dansk Fisk; Tobisen er den eneste, der ligner den en Del, dog mangler den det særlig lange tandbevæbnede Næb. Den findes ofte i betydeligt Antal ved vore Kyster. Den hører ligesom Makrelen til de Fiske, der dø meget hurtig, naar de ere fangne. — Den leger i Vaaren og Forsommeren paa meget lavt Vand og afsætter sine med lange Haar forsynede Æg paa Vandplanterne, f. Ex. paa den almindelige grønne Bændeltang. Dens smaa Unger sees ofte i Overfladen af Vandet; de have et meget kortere Næb end de voxne.

Silden.

(*Clupea harengus L.*)

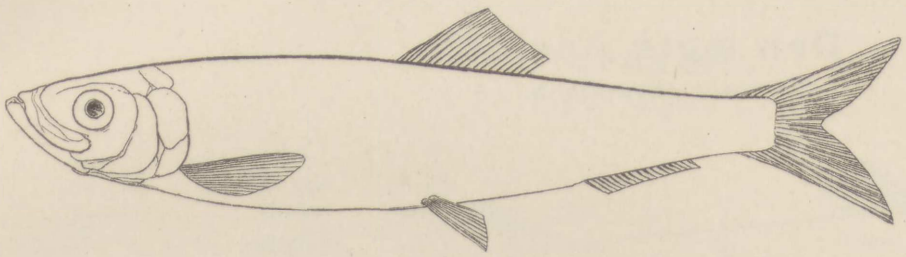

Dansk: Sild, Vaarsild, Høstsild.
Svensk: Sill, Strömming.
Tysk: Hering.
Engelsk: Whitebait (Joung), Herring.
Fransk: Le hareng.
Hollandsk: De Haring.
Længde: ca. 8—15 Tommer.

Denne vel bekjendte Fisk vil kun kunne forvexles med en af alle vore øvrige Saltvandsfiske, nemlig den følgende, Brislingen. Naar den ikke er meget lille, kan den imidlertid altid adskilles fra Brislingen ved Bugfinnernes Stilling; disse sidde hos Silden neden under den forreste Del af Rygfinnen, hos Brislingen derimod lidt foran denne. Brislingen har desuden en skarp takket Bug ligesom en Sav, man føler dette bedst ved at følge Bugen med Fingeren bagfra fortil. Silden er en af vore i økonomisk Henseende vigtigste Fiskearter. Dens Størrelse er meget forskjellig i vore forskjellige Vande; i Kattegat saaledes meget større end i Bælterne og her atter meget større end ved Bornholm. Omend denne Fisk foretager Vandringer og navnlig ikke til alle Tider kan fanges i lige stor Mængde paa alle de Steder, hvor der fiskes efter den, er der ingen Grund til at tro, at endog blot Hovedmassen af Sildene i vore mindre Farvande til visse Aarstider vandrer helt bort fra vore Have; Sild fiskes jo hos os ogsaa til alle Aarstider, omend som sagt ikke i lige stor Mængde. — Dens Hoved-Legetider indtræffe to Gange om Aaret, om Efteraaret og om Foraaret, men intet taler for, at den samme Sild leger to Gange om Aaret; ethvert Steds Foraarssild ere gjennemsnitlig mindre end samme Steds Efteraarssild, saa det er sandsynligt, at hine ere de unge, disse de ældre Sild. Herfra gives der dog mange Undtagelser, og det samme gjælder om de to Legetider; thi legemodne Sild kunne i visse af vore Farvande træffes i alle Aarets Maaneder. Æggene fastklæbes til Gjenstande saasom Stene og Planter paa Bunden af Vandet. — Sildens større eller mindre Godhed til Saltning beror paa dens Fedme; unge Sild, der endnu ikke have begyndt at udvikle deres Kjønsstoffer i nogen betydelig Grad, ere de bedste (»Matjes«).

Sildens Næring er meget vexlende, den spiser en Mængde ganske smaa Dyr, men kan ogsaa tage Fiskeunger paa ca. 1 Tommes Længde.

Brislingen.

(*Clupea sprattus L.*)

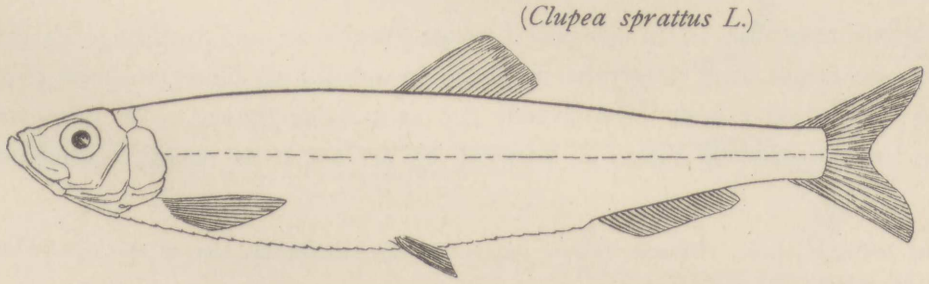

Dansk: Ansjos (nedlagt i Daaser), Brisling.
Svensk: Hvassbuk.
Tysk: Brätling, Sprott (røget).
Engelsk: Garvie, garvoch, britt.
Fransk: L'esprot.
Hollandsk: De Sprot.
Længde: 5—6 Tommer.

Brislingen synes hos os ikke at findes i særlig store Mængder; idetmindste foregaar der ikke noget betydeligt Fiskeri efter den paa vore Kyster; det er dog muligvis, fordi der ikke er søgt tilstrækkeligt efter den til de passende Aarstider. I den vestlige Østersø fiskes den i stor Mængde af Tyskerne i Tiden fra September til Foraaret. Skjønt saa nær beslægtet med vor almindelige Sild, leger den paa en anden Maade; dens Æg flyde nemlig om i Havets Overflade og udklækkes der. Den ligner meget den almindelige Sild, men er som Regel meget mindre; Kjendetegn: se under foregaaende.

En Fisk, der meget ligner den almindelige Sild, men dog har et noget mere but Hoved og en Række sorte Pletter langs hver Side, er den saakaldte Stamsild (*Alosa finta*), den sees af og til, oftest enkeltvis, ved vore Kyster. Den leger i Ferskvand f. Ex. i de tyske Floder. I England kaldes den Twait shad.

Den ægte Ansjos.*)

(*Engraulis encrassicholus L.*)

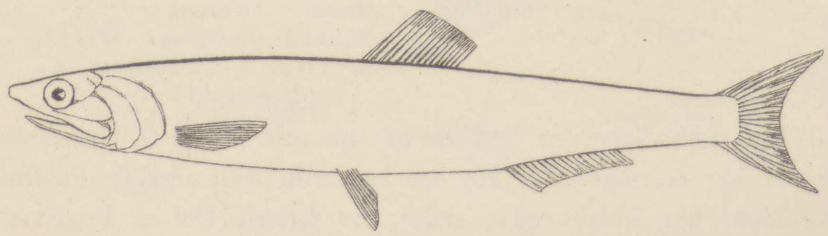

Dansk: Ægte Ansjos.
Svensk: Ansjovis.
Tysk: Statinken.
Engelsk: Anchovy.
Fransk: L'Anchois vulgaire.
Hollandsk: De Ansjovis.
Længde: ca. 5—6 Tommer.

Den ægte Ansjos kjendes let ved sit langstrakte, trinde, »cigarformede« Legeme og ved den spidse Snude, der rager et Stykke ud over Underkjæben. Den findes i saa ringe Mængde hos os, at den ingen Betydning har for Fiskeriet. I Zeudersøen i Holland er den derimod hyppig. Hvad der hos os kaldes Ansjovis, er Brislinger.

Den almindelige Aal.

(*Anguilla vulgaris L.*)

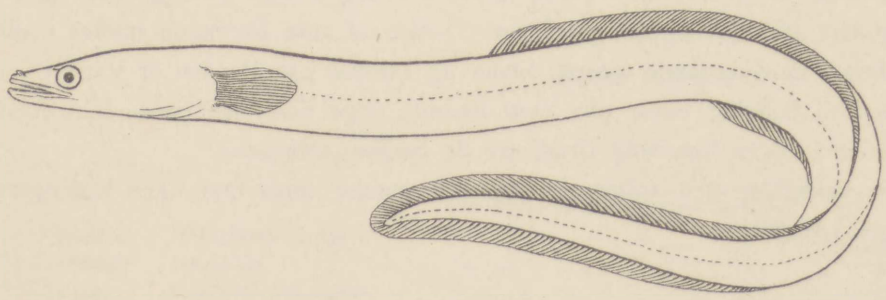

Dansk: Ruseaal, Blankaal (Parringsdragten), Gule Aal, Stangaal o. s. v., Klæpaal.
Svensk: Ål.
Tysk: Aal.
Engelsk: Eel.
Fransk: Aal.
Hollandsk: Anguille vulgaire.
Længde: Hannerne fuldvoxne ca. 16 Tom. Hunnerne fuldvoxne ca. 2—3 Fod.

Aalen er en af vore værdifuldeste Fisk. Den optræder i mange Former og med forskjellige Farver; og Hannerne og Hunnerne ere ofte meget ulige i Størrelse og Farve og opholde sig tildels paa forskjellige Steder; den langt overvejende Del af de i fersk Vand levende Aal er saaledes Hunner. Om Efteraaret blive de Aal, der forplante sig i den kommende Vinter, til Blankaal, og der fanges da mange i Ruser paa

*) Sardiner kaldes unge Pilcharder nedlagte i Olie. Pilcharden (*Clupea pilchardus Bl.*) sees hos os som en stor Sjældenhed. Den ligner meget Silden, men har meget større Skæl.

deres Vandringer (Ruseaal); dette gjælder saavel Hanner som Hunner; de vandre da ud i salt Vand for at afsætte deres Rogn; thi, at de skulle føde levende Unger, er der ikke nogen Grund til at tro. I fersk Vand forplanter Aalen sig aldrig, hvilket stemmer godt med, at væsentlig kun det ene Kjøn, nemlig Hunnerne, opholder sig her. Til Dato kjendes imidlertid, maaske med Undtagelse af en gammel Beretning, intet Vidnesbyrd om den gydefærdige Aals Opholdssted; alle undersøgte Aal have havt mere eller mindre umoden Rogn eller Mælk. De smaa Unger, der om Foraaret nærme sig Kysterne og for en Del vandre op i de ferske Vande, ere derimod meget lette at finde. Aalen er navnlig i de ferske Vande en slem Fjende for andre Fiske og dens Mave ses ofte fyldt med disses afsatte Rogn, som den har spist; en Ting, der ofte har forledt Folk til at tro, at man her havde med gydefærdige Aal at gjøre.

Havaalen.

(*Conger vulgaris L.*)

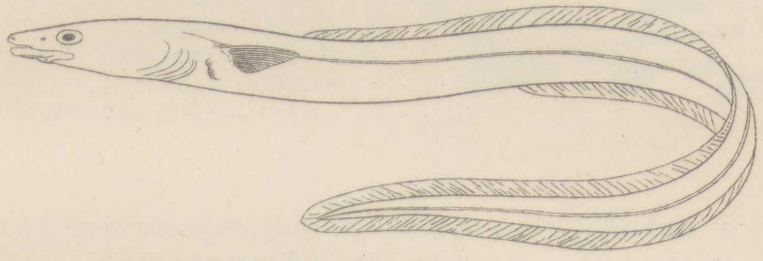

Dansk: Havaal.
Svensk: Hafs-Ål.
Tysk: Gemeiner Meeraal.
Engelsk: Conger, evil-eel.
Fransk: Congre commun.
Hollandsk: De Zeepaling.
Længde: ca. 4—9 Fod.

Havaalen kjendes fra vor almindelige Aal foruden ved sin Størrelse ved, at Rygfinnen gaar meget langt frem, omtrent til ovenover Brystfinnens bageste Spids. Den sees jævnlig, men enkeltvis, ved vore Kyster.

Naalefiskene.

(*Syngnathus, Nerophis.*)

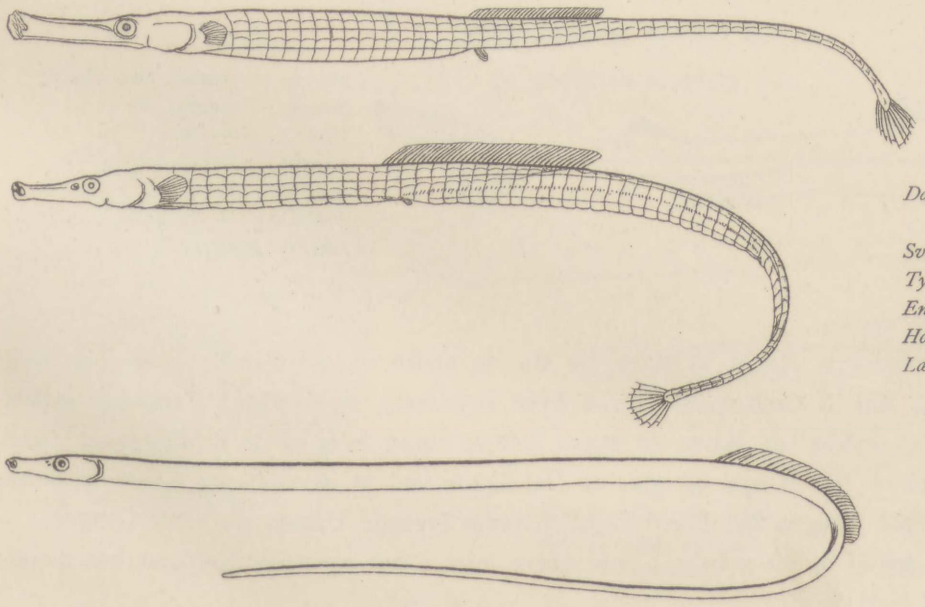

Dansk: Tangnaal, Skrædderaal, Vejrfisk, Tangaal, Snippe.
Svensk: Kantnaal, Tangsnällan.
Tysk: Seenadel.
Engelsk: Pipe-fish.
Hollandsk: Zeenald.
Længde: sædvanlig fra ca. 6—16 Tom.

Af disse ejendommelige langstrakte Smaafiske have vi flere Arter hos os, en af de sjældnere opnaar endog den betydelige Længde af 2 Fod. De mindre Arter ere særdeles almindelige i Bændeltangen overalt ved vore Kyster, men ingen af dem har Betydning for Mennesket. — De ere alle pansrede med Benplader over hele Kroppen, saa de forandre næsten ikke Form ved at tørres. Hannerne bære Æggene omkring med sig paa Bugen eller paa Halens Underside, hvor de sidde beskyttede af to lange Hudfolder; selv de udklækkede Unger søge Tilflugt her i deres tidligste Dage.

Støren.

(Acipenser sturio L.)

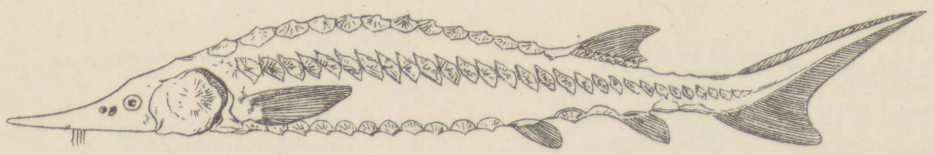

Dansk: Stør.
Svensk: Stör.
Tysk: Stör.
Engelsk: Sturgeon.
Fransk: L'Esturgeon.
Hollandsk: De Steur.
Længde: sædvanlig 4—6 Fod.

Størens Ydre med den spidse Snude og de 5 Pladerækker langs ned ad Kroppen er saa ejendommeligt, at den ikke let forvexles med nogen anden dansk Fisk. Den ses ret jævnlig ved vore Kyster og vel mest i vore sydlige Vande. Noget Fiskeri drives der hos os ikke efter den, dertil synes den ikke hyppig nok. Som bekjendt yder dens Rogn ved Saltning og Presning Caviar; dens Svømmeblære kan forarbejdes til Husblas, men dens Kjød synes ikke særlig velsmagende. Den leger i de store Floder.

Pighajen.

(Acanthias vulgaris Risso.)

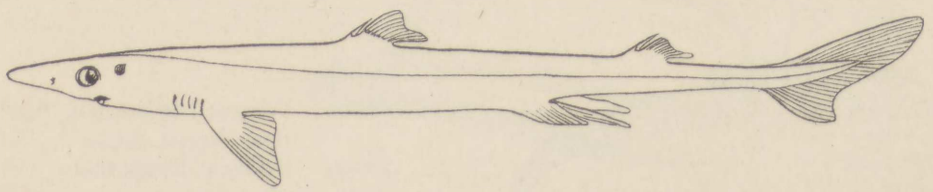

Dansk: Spirhaj, Haa, Haafisk.
Svensk: Pigghaj, Hå.
Tysk: Dornhai.
Engelsk: Picked dog-fish.
Fransk: L'Aiguillat.
Hollandsk: De Doornhaal.
Længde: indtil ca. 3 Fod.

Denne vor eneste almindelige Hajart skjelnes let fra de andre danske Fiske ved sin paa tvers under Hovedet siddende Mund, sine 5 Gællespalter foran hver Brystfinne, sin lysegraa Farve og endelig ved den Ejendommelighed, den skylder sit Navn: en stærk Benpig foran hver af de to Rygfinner. Den fanges i Kattegat i Mængde bl. a. paa Kroge og gjør en Del Skade ved at æde de paa Kroge siddende fangne Fiske. Dens Kjød er ikke i nogen høj Pris. Pighajen føder levende Unger, ca. 6 ad Gangen.

Af de større Hajarter ses af og til enkelte i vore Have, men i det egentlige Kattegat har næppe nogen af dem stadigt Ophold.

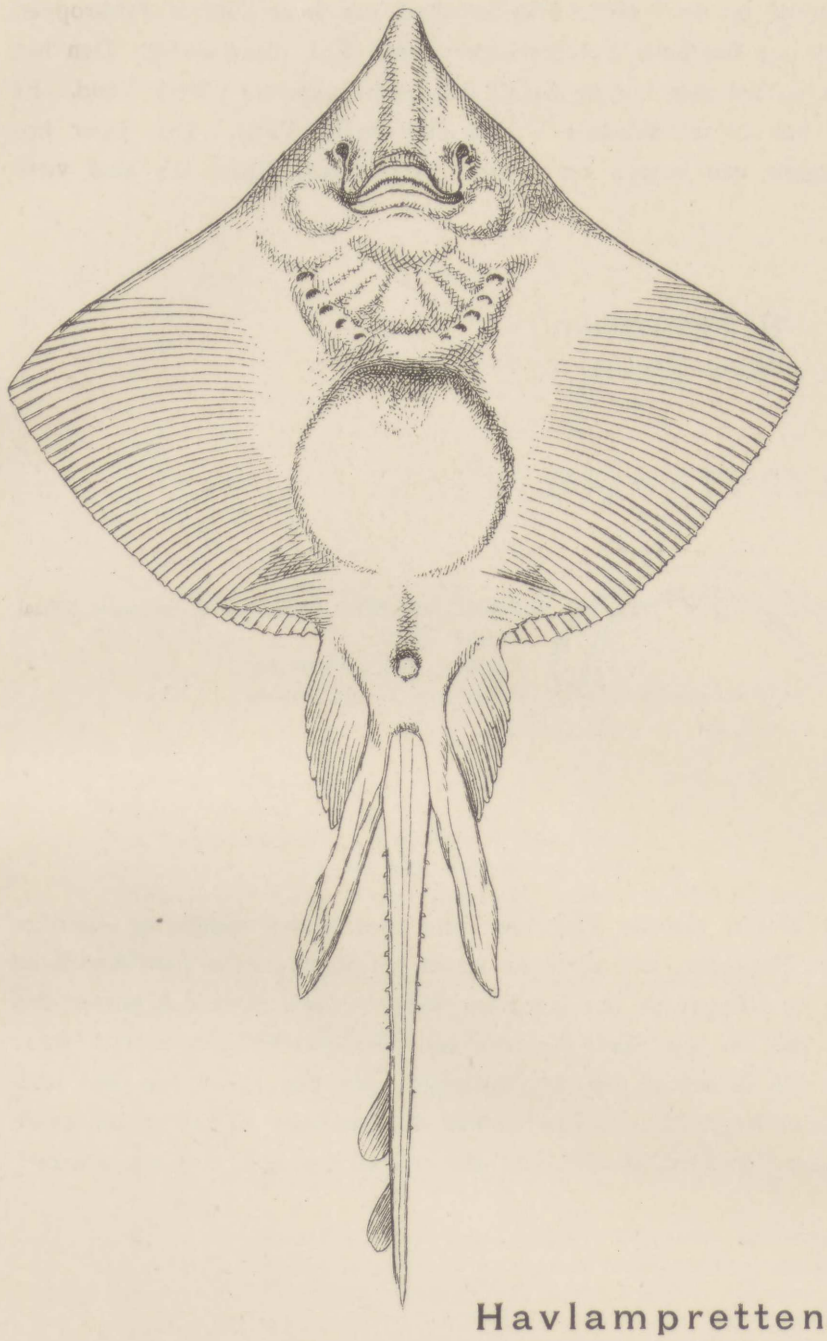

Skaden.

(*Raja batis L.*)

Dansk: Rokke, Sletskade, Brokker, Kohale.
Svensk: Slättråcka.
Tysk: Glattroche.
Engelsk: True skate.
Fransk: Le Raie batis.
Hollandsk: De Vleet.
Længde: indtil ca. 6 Fod.

Denne Fisks Udseende er saa ganske ejendommeligt, at den kun kan forvexles med vore andre mindre Rokkearter, der i Kattegat dog forekomme i langt ringere Antal; fra dem kan den imidlertid kjendes ved at dens Underside ikke er hvidagtig men graalig med en Mængde smaa runde mørke Pletter. Den fanges i Mængde i Kattegat, navnlig i dettes dybere Egne og spises af Fiskerne dels kogt dels tørret. Som Handelsvare spiller den trods sin Mængde og forholdsvis gode Smag en mærkelig lille Rolle hos os i Modsætning til f. Ex. Frankrig og Skotland. Den spises ved det danske Hof. Dens Æg ere omgivne af store, flere Tommer lange, flade, firkantede Hornkapsler med tynde Spidser i Hjørnerne.

Havlampretten.

(*Petromyzon marinus L.*)

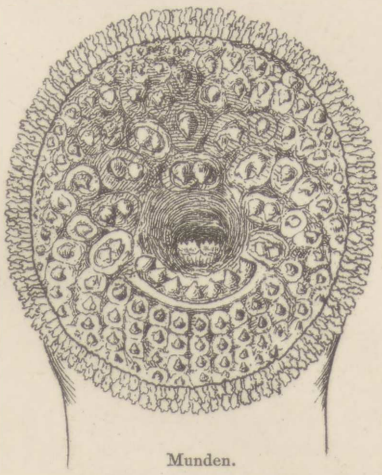

Munden.

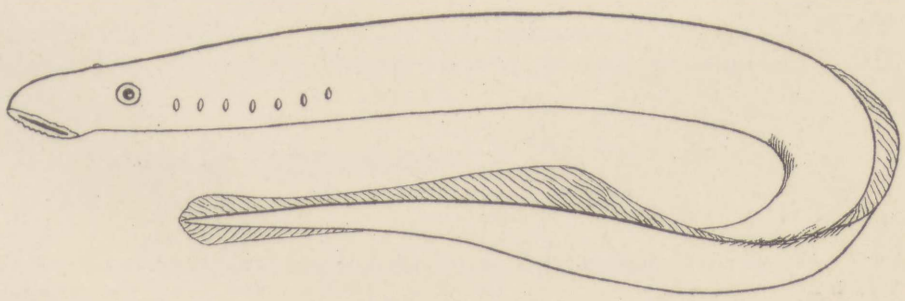

Dansk: Lampret, Niaal.
Svensk: Hafs-nejonöga.
Tysk: Neunauge.
Engelsk: Sea-lamprey.
Fransk: La lamproie marine.
Hollandsk: De Zeeprik.
Længde: indtil ca. 3 Fod.

Den runde Sugemund (se Tegningen) og de 7 Huller (Gællespalter) paa hver Side af Forkroppen samt den aaledannede Form uden Bryst- og Bugfinner karakteriserer denne Fisk tilstrækkelig. Den her omtalte Art findes ved de fleste af vore Kyster men i ringe Antal; den leger imidlertid i fersk Vand. Et Par mindre Arter af denne Slægt leve hos os udelukkende i fersk eller brakt Vand. Den leger hos os om Vaaren og Sommeren. Her spises den næppe ret meget, uagtet dens Kjød dog skal være velsmagende.

Slimaalen.

(*Myxine glutinosa L.*)

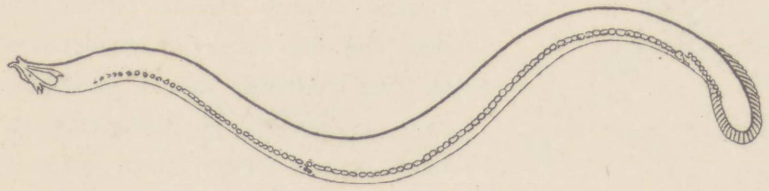

Dansk: Blindfisk, den røde Aal, Stensuger, Slibaal.
Svensk: PiråL.
Engelsk: Hag, glutinous hag.
Længde: ca. 11—15 Tommer.

Denne ormedannede, lyserøde, blinde, slimede Fisk, der ofte sees i det østlige og nordlige Kattegat paa dybt Vand, faas altid paa Bakkerne, naar de have staaet længe ude, helst paa blød Bund (Slik eller Ler), thi den borer sig ind i og udsuger de paa Krogene siddende døde Fiske. Kommer den i en Pøs Vand, fylder den hurtig denne med en sejg Slim; deraf Navnet. Den gjør Fiskerne en Del Skade ved at ødelægge de fangne Fiske, og paa Grund af dens modbydelige Udseende spises den kun undtagelsesvis. Den lægger store ca. $^3/_4$ Tomme lange Æg paa Havbunden. I Modsætning til næsten alle andre Fiske synes denne at være saavel Han som Hun (Hermafrodit); idet den er Han som ung, Hun som gammel.

INDHOLDSFORTEGNELSE.

I. Beskrivelse af de vigtigste Fiskerier.

A. Rødspættefiskeriet.

(Kort A. Pl. I—III. Pl. 25—30).

a) Kystfiskeriet. Side

Fartøjer og Redskaber . . . 9
Havskibe. Pramme . . . 9
Dam i Fartøjerne, Sænkekjølsbaade, Garn, Vaad, Kroge . . . 10
Rødspættegarn (Tæller eller Sime, Førerækken, Flaad, Sten) . . . 10
Dimensioner af Rødspættegarn, Strandvaad, Snurrevaad, (Sækken, Armene, Gjællene, Flaadder, Vægte, Stylterne, Hanefod), Dybsvaad . . . 11
Snurrevaad . . . 11
Haandvaad, Dimensioner af Snurrevaad. Snurrevaad og Landdragningsvaad i Limfjorden, Kroge . . . 12
Fiskepladser, Fisketider og Afsætningsforhold . . . 12—14
Skuldgaarde, Brædje- eller Lædfiskeri . . . 14
b) Storfiskeriet . . . 14
Fartøjer og Redskaber, Fiskekuttere og Dimensioner deraf . . . 15
Dimensioner af Snurrevaad til Storfiskeri . . . 16
Trawl og Kurre . . . 16—17
Benyttelse af Garn og Snurrevaad, Lovgivning for Rødspættefiskeri, Fiskepladser og Fisketider, Statistiske Oplysninger . . . 18
Statistiske Oplysninger om Fiskeriet paa forskjellige Fiskepladser og Totaludbytte af Storfiskeri . . . 19
Storfiskeriets Fordeling. Udbyttet af det samlede Rødspættefiskeri indenfor Skagen . . . 20
Det samlede Rødspættefiskeris Fordeling paa Aarets forskjellige Maaneder. Afsætningsforhold . . . 21
Afsætningspriserne for Rødspætte-, Helleflynder-, Skrubbe- og Slettefangst . . . 22

B. Tunge-, Pig- og Slethvarrefiskeriet.

(Kort B og C. Pl. 31).

Botter. Udbytte af det samlede Pighvarrefiskeri, Tungefiskeri, Fiskepladser, Garnenes Dimensioner . . . 23
Fartøjer, Fiskepladser, Udbytte af det samlede Tungefiskeri, dets Fordeling paa Aarets Maaneder, Afsætningspriser. 24
Ispakning, Frysehuse, Lovgivning . . . 25

C. Torske- og Kullerfiskeriet.

(Kort D. Pl. IV, V og VI. Pl. 32 og 39).

Fartøjer og Redskaber . . . 26
Liner med Kroge, Pilk og Snøre, Ruser og Garn, Bakker (Linen, Krogene, Kænser eller Tavsinger). Dimensioner af Bakker, deres Udsætning, Madding eller Æs . . . 27
Torskeruser (selve Rusen, Kalvene, Raden, Armene, Bøjler, Stik, Krabber), Dimensioner af Torskeruser, Røgtningen af dem, Torskegarn, Dimensioner deraf . . . 28
Fiskepladser og Fisketider . . . 29
Statistiske Oplysninger, Torskefiskeriets Fordeling paa Aarets Maaneder, Afsætningsforhold . . . 30
Afsætningspriser for Torsken . . . 31
Torskehandelen, Røgning af Kuller, Behandlingsmaaden ved Røgningen, Lovgivning for Torskefiskeriet . . . 32

Side

D. Sildefiseriet.

(Kort E. Pl. VII—XI. Pl. 33—36.)

a) **Foraarsfiskeriet.**

Redskaber. Bundgarn (Hovedet eller Bommen, Raden, Krabber, Bundstykket). Dimensioner af Bundgarn 33
Vingerne i Bundgarnet, Bundgarnsstade, Prisen for Bundgarn. Lovgivning for Bundgarnsfiskeriet 34
Skjælde (se Side 70) 34
Statistiske Oplysninger, Bundgarnsfiskeriets Fordeling paa Aarets Maaneder 35
Redskaber. Sildegarn, Silderuse (Hoved, Raden, Armene, Kalvene, Skjældene (se Side 70) Beskrivelse af Sildevaad, Dimensioner deraf, Afsætningsforhold 36
Afsætningspriser for Sild 37

b) **Efteraarsfiskeriet,** dets Fordeling paa Aarets Maaneder 37
Drivgarn, Sættegarn, Dimensioner af Garn 38
Sildefiskeriet ved Sjællands Nordkyst.
Fartøjer og Redskaber. Næringer (Føresimen, Simen, Skud, Ørebaand) 38
Benyttelse af Næringer som Drivgarn og Sættegarn. Fiskepladser 39
Undersøgelser af Kattegatssildefiskeriet 40
Sildefiskeriet i Store Bælt
Fartøjer og Redskaber. Bæltfartøj, Hankegarn 40
Benyttelsen af Næringerne. Fiskepladser 41
Sildefiskeriet i Sundet og Farvandet syd derfor.
Fartøjer og Redskaber. Stevnsbaad 41
Fiskepladser og Udsætningsmaader af Næringerne 42
Sildefiskeriet ved Bornholm.
Fartøjer og Redskaber. Eger, Blekingsekor, Manser. Fiskepladser og Fisketider 43
Lovgivning for Sildefiskeriet. Statistiske Oplysninger 44
Sildedrivgarnsfiskeriets Fordeling paa Aarets Maaneder. Afsætningsforhold. Silderøgning. Sildesaltning . . . 45—46
Afsætningspriser for Silden. Barkning af Fiskeredskaber . . . . . 47—48

E. Aalefiskeriet.

(Kort F. Pl. XII—XVII. Pl. 37).

a) **Aalerusefiskeriet.**

Redskaber. Aalegaarde og Aaleruser, Aalestader 49
En Ruse (Armene, Raden, Kugen, Krabber, Kalve, Gumpen, Forgarnsbøjlen, Forgarnet). Dimensioner af Aaleruser. Aalestader. Kasteruser . . . . . 49—50
Fiskepladser og Fisketider 51

b) **Aalevaadfiskeriet.**

Fartøjer og Redskaber. Drivkvase, Aalevaad (Sækken, Rebet, Tælleren eller Liget, Kalven, Armene, Dragelinerne, Stylterne, Hoven eller Pisken). Drivvaaddet, Dimensioner deraf. Statistik over Vaadfiskeriet . . . . . 51—52
Aaledrivvaadsfiskeriets Fordeling paa Aarets Maaneder. Haandvaad, Pulsvaad, Bøtvaad, Anker- eller Snurrevaad, Kaage 53
Sandvaad, Landdragningsvaad. Dimensioner af Haandvaad. Dimensioner af Aalesnurrevaad i Limfjorden. Fordeling af Aalefiskeri med Haandvaad, Stangeredskab og Krog 54
Aalestangning ved Blus eller paa Skred. Glib, Kroge. Stangning med Algier, Lyster, Aalekam (Flæner, Tunger, Braad). Plumpestangen. Aalefiskeri ved Blus. Aalefiskeri paa Skred. Krogefiskeri. Afsætningsforhold . . . 55
Afsætningspriser. Lovgivning for Aalefiskeri . . . . . 56—57

F. Laxe- og Ørredfiskeriet.

(Kort G. Pl. XVIII A og B. Pl. 38.)

Fartøjer og Redskaber. Dæksfartøj til Laxefiskeri. Laxelænker, Garn, Vaad, Ruser, Gaarde, Stangeredskaber. Laxelænker (Laxetouget, Krabben, Glaskugle, Laxelinen, Tavsinger, Kroge, Flaad, Laxekobben) 58
Dimensioner af Laxegarn. Laxegaard (Armene, Gangbroen, Forgaarden, Hovedet, Indgangene, Fangegaard, Laagen, Pælen, Beholdere, Pæle, Løbet, Gitterporten). Fiskepladser og Fisketider (Bordklæpen) 59
Sælhundenes Skadelighed overfor Laxefiskeriet. Ørredkister. Fordeling af Laxefiskeriet paa Aarets Maaneder . . 60
Statistiske Oplysninger. Afsætningsforholdene. Lovgivning 61

G. Forskjellige mindre Fiskerier.

a) **Rejefiskeriet.** (Kort H. Pl. XIX).

Reiehov, Reieglib, Rejeruse. Dimensioner af Reieruser 62
Reiefiskeriets Fordeling paa Aarets Maaneder. Statistiske Oplysninger. Lovgivning 63

Side

b) **Makrelfiskeriet.** (Kort I).
Fisketider. Dimensioner af Makrelgarn. Dørge 64
Makrelfiskeriets Fordeling paa Aarets Maaneder 65
c) **Horfiskefangsten.** (Kort K).
Fisketider. Hornfiskebakker. Landdragningsvaad. Afsætning. Statistiske Oplysninger. Hornfiskefangstens Fordeling paa Aarets Maaneder 65
d) **Gjedde-, Aborre- og Skallefiskeriet.** (Kort L).
Ruser. Haandvaad, Drivvaad, Strandvaad. Fordelingen af Gjeddefiskeriet paa Aarets Maaneder. Afsætning. . . 66
e) **Hæltfiskeriet** 66
f) **Stenbiderfiskeriet** 66
g) **Haa- og Rokkefiskeriet** 67
h) **Hummerfiskeriet** (Kort M. Pl. XX). Kranier. Hummertejner. Afsætning. Lovgivning 67
i) **Sælhundefiskeriet** 67
k) **Marsvinsfiskeriet** . . . . . 67—68
l) **Østersfiskeriet.** (Kort N). Fiskepladser. Dykkere. Bril. Skrabere 68

Fiskeriloven af 1888.

Skjælde, Nedbor-Skjælden, Vaadgarn-Skjælden, Sildevaad-Kalveskjælden, Aale-Skjælden, Aalevaad-Kalveskjælden . . . . . 69—70
Limfjordslovgivningen . . . . . 71—72

II. Fiskeri-Statistik for Farvandene indenfor Skagen. 1885.

Tabel I.

Opgjørelse af Fiskeriet for de forskjellige Fiskerlejer.
Skagen 79
Aalbæk 79
Frederikshavn, Strandby, Bangsbo og Hirtsholmene 79
Læsø 79
Anholt 80
Sæby 80
Asaa, Hov og Hals 80
Kutterfiskeri i Kattegat fra Limfjorden 80
Mariager og Randers Fjord 81
Treaa Mølle 81
Grenaa 81
Boeslum, Æbeltoft og Sletterhage 81
Fra Sletterhage til Hov 82
Horsens Fjord 82
Vejle Fjord 82
Fredericia 82
Kolding Fjord 83
Middelfart 83
Munkebo i Odense Fjord og Kjerteminde 83
Fra Kjerteminde til Lundeborg 83
Svendborgsund fra Skarboøre til Fjellebro 84
Faaborg og Assens med Omgivelser 84
Langeland 84
Ærø 84
Smaaoerne Syd for Fyen 85
Odden, Nyrup, Rørvig og Nykjøbing 85
Lammefjord, Holbækfjord, Bramsnæsvig og Orø 85
Roskilde Fjord 85
Halsnæs 86
Tidsvilde 86
Gilleleje 86
Hornbæk 86
Hellebæk 87
Helsingør 87
Snekkersten 87
Skotterup 87
Espegjerde 88
Humlebæk 88

Side

Sletten . . . 88
Rungsted . . . 88
Vedbæk . . . 89
Taarbæk . . . 89
Skovshoved . . . 89
Kastrup . . . 89
Dragør . . . 90
Rødvig . . . 90
Fra Præstø til Vordingborg . . . 90
Vordingborg og Masnedsund . . . 90.
Fra Masnedsund til Stigsnæs . . . 91
Skjelskør, Omø og Agersø . . . 91
Korsør . . . 91
Mullerup, Rersø, Asnæs, Kallundborg og Refsnæs . . . 91
Nexelø Bugt, Sejrø og Samsø . . . 92
Nordsiden af Lolland . . . 92
Nysted og Kramnitze . . . 92
Nakskov Fjord . . . 92
Fejø, Askø, Raagø og Skalø . . . 93
Falster . . . 93
Møen, Nyord og Baagø . . . 93
Sandvig, Allinge og Tein . . . 93
Gudhjem, Melsted og Listed . . . 94
Svaneke . . . 94
Aarsdale, Nexø og Snogebæk . . . 94
Arnager og Rønne . . . 94
Hasle, Teglkaas, Helligpeder og Vang . . . 95
Christiansø . . . 95

Tabel II.

Opgjørelse af Storfiskeriet i Kattegat i 1885 . . . 99

Tabel III.

Opgjørelse af Storfiskeriet i Kattegat og Nordsøen 1889 . . . 100

III. Tillæg.

A. Om Naturforholdene i Farvandene indenfor Skagen.

(Hertil 2 Kort).

Dybderne . . . 103
Bundmaterialet . . . 106
Plantevæxten . . . 110
Dyrelivet . . . 112
Fiskenes Forplantning . . . 115

B. De i Farvandene indenfor Skagen hyppigere forekommende Saltvandsfiske.

Indledning . . . 121
Hundestejlerne (Gasterosteus pungitius L. og aculeatus L.) . . . 123
Tangsnarren (Spinachia vulgaris Flem.) . . . 123
Almindelig Ulk (Cottus scorpius L.) . . . 124
Knurhane (Trigla gurnardus L.) . . . 124
Panserulk (Agonus cataphractus L.) . . . 124
Fjæsingen (Trachinus draco L.) . . . 125
Makrelen (Scomber scomber L.) . . . 125
Støkkeren (Caranx trachurus L.) . . . 126
Sort Kutling (Gobius niger L.) . . . 126
Stenbideren (Cyclopterus lumpus L.) . . . 126
Havtasken (Lophius piscatorius) . . . 127
Havkatten (Anarrhichas lupus L.) . . . 127
Tangsprællen (Centronotus gunellus L.) . . . 128
Aalekvabben (Zoarces viviparus L.) . . . 128

Side

Multen (Mugil chelo Cuv.) . . . 128
Berggylten (Labrus berggylta Asc.) . . . 129
Den sortøjede Savgylte (Crenilabrus melops L.) . . . 129
Søkarudsen (Ctenolabrus rupestris L.) . . . 129

Torskefiske.

1) Torskefiske med 2 Gatfinner og 3 Rygfinner . . . 130
Torsken (Gadus callarias L.) . . . 130
Kulleren (Gadus aeglefinus L.) . . . 130
Hvillingen (Gadus merlangus L.) . . . 131
(Gadus minutus Müll. Gadus luscus L.) . . . 131
Lubben (Gadus pollachius) . . . 131
Sejen (Gadus virens L.) . . . 132
2) Torskefiske med 1 lang Gatfinne og 2 Rygfinner, af hvilke den forreste er kort eller næsten helt forsvunden . . . 132
Langen (Molva vulgaris Fl.) . . . 132
(Molva byrkelange Valb.) . . . 132
Kulmulen (Merlucius smiridus Raf. Schm.) . . . 132
4traadet Havkvabbe (Onos cimbrius) . . . 133
Den sorte Vels (Raniceps raninus L.) . . . 133
Tobisen (Ammodytes lanceolatus Les.) . . . 133

Flyndrefiske.

Første Gruppe. Flyndre med stort Gab, i hvilket Tænderne ere omtrent ligelig udviklede paa den farvede Side og paa Blindsiden . . . 134
Helleflynderen (Hippoglossus vulgaris L.) . . . 134
Haaisingen (Drepanopsetta platessoides O. Fabr.) . . . 135
Pighvarren (Bothus maximus L.) . . . 135
Slethvarren (Bothus rhombus L.) . . . 136
(Arnoglossus laterna Walb. Lepidorhombus norvegicus Günth. Zeugopterus punctatus Bloch) . . . 136
Anden Gruppe. Munden ligger ikke i Hovedets forreste Spids men noget bag ved denne . . . 136
Tungen (Solea vulgaris Quensl.) . . . 136
Tredie Gruppe. Munden i Hovedets forreste Spids, og Mundens Tænder langt stærkere udviklede paa den »blinde« end paa den farvede Side, d. v. s. Munden er meget skæv . . . 137
Rødspætten (Pleuronectes platessa L.) . . . 137
Skruppen (Pleuronectes flesus L.) . . . 137
Sletten (Pleuronectes limanda L.) . . . 138
Uægte Tunge (Pleuronectes cynoglossus L.) . . . 138
Mareflynderen (Pleuronectes microcephalus Dan.) . . . 139

Laxen (Salmo salar L.) . . . 139
Ørrederne (Salmo trutta L.) . . . 140
Hornfisken (Belone vulgaris Flem.) . . . 140
Silden (Clupea harengus L.) . . . 141
Brislingen (Clupea sprattus L.) . . . 141
Den ægte Ansjos (Engraulis encrassicholus L.) . . . 142
Den almindelige Aal (Anguilla vulgaris L.) . . . 142
Havaalen (Conger vulgaris L.) . . . 143
Naalefiskene (Syngnatus, Nerophis) . . . 143
Støren (Acipenser sturio L.) . . . 144
Pighajen (Acanthias vulgaris Risso) . . . 144
Skaden (Raja batis L.) . . . 145
Havlampretten (Petromyzon marinus L.) . . . 145
Slimaalen (Myxine glutinosa L.) . . . 146

RETTELSER.

Side 1, 4de Linie f. n., Pl. 32 c, læs **Pl. 32 B.**
- 16, 20de - f. n., **e-f** udgaar.
- 28, 12te - f. o., **F** udgaar.
- 38, 6te - f. n., **h** udgaar.
- 50, 19de - f. n., 13, læs **XIII.**
- 50, 6te - f. n., Flsken, læs **Fisken.**
- 67, 13de - f. o., **1** udgaar.
- 68, 24de - f. n., Østkyst læs **Vestkyst.**

AXEL E. AAMODT.

LITOGRAFISK ETABLISSEMENT & BOGTRYKKERI.

KJØBENHAVN.

1B
639.2
Dre
461433
1890
300197641
DTV